

ÄHTÄRIN KAUPUNKI

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

1. luku Opetussuunnitelma

- 1.1 Opetussuunnitelman laatiminen
- 1.2 Opetussuunnitelman sisältö

2. luku Opetuksen järjestämisen lähtökohdat

- 2.1 Perusopetuksen arvopohja
- 2.2 Perusopetuksen tehtävä
- 2.3 Perusopetuksen rakenne

3. luku Opetuksen toteuttaminen

- 3.1 Oppimiskäsitys
- 3.2 Oppimisympäristö
- 3.3 Toimintakulttuuri
- 3.4 Työtavat

4. luku Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

- 4.1 Yleinen tuki
- 4.2 Tehostettu tuki
- 4.3 Erityinen tuki
- 4.4 Arviointilomakkeet ja suunnitelmat

5. luku Oppimisen ja koulunkäynnin tukimuodot

- 5.1 Opetusjärjestelyihin liittyvä tuki
- 5.2 Ohjauksellinen muu tuki
- 5.3 Joustavan perusopetuksen toiminta
- 5.4 Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen
- 5.5 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

6. luku Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

- 6.1 Saamelaiset
- 6.2 Romanit
- 6.3 Viittomakieliset
- 6.4 Maahanmuuttajat

7. luku Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

- 7.1 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet
- 7.2 Äidinkielten ja toisen kotimaisen kielen opiskelu
- 7.3 Äidinkieli ja kirjallisuus
 - Suomi äidinkielenä*
 - Ruotsi äidinkielenä*
 - Saame äidinkielenä*
 - Romani äidinkielenä*
 - Viittomakieli äidinkielenä*
 - Muu oppilaan äidinkieli*

Suomi toisena kielenä
Ruotsi toisena kielenä
Suomi saamenkielisille
Suomi viittomakielisille
Ruotsi viittomakielisille

7.4 Toinen kotimainen kieli

Ruotsi

Suomi

7.5 Vieraat kielet

7.6 Matematiikka

7.7 Ympäristö- ja luonnontieto

7.8 Biologia ja maantieto

7.9 Fysiikka ja kemia

7.10 Terveystieto

7.11 Uskonto

Evangelisluterilainen uskonto

Ortodoksinen uskonto

Muut uskonnot

7.12 Elämäkatsomustieto

7.13 Historia

7.14 Yhteiskuntaoppi

7.15 Musiikki

7.16 Kuvataide

7.17 Käsityö

7.18 Liikunta

7.19 Kotitalous

7.20 Valinnaiset aineet

7.21 Oppilaanohjaus

8. luku Opetuksen arviointi

8.1 Arviointi opetuksen aikana

8.2 Päätösarviointi

8.3 Todistukset

1. luku Opetussuunnitelma

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Opetussuunnitelman perusteet on kansallinen kehys, jonka pohjalta paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. Opetuksen järjestäjällä on vastuu opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä.

Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatus- ja opetustyöstä ja täsmennetään perusteissa määriteltyjä tavoitteita ja sisältöjä sekä muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja. Perusopetuksen opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon esiopetuksen opetussuunnitelma ja perusopetuksen yhtenäisyys sekä muut kunnassa tehdyt lapsia, nuoria ja koulutusta koskevat päätökset.

Valtakunnalliset ja paikalliset perusopetusta koskevat päätökset muodostavat perusopetusta ohjaavan kokonaisuuden. Nämä päätökset ovat

- perusopetuslaki ja -asetus
- valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta
- esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- opetuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- opetussuunnitelmaan perustuva perusopetusasetuksen 9. §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Opettajan tulee opetuksessaan noudattaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa.

Opetussuunnitelma voidaan laatia siten, että siinä on kuntakohtainen osio, alueittaisia tai koulukohtaisia osioita sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä päättää. Perusopetuksen opetussuunnitelman yhtenäisyys edellyttää eri opettajaryhmien yhteistyötä opetussuunnitelmaa laadittaessa. Oppilaan huoltajien on voitava vaikuttaa varsinkin opetussuunnitelman kasvatusavoitteiden määrittelyyn. Myös oppilaita voidaan ottaa mukaan opetussuunnitelmatyöhön.

Opetussuunnitelma tulee oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevalta osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpänön kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Perusopetuksen opetussuunnitelmasta tulee ilmetä seuraavat seikat sen mukaan kuin opetuksen järjestäminen edellyttää:

- arvot ja toiminta-ajatus
- yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet
- kieliohjelma
- noudatettava paikallinen tuntijako
- toimintakulttuurin, oppimisympäristön ja työtapojen kuvaukset
- opetuksen mahdolliset painotukset, kielikylypy tai vieraskielinen opetus
- opetuksen mahdollinen eheyttäminen
- aihekokonaisuuksien toteuttaminen
- opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain eri oppiaineissa tai opintokokonaisuuksittain vuosiluokkiin jakamattomassa opetuksessa
- valinnaisaineiden opetus
- tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle
- yhteistyö esiopetuksen ja muun perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilashuollon suunnitelma ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- oppimissuunnitelman laatimisen periaatteet
- ohjaustoiminta opiskelun tukena ja työelämään tutustumisen järjestelyt
- kerhotoiminnan järjestäminen

- tukiopetuksen järjestäminen
- erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus
- eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien oppilaiden opetus
- oppilaan arviointi ja sen perustuminen hyvän osaamisen kuvauksiin ja päättöarvioinnin kriteereihin
- opinnoissa etenemisen periaatteet
- todistukset
- tietostrategia
- toiminnan arviointi ja jatkuva kehittäminen.

2. luku Opetuksen järjestämisen lähtökohdat

2.1 Perusopetuksen arvopohja

Perusopetuksen arvopohjana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Perusopetus edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Opetuksen perustana on suomalainen kulttuuri, joka on kehittynyt vuorovaikutuksessa alkuperäisen, pohjoismaisen ja eurooppalaisen kulttuurin kanssa. Opetuksessa on otettava huomioon kansalliset ja paikalliset erityispiirteet sekä kansalliskielet, kaksi kansankirkkoa, saamelaiset alkuperäiskansana ja kansalliset vähemmistöt. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen kulttuurin monipuolistuminen myös eri kulttuureista tulevien maahanmuuttajien myötä. Opetuksen avulla tuetaan oppilaan oman kulttuuri-identiteetin rakentumista sekä hänen osallisuuttaan suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalistuvassa maailmassa. Sen avulla edistetään myös suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärtämystä.

Perusopetuksen avulla lisätään alueellista ja yksilöiden välistä tasa-arvoa. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa antamalla tytöille ja pojille valmiudet toimia yhtäläisin oikeuksin ja velvollisuuksin yhteiskunnassa sekä työ- ja perhe-elämässä.

Perusopetuksessa eri oppiaineiden opetus on poliittisesti sitoutumatonta ja uskonnollisesti tunnustuksetonta.

Perusopetuksen paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee tarkentaa opetuksen perustana olevia arvoja. Niiden tulee välittyä opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä jokapäiväiseen toimintaan.

Perusopetuksen arvoperusta Ähtärissä

IHMISOIKEUKSIEN KUNNIOITTAMINEN

- * tasa-arvoinen kohtelu
- * uskonnon- ja sananvapaus
- * yksilöllisyyden huomiointi opetusratkaisuissa
- * hyvät tavat
- * sosiaalisuuteen kasvattaminen

LUONNONMONIMUOTOISUUDEN JA MAAPALLON ELINKELPOISUUDEN SÄILYTTÄMINEN

- * vastuu omista elintavoista
- * vastuu toimia oman elinympäristön hyvinvoinnin puolesta

MONIKULTTUURISUUDEN HYVÄKSYMINEN

- * kotipaikkakunnan historian ja kulttuurin arvostaminen
- * oman maan murteiden, tapojen ja tottumusten kunnioittaminen
- * kansainvälisyys mm. eurooppalainen yhteistyö
- * suvaitsevaisuus

JATKUVAN SIVISTYMISEN JA ELINIKÄISEN OPPIMISEN EDISTÄMINEN

- * oppimisen ilo
- * tiedosnhankintataidot

ÄHTÄRILÄISEN LAPSEN KOULUPOLKU

Ähtärissä perusopetuksessa jokainen oppilas oppii ikäkautensa ja omien edellytyksiensä mukaisesti yhdessä ikätovereidensa kanssa niin, että hän tarvittaessa saa riittävän ajoissa opetuksellisen ja oppilashuollollisen tuen kehittyäkseen itsetunnoltaan vahvaksi ja omaksuakseen jatko-opintoihin tarpeelliset tiedot ja taidot.

2.2 Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

Perusopetuksen on annettava mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittämiseen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, saada valmiudet jatko-opintoihin ja osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa. Perusopetuksen on myös tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. Sen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

2.3 Perusopetuksen rakenne

Perusopetus on opetussuunnitelmallisesti yhtenäinen kokonaisuus. Opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt määritellään opetussuunnitelman perusteissa oppiaineittain tai aineryhmittäin tuntijaon (A 1435/20.12.2001, 6 §) mukaisten nivelkohtien välisille osioille. Kunkin osion päätteeksi on laadittu oppilaan hyvän osaamisen kuvaus (8.1). Taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta) opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt, hyvän osaamisen kuvaukset sekä päättöarvioinnin kriteerit on laadittu oppiainekohtaisille vähimmäistuntimäärille. Opetuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt määritellään vuosiluokittain valtioneuvoston asetuksen ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta.

Vuosiluokkien 1–2 opetuksessa tulee ottaa huomioon varhaiskasvatuksen, erityisesti esiopetuksen, antamat valmiudet. Esi- ja perusopetuksesta on rakennettava ehyt ja johdonmukainen kokonaisuus. Alimpien vuosiluokkien opetuksen erityisenä tehtävänä on kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.

Vuosiluokat 8–9 muodostavat perusopetuksen päättövaiheen, jonka tehtävänä on myös ohjata oppilasta jatko-opintoihin ja kehittää valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja työelämässä.

Mikäli opetussuunnitelmassa perusopetusasetuksen 11. §:n 3. momentin mukaisesti on päätetty, että oppilas voi edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaisesti, määritellään tuntijako sekä opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksille. Opintokokonaisuudet muodostetaan valtioneuvoston määrittelemien oppiaineiden ja aineryhmien osioiden pohjalta. Osiot voidaan tarvittaessa jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi, joita voidaan myös yhdistää eri oppiaineiden ja aineryhmien kesken eheytytyiksi opintokokonaisuuksiksi. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaalle pakollisia ja mitkä valinnaisia. Oppilaan opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista tulee seurata järjestelmällisesti.

Mikäli yhdysluokkaopetuksessa yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Yhdysluokan oppimäärä voidaan opetussuunnitelmassa määritellä myös opintokokonaisuudeksi jakamatta sitä vuosiluokkiin. Tällöin noudatetaan perusopetusasetuksen 11. §:n 3. momentin säännöksiä.

ÄHTÄRIN KAUPUNGIN KIELIOHJELMA

Perusopetusta antavissa kouluissa alkavana A- kielenä opetetaan englannin kieltä. Vapaaehtoisena A2- kielenä voidaan opettaa ruotsin kieltä, jonka opetus järjestetään Otsonkoululla.

Yhteiskoulun alkavana B- kielenä opetetaan toista kotimaista kieltä. Yhteiskoulussa valinnaisena aloitettavana C- kielenä opetetaan saksan tai venäjän kieltä.

Erityisopetukseen otettujen oppilaiden kieliohjelmasta päätetään hojks:ssa.

ÄHTÄRIN KAUPUNGIN ESI-, PERUS- JA ERITYISOPETUS

Esiopetus aloitetaan perusopetuksessa kuusivuotiaana. Esiopetuspaikkoina toimivat kyläkoulut oppilaaksiottoalueen mukaisesti sekä Ollinkulman päiväkoti.

Pidennetyt eli 11- vuotisen oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien lasten esiopetus aloitetaan viisi – tai kuusivuotiaana, ja heidän esiopetuksensa (EO1 ja EO2) tapahtuu Ollinkulman päiväkodissa. Hojks:ssa päätetään 11- vuotisen oppioikeuden käyttämisen periaatteista.

Perusopetus (0 – 9) tapahtuu Otsonkoululla , kyläkouluilla sekä Yhteiskoululla.

Luokkamuotoinen erityisopetus tapahtuu Otsonkoululle ja Yhteiskoululle sijoitetuissa pienluokissa. Kyläkouluilla, Otsonkoululla ja Yhteiskoululla on lisäksi luokatonta erityisopetusta.

ÄHTÄRIN KAUPUNGIN PERUSOPETUKSEN TUNTIJAKO

Aine/luokka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht.	Pak.	
Äidinkieli ja kirjallisuus	8	7	5	5	5	5	3	3	3	44	42	
A-kieli		1	2	2	2	2	2	3	3	17	16	
B-kieli (ruotsi) ja A2-kieli							3	2	1	6	6	
Matematiikka	3	3	4	4	4	4	3,5	3	3,5	32	32	
Ympäristö- ja luonnontieto	2	2	3,5	3,5						11	9	
Biologia ja maantieto					2	2				4	3	
Biologia							1	1	2	4	4	
Maantieto							1	1	1	3	3	
Fysiikka ja kemia					1	1				2	2	
Fysiikka							0	1	3	4	4	
Kemia							1	2	0	3	3	
Terveystieto							1	1	1	3	3	
Uskonto	1	1	1,5	1,5	1	2	1	1	1	11	11	
Historia ja yhteiskuntaoppi					2	1	2	2	3	10	10	
Musiikki	4-	1	1	1.2	1.2	1.2	1...2	1		yht. -3 30-		
Kuvataide	4-	1	1	1.2	1.2	1.2	1.2	2		4-		
Käsityö	4-	2	2	2.3	2.3	2.4	2.4	3		7-		
Liikunta	8-	2	2	2.3	2.3	2.4	2.4	2	2	10-		
yht. 26-		6	6	8	8	9	9	yht. 8	yht. 2	yht. 2	58	56
Kotitalous							3			3	3	
Oppilaanohjaus							0,5	1	0,5	2	2	
Valinnaiset aineet								7	6	13	13	
Oppilaan tunnit	20	20	24	24	26	26	30	30	30	230		
Vapaaehtoinen A2-kieli (ruotsi) lisätuntina				1	2	3				6		
Oppilaan vähimmäist.	19	19	23	23	24	24	30	30	30		222	

Muutos: 7 lk:t lv 2010-11

Muutos: 8 lk:t lv 2011-12

Muutos: 9 lk:t lv 2012-13

Erityisen tuen päätöksen saaneet oppilaat noudattavat pääsääntöisesti samaa tuntijakoa ja vuosiviikkotuntimääriä. Mikäli tuntijaosta poiketaan PL 17 §:n tai PL 25 §:n nojalla opetusjärjestelyt määritellään hojks:ssa.

3. luku Opetuksen toteuttaminen

3.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jossa oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi tietojen ja taitojen rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Oppiminen tapahtuu tavoitteellisena opiskeluna erilaisissa tilanteissa itsenäisesti, opettajan ohjauksessa sekä vuorovaikutuksessa opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Opittavana on uuden tiedon ja uusien taitojen lisäksi oppimis- ja työskentelytavat, jotka ovat elinikäisen oppimisen välineitä.

Oppiminen on seurausta oppilaan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee opittavaa ainesta. Vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, oppiminen riippuu oppijan aiemmin rakentuneesta tiedosta, motivaatiosta sekä oppimis- ja työskentelytavoista. Yksilöllistä oppimista tukee vastavuoroisessa yhteistyössä tapahtuva oppiminen. Oppiminen on kaikissa muodoissa aktiivinen ja päämääräsuuntautunut, itsenäistä tai yhteistä ongelmanratkaisua sisältävä prosessi. Oppiminen on tilannesidonnaista, joten oppimisympäristön monipuolisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Opittaessa avautuu uusia mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja kulttuurin sisältämiä merkityksiä sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan.

3.2 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat.

Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat erityisesti koulun rakennukset ja tilat sekä opetusvälineet ja oppimateriaalit. Siihen kuuluvat lisäksi muu rakennettu ympäristö ja ympäröivä luonto. Opiskelutilat ja -välineet tulee suunnitella ja järjestää siten, että ne mahdollistavat monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käytön. Työvälineiden ja materiaalien sekä kirjastopalvelujen tulee olla oppilaan käytettävissä niin, että ne antavat mahdollisuuden aktiiviseen ja myös itsenäiseen opiskeluun. Oppimisympäristön varustuksen tulee tukea myös oppilaan kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi ja antaa tilaisuuksia tietokoneiden ja muun mediatekniikan sekä mahdollisuuksien mukaan tietoverkkojen käyttämiseen. Fyysisen oppimisympäristön esteettisyyteen tulee myös kiinnittää huomiota.

Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muodostumiseen vaikuttavat toisaalta yksittäisen oppilaan kognitiiviset ja emotionaaliset tekijät, toisaalta vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin liittyvät tekijät.

Oppimisympäristön tulee tukea oppilaan kasvua ja oppimista. Sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen ja tuettava oppilaan terveyttä. Tavoitteena on tukea oppilaan oppimismotivaatiota ja uteliaisuutta sekä edistää hänen aktiivisuuttaan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja ongelmia. Oppimisympäristön tulee ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteitaan ja arvioimaan omaa toimintaansa. Oppilalle voidaan antaa mahdollisuus osallistua oppimisympäristönsä rakentamiseen ja kehittämiseen.

Oppimisympäristön tulee tukea myös opettajan ja oppilaan välistä sekä oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta. Sen tulee edistää vuoropuhelua ja ohjata oppilaita työskentelemään ryhmän jäsenenä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva, kiireetön ja myönteinen ilmapiiri, jonka ylläpitämisestä vastuu kuuluu sekä opettajalle että oppilaille.

3.3 Toimintakulttuuri

Koulun toimintakulttuuri vaikuttaa merkittävästi koulun kasvatukseen ja opetukseen ja sitä kautta oppimiseen. Tavoitteena on, että koulun kaikki käytännöt rakennetaan johdonmukaisesti tukemaan kasvatusta ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja

käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintakulttuuriin kuuluu myös oppituntien ulkopuolinen koulun toiminta kuten juhlat, teemapäivät sekä erilaiset tapahtumat. Koulun kasvatustavoitteiden ja arvojen sekä aihekokonaisuuksien tulee konkretisoitua toimintakulttuurissa. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Myös oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen.

Opetuksessa tutustutaan koulun lähiympäristön kulttuurimaisemaan, paikallisiin erityispiirteisiin ja historiaan.

Turvallisuus liittyy sekä fyysiseen, että psyykkiseen oppimisympäristöön. Koulujen pihojen turvallisuus tarkistetaan. Kouluissa huolehditaan väkivallan ennaltaehkäisystä ja puututaan kiusaamistilanteisiin välittömästi.

Oppimisympäristöä arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Koulun henkilökunnan, lasten, ja vanhempien ja kaupungin päättäjien yhteistyö on avainavaimessa oppimisympäristöjä kehitettäessä.

Ähtärissä päiväkodin ja koulun toimintakulttuuria pyritään kehittämään siten, että erityistä tukea tarvitsevan oppilaan yksilölliset tuen tarpeet huomioidaan riittävästi. Järjestetään oppilaan tarvitsema tuki mahdollisimman joustavasti ja tarkoituksenmukaisesti tukemaan oppilaan opiskelua yhdessä ikätovereiden kanssa omassa päiväkodissaan ja koulussaan integroidusti..

Mikäli oppilaan tarvitsemaa riittävää tukea ei voida järjestää hänen omalla koulullaan osa-aikaisena erityisopetuksena tai muilla tukitoimenpiteillä, oppilas voidaan siirtää 0 – 6 –luokkien kouluilta Otsonkouluun, jossa oppilaan tarvitsemaan erityiseen tukeen on monipuolisemmin resursseja. Erityisopetuksen ryhmiä (pienluokkia) toimii Otsonkoulussa ja Yhteiskoulussa. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan oppimisympäristön erityistarpeita ja niissä seuraavia muutoksia seuraa koulun oppilashuoltoryhmä ja HOJKS -kokoukset.

3.4 Työtavat

Opetuksessa tulee käyttää oppiaineelle ominaisia menetelmiä ja monipuolisia työtapoja, joiden avulla tuetaan ja ohjataan oppilaan oppimista. Työtapojen tehtävänä on kehittää oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista. Työtapojen tulee edistää tieto- ja viestintätekniikan taitojen kehittymistä. Työtapojen tulee antaa mahdollisuuksia myös eri ikäkausille ominaiseen luovaan toimintaan, elämyksiin ja leikkiin.

Opettaja valitsee työtavat. Hänen tehtävänä on opettaa ja ohjata sekä yksittäisen oppilaan että koko ryhmän oppimista ja työskentelyä.

Työtapojen valinnan perusteita ovat, että ne

- virittävät halun oppia
- ottavat huomioon oppimisen prosessuaalisen ja tavoitteellisen luonteen
- aktivoivat työskentelemään tavoitteellisesti
- edistävät jäsenyteen tietorakenteen muodostumista sekä taitojen oppimista ja niissä harjaantumista
- kehittävät tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taitoja
- tukevat oppilaiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa tapahtuvaa oppimista
- edistävät sosiaalista joustavuutta, kykyä toimia rakentavassa yhteistyössä sekä vastuun kantamista toisista
- kehittävät valmiuksia ottaa vastuuta omasta oppimisesta, arvioida sitä sekä hankkia palautetta oman toiminnan reflektointia varten
- auttavat oppilasta tiedostamaan omaa oppimistaan sekä mahdollisuuksiaan vaikuttaa siihen
- kehittävät oppilaan oppimisstrategioita ja taitoja soveltaa niitä uusissa tilanteissa.

Oppilaiden erilaiset oppimistyyli ja sekä tyttöjen ja poikien väliset että yksilölliset kehityserot ja taustat tulee ottaa huomioon. Toteutettaessa opetusta yhdysluokissa tai yhdessä esiopetusryhmän kanssa on otettava huomioon myös eri vuosiluokkien tavoitteet ja omaleimaisuus.

4 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI

Opetuksen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana Ähtärissä ovat kunkin opetusryhmän sekä oppilaan vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Tukitoimien suunnittelussa otetaan huomioon se, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen. Koulunkäynnin- ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen ja tukitoimien suunnitteluun ja tarjoamiseen heti vaikeuksien ilmaannuttua kiinnitetään erityistä huomiota. Tukea annetaan niin kauan ja sen tasoisena ja muotoisena, kuin se on tarpeen oppilaalle.

Jokaisen koulun johtaja on vastuussa tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista ja niiden toteuttamisesta kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisessa oppilashuoltotyössä. Oppilaan huoltajille ja oppilaalle annetaan tietoa tukitoimista sekä mahdollisuus esittää näkemyksensä tukitoimista. Tuki annetaan oppilaalle kunnan osoittamassa oppilasalueen koulussa, ellei tarvittavan tuen antaminen edellytä oppilaan siirtämistä toiseen kouluun.

4 1 Yleinen tuki

Yleisen tuen tavoitteet

Laadukas opetus ja mahdollisuus saada ohjausta ja tukea omien edellytystensä ja tarpeidensa mukaan on jokaisen oppilaan oikeus. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri ovat tavoitteita, joiden avulla edistetään oppilaan kehitystä ja tuetaan hyvää oppimista. Opettaja ohjaa oppilaita tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehityshaasteensa. Oppilaiden itsetuntoa, motivaatiota sekä oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa ja oppiaineissa.

Tavoitteena on, että jokaisen oppilaan tuen tarve arvioidaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, tarvittavat tukitoimet käynnistetään ja tarjottu tuki kirjataan.

Yleisen tuen järjestäminen

Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmän ja sen jokaisen oppilaan erilaisten lähtökohtien ja tarpeiden huomioon ottamisesta opetuksessa. Tuen tarpeen arviointi ja tarvittavan tuen tarjoaminen kuuluu opettajan työhön ja kaikkiin opetustilanteisiin.

Yleisen tuen tukimuotoja ovat:

- eriyttäminen
- joustavat opetusryhmät
- samanaikaisopetus
- tukiopetus
- oppilasohjaajan tuki
- oppilaanohjaus
- oppilashuollon tuki
- osa-aikainen erityisopetus
- opetuksen tueksi tarvittavat apuvälineet
- ohjaus- ja tukipalvelut

Yhteistyö eri tahojen kanssa

Yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan huoltajien, toisten opettajien, muun koulun henkilökunnan ja eri asiantuntijoiden kanssa.

4 2 Tehostettu tuki

Tehostetun tuen tavoitteet

Tehostetun tuen tavoitteena on tukea suunnitelmallisesti oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä ja sen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista.

Tehostetun tuen aloittaminen ja siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin

Tehostettua tukea annetaan, kun yleinen tuki ei riitä. Sitä annetaan oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja ja tuki on yleistä tukea vahvempaa, yksilöllisempää ja pitkäjänteisempää.

Tehostetun tuen tarve arvioidaan opettajan suorittamassa pedagogisessa arviossa ja tarvittava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan kasvua ja oppimista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti ja oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan oppilaan tuen tarvetta, mikäli tilanteessa tapahtuu muutoksia. Oppimissuunnitelma on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen pedagoginen asiakirja.

Tehostetun tuen järjestäminen ja toimintatavat

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää seuraavia tuen muotoja:

- eriyttäminen
- joustavat opetusryhmät
- samanaikaisopetus
- tukiopetus
- oppilasohjaajan palvelu
- oppilaanohjaus
- opilashuollon tuki
- osa-aikainen erityisopetus
- opetuksen tueksi tarvittavat apuvälineet
- ohjaus- ja tukipalvelut

Tuki järjestetään laadultaan ja määrältään oppilaan kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

Yhteistyö, vastuu ja työnjako

Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen sekä oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen oppilashuoltoryhmässä.

Oppimissuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan huoltajien kanssa.

4 3 Erityinen tuki

Erityisen tuen tavoitteet

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei riittävästi toteudu muilla tukitoimilla. Tavoitteena on, että oppilas voi suunnitelmallisen tuen turvin suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota vahvistetaan ja häntä kannustetaan ottamaan vastuuta opiskelustaan edellytyksensä mukaan.

Erityisen tuen päätöksen tekeminen

Erityiseen tukeen siirtyminen vaatii erityisen tuen päätöstä. Erityisen tuen päätös on hallintopäätös, jonka Ähtärissä tekee johtosäännön mukaan sivistystoimenjohtaja. Päätös tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen, ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä ja aina, kun tuen tarve muuttuu.

Erityisen tuen päätöksessä tulee olla:

- oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä
- mahdolliset tulkitsemis- ja oppilasohjaajan palvelut
- oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen (tuntijako)
- oppiaineen mahdollinen yksilöllistäminen
- muu tarvittava tuki

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai niiden aikana ilman pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista vain psykologiseen tai lääketieteelliseen arvioon perustuen (vamman, sairaus, kehityksen viivästyminen, tunne-elämän häiriö). Perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista erityisen tuen päätös perustuu oppilaan tilanteen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Tuen aloittaminen ja siirtyminen takaisin tehostetun tuen piiriin

Erityisen tuen tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä. Selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta, tai sen muuttumisesta.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa, kuitenkin vähintään toisen vuosiluokan jälkeen ja ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä.

Erityisen tuen toimeenpanemiseksi tehdään HOJKS, joka on pedagoginen asiakirja. HOJKS arvioidaan vuosittain.

Erityisen tuen järjestäminen ja toimintatavat

Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista tukimuodoista, joita ovat:

- eriyttäminen
- joustavat opetusryhmät
- samanaikaisopetus
- tukiopetus
- oppilasohjaajan tuki
- oppilaanohjaus
- oppilashuollon tuki
- osa-aikainen erityisopetus
- kokoaikainen erityisopetus
- opetuksen tueksi tarvittavat apuvälineet
- ohjaus- ja tukipalvelut
- oppiaineen yksilöllistäminen

Yhteistyö, vastuu ja työnjako

Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan huoltajan kanssa. Yleensä erityisen tuen määrittelyssä tarvitaan myös moniammatillista valmistelua.

Oppilaan ja huoltajan kuuleminen

Ennen erityisen tuen päätöstä oppilasta ja huoltajia on kuultava.

4 4 Arviointilomakkeet ja suunnitelmat

4 4 1 Pedagoginen arvio

Opettajan tehtävänä on seurata ja arvioida oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion, kun näyttää siltä, että yleinen tuki ei riitä oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen. Pedagogisen arvion laatimisessa yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää. Tarvittaessa käytetään myös muiden asiantuntijoiden yhteistyötä.

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon, jossa kuvataan:

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen oppilashuoltoryhmässä.

4 4 2 Oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelma on kirjallinen, pedagoginen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin etenemisestä ja siinä tarvittavista opetusjärjestelyistä ja muista tukitoimista. Se on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva asiakirja eikä siihen voi hakea muutosta valittamalla eikä muilla muutoksenhakukeinoilla. Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Se voidaan tehdä jo yleisen tuen aikana ja se on tehtävä jokaiselle oppilaalle tehostetun tuen alkaessa.

Tehostettua tukea varten laadittavassa oppimissuunnitelmassa tulee kuvata seuraavat asiat:

- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki
- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset , ohjaukselliset tai muut ratkaisut
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastualueet
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointitavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet.

4 4 3 Pedagoginen selvitys

Ennen erityisen tuen päätöstä tehdään oppilaasta pedagoginen selvitys. Pedagogisen selvityksen laatimista varten oppilasta opettavat opettajat tekevät selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä kussakin oppiaineessa. Myös mahdollisia lisäselvityksiä oppilaan kokonaistilanteesta pyydetään muilta yhteistyökumppaneilta, esim. terveydenhuollosta, testaavalta psykologilta tai perusturvasta. Pedagoginen selvitys käsitellään oppilashuoltoryhmässä ja siinä kuvataan:

- oppilaan oppiminen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppilaan saama tehostettu tuki ja arvio sen vaikutuksista
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, mitä pedagogisia, oppimisympäristöön liittyviä, oppilashuollollisia tai muita tukijärjestelyjä oppilas tarvitsee oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen.
- opettajien perusteltu arvio siitä, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Pedagogisen arvion perusteella sivistystoimenjohtaja tekee erityisen tuen päätöksen tai tarvittaessa purkaa sen. Uusi pedagoginen selvitys tehdään oppilaasta aina, kun yksilöllistetyissä oppiaineissa tapahtuu muutoksia.

4 4 4 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS

Kun oppilaalle on tehty erityisen tuen päätös, laaditaan hänelle myös HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma). HOJKS on pedagoginen asiakirja, johon kirjataan erityisen tuen päätöksen mukainen opetuksen ja muun tuen antaminen.

Oppilaan luokanopettaja tai luokanvalvoja ovat vastuussa HOJKSin laadinnasta yhteistyössä erityisopettajan, oppilaan ja oppilaan huoltajien kanssa. Tarvittaessa valmistelussa käytetään moniammatillista yhteistyötä.

HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin se on oppilaan opetuksen järjestämiseksi tarpeellista:

- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin yleiset tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät
- opiskelun erityiset painoalueet niissä oppiaineissa, joissa oppilaalla on yleinen oppimäärä
- oppilaan muuhun kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- edistymisen seuranta ja arviointi, oppilaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa eri tavoin, arviointitavat ja ajankohdat sekä oppilaan itsearviointi
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki
- oppimisympäristöön liittyvät , oppilashuollolliset , ohjaukselliset tai muut ratkaisut
- erityisen tuen mukaiset tulkitsemis- ja oppilasohjaajan palvelut, sekä tuki- ja kuntoutuspalvelut ja eri toimijoiden vastuualueet
- oppilaan opetusryhmät
- kuljetuspalveluiden järjestäminen
- aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuminen
- yhteistyö huoltajien kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet
- yksilöity tiedonsiirtolupa

HOJKSissa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

HOJKS arvioidaan vähintään kerran lukuvuodessa ja aina, kun tuen tarpeessa tapahtuu muutoksia.

5 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKIMUODOT

5 1 Opetusjärjestelyihin liittyvä tuki

5 1 1 Opetuksen eriyttäminen

Ähtärissä käytetään eriyttämistä ensisijaisena keinona opetusryhmien ja oppilaiden erilaisuuden huomioimisessa. Samalla pyritään muokkaamaan sekä oppilaiden että opettajien asenteita eriyttämistä kohtaan myönteisemmäksi. Eriyttämistä on myös opetussisällön syventäminen lahjakkaille oppilaille.

Alakoulussa eriyttäminen kohdistetaan ensisijaisesti opetusmenetelmiin, -materiaaleihin, työtapoihin, koulu- ja kotitehtävien määriin ja niihin varattavaan aikaan. Alkuopetuksessa voidaan toteuttaa joustavia opetusjärjestelyjä esiopetuksen ja erityisopetuksen kanssa. Joustavia opetusjärjestelyitä voidaan käyttää mahdollisuuksien mukaan myös muilla vuosiluokilla yli luokkarajojen. Opettaja voi harkita opetussisällön syventämistä oppilaskohtaisesti. Opetussisällön määrällistä vähentämistä voidaan harkita niille oppilaille, jotka saavat erityistä tukea. Eriyttämisestä voidaan keskustella vanhempien kanssa vanhempainvarteissa.

Yläkoulussa myös eriytetään ensisijaisesti opetusmenetelmien, -materiaalien, työtapojen, tehtävämäärien ja niihin varattavan ajan avulla. Lahjakkaiden oppilaiden opetussisältöä voidaan syventää yhteisymmärryksessä oppilaan itsensä kanssa. Opetussisällön karsimista voidaan harkita oppilaskohtaisesti yhdessä oppilaan, huoltajien ja eri asiantuntijoiden kanssa. Eriyttämistä voidaan toteuttaa mahdollisuuksien mukaan joustavilla opetusjärjestelyillä mm. samanaikaisopetuksena.

Eriyttämällä pyritään oppilaan motivointiin, onnistumisen kokemuksiin ja sitä kautta vastuun kehittymiseen omasta opiskelusta.

5 1 2 Tukiopetus

Oppilaalla on oikeus saada tukiopetusta oppimisen ja kasvun tueksi. Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Sen voi tehdä myös oppilas itse tai oppilaan vanhemmat.

Tukiopetuksen järjestämisen periaatteita

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilölliset tehtävät ja ajankäyttö sekä ohjaus. Se tulee aloittaa heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa ja heille tulee antaa tietoa tukiopetuksen järjestämisestä. Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan koulumenestyksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Sitä annetaan oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella. Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tukiopetusta tarvitessaan mahdollisuus siihen osallistua. Sitä voidaan antaa samanaikaisopetuksena oppilaan tavallisessa opetusryhmässä, pienryhmässä tai täysin yksilöllisesti. Myös erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamiseksi oppituntien aikana.

Jokainen koulu laatii lukukauden alussa suunnitelman, jossa määritellään menettelytavat, joilla oppilaiden oikeus tukiopetukseen voidaan turvata tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti. Suunnitelmassa on koulun toimintatavat siitä miten tukiopetukseen ohjaututaan, miten sen käyttöä seurataan ja kuinka siihen on varattu resursseja. Suunnitelma liitetään koulun työsuunnitelmaan.

Opettajan on pidettävä kirjaa tukiopetukseen osallistuneista oppilaista ja tukiopetuksen oppiaineista. Huoltajien kieltäytyessä tukitoimista on siitä pyydetty kirjallinen lausunto heiltä.

Tukiopetuksen järjestämistapoja

Koululla voi olla käytössä erilaisia tukiopetuskäytänteitä riippuen koulun koosta ja resursseista. Näitä voivat olla esimerkiksi:

- Ennakoiva tukiopetus: Tukiopetuksessa voidaan oppilaalle opettaa jokin asia ennen kuin se tulee käsittelyyn oman luokan ryhmässä. Näin oppilas saa etukäteen oppimiseensa tukea.
- Säännöllinen tukiopetustunti oppilaiden lukujärjestyksessä, jolloin tukiopetusta on tarjolla tietynä ajankohtana ja siihen osallistuu aina joku tai joitain oppilaita. Tällöin tukiopetus arkipäiväistyy ja sen käytöstä tulee säännöllisempää.
- Suunnattu tukiopetus: Tukiopetukseen sitoutetaan tietyt oppilaat tietyksi jaksoksi kerrallaan.
- Tukiopetus voidaan järjestää koulupäivän aikana esim. oppituntin aikana, pidemmän välituntin aikana, aamuisin 15 minuuttia ennen koulupäivän alkamista tai päivittäin 5 minuuttia kerralla.
- Oppilaan työjärjestyksessä voi olla pysyvä tunti tukiopetusta varten.
- Erilaiset läksykerhot tai läksyparkit oppilaille, joilla on usein läksyt tekemättä tai eivät pysty itse tekemään tai eivät saa kotoa apua tehtävien tekemiseen.

Tukiopetus yleisen tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tukiopetuksen tarpeen ilmenemistä. Tukiopetuksen tarve voi johtua poissaoloista tai tilapäisistä oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvistä vaikeuksista.

Tukiopetus tehostetun tuen aikana

Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan yleisen tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiopetuksen tarve jatkossa. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema tukiopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen. Tukiopetuksella voidaan edelleen vastata oppimiseen ja koulunkäyntiin sekä poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

Tukiopetus erityisen tuen aikana

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä tukiopetuksen tarve jatkossa. Erityisen tuen alkaessa oppilaan tarvitsema tukiopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen kirjataan HOJKSiin. Tukiopetuksella voidaan edelleen vastata oppimiseen ja koulunkäyntiin sekä poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

5 1 3 Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään kullakin koululla ja sen suunnittelusta vastaavat opettajat yhdessä erityisopettajan kanssa. Sitä voidaan antaa oppilaan etu huomioiden joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamisesta tiedotetaan ja keskustellaan oppilaan ja huoltajien kanssa.

Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla. Tehostetun tuen alkaessa yleisen tuen osa-aikaista erityisopetusta ja sen riittävyttä arvioidaan osana pedagogista arviota. Erityisen tuen osa-aikainen erityisopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen kirjataan oppimissuunnitelmaan. Erityisen tuen aikana oppilaan saama osa-aikainen erityisopetus arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja se kirjataan HOJKSiin.

5 1 4 Erityisopetus

Erityisopetuksen antaminen perustuu pedagogiseen selvitykseen ja sen pohjalta tehtyyn erityisen tuen päätökseen, jossa on määritelty myös muu oppilaan tarvitsema erityinen tuki. Suunnitelma oppilaan tarvitsemasta erityisestä tuesta kirjataan HOJKSiin. Erityisopetuksessa voidaan poiketa valtakunnallisesta oppiaine -ja tuntijaosta oppilaan erityisen tuen päätöksen mukaisesti.

Erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan pienluokilla, joita Ähtärissä on Otsonkoululla ja Yhteiskoululla.

5 1 5 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Ensisijaisena tavoitteena on se, että oppilaan oppimista tuetaan yleisen ja tehostetun tuen keinoin niin, että hän pystyy saavuttamaan yleisen opetussuunnitelman tavoitteet oppiaineissa. Mikäli tämä ei ole mahdollista, yhden tai useamman oppiaineen yksilöllistäminen on mahdollista pedagogiseen selvitykseen perustuen erityisen päätöksen mukaan.

Oppiaineen yksilöllistäminen tarkoittaa oppilaan oman tavoitetason määrittelemistä hänen omien edellytystensä mukaisesti. Oppilaan HOJKSissa kuvataan kunkin yksilöllistetyn oppiaineen tavoitteet, sisällöt, edistymisen seuranta ja arviointi.

Kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskelutekniikka eivät ole syitä, joiden perusteella oppiaineen yksilöllistäminen voidaan tehdä.

5 1 6 Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Heitä ovat mm näkö- ja kuulovammaiset lapset sekä muutoin ruumiillisesti tai henkisesti vaikeasti vammaiset tai kehityksessään viivästyneet tai vaikeasti sairaat lapset. Pääsääntöisesti päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään ennen oppivelvollisuuden alkamista, jolloin tehdään myös päätös erityisestä tuesta.

Ähtärissä parhaat edellytykset pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvien oppilaiden opetusjärjestelyille on Otsonkoulussa ja Yhteiskoulussa, joissa henkilökuntaan kuuluu kokopäiväisiä erityisopettajia. Otsonkoulun yhteydessä toimii myös esiopetusta järjestävä Ollinkulman päiväkotit. Esiopetuksen henkilökunta ja koulun henkilökunta suunnittelevat yhteistyössä huoltajien ja muiden asiantuntijatahojen pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien oppilaiden siirtymävaiheen esiopetuksesta kouluun.

5 1 7 Toiminta-alueittain opiskelu

Vaikeimmin kehitysvammaisten tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voidaan järjestää erityisen tuen päätökseen perustuen oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain. Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten kommunikaatioiden taidot ja kognitiiviset taidot. Oppilaan opetuksen järjestäminen perustuu kokonaisvaltaisiin tavoitteisiin,

vuorovaikutuksen edistämiseen ja motivaation kehittämiseen. Jokaisen kehitysvammaisen oppilaan kohdalla mietitään yksilöllisesti opetusjärjestelyt.

5 2 Ohjauksellinen muu tuki

5 2 1 Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Hyvä kodin ja koulun välinen yhteistyö vaatii kodin ja koulun välistä avointa vuorovaikutusta. Yhteistyön lähtökohdaksi on eri osapuolten kunnioitus, tasa-arvo, vastuuntunto ja yhdenvertaisuus. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa häntä opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen ja nuoren kasvatuksesta. Koulu puolestaan tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Vuoropuhelu on myös keskustelua ja tiedottamista huoltajien, opettajien ja oppilaiden oikeuksista ja velvollisuuksista.

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- ja yksilötasolla. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että koti ja opettaja tapaavat keskusteluissa sekä perinteisissä vanhempainilloissa että kahden kesken vain yksittäisen lapsen asioissa. Yhtenä tärkeänä toimijana kouluilla ovat vanhempainyhdistykset.

Yleistä

Koulun tasolla tiedottamisesta vastaa rehtori/koulunjohtaja. Luokanopettaja/aineenopettaja/luokanvalvoja tiedottaa luokkansa/opetusryhmän tapahtumista tai yksittäisen oppilaan asioista suoraan huoltajille. Oppilasta koskevissa asioissa huoltaja ottaa yhteyttä suoraan luokan/aineenopettajaan tai luokanvalvojan.

Yhteisötasolla

- Tiedotusasiat ilmoitetaan lukuvuoden alussa koteihin jaettavalla tiedotteella ja erillisillä tiedotteilla lukuvuoden aikana. Koulutiedotteeseen sisällytetään keskeiset koulun toimintamallit/käytänteet
- Koulun kotisivun ilmoitustaulu
- Teemallista vanhempainiltaa suositellaan pidettäväksi kerran lukuvuodessa (mieluummin lukuvuoden alkupuolella). Yhteisiä vanhempainiltoja suositellaan pidettäväksi nivelvaiheissa esim. 7. luokalle siirryttäessä. Vanhempainilta voi olla luokan oma tai rinnakkaisluokkien yhteinen tai pienillä kouluilla koko koulun yhteinen.
- Koulun juhlat ja tapahtumat, joissa oppilaat järjestäjinä ja ohjelman esittäjinä
- Huomioidaan luokkatoimikuntien, vanhempainyhdistyksen, eri järjestöjen tai yhdistysten (esim. MLL, UNICEF, SPR, 4H, srk.) kanssa järjestetyt vanhempainiltojen tai juhlat

Yksilötasolla

- Tiedotusasiat puhelimitse, reissuvihon (tavallinen tai sähköinen), sähköpostin tai oppilaan välityksellä
- Vanhempainvarti mielellään joka lukuvuosi, mutta ainakin opettajan/luokanvalvojan aloittaessa uuden oppilasryhmän kanssa ja koulutuksen nivelvaiheissa (esiopetuksesta kouluun, kuudennelta seitsemännelle, opettajan/luokanvalvojan vaihtuessa, kahdeksannen luokan väliarvioinnin yhteydessä ja tarvittaessa jatkokoulutukseen siirryttäessä). Opettaja toimii koollekutsujana.
- Useita vanhempainvartteja voidaan järjestää opettajan tai huoltajan aloitteesta, jos esimerkiksi oppilaalla on jokin sellainen huolta aiheuttava tekijä, jota tulee seurata. Tällaisia voivat olla lievät oppimisvaikeudet, käyttäytymis- ja sopeutumisongelmat, kiusaaminen, syömisongelmat, läksyongelmat tms. Tällöin voidaan miettiä millaisin tukitoimin lapsen koulunkäyntiä voidaan tukea (pedagoginen selvitys ja arvio, tehostettu tuki, erityinen tuki).
- Kun edellä mainittuja tukitoimia käsitellään vanhempainvartissa, koulu voi kutsua mukaan sellaisia oppilashuoltoryhmän jäseniä (erityisopettaja, psykologi tms.), joiden asiantuntemusta tarvitaan oppilaan asioita käsitellessä. Opettaja ilmoittaa asiasta huoltajalle etukäteen.

Poissaolot ja kurinpitotilanteet

- Huoltajan on tiedotettava koululle oppilaan poissaolosta ja syystä mahdollisimman pian
- Lomamatkoihin tarvittava poissaololupa on annettava etukäteen luokanopettajalta/-valvojalta tai rehtorilta (poissaolo yli kolme koulupäivää). Samalla on sovittava loma-ajan kotitehtävien tai

kokeiden suorittamisesta.

- Huoltajan tehtävänä on huolehtia siitä, että poissaolopäivän jälkeen selvitetään rästiin jääneet kotitehtävät
- Luvattomista poissaoloista otetaan kotiin yhteyttä ja kodin tulee ryhtyä toimenpiteisiin asian korjaamiseksi
- Oppilaan luvattomat poissaolot käsitellään koulun oppilashuoltotyöryhmässä ja tarvittaessa asia ohjataan eteenpäin.
- Luvattomissa poissaoloissa ja muissa kurinpitotilanteissa noudatetaan perusopetuslain 36§:n, 36a, 36b ja 36c§:n määräyksiä

Yhteistyön arviointi

Kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä voidaan tehdä lukuvuoden loppupuolella palautekysely huoltajille. Koulu ja vanhempainyhdistykset arvioivat yhdessä yhteistyön sujuvuutta ja tekevät tarpeelliset muutokset. Arviointi liitetään osaksi koulun toiminnanarviointia, joka toimitetaan sivistyslautakunnalle lukuvuoden päätyttyä.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö – ongelmat

Mikäli kodin ja koulun välisessä yhteistyössä (huoltaja – opettaja) ilmenee sellaisia seikkoja, joita ei luokkatasolla voida selvittää, ne käsitellään rehtorin/apulaisrehtorin/koulunjohtajan johtamassa ryhmässä, jonka kokoonpano riippuu käsiteltävästä ongelmasta.

5 2 2 Ohjauksen järjestäminen

Jokaisella oppilaalla on oikeus saada opetuksen lisäksi ohjausta. Ohjaustoiminnan tarkoituksena on tukea oppilaan onnistumista perusopetuksen eri vaiheissa, vahvistaa opiskelutaitoja ja itseohjautuvuutta sekä kehittää oppilaan valmiuksia tehdä opintojaan koskevia valintoja perusopetuksen aikana ja sen jälkeen. Opintojen edetessä työelämään tutustumisen ja tulevaisuuden vaihtoehtojen suunnittelemisen merkitys kasvaa. Ohjauksella vahvistetaan myös yhteistyötaitoja sekä kykyä toimia erilaisissa ryhmissä ja ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä. Ohjauksen tehtävänä on osaltaan estää oppilaiden syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa. Oppilaanohjauksen tehtävä sekä yleiset tavoitteet ja tavoitteet vuosiluokilla 1 – 2, 3 – 6 ja 7 – 9 täsmennetään luvussa 7.21.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, esiopetuksen tuottamat valmiudet huomioon ottava ja toisen asteen opintoihin ohjaava jatkumo. Ohjauksesta huolehtivat opettajat ja oppilaanohjaaja sekä muu henkilöstö, jotka toimivat yhteistyössä oppilaan koko perusopetuksen ajan ja eri nivelvaiheissa.

Työelämään tutustumisen keskeisiä toteuttamismuotoja ovat työelämän ja yhteiskunnan eri osa-alueiden edustajien vierailut oppitunneilla, työpaikkakäynnit, erilaiset yhteistyöprojektit, eri alojen tiedotusmateriaalin käyttö opetuksessa sekä työelämään tutustumisjaksot (TET) tai työpaikalla tapahtuva opiskelu. Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetukseen tulee sisällyttää ainesta, joka liittyy opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

Oppilaalla ja huoltajalla tulee olla mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valinnanmahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle, opinnoille ja tulevaisuudelle. On tärkeää, että huoltajalla on tarvittaessa mahdollisuus keskustella koulun edustajien kanssa oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä.

Ohjaus osana yleistä tukea

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa edellä esitettyjen tavoitteiden mukaisesti ja siten ehkäistä ennalta opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Opettajan tehtävänä on myös oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Monipuolista palautetta käytetään suunnitelmallisesti oppilaiden kannustamiseen ja ohjaamiseen.

Ohjaus tehostetun tuen aikana

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta tehostettuun tukeen. Ennen tehostetun tuen aloittamista, osana pedagogista arviota, arvioidaan oppilaan yleisen tuen aikana saaman ohjauksen riittävyys ja kohdentuminen oppilaan tarpeita vastaavasti. Tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan kirjataan tarvittaessa myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Huomiota kiinnitetään oppilaan opiskelutavoissa ja -taidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin sekä taitoja vahvistaviin ja opiskelumotivaatiota lisääviin toimintatapoihin ja opiskelun sisältöihin. Ohjauksella vahvistetaan tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamusta ja ymmärrystä opiskelun merkityksestä omalle tulevaisuudelle.

Ohjaus erityisen tuen aikana

Ennen erityisen tuen päätöstä, osana pedagogista selvitystä, arvioidaan tehostetun tuen aikana annetun ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet yksilölliseen ja ryhmässä tapahtuvaan ohjaukseen jatkossa. Erityisen tuen päätöksen jälkeen oppilaalle laadittavaan HOJKSiin kirjataan myös ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksen avulla jatketaan oppilaan opiskelu- ja yhteistyötaitojen sekä itseluottamuksen, opiskelumotivaation ja työelämäntuntemuksen vahvistamista. Päätövaiheen ohjauksessa on tärkeä tuoda esille oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvittää oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös oppilashuollon palveluista vastaavan henkilöstön ja oppilasta mahdollisesti avustavan muun henkilöstön asiantuntemusta.

5 2 3 Tulkitsemis- ja oppilasohjaajapalvelujen järjestäminen

Vammaiselle ja muuta tukea tarvitsevalle oppilaalle järjestetään hänen tarvitsemat tulkitsemis- ja oppilasohjaajapalvelut. Ähtärissä avustamispalveluista käytetään oppilasohjaajapalvelu -käsitettä. Tulkitsemis- ja oppilasohjaajapalveluiden järjestämisestä päättää Ähtärin kaupungin sivistystoimi. Oppilaan tulkitsemis- ja oppilasohjaajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan opettajien ja oppilashuollon henkilöstön yhteistyönä hyödyntäen huoltajien antamia tietoja ja mahdollisesti koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja.

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Oppilasohjaajan tuki voi olla osa- tai kokoaikaista ja se voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko ryhmälle. Oppilasohjaaja tukee oppilasta oppimiseen ja koulunkäyntiin sekä oppimista tukevaan kuntoutukseen liittyvien tehtävien suorittamiseen oppilaalle laaditun suunnitelman mukaisesti.

Oppilaan saaman tuen tulee edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Oppilasohjaajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään.

Tulkitsemis- ja oppilasohjaajapalvelu osana yleistä tukea

Palvelu voi olla ainoa tuen muoto, se voi olla lyhytaikaista ja / tai tilapäistä osana yleistä tukea. Tuki voi kohdentua yksittäiseen oppilaaseen tai koko ryhmään.

Tulkitsemis- ja oppilasohjaajapalvelu tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aloittaminen edellyttää aina pedagogista arviota, jonka jälkeen laaditaan tehostetun tuen oppimissuunnitelma. Ko suunnitelmassa määritellään oppilaan tarvitsemat palvelut, niiden tavoitteet, järjestäminen ja seuranta.

Tehostetun tuen oppimissuunnitelma

Tehostetun tuen aikana oppilaan saamiin palveluiden riittävyys arvioidaan pedagogisessa selvityksessä. Selvityksen jälkeen sivistystoimen johtaja tekee päätöksen erityisestä tuesta. Ko päätöksen jälkeen oppilaalle laaditaan HOJKS kerran vuodessa. Jos oppilaan tarvitseman tuen tarve muuttuu tehdään uusi pedagoginen selvitys ja erityisen tuen päätös sekä päivitetään HOJKS. Erityisen tuen aikana tulkitsemis- ja oppilasohjaajapalvelu on yksilöityä ja suunnitelmallista tukea. Tulkitsemisen ja oppilasohjaajapalvelun määrä ja laatu määritellään riittävän yksilöllisesti yhdessä muiden tukitoimien kanssa oppilaan edun mukaisesti.

5 2 4 Perusopetusta tukeva muu toiminta

5 2 4 1 Koulun kerhotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan Ähtärissä järjestää kerhotoimintaa. Koulun kerhotoiminta on lukuvuosisuunnitelmassa määriteltävää tavoitteellista toimintaa, joka tukee lapsen ja nuoren fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä.

Kerhotoiminnan arviointi on kannustavaa ja siinä otetaan huomioon oppilaan, ohjaajan, kotien ja järjestäjän näkökulma. Oppilaita ja vanhempia osallistetaan kerhosisältöjen suunnitteluun. Tässä voidaan käyttää mm. koteihin tehtävää kyselyä. Kerhotoimintaan osallistuminen on vapaaehtoista.

Kerhotoiminnan puitteissa oppilailla on mahdollisuus vapaamuotoisesti, mielekkään tekemisen puitteissa tutustua muihin oppilaisiin yli luokkarajojen sekä kerhoja ohjaaviin opettajiin, koulunkäyntiavustajiin ja muihin ohjaajiin. Kerhotoiminta tarjoaa oppilaille mahdollisuuden maksuttomaan harrastamiseen pätevän opettajan johdolla.

Kerhotoiminnan tavoitteet

Kerhotoiminnan yleiset tavoitteet ovat luovan toiminnan ja ajattelun taitojen kehittäminen, omaehtoisuuteen kannustaminen ja terveellisten elämäntapojen ja liikunnan lisääminen. Kerhotoiminnalla lisätään oppilaiden osallisuutta ja uusien toverisuhteiden syntyä, tuetaan yhteisöllisyyttä ja edistetään eettistä kasvua. Monipuolinen koulun kerhotoiminta antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden onnistumisen ja osaamisen kokemuksiin sekä omien vahvuuksien kartuttamiseen. Kerhotoiminta antaa myös mahdollisuuden soveltaa ja syventää oppitunneilla opittua. Kerhotoiminnan avulla vahvistetaan kasvatukseen liittyvää kodin ja koulun kumppanuutta ja yhteistyötä.

Tavoite on saada kerhotoiminnan piiriin myös niitä lapsia ja nuoria, joilla ei ole esimerkiksi perheen tuen puuttuessa mahdollisuutta harrastaa säännöllisesti. Tässä tehdään yhteistyötä oppilashuollon kanssa. Näin pyritään siihen, että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus ainakin yhteen kerhoharrastukseen läpi perusopetuksen.

Kerhotoiminnan tavoitteet ovat:

- kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen
- lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen
- mahdollisuuden antaminen sosiaalisten taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyteen kasvamiseen
- mahdollisuuden antaminen onnistumisen ja osaamisen kokemukseen
- luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen
- lasten ja nuorten kannustaminen tuottamaan omaa kulttuuriaan
- mahdollisuus oppilaan tuntemisen lisäämiseen
- harrastuneisuuden tukeminen ja myönteisten harrastusten edistäminen.

Toimintatavat

Oppilas saa kerhotoiminnasta vahvistusta oppimismotivaatiolleen ja tukea kaikinpuoliseen hyvinvointiinsa. Suunnittelemalla kerhotoiminta osaksi oppilaan päivää ja niveltämällä se aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa voidaan lisätä myös turvallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia. Oppilaan osallistuminen kerhotoimintaan voidaan myös suunnitella osaksi tehostettua tukea tai erityistä tukea.

Koulun järjestämien kerhojen tulee olla oppilaalle maksuttomia ja ne tulee kirjata lukuvuosisuunnitelmaan. Kerhotunnin pituus on 60 minuuttia.

Yhteistyö

Kerhotoiminnalla on mahdollisuus syventää kodin ja koulun yhteistyömuotoja. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä kolmannen sektorin, koulun muiden sidosryhmien ja eri hallintokuntien osaamista.

Myös vanhemmat voivat osallistua kerhon toimintaan. Oppilashuollon kanssa tehdään yhteistyötä erityishuomiota tarvitsevien lasten kerhotoiminnan suunnittelussa.

Tiedottaminen

Koulut tiedottavat kerhotoiminnasta koulujen työsuunnitelmissa sekä kaupungin kerhotoiminnan web-sivuilla. Lisäksi kerhotoimijat itse tiedottavat tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla.

Koulun kirjastotoiminta

Koulukirjasto tarjoaa mahdollisuuden vuorovaikutteiseen oppimiseen sekä työskentelyyn yhdessä ja itsenäisesti. Kirjasto on myös tiedonhallintataitojen harjoittelun, lukutaidon varmistamisen ja omaehtoisen lukemisen tukikohta. Yhteiskäyttöinen, hyvin järjestetty ja monipuolinen koulukirjaston aineisto ottaa huomioon koulun erilaiset oppijat ja tuen tarpeet.

Koulun kirjastotoiminta tarjoaa yhteistyössä koulujen kanssa mahdollisuuksia tutustua kirjallisuuteen ja kirjaston valikoimiin.

5 3 Joustavan perusopetuksen toiminta

Joustavan perusopetuksen tavoitteet

Joustavan perusopetuksen (JOPO) tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä, ehkäistä syrjäytymistä sekä vahvistaa kokonaisvaltaisesti opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Joustava perusopetus on peruskoulun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti järjestettävää opetusta ja oppimisen ja kasvun tukea.

Joustavan perusopetuksen järjestäminen

JOPO-toiminnassa hyödynnetään joustavia toimintamalleja ja opetusta sovitetaan oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia työmuotoja ja opiskelua työpaikoilla. Opetus järjestetään peruskoulun yhteydessä, noin 10 oppilaan ryhmässä, johon ohjataan luokkien 7-9 oppilaita. Ryhmä opiskelee peruskoulun päättymiseen asti. Opetusta voidaan antaa myös kokonaan tai osittain muun ryhmän yhteydessä esimerkiksi valinnaisaineissa.

Kaikille JOPO-luokan oppilaille laaditaan joko yksilöllinen oppimissuunnitelma tai henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS yhteistyössä kotien kanssa. JOPO-luokan oppilas voi saada tarvitsemaansa yleistä tai tehostettua tukea. Mikäli oppilaalle on tehty päätös erityisen tuen antamisesta, JOPO:n toteuttaminen kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa. Opetus järjestetään osaksi koulussa ja osaksi työpaikoilla tai muissa oppimisympäristöissä. Muita oppimisympäristöjä voivat olla erimuotoiset leirikoulut, opinto- ja työpaikkakäynnit, koulutuskokeilut tms.

Työpaikkaopiskelu

Työpaikkaopiskelun aikana osa opiskelusta tapahtuu työpaikalla ja osa koulussa. Työpaikkaopiskelujaksoja on lukuvuodessa esimerkiksi 1-4 ja yhden jakson kesto on korkeintaan 4-6 viikkoa. Opettaja suunnittelee koulussa ja työpaikoilla opiskeltavat oppimistehtävät opetussuunnitelman pohjalta ja muokkaa ne kullekin oppilaalle sopiviksi. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa ohjausta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea myös näiden jaksojen aikana.

Työnjako eri toimijoiden kesken

Ryhmän opetuksesta ja muusta toiminnasta vastaa JOPO-tiimi, johon kuuluu ryhmän opettaja, oppilasohjaaja sekä erityisnuorisotyöntekijä tai sosiaalityöntekijä tai vastaava. Opettaja vastaa opetuksesta ja arvioinnista normaaliin tapaan. Oppilasohjaaja toimii opettajan apuna. Erityisnuorisotyöntekijän tai sosiaalityöntekijän tai vastaavan tehtävät keskittyvät erityisesti nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön ja muuhun tuki- ja neuvontatyöhön sekä työpaikkaverkoston kehittämiseen.

Työpaikoilla ohjauksesta vastaa työpaikan työntekijä, työpaikkaohjaaja. Työpaikkojen kanssa tehdään sopimukset. Koulu perehdyttää työpaikkaohjaajat ohjaustehtävään sekä tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin säädöksiin. JOPO-tiimin jäsen vierailee työpaikoilla ja seuraa opiskelun sujumista. Työpaikkajaksojen oppimistehtävät arvioidaan. Työpaikkaopiskelujakson päätteeksi käydään palautekeskustelu ja oppilas saa työtodistuksen.

Oppilaanohjauksesta huolehditaan yksilöllisin järjestelyin. Ammatinvalinnan ohjauksella pyritään varmistamaan toisen asteen jatko-opiskelupaikan saaminen. Jokaisella oppilaalla on peruskoulun päättyessä jatkosuunnitelma. Nivelvaiheen tueksi kehitetään tukitoimia yhteistyössä alueen toisen asteen oppilaitosten kanssa.

Oppilaan arviointi

JOPO-luokan oppilaan arviointi pohjautuu peruskoulun opetussuunnitelman perusteisiin ja koulun opetussuunnitelmaan, mutta työpaikkajaksot, leirikoulu, opintokäynnit sekä muut tavanomaisesta poikkeavat oppimisympäristöt ja toiminnalliset menetelmät aiheuttavat sen, että oppilaan arviointia ja palautteen antamista joudutaan tarkastelemaan uusista näkökulmista. Arvioinnissa hyödynnetään muun muassa työpaikkajaksolta saatua palautetta. Oppilas voi osoittaa osaamistaan suullisesti ja kirjallisesti sekä erilaisin oppiaineeseen soveltuvien näytöin.

Oppilasvalinnan perusteet ja valintamenettelyn kuvaus

JOPO-oppilasvalinnassa käytetään seuraavia kriteerejä: 1) Oppilaalla on vaara jäädä ilman perusopetuksen päättötodistusta 2) Oppilaalla on mahdollisuus hyötyä työpainotteisuudesta ja toiminnallisista työ tavoista. 3) Oppilas on riittävän aktiivinen ja pystyy jossain määrin itsenäiseen työskentelyyn. 4) Oppilas on riittävän motivoitunut ja sitoutunut aloittamaan opiskelun joustavan perusopetuksen ryhmässä. 5) Oppilaat voivat tulla luokilta 7-9. 6) Myös oppilaan huoltajat ovat sitoutuneet asiaan.

Maahanmuuttajataustaisilla oppilailla kriteereinä ovat lisäksi: 1) Oppilaalla on riittävä kielitaito. 2) Oppilaalla on vähäinen koulutustausta. 3) Oppilaalla on omasta kotimaastaan aikaisempaa työkokemusta, jota voidaan hyödyntää opetuksessa.

JOPO: on haetaan valmiilla hakulomakkeella, jonka oppilas ja tämän huoltaja täyttävät. Hakijan soveltuvuuden arvioimiseksi järjestetään haastattelu, johon osallistuu moniammatillinen työryhmä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. Päätös valmistellaan moniammatillisesti oppilashuoltotyössä. Jos joustavan perusopetuksen toiminta päättyy yksittäisen oppilaan kohdalla ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään siitä hallintopäätös.

JOPO-toiminnan seuranta ja kehittäminen

JOPO-toimintamallia arvioidaan ja tuloksia seurataan vuosittain. Tätä varten perustetaan seurantaryhmä, johon kuuluu JOPO-tiimin lisäksi esimerkiksi yleisopetuksen edustaja, rehtori, sivistysjohtaja, nuorten työpajan edustaja ja sosiaalityönpäällikkö. Joustavan perusopetuksen oppilaiden tilannetta voidaan seurata muutaman vuoden aikavälillä peruskoulun päättymisen jälkeen mahdollisesti koulun ja nuorisotoimen yhteistyönä.

5 4 Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen, sen rakenne, tavoitteet ja toimintatavat

Oppilashuollon tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja koulu ympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää koko koulu yhteisön hyvinvointia. Oppilashuollolla varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Oppilashuollolla tuetaan yksilön ja yhteisön toimintakyvyn säilyttämistä myös fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa.

Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista ja tasapainoista kasvua ja kehitystä. Oppilashuollon tavoitteena on oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä koulunkäyntiin liittyvien muiden ongelmien ehkäiseminen, tunnistaminen, lieventäminen ja poistaminen mahdollisimman varhain.

Oppilashuoltoon sisältyvät opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto ja oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhoito sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu kasvatuksen tukeminen. Oppilashuoltoa organisoivat Ähtärissä koulutoimi, joka kuuluu sivistyslautakunnan alaisuuteen. Oppilashuoltotyötä toteutetaan poikkihallinnollisena verkostotyönä, johon kuuluvat perusturvalautakunnan alaiset terveystoimi- ja sosiaalityötoimi.

Koulutoimen omat elimet kuten virkamiehet, rehtori/koulunjohtajakokoukset valmistelevat erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen järjestämisestä sekä oppilashuollollisia asioita lautakunnalle ja lautakunta edelleen kaupunginhallitukselle ja – valtuustolle. Valtuusto päättää henkilöstö – ja tuntiresurssit talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Lautakuntien alaisuudessa toimivat moniammatilliset, poikkihallinnolliset työryhmät koordinoivat yhteistyötä ja valmistelevat oppilashuoltoa koskevia asioita edelleen päätöksentekijöille. Vekara-työryhmä vastaa koordinoinnista varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osalta. Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä vastaa koulujen esi- ja perusopetuksen oppilashuollon koordinoinnista ja vastaa myös oppilashuoltoon liittyvien hankkeiden ohjauksesta. Muita toimivia moniammatillisia yhteistyöryhmiä ovat perusturvan lastensuojelutyöryhmä ja kehitysvammaisten tuen työryhmät sekä poikkihallinnollinen päihdetyöryhmä.

Koulun tasolla oppilashuoltotyötä organisoii oppilashuoltotyöryhmä, jossa mukana ovat myös lastensuojelun- ja terveystoimen edustajat. Oppilashuoltotyöryhmän kokoonpano voi vaihdella kouluittain ja tarvittaessa siihen voidaan kutsua mukaan esimerkiksi poliisi, huoltaja tai koululääkäri, mikäli katsotaan että lapsen/nuoren kasvu ja kehitys voivat vaarantua kasvuympäristössä olevien tekijöiden vuoksi. Oppilashuoltotyöryhmät kokoontuvat kerran viikossa (yhteiskoulu), kerran kuukaudessa (Otsoukoulu), kyläkoulut 2 – 4 kertaa lukuvuodessa sekä pienluokkien syys- ja kevätlukukaudella.

Ähtärin oppilashuollon toteuttamisessa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- oppilaiden yhdenvertaisuus saada tarvitsemiaan oppilashuollollisia palveluja ja tukimuotoja
- tuen tarpeen ennaltaehkäiseminen esim. luokkakokoja tarkastelemalla
- hyvä ja säännöllinen kodin ja koulun välinen yhteistyö
- varhainen tuen tarpeen toteaminen
- tukitoimenpiteiden välitön aloittaminen esim. tukiopeus ja eriyttäminen
- säännöllinen oppilashuoltohenkilöstön verkostotyö
- oppilaiden oppimisen seuranta
- oppilaiden hyvinvoinnin seuranta (terveystarkastukset, kyselyt)
- oikea- aikaisten tukimuotojen etsiminen
- oppilaan tilanteen seuranta ja uudelleen arviointi ja tarvittaessa jatkotoimenpiteisiin ryhtyminen
- joustava ja tehokas tukimuotojen käyttö
- nivelvaiheiden hoito

Opettaja seuraa oppilaan psykofyysisistä hyvinvointia, arvioi jatkuvasti oppimista ja työskentelyä, havainnoi luokan ryhmädynamiikkaa, huolehtii kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä (vanhempainvartit, vanhempainillat), sekä seuraa oppilaiden poissaoloja. Opettaja huolehtii oppilaiden yleisestä tuesta – tukiopeus ja eriyttäminen, informoi erityisopettajaa ja toimii yhteistyössä oppilashuoltohenkilöstön kanssa ja hoitaa tarvittavan tiedonsiirron nivelvaiheissa.

Erityisopettaja huolehtii oppimis- ja sopeutumisvaikeuksien tunnistamisesta ja tukitoimien käynnistämisestä yhdessä opettajan ja kotien kanssa, tarvittaessa on mukana kodin ja koulun välisessä yhteistyössä sekä seuraa luokkien ryhmädynamiikkaa yhdessä opettajien kanssa. Erityisopettaja toimii oppilashuollon yhdyshenkilönä oppilashuollon ja opettajan välillä, tekee suunnitelman tai avustaa suunnitelman tekemistä, jotka koskevat erityistä tai laaja-alaista tukea. Erityisopettaja tekee myös laajaa verkostotyötä muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa.

Rehtori vastaa opetussuunnitelmassa määritellyn oppilashuollon toteutumisesta omalla koulullaan, huolehtii mahdollisissa kriisitapauksissa oppilashuollollisten toimenpiteiden käynnistämisestä.

Kouluterveydenhoitaja/koululääkäri huolehtivat oppilaan fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin säännöllisestä seurannasta ja tarvittavista toimenpiteistä kouluterveydenhuollon suunnitelman mukaisesti. Oppilashuoltotyöryhmän tehtäviin kuuluvat seuraavat asiat:

- suunnittelee, koordinoi ja toteuttaa koulun oppilashuoltoa moniammatillisesti yhteistyössä huoltajien kanssa
- järjestää oppilashuollollisen tuen ja ohjauksen
- käsittelee oppilastapauksia ja suunnittelee tukitoimenpiteet
- päättää tukitoimenpiteistä ja aloitteen oppilaiden lähettämistä jatkotutkimuksiin ja vastaanotolle

- toimii aloitteellisesti tukitoimenpiteiden järjestämiseksi
- valmistelee hallinnollista päätöstä vaativat tukitoimenpiteet
- sopii vastuuhenkilöistä, seurannasta, yhteistyön laajuudesta ja jatkotoimenpiteistä
- päättää tehostetun ja erityisen tuen laadinnan yksityiskohdista
- priorisoi oppilashuollollisten resurssien käyttöä
- vastaa tiedonsiirron toteutumisesta oppilaiden koulun käynnin nivelvaiheissa
- järjestää oppilashuollon palvelut kurinpidollisen rangaistuksen saaneelle oppilaalle ja pitkäaikaisesta sairastumisesta johtuvan kotiopetuksen
- valmistelee opetuksen erityiset järjestelyt sitä tarvitseville oppilaille
- arvioi mahdollisen lastensuojellullisen tarpeen
- kirjaa tekemänsä oppilashuollolliset päätökset ja toimenpiteet

Yleistä

Kasvu- ja oppimisympäristön terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämistä ja arviointia suoritetaan monella tasolla. Kouluterveydenhoito suorittaa lukuvuoden aikana luokka-asteelle suunnitellut terveystarkastukset. Lisäksi 8. ja 9. luokkien oppilaat osallistuvat valtakunnalliseen kouluterveyskyselyyn, jonka pohjalta voidaan arvioida mm. oppilaiden terveyden tilan ja hyvinvoinnin tilaa. Koulurakennusten ja niiden piha-alueiden ja leikkivälineiden sekä kaluston kuntoon kiinnitetään huomiota vuosittaisissa tarkastuksissa. Tarvittaessa suoritetaan myös ilmanlaatumittauksia. Tarkastusten pohjalta tehdään tarvittavat korjaukset ja ehdotukset suuremmista korjauksista tai hankinnoista liittyen koulurakennukseen tai piha-alueen kuntoon ja viihtyvyyteen. Turvallisuussuunnitelman toimivuus tarkistetaan asianomaisten viranomaisten kanssa vuosittain ja tehdään siihen tarvittavat korjaukset.

Oppilashuoltotyöryhmän kokouksissa pidetään pöytäkirjaa, johon merkitään tarvittavat tiedot mm. asiankäsittelyyn osallistuneista, asiasta, asian esittelijästä ja mahdollisista toimenpiteistä ja vastuuhenkilöstä. Muista oppilashuollollisista neuvotteluista/palavereista laaditaan muistio, johon voidaan kirjata käsitelty asia, mukana olleet henkilöt ja sovitut toimenpiteet. Yksittäistä oppilasta koskevan asian voi tuoda esille huoltaja, opettaja, kuraattori, kouluterveydenhoitaja tai muu oppilashuoltohenkilöstöön kuuluva. Oppilashuollossa käytetään sovittua lomakkeistoa.

Kouluterveydenhuolto tarkistaa kaikki oppilaat sovitun suunnitelman pohjalta kerran lukuvuodessa. Laajempi terveystarkastus suoritetaan 1., 5., ja 8. luokkalaisille. Terveystarkastukseen kuuluu olennaisesti fyysisen kasvun ja kehityksen seurannan lisäksi sosiaalisten suhteiden seuranta, riskilapsien tunnistaminen ja heidän tukemisensa. Tavoitteena on ennaltaehkäistä sairauksien syntymistä ja ohjata oppilasta hoitoon mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Hammaslääkärin tarkastukset ja hoidot kuuluvat myös säännölliseen terveyden hoitoon.

Oppilashuollollinen tuki tehostetun ja erityisen tuen tarpeessa olevalle sekä joustavassa perusopetuksessa olevalle oppilaalle suunnitellaan yksilöllisesti. Tuki suunnitellaan moniammatillisesti yhteistyössä huoltajan ja oppilaan kanssa.

Oppilaan kehitykseen ja mielenterveyteen liittyvissä vaikeuksissa avainasemassa on kouluterveydenhoito (kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri), joka ohjaa oppilaan tarvittaessa eteenpäin. Apuna voidaan käyttää Osviitan tarjoamia palveluja (psykologi), tai lähitukena koulukuraattoria, erityisnuorisotyöntekijää tai erityisopettajaa.

Oppilaan kohdatessa elämäntilanteeseen liittyviä vaikeuksia esim. perheväkivalta, päihde- tai mielenterveysongelmat perheessä koulukuraattorin tai erityisnuorisotyöntekijän antama tuki on tärkeää. Tarvittaessa keskustellaan lastensuojelun kanssa mahdollisista lisätuen tarpeesta esim. perhetyöntekijä tai muista toimenpiteistä.

Kurinpitotilanteissa noudatetaan perusopetuslain 36§:n, 36a-c§:ien määräyksiä. Kun rikkomukset toistuvat, oppilashuolto käsittelee tapaukset, ja sopii toimintatavasta esim. kasvat keskustelu oppilaan ja huoltajan kanssa tai ohjaa oppilaan muulle oppilashuoltohenkilöstölle. Mikäli oppilaalta on evätty osallistuminen opetukseen, oppilashuolto suunnittelee ko. oppilaalle kotiopetusjärjestelyt.

Koulutuksen siirtymävaiheissa pidetään ns. siirtopalaverit. Palaverit pidetään esiopetus – 1. luokka, 6. luokalta 7. luokalle sekä kun oppilas siirtyy jatko-opintoihin. Siirtopalavereissa käytetään apuna lomakkeistoa. Oppilaanohjaaja osallistuu oppilashuoltotyöryhmän kokouksiin ja on mukana jatko-opintojen suunnittelussa sekä siirtopalavereissa.

Koulutapaturmien syntyä ehkäistään riittävällä ohjeistuksella väli – ja oppitunneille ja suojava-lineitä käyttämällä (kypärät, suojalasit tms.). Pihavälineistö ja koulurakennus pyritään pitämään kunnossa. Tapaturman sattuessa ensiavun antavat opettaja, oppilasohjaaja tai kouluterveydenhoitaja. Tarvittaessa oppilas ohjataan jatkohoitoon terveyskeskukseen. Oppilaan opettaja ilmoittaa heti asiasta huoltajalle ja ilmoittaa, missä oppilas saa hoitoa ja huolehtii siitä, että koulutapaturmasta tehdään ilmoitus vakuutusyhtiölle. Koulun henkilökunnalle annetaan ensiapukoulutusta.

POL 26§:n mukaan oppivelvollisen on osallistuttava opetukseen saavuttaakseen perusopetuksen oppimäärän. Koulun tulee seurata oppilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista huoltajille. Huoltaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua.

Mikäli oppilas joutuu sairauden tai muun päteväen syyn takia olemaan poissa koulusta, huoltajan tulee ilmoittaa asiasta opettajalle/luokanvalvojalle mahdollisimman pian. Tiedossa oleva kolmen päivän poissa tulee sopia opettajan/luokanvalvojan kanssa etukäteen. Pidempää poissaololupaa tulee hakea kirjallisesti rehtorilta. Poissaoloa sovittaessa huoltajan on myös huolehdittava korvaavien kotitehtävien tai kokeiden suorittamisesta.

Opettaja/luokanvalvoja kirjaa oppilaan poissaolot. Mikäli selvittämättömiä/luvattomia poissaoloja ilmenee, hän ottaa viipymättä yhteyttä huoltajaan ja pyytää selvitystä. Mikäli luvattomia poissaoloja on toistuvasti, opettaja/luokanvalvoja tuo asian oppilashuoltotyöryhmän käsiteltäväksi, joka asian tutkittuaan sopia jatkotoimenpiteistä.

Tupakoinnin, alkoholin ja päihteiden käyttöä pyritään estämään ennaltaehkäisevällä työllä. Kouluterveydenhoidon, terveystiedon, valistustilaisuuksien (bussivierailut, päihdeputkitapahtumat) sekä muiden toimijoiden (esim. poliisi, srk., MLL) avulla pyritään vaikuttamaan asiaan ennaltaehkäisevästi.

Mikäli oppilas tavataan koulussa päihtyneenä, toimitaan seuraavasti:

- kouluterveydenhoitaja kutsutaan paikalle, joka tutkii ja arvioi tilanteen
- jos kouluterveydenhoitajaa ei ole paikalla, koulun muu henkilökunta huolehtii tilanteen vaatimista toimenpiteistä
- ilmoitus huoltajalle, mikäli huoltajaa ei tavoiteta, sovitaan kuka jatkaa yhteydenottoa
- oppilaan kuljetus terveyskeskukseen tutkimusta varten
- ilmoitus rehtorille
- asian käsittely oppilashuoltotyöryhmässä
- lastensuojeluilmoituksen teko

Mikäli saadaan tietoa tai on epäily oppilaan päihteiden käytöstä, asia käsitellään oppilashuoltotyöryhmässä, jossa sovitaan jatkotoimenpiteistä. Tupakoinnin suhteen noudatetaan uuden tupakkalain (2010) määräyksiä. Mikäli perusopetuksen oppilas tavataan tupakoimassa koulun alueella, hän saa jälki-istuntoa ja asia ilmoitetaan huoltajalle ja pyydetään huoltajaa puuttumaan asiaan. Kun oppilas tavataan toistamiseen tupakoimasta, hänelle ja huoltajalle järjestetään koululle keskustelutilaisuus. Kun oppilas tavataan kolmannen kerran tupakoimasta koulun alueella, asia ilmoitetaan poliisille ja tehdään lastensuojeluilmoitus tupakkalain toistuvasta rikkomisesta.

Ähtärin peruskouluissa tarjotaan jokaisena koulupäivänä koulujen oppilaille ja henkilökunnalle ohjattu ja täysipainoinen koulu- ja henkilöstölounas. Erityisruokavaliota tarvitsevat ruokailijat saavat täysipainoisen aterian lääkärin kirjallisen lausunnon perusteella ja ohjeiden mukaan. Oppilasta ohjataan nauttimaan terveellinen, täysipainoinen, vaihteleva, monipuolinen ja riittävä lounas. Koska aterian täysipainoisuus riippuu viime kädessä annoksen oikeasta koosta, oppilaita ohjataan päivittäin ottamaan kaikkia tarjolla olevia ruoka-aineita. Kouluruokailun tavoitteena on opettaa hyviä ruokailutapoja ja asiallista toisten huomioon ottavaa käyttäytymistä. Välipaloja ei ole järjestetty opetustoimen osalta. Mikäli oppilas tuo

kouluun ns. pitkänä koulupäivänä omia välipalojaan, oppilasta ohjataan tuomaan terveellisiä välipaloja – hedelmä, leipää tms.

Perusopetuslain 32 §:n mukaan esi-, perus- ja lisäopetuksen oppilaalle on järjestettävä kuljetus tai avustettava sitä, mikäli koulumatka ylittää viisi kilometriä tai muut olosuhteet huomioiden koulumatka muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Jos oppilaalla on sellainen sairaus, vamma tai muu terveydellinen syy, minkä vuoksi hän ei itsenäisesti suoriudu koulumatkasta, koulutoimistoon toimitetaan lääkärintodistus koulukyydin järjestämistä varten.

Alle 13 -vuotiaan perus- ja lisäopetuksen oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen ei saa ylittää 2,5 tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, voi koulumatka odotuksineen kestää kolme tuntia. Jos oppilaalle koulukyydin takia muodostuu odotustunteja, hänelle järjestetään koululta tila, jossa hän voi tehdä kotitehtäviä. Mikäli oppilas tarvitsee tuki- tai erityisopetusta, voidaan odotustunteja käyttää tukitoimien järjestämiseen, mikäli näin on sovittu huoltajan kanssa.

Lukuvuoden alkuvuikoilla ja tarvittaessa koko lukuvuoden ajan koulun oppilasohjaajat saattavat oppilaat takseille tai linja-autoille. Jos oppilaalla on jostain syystä ongelmia koulukyyditykseen oppimisessa tai sopeutumisessa, voidaan oppilasohjaajaa käyttää myös matkan aikana, kunnes matka sujuu turvallisesti.

Koulumatkakuljetusten turvallisuudesta on määrätty liikenneministeriön päätöksissä koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormauksesta ja turvallisuusjärjestelyistä. Määräyksiä noudatetaan kaikilla koulun toimintaan liittyvillä matkoilla. Määräyksissä on säädetty mm. turvavöiden käytöstä, kuljetettavien enimmäismäärästä ja niissä hyväksyttävistä poikkeuksista. Koulutoimiston ja liikennöitsijän tekemään koulukuljetussopimukseen sisältyvät liikenneministeriön määräykset.

Koulukyydityksistä vastaava koulusihteeri informoi kesällä huoltajia sekä liikennöitsijöitä tulevan lukuvuoden kyyditysjärjestelyistä ja turvallisuusjärjestelyistä (mistä nousee kyytiin, mahdolliset odotustunnit jne.).

Mikäli oppilas sairauden tai muun syyn vuoksi tulee koulutaksiin, huoltajan velvollisuus on ilmoittaa asiasta koulutaksinkuljettajalle.

Oppilashuoltoa koskeva suunnitelma on esillä koulujen kotisivulla sekä lukuvuoden alussa jaettavassa koulutiedotteessa. Suunnitelma käydään läpi lukuvuoden alkaessa ja tarvittaessa järjestetään koulutusta. Oppilashuollon toimintaohjeiden toimivuus arvioidaan lukuvuoden lopulla koulujen toiminnan arvioinnin yhteydessä. Mikäli lukuvuoden aikana ilmenee puutteita toimintaohjeissa, ne korjataan viipymättä.

Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka – ja vaaratilanteissa

Ongelmat pyritään ennaltaehkäisemään luomalla koulun arkityöskentely mahdollisimman turvalliseksi hyvällä suunnittelulla, vastuullisella toiminnalla ja huolellisella riskien huomioimisella kaikessa toiminnassa. Tällaisia toimia ovat esimerkiksi koulun sisäiset järjestelyt, sisä- ja ulkotilojen käyttö, välituntivalvonnat, liikennejärjestelyt koulunpihalla jne. Koulun ulkopuolisessa toiminnassa noudatetaan samoja turvallisuus- ym. ohjeita kuin koulun alueella. Turvallisuuden takaamiseksi koululla on järjestyssäännöt, jotka käydään läpi lukuvuoden alkaessa. Järjestyssääntöjen noudattamista valvotaan päivittäin. Koulun pelastussuunnitelma päivitetään lukuvuoden alussa ja käydään henkilökunnan ja oppilaiden kanssa lävitse. Tarvittaessa suoritetaan harjoitus esim. paloviranomaisten kanssa.

Kriisiksi määritellään oppilaan tai koulun työntekijän kuolema tai itsemurha, mutta myös vakava onnettomuus tai tapaturma, sairaskohtaus, kouluväkivalta, epämääräinen levottomuutta herättävä huhu, tulipalo tai muu uhkatilanne tai vakava läheltä piti – tilanne. Kun joku koulun henkilökunnasta on saanut tiedon edellä mainituista asioista, hänen tulee ilmoittaa asiasta koulun rehtorille/koulunjohtajalle, joka kutsuu kriisiryhmän koolle. Rehtori/koulunjohtaja tiedottaa toimintamallista henkilökunnalle, jonka tulee rauhassa odottaa lisäohjeita.

Koulun kriisiryhmässä sovitaan yhteistyöstä ja keskinäisestä työn- ja vastuunjaosta. Ryhmä vastaa tilanteen koordinoimisesta, tiedottamisesta, koulun järjestelyistä ja ulkopuolisen avun kutumisesta kouluun. Päävastuu on koulun rehtorilla/koulunjohtajalla tai vararehtorilla.

Koulun kriisiryhmään kuuluvat rehtori/koulunjohtaja, vararehtori, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja sekä erikseen nimettävä muu henkilö. Kriisiryhmä päättää muiden henkilöiden kutsumisesta kriisityöhön esimerkiksi terveyskeskuksesta tai seurakunnasta, joiden kanssa arvioidaan ja suunnitellaan mahdollinen jälkihoito. Koulun ulkopuolelle tiedottamisesta vastaa rehtori/koulunjohtaja. Kaikkien ulospäin suuntautuvien tietojen tulee perustua faktoihin ja tietojen paikkansapitävyys tulee tarkistaa. Mahdollisia uhreja koskevaa tietoa tulee käsitellä kunnioittavasti ja suojella heidän fyysisistä ja psyykkistä koskemattomuutta julkisuudelta.

Toimintaohjeet erilaisissa kriisitilanteissa

Erilaisissa koulun ongelma-, vaara-, uhka – ja kriisitilanteissa tulee toimia tilanteen vaatimalla tavalla. Tilanteessa paikalla oleva tai siihen ensiksi tuleva koulun aikuinen arvioi tilanteen ja ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin.

Fyysinen väkivalta koulussa

Tilanteeseen ensimmäisenä tuleva aikuinen (esim. välituntivalvoja):

- Älä poistu paikalta
- Lähetä oppilas hakemaan muita aikuisia avuksesi
- Säilytä oma malttisi, toimi päättäväisesti, muista oma turvallisuutesi
- Kiinnitä osapuolten huomio esim. huutamalla voimakkaasti lopettakaa tai seis
- Pyri laukaisemaan tilanne turvallisesti
- Tilanteen lauettua ohjaa osapuolet eri tiloihin ja pyydä silminnäkijöitä jäämään paikalle tilanteen selvittelyä varten
- Mikäli ensiapua tarvitaan, hoida se ja tee tarvittaessa hätäilmoitus
- Rauhoittele osapuolet, selvittele tapahtunut rehtorin tai oppilashuoltotyöryhmän jäsenen kanssa, sekä kirjaa tapaus silminnäkijäkuvausten kanssa
- Sovi kuka ilmoittaa kotiin/koteihin tapahtuneesta ja siitä miten asia on hoidettu
- Tiedota oppilashuoltotyöryhmää tapahtuneesta (ratkaisevat jatkotoimenpiteet)

Äkillinen psyykinen kriisi

Opettaja, oppilasohjaaja tai kouluterveydenhoitaja huolehtii oppilaan jatkohoitoon esim. terveyskeskukseen. Oppilaan opettaja ilmoittaa asiasta välittömästi huoltajalle ja ilmoittaa, missä oppilas on saamassa hoitoa.

Oppilaan kuolema

Välittömänä kriisiryhmänä toimivat rehtori ja oppilaan oma opettaja. Oma opettaja, tarvittaessa myös erityisopettaja tiedottavat asiasta luokassa. Opettaja keskustelelee asiasta luokan kanssa. Luokassa vietetään hiljainen hetki, kynttilä ja kuva pulpetilla. Koululla suruliputus tiedon tultua koululle. Muistotilaisuus pidetään omaisten uskonnollisen vakaumuksen mukaan joko koko koululle tai rinnakkaisluokille tai vain omalle luokalle tapauskohtaisesti harkiten. Omaisia muistetaan adressilla tai kukkasilla.

Kuolema oppilaan perheessä

Oppilaan oma opettaja keskustelelee kahden kesken oppilaan kanssa. Omaisia kuullaan siitä, miten he haluavat asiasta puhuttavan luokassa. Opettaja ohjaa muita oppilaita huomioimaan surevaa oppilasta ja ilmaisemaan osanottonsa. Oppilaan ollessa koulussa opettajan on hyvä tarkkailla oppilaan vointia tavallista tarkemmin ja ottaa tarvittaessa yhteyttä kouluterveydenhoitajaan tai kuraattoriin. Omaisia muistetaan adressilla tai kukkasilla.

Opettajan/muun henkilökunnan jäsenen kuolema

Rehtori/koulunjohtaja huolehtii pääosan tiedottamisesta. Luokalle/luokille asiasta tiedottaa esimerkiksi erityisopettaja tai kouluterveydenhoitaja. Rehtori/koulunjohtaja huolehtii hiljaisen hetken järjestämisestä. Muistopöydän luokkaan tai aulaan hoitaa erikseen nimetty henkilö. Muistoliputuksesta huolehtii vahtimestari. Rehtori/koulunjohtaja tekevät surunvalittelukäynnin ja /tai osallistuvat hautajaisiin. Omaisten niin toivoessa halukkaat oppilaat voivat osallistua muistotilaisuuteen. Ohjaava opettaja nimetään tällöin erikseen.

Itsemurha

Käsitellään kuin kuolemantapaus. Jälkihoidon järjestämisestä huolehtii koulun oppilashuoltotyöryhmä.

Koulun ulkopuolinen toiminta

Mikäli kriisitilanne syntyy koulun ulkopuolisen toiminnan aikana esim. retket, leirikoulu, johtajana toimiva opettaja kokoaa mukana olevista aikuisista välittömästi kriisiryhmän ja johtaa sen toimintaa. Toimenpiteissä sovelletaan koulun kriisitoimintaohjeita. Opettaja informoi rehtoria/koulunjohtajaa ja pyytää tarvittaessa häneltä lisäohjeita.

Muuta

Koululle on laadittu pelastus/kriisisuunnitelma muita uhkatilanteita (tulipalo, ulkopuolinen uhka tms.) varten. Niissä tilanteissa noudatetaan niissä sovittujen ja harjoiteltujen ohjeiden mukaan. Suunnitelmat arvioidaan ja päivitetään vuosittain yhteistyössä ao. viranomaisten kanssa. Pelastus/kriisisuunnitelmasta tiedotetaan henkilökuntaa lukuvuoden alussa.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Perusopetuslain 29§:n mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämä koskee sekä fyysistä että psykososiaalista ympäristöä ja oppilaan kokemaa turvallisuuden tunnetta. Koulukiusaamisen ehkäisemisessä ja siihen puuttumisessa noudatetaan Kiva Koulu – ohjelman periaatteita ja toimintamalleja (tarkemmin www.kivakoulu.fi). Kiva Koulu – ohjelman avulla ennaltaehkäistään ja voidaan kartoittaa vuosittaisilla kyselyillä koulukiusaamista luokittain. Lisäksi huoltajille/oppilaille suunnataan oppilashuoltotyöryhmän järjestämä koulukiusaamiskysely. Peruslähdekohtana on, että koulukiusaamiseen puututaan koulussa heti, kun se saadaan tietoon. Yhteistoiminnallisen luokkahengen saavuttaminen on tärkeää. Ensimmäisinä kouluvuosina haetaan luokalle ryhmadynamiikkaa, jota seurataan tarvittaessa sosiogrammikyselyin. Kun siirrytään yläkouluun, pidetään yhdessä muiden toimijoiden kanssa ns. ryhmäytymispäivä, jossa koulutuksen ja toiminnallisten keinojen kautta haetaan oppilaille välineitä estää kiusaamista, häirintää tms..

Oppilaiden suojaamisessa kiusaamiselta tärkeää osaa merkitsevät myös kummioppilaat ja välituntileikittäjät (alakoulu) sekä oppilaskunta ja tukioppilaat (yläkoulu).

Koulussa ilmenneet kiusaamis-, väkivalta- sekä aggressiivisen käyttäytymisen tapaukset käsitellään oppilashuoltotyöryhmässä, jossa myös sovitaan tarvittavista tukitoimenpiteistä ja seurannasta. Kodin ja koulun välisen yhteistyön on oltava edellä mainituissa tapauksissa saumatonta. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä asiaankuuluvien viranomaisten kanssa (lastensuojelu, poliisi).

Toimintasuunnitelmasta tiedotetaan vanhempainilloissa, vanhempainvarteissa, koulun kotisivuilla sekä henkilökunnan kokouksissa. Luokanopettajat – ja valvojat, kuraattori, opinto-ohjaaja, erityisnuorisotyöntekijä sekä rehtori/koulunjohtaja käyvät oppilaiden kanssa läpi lukuvuosittain suunnitelman perusteita.

Suunnitelman toimivuus arvioidaan kyselyn tulosten, oppilailta ja huoltajilta saadun palautteen perusteella lukuvuosittain.

5 5 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

Lähtökohtana kaikessa oppilashuoltotyössä on luottamuksellisuus ja yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa. Yksittäisen oppilaan asian käsittelyyn voivat osallistua vain kyseisen oppilaan opetukseen ja oppilashuollolliseen toimintaan osallistuvat henkilöt. Ratkaisu asian käsittelyyn osallistuvista tehdään kussakin tapauksessa erikseen. Huoltajien kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua myös muita henkilöitä.

Käsiteltäessä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, oppilashuoltotyössä kirjataan:

- asian vireille panija
- aihe
- päätetyt jatkotoimenpiteet perusteluineen
- asian käsittelyyn osallistuneet
- mitä tietoja ja kenelle on annettu

Päivittäisessä koulutyössä on kaikkien opetus- ja oppilashuoltotyöhön osallistuvien henkilöiden muistettava vaitiolovelvollisuuden merkitys. Oppilaiden, heidän perheittensä ja koulun henkilöstön ilmitulleita henkilökohtaisia asioita ei saa sivullisille ilmaista.

Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajille ja perusopetuksen viranomaisille oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät tiedot.

Oppilaan siirtyessä toisen opetuksen järjestäjän järjestämään opetukseen, on oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitettava uudelle opetuksen jätjestäjälle.

6 luku Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

6.1 Saamelaiset

Saamelaisoppilaiden opetuksessa tulee ottaa huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisten luontosuhde, perinteiset elinkeinot ja saamelaisyhteisö muodostavat oman kielen ja kulttuurin ytimen, jota perusopetus tukee. Osalle oppilaista saamen kieli (pohjois-, inarin- ja koltansaame) on äidinkieli ja opetuskieli, osalle kieltä opetetaan vieraana kielenä. Erityistä huomiota kiinnitetään perusopetukseen tulevien oppilaiden erilaisiin kielellisiin valmiuksiin. Saamenkielisten oppilaiden opetus annetaan pääosin saamen kielellä.

Opetuksen tulee tukea oppilaiden alkuperäistä identiteettiä ja antaa mahdollisuudet oman kielen oppimiseen ja kielellisten valmiuksien kehittämiseen. Perusopetuksen tulee edistää oman kulttuurin, historian ja pohjoismaisen saamelaisyhteisön tuntemusta ja tietoisuutta saamelaisista kansana ja yhtenä maailman alkuperäiskansoista. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas on perusopetuksen suoritettuaan tietoinen omista juuristaan, kulttuuriperinnöstään, eri saamen kielistä, kulttuurialueista ja saamelaisryhmistä. Koulun tulee antaa oppilaille edellytykset terveen itsetunnon kehittymiseen niin, että oppilaat voivat säilyttää saamelaisen identiteettinsä sulautumatta pääväestöön.

Saamenkielistä opetusta annetaan pohjois-, inarin- ja koltansaamen kielillä. Saamenkielisten oppilaiden opetuksen keskeisenä tavoitteena on tukea kasvua aktiiviseen kaksikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen. Saamenkielisessä opetuksessa kaikki oppiaineet tukevat oppilaan äidinkielen taitojen kehittymistä.

Opetuksen tulee tukea oppilaiden samastumista kansalliseen kulttuuriperintöönsä ja yhteenkuuluvuutta eri maissa asuvien saamelaisten kesken. Opetuksessa noudatetaan valtakunnallisia tavoitteita ja oppisisältöjä – kuitenkin siten, että saamelaisen kulttuurin ja saamen kielitilanteen erityispiirteet otetaan huomioon. Opetuksessa painotetaan erityisesti omaa historiaa, saamelaisen nyky-yhteisön, perinteisten elinkeinojen sekä musiikki- (*luohi, leu'dd*), kertoma- (*máinnas*) ja käsityöperinteen (*duodji*) tuntemusta.

Opetuksen resurssina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille. Koulun tulee oppimisympäristönä tukea saamen kielellä annettavaa opetusta. Koulun tulee myös toimia yhdessä kodin ja huoltajien kanssa niin, että saamelaisten kasvatus- ja opetusperinteet tulevat otetuksi huomioon.

Oppilaan tulee saada myönteisiä kokemuksia omasta kulttuuristaan leikin, kerronnan, toiminnan ja osallistumisen avulla. Opetus sovitetaan mahdollisuuksien mukaan paikallisen saamelaisyhteisön vuoden kiertoon, eri vuodenaikoihin liittyviin perinteisiin töihin ja luonnossa tapahtuviin muutoksiin.

6. 2 Romanit

Romanioppilaiden opetuksessa tulee huomioida Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Romanien yhteiskunnallisen integroitumisen ja uuden vähemmistöoikeuksia koskevan lainsäädännön myötä koulutukseen sekä ainutlaatuisen kieli- ja kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvät kysymykset tulee ottaa huomioon myös perusopetuksessa. Romanikielen opetuksen tulee edistää kaksoisidentiteetin muodostumista ja lisätä koulunkäynnin laatua.

Romanikielen opetuksen tulee antaa romanioppilaille luonteva mahdollisuus ilmaista omaa vähemmistöidentiteettiään myös koulussa. Opetuksen tulee edistää romanioppilaiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista yhtenä koko maailman ja Euroopan merkittäviä vähemmistöistä.

Koulussa tapahtuvan kielenopetuksen merkitys korostuu romanilapsilla erityisesti siksi, että perinteisesti Suomen romanikieli on ollut ainoastaan puhuttu kieli. Tämän vuoksi romanikielen ja -kulttuurin opetuksessa tulee huomioida oppilaiden erilaiset kielelliset valmiudet ja alueelliset erot. Opetuksessa hyödynnetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

6. 3 Viittomakieliset

Viittomakielinen on kuuro, huonokuuloinen tai kuuleva oppilas, jonka äidinkieli on suomalainen viittomakieli. Hän on oppinut viittomakielen ensimmäisenä kielenään, ja se on hänen parhaiten hallitsemansa tai jokapäiväisessä elämässä eniten käyttämänsä kieli.

Viittomakielisten opetuksessa noudatetaan peruskoulun yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin. Opetuskielenä on suomalainen viittomakieli. Sen rinnalla opetuksessa käytetään suomea tai ruotsia luku- ja kirjoituskielenä.

Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Oppilaan pitää pystyä tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa, jotta tasa-arvoinen toiminta ja vuorovaikutus olisi mahdollista.

Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman ja kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista.

Koska suomalainen viittomakieli on vähemmistökieli ja oppilaiden mahdollisuudet sen omaksumiseen ennen kouluikää vaihtelevat suuresti, opetuksessa pitää kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen oppimisympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Sen lisäksi hyödynnetään mahdollisimman monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin.

6. 4 Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajaoppilailla tarkoitetaan näissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sekä Suomeen muuttaneita että Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria.

Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika huomioon ottaen. Opetuksella on lisäksi erityistavoitteita. Opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Maahanmuuttajalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Maahanmuuttajille tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomen tai ruotsin kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella tulee maahanmuuttajille antaa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opetuksessa on otettava huomioon maahanmuuttajaoppilaan aikaisempi oppimishistoria sekä kasvatus- ja opetusperinteet. Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kulttuuritausta ja kokemukset lähtömaan koulujärjestelmästä. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulujärjestelmään, koulun toiminta-ajatuksiin, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Oppilaan ja hänen huoltajiensa tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, kielistä ja kulttuureista hyödynnetään opetuksessa.

7. luku Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

7.1 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet

Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä. Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä eri tiedonalojen näkökulmista rakentaen kokonaisuuksia ja korostaen yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä.

Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.

Aihekokonaisuudet kuvataan tässä kohdassa, mutta ne toteutuvat eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökulmista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla. Opetussuunnitelmaa laadittaessa aihekokonaisuudet tulee sisällyttää yhteisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin, ja niiden tulee näkyä koulun toimintakulttuurissa.

1. IHMISENÄ KASVAMINEN

Koko opetuksen kattavan Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvu ympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehitystä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan
- arvioimaan toimintansa eettisyyttä ja tunnistamaan oikean ja väärän
- tunnistamaan esteettisten kokemusten tärkeyden elämänlaadulle
- tunnistamaan oman oppimistyylinsä ja kehittämään itseään oppijana
- toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun vaikuttavia tekijöitä, tunteiden tunnistaminen ja käsittely, vireyteen ja luovuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oikeudenmukaisuus, tasa-arvo
- esteettinen havainnointi ja esteettisten ilmiöiden tulkinta
- opiskelutaidot ja pitkäjänteinen, tavoitteellinen itsensä kehittäminen
- toisten huomioon ottaminen, oikeudet, velvollisuudet ja vastuut ryhmässä, erilaisia yhteistoimintatapoja.

2. KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria
- ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä
- tutustumaan muihin kulttuureihin ja elämänskatsomuksiin ja saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä
- ymmärtämään kulttuuri-identiteetin osatekijöitä ja niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- oma kulttuuri, kotiseudun kulttuuri, suomalaisuus, pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus
- muita kulttuureita ja monikulttuurisuus
- ihmisoikeudet ja ihmisryhmien välisen luottamuksen, keskinäisen arvostuksen ja onnistuneen yhteistyön edellytyksiä
- kansainvälisyys eri elämänalueilla ja taidot toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa
- tapakulttuurien merkitys.

3. VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja.

Viestintätaidoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan muiden viestintää
- kehittämään tiedonhallintataitojaan sekä vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään hankkimaansa tietoa
- suhtautumaan kriittisesti median välittämiin sisältöihin ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä arvoja viestinnässä
- tuottamaan ja välittämään viestejä ja käyttämään mediaa tarkoituksenmukaisesti
- käyttämään viestinnän ja median välineitä tiedonhankinnassa, -välittämisessä sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu, erilaiset ilmaisukielet ja niiden käyttö eri tilanteissa
- viestien sisällön ja tarkoituksen erittely ja tulkinta, viestintäympäristön muuttuminen ja monimediaalisuus
- median rooli ja vaikutukset yhteiskunnassa, median kuvaaman maailman suhde todellisuuteen
- yhteistyö median kanssa

- lähdekritiikki, tietoturva ja sananvapaus
- viestintätekniset välineet ja niiden monipuolinen käyttö sekä verkkoetiikka.

4. OSALLISTUVA KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä, toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta
- muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen
- osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti
- toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia
- tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- perustietoja kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta sekä työnjaosta
- demokratian merkitys yhteisössä ja yhteiskunnassa
- erilaisia osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja kansalaisyhteiskunnassa
- verkostoituminen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi
- yrittäjyys ja sen merkitys yhteiskunnalle, perustietoja yrittäjyydestä ammattina sekä työelämään tutustuminen.

5. VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestävään elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään ympäristönsuojelun välttämättömyyden ja ihmisen hyvinvoinnin edellytykset ja niiden välisen yhteyden
- havaitsemaan ympäristössä ja ihmisten hyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
- arvioimaan oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ja omaksumaan kestävä kehityksen edellyttämiä toimintatapoja
- edistämään hyvinvointia omassa yhteisössä sekä ymmärtämään hyvinvoinnin uhkia ja mahdollisuuksia globaalilla tasolla
- ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme, ja toimimaan rakentavasti kestävä tulevaisuuden puolesta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä
- yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista
- ympäristöarvot ja kestävä elämäntapa
- ekotehokkuus tuotannossa ja yhteiskunnassa sekä arjen toimintavoissa, tuotteen elinkaari
- oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen, kuluttajan vaikuttamiskeinot
- toivottava tulevaisuus ja sen edellyttämät valinnat ja toiminta.

6. TURVALLISUUS JA LIIKENNE

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisuutta edistäen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tunnistamaan turvallisuus- ja terveysriskejä, ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan terveysttä ja turvallisuutta edistävasti
- edistämään väkivallattomuutta ja toimimaan kiusaamistilanteissa rakentavasti
- toimimaan onnettomuus- ja kriisitilanteissa tarkoituksenmukaisesti
- toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä
- vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen
- tuntemaan yhteiskunnan hyvinvointipalveluja.

KESKEISET SISÄLLÖT

- onnettomuuksilta, päihteiltä ja rikollisuudelta suojautuminen omassa elinympäristössä
- työturvallisuus ja ympäristöturvallisuus
- terveysttä, turvallisuutta, väkivallattomuutta ja rauhaa edistäviä toimintamalleja
- väkivallan ulottuvuudet lähiyhteisössä ja yhteiskunnassa
- keskeiset liikennesäännöt ja erilaiset liikenneympäristöt
- muut huomioiva liikennekäyttäytyminen, liikenneympäristön turvallisuus ja turvalaitteet
- lähiympäristön vaaranpaikkojen kartoittaminen ja turvallisuuden parantaminen
- turvallisuutta edistävät palvelut
- kodin ja koulun yhteistyö turvallisuuden edistämässä.

7. IHMINEN JA TEKNOLOGIA

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässämme. Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittamisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opettaa niiden käyttöä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä
- käyttämään teknologiaa vastuullisesti
- käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin
- ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen.

KESKEISET SISÄLLÖT

- teknologia arkielämässä, yhteiskunnassa ja paikallisessa tuotantoelämässä
- teknologian kehitys ja kehitykseen vaikuttavia tekijöitä eri kulttuureissa, eri elämänaalueilla eri aikakausina
- teknologisten ideoiden kehittäminen, mallintaminen, arviointi ja tuotteiden elinkaari
- tietotekniikan ja tietoverkkojen käyttö
- teknologiaan liittyvät eettiset, moraaliset, hyvinvointi- ja tasa-arvokysymykset
- tulevaisuuden yhteiskunta ja teknologia.

7.2 Äidinkielten ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuusoppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty yksitoista eri oppimäärää, jotka ovat suomi, ruotsi, saame, romani ja viittomakieli äidinkielenä, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä, suomi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät. Lisäksi perusteiden liitteenä on Opetushallituksen suositus maahanmuuttajaoppilaan äidinkielen opetuksen perusteiksi.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuusoppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi tai saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkieli ja kirjallisuus		Toinen kotimainen kieli	
	yhteinen	erillis-rahoitettu	yhteinen	valinnainen
suomi	suomi	---	ruotsi	---
ruotsi	ruotsi	---	suomi	---
saame	saame ja suomi saamenkielisille	---	---	ruotsi
romani	suomi tai ruotsi	romani	ruotsi tai suomi	---
viittomakieli	viittomakieli ja suomi tai ruotsi viittomakielisille	---	---	ruotsi tai suomi
muu oppilaan äidinkieli	oppilaan äidinkieli ja suomi tai ruotsi toisena kielenä	---	---	ruotsi tai suomi
maahanmuuttaja-oppilaan äidinkieli	suomi tai ruotsi toisena kielenä tai suomi tai ruotsi	oppilaan äidinkieli	ruotsi tai suomi	---

7.3 Äidinkieli ja kirjallisuus

SUOMI ÄIDINKIELENÄ

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen perustehtävänä on kiinnostuttaa oppilas kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Opetuksen tulee perustua yhteisölliseen näkemykseen kielestä: yhteisön jäsenyys ja osallisuus tietoon syntyvät, kun oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Opetuksen tulee perustua myös oppilaiden kielellisiin ja kulttuurisiin taitoihin ja kokemuksiin ja tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen viestintään, lukemiseen ja kirjoittamiseen, joiden avulla oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan. Tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija, joka pääsee osalliseksi kulttuurista, osallistuu ja vaikuttaa yhteiskuntaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa opitaan käsitteitä, joilla kielentää maailmaa ja omaa ajattelua: oppilas saa keinoja todellisuuden jäsentämiseen mutta myös mahdollisuuksia irrota siitä, rakentaa uusia maailmoja ja kytkeä asioita uusiin yhteyksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine, joka saa sisältöaineikseen kieli- ja kirjallisuustieteestä sekä viestintätieteistä. Oppiaineen pohjalla on laaja tekstikäsitelmä: tekstit ovat puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden tekstityyppien yhdistelmiä. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaan äidinkieli on oppimisen perusta: kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävä on suunnitelmallisesti kehittää kieleen pohjautuvia opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja.

Äidinkielen oppiminen kattaa laajasti kielen osa-alueet ja tehtävät. Opetuksen tulee kehittää tietoa kielestä ja kirjallisuudesta sekä vuorovaikutustaitoja uusissa ja yhä vaativammassa kielenkäyttö- ja viestintätilanteissa.

VUOSILUOKAT 1-2

Vuosiluokkien 1-2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on jatkaa jo kotona, varhaiskasvatuksessa, erityisesti esiopetuksessa, alkanutta kielen oppimista. Opetuksen tulee olla kokonaisvaltaista, kaikki kielen osa-alueet kattavaa oppilaan arkeen liittyvää suullista ja kirjallista kommunikaatiota, joka tukee oppilaan yksilöllistä kielenoppimista. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaat voivat olla oppimisprosessissaan hyvin eri vaiheissa.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- tottuu koulun vuorovaikutustilanteisiin
- oppii kuuntelemaan keskittyen
- oppii kysymään, vastaamaan ja kertomaan omia tietojaan, kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään
- kehittää kielellistä ja fyysistä kokonaisilmaisuutta.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaidot kehittyvät

Oppilas

- oppii lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikat sekä niiden opettelussa tarpeellisia käsitteitä; hän oppii ymmärtämään harjoittelun sekä säännöllisen lukemisen ja kirjoittamisen merkityksen
- kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan, myös medialukutaitoaan, sekä viestintävalmiuksiaan tietoteknisessä oppimisympäristössä
- oppii tarkkailemaan itseään lukijana ja kirjoittajana
- oppii vähitellen omaa tekstiään kirjoittaessaan ottamaan huomioon kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen rakentuu

Oppilas

- tutustuu kuunnellessaan ja lukiessaan kirjoitettuun kielimuotoon, hänen sana- ja ilmaisuvarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat, hän saa aineksia ajatteluunsa ja ilmaisuunsa
- opettelee valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa ja lukee lukutaitoaan vastaavia kirjoja
- tottuu tarkastelemaan kieltä, sen merkityksiä ja muotoja
- tottuu siihen, että teksteistä puhutaan myös käyttämällä sellaisia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu, sana, lause, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- suullista ja kirjallista ilmaisua erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa, pari-, pienryhmä- ja luokkakeskusteluja
- keskittyvää, tarkkaa ja päättelevää kuuntelemista
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstämistä improvisoinnin, kerronnan, leikin ja draaman avulla, myös muihin taideaineisiin integroiden

Lukeminen ja kirjoittaminen

- lukemista ja kirjoittamista monipuolisesti päivittäin
- painettujen ja sähköisten tekstien avaamista yhdessä keskustellen
- äänne-kirjain-vastaavuuden runsasta harjoittelua
- kirjoitetun kielen ja yleispuhekielen harjoittelua
- sanojen tunnistamista edeten lyhyistä sanoista kohti outoja, pitkiä sanoja; vähittäinen siirtyminen ääneen lukemisesta myös äänettömään lukemiseen
- tekstin ymmärtämistä parantaviin strategioihin tutustumista ja niiden käyttöä
- puheen purkamista sanoiksi, tavuiksi ja äänneiksi; sanojen kirjoittamisen harjoittelua
- kirjainmuotojen piirtämistä, isojen ja pienten tekstauskirjainten sekä kirjoituskirjainten opettelua ja kirjainten yhdistämistä (kirjainmallit, numerot ja välimerkit liitteenä)
- oikean kynäotteen ja tarkoituksenmukainen kirjoitusasennon, silmän ja käden koordinaation, sekä myös tietokoneella kirjoittamisen opettelua
- oikeinkirjoitusta sana- ja lausetasolla: sanavälit ja sanan jakaminen eri riveille, isot alkukirjaimet tutuissa nimissä ja lauseiden alussa, lauseiden lopetusmerkit ja niiden käyttö omissa teksteissä
- omiin arkikokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvien tekstien tuottamista niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa

Kirjallisuus ja kieli

- kaunokirjallisuutta ja muita tekstejä opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien
- kirjojen lukemista ja käsittelyä niin, että keskeistä on elämyksellisyys ja lukukokemusten jakaminen; kirjallisuuden käyttämistä virikkeenä luovassa toiminnassa
- kirjallista keskustelua, jonka yhteydessä käsitteet päähenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka sekä juoni; luetun liittämistä omaan elämään, aiemmin luettuun, kuultuun ja nähtyyn
- kirjaston käytön opettelua
- kielen ja sen muotojen ja merkitysten havainnointia

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa
- osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustelussa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja kysymyksillä
- osallistuu keskittyen ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaito on kehittynyt niin, että hän

- on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen; hänen lukemisensa on niin sujuvaa, että hän selviää ikäkaudelleen tarkoitettujen tekstien lukemisesta
- on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa; hän pystyy jo tekemään päätelmiä lukemastaan
- osaa ilmaista itseään myös kirjallisesti niin, että hän selviää oman arkensa kirjoittamistilanteista, hän osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan
- osaa käsin kirjoittaessaan jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella
- osaa kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja on jo lähes virheettömästi ja on alkanut käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen on rakentunut niin, että hän

- etsii itselleen sopivaa ja mieltuisaa luettavaa; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja myös löytääkseen tietoa
- on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunnattujen ohjelmien seuraamiseen käyttämiseen
- pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä: hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riimittelemään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja; hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja osaa käyttää aakkosjärjestystä
- on tottunut kielestä ja teksteistä puhuessaan käyttämään opetettuja käsitteitä.

TAVOITTEET:

Oppilas:

- haluaa, rohkenee ja osaa ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti
- osallistuu keskusteluun aktiivisesti toiset huomioon ottaen
- kuuntelee keskittyen ja eläytyen tilanteen mukaan
- oppii lukemaan ja ymmärtää lukemaansa
- oppii kirjoittamaan ja tuottamaan tekstiä
- tutustuu kirjallisuuteen sekä kuunnellen että itse lukien

MENETELMÄT:

1 luokka

LUKEMINEN

- äänne-kirjainvastaavuus
->tavut -> sanat

- mekaaninen lukutaito
->ymmärtävä lukutaito
- siirtyminen ääneen lukemisesta äännettömään

KIRJOITTAMINEN

- oikea kynäote ja kirjoitusasento
- tietokoneen käytön opettelua
- pienaakkosten opettelu
(iso ja pieni kirjain)
- kirjain->tavu->sana->lause
->tarina
- sanavälit

2 luokka

LUKEMINEN

- mekaanisen lukutaidon varmentaminen
-> ymmärtävä ja eläytyvä lukeminen

- > tiedonhankinta
- aktiivinen lukuharrastus

KIRJOITTAMINEN

- tyyppikirjoitus
- lause->tarina
- päättömerkit, iso alkukirjain
- eri lausetyypit
- tietokoneella kirjoittaminen

ILMAISUTAITO

- itsensä ilmaiseminen puhuen
- keskustelu
- draamaharjoittelu

KIRJALLISUUS

- sadut, runot, tarinat, riimit;
aluksi kuunnellen ja taitojen
kehittyessä omatoimisesti
lukien
- kirjaston hyödyntäminen
- teatteri, elokuvat ym. eri kanavat

Hyvä osaaminen

- oppilas osaa ilmaista itseään suullisesti tarkoituksenmukaisella tavalla
- oppilas osaa ja pystyy käyttämään äidinkielen peruskäsitteistöä
- lukeminen on melko sujuvaa ja ymmärtävää
- oppilas osaa tuottaa omaa lähes virheetöntä tekstiä sekä käsin että tietokoneella
- käsin kirjoittaminen on motorisesti vakiintumassa

VUOSILUOKAT 3-5

Vuosiluokkien 3-5 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä.

Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näinä vuosina itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja; hän rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajaa huomioon omassa viestinnässään
- oppii toimimaan tekstiympäristöissä, joissa sanat, kuvat ja äänet ovat vuorovaikutuksessa
- kehittää omaa kerrontaansa ja kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tottuu tarkkailemaan ja arvioimaan itseään lukijana
- tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin ja tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia sekä siltaamaan niitä omaan elämäänsä ja ympäristöönsä
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää taitoaan ilmaista itseään, hänen sanavarastonsa laajenee ja täsmentyy; hän tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin, saa kokemuksia erilaisten tekstien tuottamisesta tekstinkäsittelyohjelmalla ja oppii käyttämään viestinnän välineitä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- tutustuu oman maansa ja muitten kansojen kulttuureihin kirjallisuuden, teatterin ja elokuvan keinoin
- lukee paljon ja monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja oppii valitsemaan itselleen kiinnostavaa ja sopivaa luettavaa; hänen positiivinen asenteensa lukemiseen säilyy
- kasvattaa kiinnostustaan kielen toimintaan; hän oppii ymmärtämään kieliopillisen kuvauksen perusasioita ja havaitsemaan ympäristössään puhuttavat eri kielet ja antamaan niille arvon
- oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- viestinnän perustekijöihin tutustumista, vuorovaikutuksen havainnointia
- kertomista ja selostamista, oman mielipiteen esittämistä, asiointia, kysymysten tekoa ja keskustelupuheenvuoroja sekä aktiivisen kuuntelun opettelua
- ilmaisuharjoituksia

3.lk

- kertomis- ja keskusteluharjoituksia
- mielipiteiden kertomista ja sen perustelemista
- toimivan keskustelutaidon ja kuuntelemisen harjoittelua

4.lk

- kertomis- ja keskusteluharjoituksia
- mielipiteiden kertomista ja sen perustelemista
- hyvän keskustelijan ja hyvän kuuntelijan piirteitä

5.lk

- viestin perillemenon esteitä
- tutustutaan erilaisiin viestintävälineisiin
- lähi- ja joukkoviestintä
- sanallinen ja sanaton viestintä
- tv-ohjelmatyyppejä ja niiden analysointia
- väittely, keskustelu ja haastattelu

Tekstinymmärtäminen

- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarkkaa sekä päättelevää lukemista
- tekstien sisällön ja rakenteen ennustamista kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella
- pääasioiden erottamista sivuasioista, tiivistämistä, väliotsikointia, kysymysten esittämistä, muistiinpanojen tekemistä, päätelmien tekoa ja luetun ja kuullun arviointia
- ajatuskarttojen laatimista, tekstin ajatusten pohdintaa ja tekstien vertaamista

3.lk

- erilaisten lukutapojen harjoittelu ohjatusti
- lukustrategioiden jatkuva käyttö tekstejä luettaessa
- tiivistelmien tekoa kertomuksista
- ajatuskartan laadinta
- kertomus- ja tietotekstin vertailua
- eri tekstilajeihin tutustuminen

4.lk

- erilaisten lukutapojen harjoittelu ohjatusti
- lukustrategioiden jatkuva käyttö tekstejä luettaessa
- kertomus- ja tietotekstin sekä sadun vertailua
- eri tekstilajeihin tutustuminen
- ajatuskartan laadinta

5.lk

- erilaisten lukutapojen harjoittelu ohjatusti
- lukustrategioiden jatkuva käyttö tekstejä luettaessa
- ajatuskartan laadinta
 - tavallisimmat tekstityypit (kertominen, kuvaaminen, selostaminen, vaikuttaminen)

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- tukisanalistan laatimista ja käyttöä, kontaktin ottamista yleisöön, esityksen jaksottamista ja havainnollistamista, äänenkäytön selkeyttämistä
- tutun asian selostaminen ja kuvailu, juonellinen kertomus, hankittujen tietojen koonti, mielipiteen ilmaisu ja perusteleminen
- oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä
- palautteen vastaanottamista ja antamista
- otsikoinnin ja kappalejaon opettelua
- selkeän ja sujuvan käsialan opettelemista
- oikeinkirjoituksen perusasioita, yleiskielen käytön harjoittelua

3.lk

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laadinnan sisällöt ovat yhteisiä luokilla 3-5. Erityistä huomiota kiinnitetään käsialan selkeyteen ja ymmärrettävyyteen seuraavin painoituksin:

3.lk

- tyyppikirjainten kertaus
- tavutuksen ja tavurajan kertaaminen
- käsialan käyttöä kaikissa kirjoitustehtävissä
- runsasta käsialaharjoittelua kirjoituksen sujuvuuden ja kirjoitusrytmin varmistamiseksi
- virkkeen päättövälimerkit
- pilkku luettelossa
- isot ja pienet alkukirjaimet
- vierasperäiset kirjoituskirjaimet
- yhdyssana-käsitteen tarkastelua ja tavallisten yhdyssanojen kirjoittamista
- vuorosanaviiva
- ajatuskartan laatiminen ja tekstin otsikointi ja jaksottaminen sen avulla

4.lk

- tyyppikirjainten kertaus
- käsialan käyttöä kaikissa kirjoitustehtävissä
- virkkeen päättövälimerkit
- pilkku luettelossa ja yhdyslauseessa
- yhdyssana-käsitteen tarkastelua ja tavallisten yhdyssanojen kirjoittamista
- vuorosanaviivan käyttö
- ajatuskartan laatiminen ja tekstin otsikointi ja jaksottaminen sen avulla

5. lk

- käsialan käyttöä kirjoitustehtävissä
- pilkun käyttö luettelossa, puhuttelussa, repliikeissä ja yhdyslauseen eri osien välissä
- yhdyssanojen oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista ja erilaisten yhdysmerkillisten yhdyssanojen kirjoittamista
- lainausmerkkien käytön harjoittelua
- kappalejako

Tiedonhallintataidot

- erilaisten tietokirjojen käyttöä
- erityyppisten tietotekstien avaamista
- kirjaston aineiston ryhmittelyyn ja sisältöihin tutustumista, kirjojen hakua ja varausta, yksinkertaisia tiedonhakuja tietoverkoista ja tiedonhaun vaiheita ohjatusti

3.lk

- aakkosjärjestyksen tarkoitus ja aakkostaminen
- sisällysluettelo
- kertovan tekstin ja tietotekstin vertailua
- tietotekstin ominaisuuksia ja jäsentelyä
- lukustrategioiden ohjattua käyttöä
- kartta tiedon lähteenä
- kirjaston aineistoon ja ryhmittelyyn tutustuminen
- tiedonhaun harjoittelua ohjatusti
- tiedonhankinnassa käytetään apuna myös koulun omaa kirjastoa, kirjastoauton palveluja ja Ähtärin pääkirjastoa

4.lk

- kirjaston luokitusjärjestelmä ja kirjojen aakkostaminen
- sisällysluettelo
- hakemisto
- kirjaston aineistoon ja ryhmittelyyn tutustuminen
- tiedonhaun harjoittelua ohjatusti
- tiedonhankinnassa käytetään apuna myös koulun omaa kirjastoa, kirjastoauton palveluja ja Ähtärin pääkirjastoa
- harjoitellaan tiedonhakua internetistä

5.lk

- laajempaa kirjaston aineiston käyttöä
- tiedonhaun harjoittelua ohjatusti
- tiedonhankinnassa käytetään apuna myös koulun omaa kirjastoa, kirjastoauton palveluja ja Ähtärin pääkirjastoa
- laajennetaan tiedonhakua internetistä

Kielen tehtävät ja rakenne

- sanojen merkitysten tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen ja taivutuksen perusteella
- taivutuksen tehtävä tekstilauseissa
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailua

3.lk

- vokaalit, konsonantit, diftongit
- yleis- ja erisnimet
- yhdyssanat
- aakkosjärjestys
- päättövälimerkit
- sanaluokat (substantiivi, adjektiivi, verbi)
- yksikkö ja monikko
- verbi lauseen keskuksena ja lauseen rakenne
- erilaisia lauseita
- yhdyslauseet

4.lk

- yhdyssana –käsitteen tarkastelua ja tavallisia ja yhdysmerkillisiä yhdyssanoja
- pilkku luetteloiden yhteydessä, pää- ja sivulauseen välillä sekä tavallisimpien konjunktioiden edellä
- kaikki sanaluokat
- verbi lauseen keskuksena ja lauseen rakenne
- erilaisia lauseita
- tempukset (preesens, imperfekti)
- lausetyypit (toteamus, kysymys, kierto, käsky) ja niiden lopetusmerkit
- lauseenjäsenet (subjekti, predikaatti)

5. luokka

- verbit (perusmuoto, pääluokat, persoonamuodot, aikanuodot)
- nominit (ryhmittely, sijamuodoista nom., gen., part., ess., transl. ja paikallissijat)
- adjektiivit (muodostaminen, vertailumuodot)
- pronominit (käyttö, ryhmittely)
- numeraalit (perus- ja järjestysluvut, lukusanojen kirjoitus)
- partikkelit (ryhmittely)
- kielen rakenneosia (sana, sijapäätte, persoonapäätte, monikon tunnus, vertailumuodon tunnus, omistusliite, liitepartikkeli)
- pää- ja sivulauseen tuntomerkit
- sivulauseetyypit
- lauseenjäsenet (predikaatti, subjekti, objekti)

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien sekä useiden valinnaisten kirjojen runsasta lukemista ja kuuntelemista sekä niiden käsittelyä ja oman lukukokemuksen jakamista
- keskeisiä kirjallisuuden käsitteitä kuten juoni, pää- ja sivuhenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka, sekä niiden käyttöä
- kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä

Kirjallisuuden sisältö on yhteinen luokille 3.-5. Erityisesti painotetaan kaikille luokka-asteille seuraavia seikkoja:

- innostetaan ja ohjataan lapsia lukemaan ikäkaudelle sopivia, erilaisia kirjoja
- käytetään aktiivisesti koulun omaa kirjastoa, kirjastoauton ja kaupungin kirjaston palveluita

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- rohkenee ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa tilanteissa ja haluaa kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan; hän osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa
- kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailee niitä toisten havaintoihin; hän pystyy jo omassa viestinnässään jonkin verran ottamaan huomioon viestintätilanteen ja -välineen ja pyrkii siihen, että hänen oma viestinsä on ymmärrettävä ja saavuttaa vastaanottajan
- osaa kuunnella toisten ajatuksia, hän osaa myös muodostaa omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä; hän on tottunut arvioimaan kuulemaansa ja lukemaansa
- osaa tehdä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä käytetyistä keinoista viestin sisältöä ja viestintätilannetta koskevia päätelmiä
- pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen, selkeän suullisen esityksen; hän osallistuu aktiivisesti ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

Oppilas

- on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon
- osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- on tottunut käyttämään kirjastoa ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä
- löytää pääasiat, myös teksteistä, joissa on sanoja, ääntä ja kuvia
- erottaa mielipiteen ikäisilleen sopivasta tekstistä ja pohtii tekstin luotettavuutta ja merkitystä itselleen
- käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti erilaisia tekstejä kuten kertomuksen, kuvauksen ja ohjeen
- suunnittelee ja ideoi tekstinsä sisältöä ja pystyy rakentamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä; hänen kirjoitelmissaan on havaittavissa kirjoittajan oma ääni ja laajeneva sanavarasto

- ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä ja osaa käyttää tietoaan kronologisesti etenevää tekstiä suunnitellessaan ja tuottaessaan; hän osaa käyttää teksteissään vaihtelevasti erimittaisia lauseita ja yhdistää niitä melko sujuvasti.
- osaa tekstata, ja hänelle on kehittynyt luettava sidosteinen käsiala
- osaa tuottaa tekstiä myös tekstinkäsittelyohjelmilla
- hallitsee oikeinkirjoituksesta perusasiat ison ja pienen alkukirjaimen käytössä ja yhdyssanojen muodostamisessa, käyttää oikein lopetusmerkkejä ja on tottunut käyttämään myös muita välimerkkejä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan omien ja muiden tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa
- on tottunut tarkastelemaan tekstiä kokonaisuutena ja erotelemaan sen osia, osaa etsiä ja luokitella tekstien sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin
- tietää, että verbeillä voi ilmaista aikaa ja persoonaa
- hahmottaa yksinkertaisen tekstin lauseista subjektin ja predikaatin, hahmottaa lauseen tekstin osaksi
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää niiden työnjakoa jo omassa ilmaisussaan
- on lukenut luokan yhteiset kokonaisteokset, runsaasti lyhyitä tekstejä ja erilaisia valinnaisia kirjoja ja työstänyt niitä eri menetelmin
- pystyy valitsemaan itselleen mieluista luettavaa ja osaa kuvailla itseään lukijana; hän laajentaa lukemalla tietämystään, saa elämyksiä ja kehittää mielikuvitustaan
- on tutustunut myös elokuvan, teatterin ja muun median keinoin rakennettuun fiktion.

VUOSILUOKAT 6-9

Vuosiluokilla 6-9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen ydintehtävä on laajentaa oppilaan tekstitaitoja lähipiirissä tarvittavista taidoista kohti yleiskielen ja oppilaalle uusien tekstilajien vaatimuksia.

Pyrkimys on, että oppilas tulee entistä tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Hän kehittyi tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsijana ja pystyy tuottamaan erityyppisissä viestintätilanteissa tarvitsemiaan tekstejä. Opetuksen tehtävänä on kannustaa oppilasta lukemaan ja arvioimaan kirjallisuutta, myös erilaisia median tekstejä. Opetus ohjaa oppilasta hankkimaan yleissivistävää tietoa kirjallisuudesta ja innostaa häntä tutkimaan kieltä.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuaan
- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen erilaisissa viestintäympäristöissä koulussa ja sen ulkopuolella
- pyrkii suojelemaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä ja tottuu siihen, että on erilaisia näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehitty

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät
- tottuu tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehitty

Oppilas

- kehittyi monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään

- oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintäväliseen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään, sen rakenteesta, vaihtelusta ja muuttumisesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuudentuntemuksensa syvenee, ja hän oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaiheita ja eri maiden klassikkoja
- saa lisää kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista
- saa käsityksen median ja tekstien mahdollisista tuottamista mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja
- saa mahdollisuuksia avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa; hänen eettinen tietoisuutensa vahvistuu, ja hänen näkemyksensä kulttuureista laajenee
- kasvaa suvaitsevaisiksi erilaisia kielenpuhujia kohtaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- perustietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta sekä niiden yhteydestä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen
- tehtävän mukaista etenemistä ja puheenvuorolajien monipuolistamista erityyppisissä keskusteluissa ja viestintäympäristöissä
- puheenvuoron ajoittaminen ja mitoittaminen, kielimuodon valinta, menettely ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntäminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- viestintärohkeus ja -varmuus: omien näkemysten esittämisen ja puolustamisen harjoittelua sekä ilmaisutapojen kehittämistä
- omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä –taitojen arviointia.

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua
- silmäilevän, etsivän sekä sana- ja asiatarakan ja päättelevän lukutavan valinta, lukuprosessien hallinnan varmentamista
- siltojen rakentamista tekstin ja vastaanottajan välille, lukukokemusten jakamista
- kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä
- selostavat, kuvailevat, ohjaavat, kertovat, pohtivat ja kantaa ottavat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- kulttuurissa keskeisiä tekstilajeja ja tekstien tarkastelua rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina
- tekstien verbaalisten, visuaalisten ja auditiivisten keinojen tarkastelua tekstien merkityksen rakentajina
- tekstin sisällön tiivistämistä, mielipideainesten, tekijän tavoitteiden ja keinojen tunnistamista, erittelyä ja arviointia vaikuttavuuden kannalta, tekstien vertaamista eri näkökulmista
- puheeseen, kirjoitukseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden etsimistä ja arviointia.

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittelyä ja tekstintekoprosessien vakiinnuttamista
- tavallisten jäsentelytapojen harjoittelua, jaksotus-, aloitus- ja päätäntätaidon varmentamista
- tekstien suuntaamista eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintäväliseisiin ja -tilanteisiin
- omia elämyksiä ja näkemyksiä kuvaavien ja uusia maailmoja rakentavien fiktioiden tuottamista
- yleispuhekielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan opettelua
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista
- erilajisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- ilmaisukeinojen monipuolistamista.

Tiedonhallintataidot

- tietojen hankintaa erityyppisistä lähteistä: tiedonhankinnan suunnittelua, lähteiden luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia
- muistiinpanojen tekemisen ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua, aineistojen valikointia, ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi.

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta sekä äidinkielen merkityksestä
- suomen kielen vaihteita ja vaihtelua
- suomen kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin suomen kielen tilanteenmukaisen, sosiaalisen ja maantieteellisen vaihtelun sekä yleiskielen käytön perusteiden pohdintaa
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luomista: tietoa keskeisistä teoksista ja niiden kirjoittajista sekä Kalevalasta, kansanperinteestä ja Suomen kirjallisuuden päävaiheista
- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista, runsaasti myös erilajisten lyhyitten tekstien käsittelyä
- kaunokirjallisuuden luokittelu pää- ja joihinkin alalajeihin
- tekstien tyylillinen pääjako: romanttisten, realististen ja modernististen tekstien tuntomerkkejä
- fiktion rakenteiden erittelyä luokkatasolle sopivia käsitteitä käyttäen
- teatteri- ja elokuvakokemusten hankkimista, kokemusten erittelyä ja jakamista.

7. lk.

Keskeiset sisällöt

- sanaluokkien ja välimerkkien kertaus
- muistiinpanojen tekemisen harjoittelua
- luetun ymmärtämisharjoituksia
- kuvanlukeminen
- omien tekstien tuottaminen käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- prosessikirjoittaminen, kerronnan keinot, sanavalinta
- kirjallisuuden peruskäsitteistö
- kirjaston käytön harjoittelu
- keskeisten oikeinkirjoitusasioiden syventelyä
- sanojen taivutus
- kirjoittajan työhön tutustuminen
- sarjakuvaan tutustuminen
- lukuharjoitukset: lyhyet kertomukset, nuorisoromaani
- verbien aikamuodot
- lauseiden lajit
- elokuvaan ja tv-viestintään tutustuminen: seuraaminen, tutkiminen, analyysi
- uutisen rakenne ja sisältö
- suulliset esitykset ja improvisaatioharjoitukset, haastattelu
- keskustelua luetusta kirjallisuudesta

Tavoitteet

oppilas

- tunnistaa ja erottaa sanaluokat
- kehittyy aktiiviseksi lukijaksi
- osaa lukea sekä faktaa että fiktiota, erottaa teksteistä oleelliset tekijät
- osaa ilmaista itseään kirjallisesti
- osaa tekstinkäsittelyn perusteet
- osaa etsiä kirjastosta tarvitsemiaan tietoja
- hallitsee sanataivutuksen
- osaa tuottaa selostuksen, kuvauksen ja dialogin
- osaa aineistopohjaisen ja prosessikirjoittamisen perusteet
- kykenee aikaisempaa syvempään lukukokemukseen
- on rohkeampi suulliseen ja kirjalliseen ilmaisuun
- hallitsee verbitaivutuksen
- tunnistaa lauseet ja osaa käyttää niitä oikein
- osaa tuottaa kertomuksen ja selostuksen (kirjallisen, suullisen ja kuvallisen)
- on kehittynyt kriittisenä tulkitsijana lukemaansa, näkemäänsä ja kuulemaansa kohtaan

Opetusjärjestelyt ja työtavat

Opetuksessa käytetään oppikirjaa, siihen liittyviä teemavihkoja sekä kaunokirjallisia teoksia. Keskeisenä työvälineenä on oppilaan oma vihko. Opetusmenetelminä käytetään yhteiskeskusteluja, pienryhmäkeskusteluja, pari- ja ryhmätyöskentelyä, suullisia ja kirjallisia harjoituksia, tekstinkäsittelyohjelmia sekä opettajakeskeistä opetusta. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan oma mielipiteensä perustellusti.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksissa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden aineiden opettajien kanssa. Seitsemännennen luokan äidinkielen opetukseen soveltuvat erityisesti seuraavat aihekokonaisuudet:

Ihmisenä kasvaminen: esteettinen havainnointi ja esteettisten ilmiöiden tulkinta, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo.

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys: erilaiset kulttuurit

Viestintä- ja mediataidot: erilaiset ilmaisukeinot, viestien erittely ja tulkinta, median rooli ja vaikutukset, yhteistyö median kanssa.

Arviointi

Lukuvuoden aikana järjestetään kielioppikokeita, mahdollisia kirjallisuuteen liittyviä kokeita tai kuulusteluja sekä 3–5 ainetta. Nämä arvostellaan numeroin. Arvosanassa otetaan huomioon myös jatkuva näyttö (tuntiaktiivisuus, ryhmä- ja paritöiden tulokset, suulliset esitykset, kotitehtävien suoritus). Oppilaita kannustetaan itsearviointiin.

8. lk.

Keskeiset sisällöt

- verbien modukset
- lauseen jäsenyys
- kirjoitelman suunnittelu ja toteutus, erilaisten tyylikeinojen käyttö ja mielipiteiden perustelu
- ei-kielellinen viestintä
- draamaan, erityisesti kuunnelmaan tutustuminen
- verbien nominaalimuodot ja lauseenvastikkeet
- faktan ja fiktion erottaminen joukkoviestinnässä (mainokset, uutiset ”tosi-tv” yms.)
- tutkielmaharjoitelma
- suullisen esittämisen harjoittelu, esim. pienet tilanpuheet, keskustelu, väittely, esitelmät
- omien tekstien tuottaminen eri aineistojen avulla; tekstinkäsittelyn syventäminen, esim. mainoksia tuottamalla
- paikallisiin viestintävälineisiin tutustuminen
- kirjallisuuteen perehtyminen: eri kirjallisuuden lajit ja analysointi, pääpaino runoudessa

Tavoitteet

- modusten ja lauseenvastikkeiden hallinta ja hyväksikäyttö kirjoittamisessa
- erityyppisten tekstien tuottaminen
- monipuolisten tyylikeinojen käyttö kirjoittamisessa
- mielipiteiden tehokas perustelu suullisessa ja kirjallisessa ilmaisussa
- kirjallisuuden lajien tunnistaminen ja monipuolinen analysointi
- ei-kielellisen viestinnän ymmärtäminen
- kriittinen suhtautuminen joukkoviestintään
- lähteiden käytön ja viittaustekniikan harjoittelu
- maailmankirjallisuuden keskeisten klassikoiden tunteminen
- lauserakenteen hahmottaminen
- suullisen esityksen laatiminen ja toteutus erilaisissa puhetilanteissa
- aineiston käyttö tekstejä laadittaessa
- kyky käyttää paikallisia viestimiä
- runon tehokeinojen tunteminen ja käyttäminen

Opetusjärjestelyt ja työtavat

Opetuksessa käytetään oppikirjaa, siihen liittyviä teemavihkoja sekä kaunokirjallisia teoksia. Keskeisenä työvälineenä on oppilaan oma vihko. Opetusmenetelminä käytetään yhteiskeskusteluja, pienryhmäkeskusteluja, pari- ja ryhmätyöskentelyä, suullisia ja kirjallisia harjoituksia, tekstinkäsittelyohjelmia sekä opettajakeskeistä opetusta. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan oma mielipiteensä perustellusti. Oheismateriaalina käytetään radio- ja tv-materiaalia, sanoma- ja aikakauslehtiä.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksissa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden aineiden opettajien kanssa. Kahdeksannen luokan äidinkielen opetukseen soveltuvat erityisesti seuraavat aihekokonaisuudet:

- ihmisenä kasvaminen: esteettinen havainnointi ja esteettisten ilmiöiden tulkinta, oikeudenmukaisuus ja tasaarvo, toimiminen ryhmän jäsenenä
- kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys: erilaiset kulttuurit
- viestintä- ja mediataidot: erilaiset ilmaisukeinot, viestien erittely ja tulkinta, median rooli ja vaikutukset, yhteistyö median kanssa, erilaiset viestintävälineet ja niiden käyttö.
- ihminen ja teknologia: tietotekniikan ja tietoverkkojen käyttö.

Arviointi

Lukuvuoden aikana järjestetään kielioppikokeita, mahdollisia kirjallisuuteen liittyviä kokeita tai kuulusteluja sekä 3–5 ainetta. Nämä arvostellaan numeroin. Arvosanassa otetaan huomioon myös jatkuva näyttö (tuntiaktiivisuus, ryhmä- ja paritöiden tulokset, suulliset esitykset, kotitehtävien suoritus). Kannustetaan itsearviointiin.

9. lk.

Keskeiset sisällöt

- oikeakielisyyssasioiden kertaus
- erilaisia kielenkäyttötapoja
- viestinnän eri lajeihin tutustuminen
- kirjallisuuden perustermien kertaus ja kotimaisen klassikkoromaanin lukeminen
- kokoustekniikka
- kirjoittamisen eri lajit: essee, raportti, analyysi, tutkielma
- suomen kielen erityispiirteet
- murteet ja pienryhmäkielet
- maailman kielikunnat ja suomen sukukielet, käsitys kielidemokratiasta ja äidinkielen merkityksestä
- tutkielman laatiminen tietotekniikkaa hyväksikäyttäen
- Kalevalaan ja kansanperinteeseen tutustuminen
- Suomen kirjallisuuden merkkiteoksiin tutustuminen ja kirjallisuuden päävaiheet
- suullisen ilmaisun harjoitukset, esitelmät
- teatteri- ja elokuvakokemusten hankinta

Tavoitteet

- virheetön äidinkielellä kirjoittaminen
- eri viestintämuotojen tunteminen, kehittyminen median kriittisenä tulkitsijana
- kirjallisuuden perustermistön hallinta
- kokouskäytäntöjen tunteminen
- eri tekstilajien tunnistaminen ja käyttäminen
- äidinkielen erityispiirteiden tunnistaminen, suomen sukukielten ja Euroopan eri kieliryhmien tunnistaminen
- suomalaisuuden hahmottuminen maailmankuvassa
- tutkielman laatimistekniikan osaaminen
- itsenäiseen työskentelyyn harjaantuminen
- suomalaisen kulttuuriperinnön tunteminen
- kulttuuripalveluiden käytön osaaminen, näytelmäanalyysin syventäminen

Opetusjärjestelyt ja työtavat

Opetuksessa käytetään oppikirjaa, siihen liittyviä teemavihkoja sekä kaunokirjallisia teoksia. Keskeisenä työvälineenä on oppilaan oma vihko. Opetusmenetelminä käytetään yhteiskeskusteluja, pienryhmäkeskusteluja, pari- ja ryhmätyöskentelyä, suullisia ja kirjallisia harjoituksia, tekstinkäsittelyohjelmia sekä opettajakeskeistä opetusta. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan oma mielipiteensä perustellusti.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksissa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden aineiden opettajien kanssa. Yhdeksännen luokan äidinkielen opetukseen soveltuvat erityisesti seuraavat aihekokonaisuudet:

- ihmisenä kasvaminen: sosiaalinen kasvu, tunteiden tunnistaminen ja käsittely, luovuus, esteettinen havainnointi ja esteettisten ilmiöiden tulkinta, pitkäjänteisyys ja tavoitteellinen itsensä kehittäminen, ryhmätyöskentely
- kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys: oma ja muut kulttuurit, tapakulttuurit
- viestintä ja mediataito: omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu, erilaiset ilmaisukielet, viestien sisältö ja tulkinta, viestintäympäristön muuttuminen, kriittisyys mediaa kohtaan, viestien tuottaminen ja välittäminen, viestinnän ja median välineiden käyttö
- osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys: demokratian merkitys yhteisössä, osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja
- ihminen ja teknologia: tietotekniikan ja tietoverkkojen käyttö, teknologiaan liittyvät eettiset, moraaliset, hyvinvointi- ja tasa-arvokysymykset

Arviointi

Lukuvuoden aikana järjestetään kielioppikokeita, mahdollisia kirjallisuuteen liittyviä kokeita tai kuulusteluja, 3-4 ainetta sekä tutkielman tai kirjailijakansion tuottaminen. Nämä arvostellaan numeroin. Arvosanassa otetaan huomioon myös jatkuva näyttö (tuntiaktiivisuus, ryhmä- ja paritöiden tulokset, kotitehtävien suoritus). Kannustetaan itsearviointiin.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja
- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen mm. kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieliseksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiympäristössä
- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia

- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisista keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opetettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoittelun laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, mm. kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyylillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään
- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytänteistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän
- tuntee kirjallisuuden päälatit, tekstien tyylillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsä kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

Päätöarvioinnin kriteerien saavuttaminen selvitetään kirjallisten kokeiden, erilaisten kirjoittelun, suullisten esitysten ja jatkuvan näytön avulla kahdeksannen ja yhdeksannen luokan aikana. Valtakunnallisia päättökokeita käytetään arvioinnin apuna mahdollisuuksien mukaan.

Muut arvosanat määräytyvät edellisten perusteiden mukaisesti suhteessa arvosanaan kahdeksan, koska kirjallisissa kokeissa, kirjoitelmissa ja suullisissa esityksissä käytetään pääsääntöisesti numeroarvostelua.

7.4 Toinen kotimainen kieli

Toinen kotimainen kieli on ruotsi tai suomi (finska).

RUOTSIN KIELI

Ruotsin kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön maamme ruotsinkielisen väestön kanssa sekä pohjoismaiseen yhteistyöhön. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa häntä arvostamaan Suomen kaksikielisyyttä ja pohjoismaista elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Oppiaineena ruotsin kieli on taito- ja kulttuuriaine.

RUOTSI A-KIELENÄ

Ruotsin A-oppimäärää voidaan opiskella kaikille yhteisenä tai vapaaehtoisena kielenä. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilaalla alkaa kehittyä myös kulttuurien välinen toimintakyky.

VUOSILUOKAT 1 - 2

Mikäli kielten opetus aloitetaan ennen kolmatta luokkaa, keskitytään aluksi kuullun ymmärtämiseen, toistamiseen ja soveltamiseen sekä suullisen kommunikaation harjoittamiseen. Kirjoitettua kielimuotoa käytetään suullisen harjoittelun tukena tilanteen mukaan. Opetus tulee integroida oppilaan omaan kokemuspäiriin kuuluviin tai opetuksessa jo käsiteltyihin sisältöihin ja teemoihin. Myös kulttuurien välisiin eroihin tutustutaan alustavasti. Opetus on luonteeltaan toiminnallista ja leikinomaista.

TAVOITTEET

Oppilas

- tulee tietoiseksi kielestä ja sen merkityksestä
- rohkaistuu puhumaan sana- ja sanontatasolla kuuntelemalla ja ymmärtämällä kieltä
- saa pohjaa kielenopiskelutaidoille ja myöhemmille kieliopinnoille
- kiinnostuu kielten opiskelusta ja elämästä erilaisissa kulttuureissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- jokapäiväinen elämä ja lähiympäristö, koti ja koulu
- ikäkauteen soveltuvat ruotsinkieliset laulut, lorut ja leikit
- ruotsinkieliseen kulttuuriin ja kielialueeseen ja jossain määrin muihinkin Pohjoismaihin liittyvää keskeistä yleistietoa

VUOSILUOKAT 3 - 6

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilasta viestimään ruotsiksi hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia, mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähiympäristään sekä viestimään ruotsiksi yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän tekstin tai puheen keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukemana

- kirjoittamaan lyhyen viestin kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- viestimään ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa
- käyttämään pari- ja pienryhmätilanteita hyväkseen kielen opiskelussa
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa, sanakirjaa ja muita tiedonhankintavälineitä
- käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omista tuotoksistaan
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen opiskelijana sekä arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti, perheenjäsenet ja ystävät
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ikäkauteen liittyvät vapaa-ajan toiminnot
- asioiminen erilaisissa tilanteissa
- perustietoja suomenruotsalaisesta, ruotsalaisesta ja muusta pohjoismaisesta elämänmuodosta

Rakenteet

- viestinnän kannalta keskeistä kielioppia

Viestintästrategiat

- puheen ja kirjoitetun tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta
- omien viestien suunnittelu
- puhekumppanin apuun ja nonverbaaliseen viestintään tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen tekstin tuottamisessa ja tulkitsemisessä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
<i>A1.3 Toimiva</i> <i>alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä</i> <i>alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Toimiva</i> <i>alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä</i> <i>alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja ruotsinkielisen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas pystyy vuorovaikutukseen ruotsinkielisten henkilöiden kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa, ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

RU A2 –kieli
4 lk

Aihepiirit:

- tervehtiminen
- itsensä esitteleminen
- kouluun, perheeseen sekä asumisympäristöön liittyviä tilanteita
- aakkoset, lukusanat, viikonpäivät, värit

Rakenteet:

- persoonapronominit
- kysymyslauseet

5 lk

Aihepiirit:

- itsensä ja perheensä sekä harrastuksista kertominen
- ruokailutilanteet
- koulusanastoa
- tervehtimis- ja ostopilanteita
- vuodenaajat ja kuukaudet

Rakenteet:

- en- ja ett- sukuiset substantiivit, en- sukuisten monikot
- adjektiivit
- s-genetiivi ja omistussanoja
- verbin perusmuoto ja preesens
- tavallisimmat apuverbit
- tavallisimpia prepositioita

6 lk

Aihepiirit:

- tervehtiminen
- itsestä, perheestä, asumisesta, harrastuksista, koulusta ja kavereista kertominen
- opetellaan toimimaan osto- ja ruokailutilanteissa
- kellonajat
- tutustutaan alustavasti Pohjoismaihin ja ruotsinkieliseen kulttuuriin, esim Tove Jansson, Astrid Lindgren

Rakenteet:

- kysymyslauseet
- substantiivien taivutus
- adjektiivien taivutus
- omistuspronomininit
- päälauseen sanajärjestys
- prepositioita
- verbin perusmuoto, preesens, imperfekti

VUOSILUOKAT 7 - 9

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan ruotsin kielen taito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastusten, palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia ruotsinkielisen kulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa, ja hän hankkii lisää kielten opiskeluun sopivia strategioita.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluikäisen nuoren elämään liittyvää sekä yleis- tai asiantietoa sisältävää selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä
- selviytymään yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista ja kuvailemaan lähipiiriään
- kirjoittamaan suppeita viestejä ja luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista
- tiedostamaan Suomessa ja Ruotsissa puhutun ruotsin kielen keskeisiä eroavuuksia.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista kulttuuria ja ymmärtämään kulttuurierojen syitä
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa
- tiedostamaan arvojen kulttuurisidonnaisuuden.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita sekä käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- tekemään pienimuotoisia projektitöitä itsenäisesti tai ryhmässä
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta

Luokilla 3-6 esiin tulleen lisäksi

- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- matkustaminen
- julkiset palvelut
- opiskelu, työ ja elinkeinoelämä
- kestävä kehitys
- terveys ja hyvinvointi
- tiedotusvälineet

Rakenteet

- keskeinen verbioppi
- substantiivien, adjektiivien sekä tavallisimpien pronomien ja prepositioiden käyttö
- keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilannevihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- oman kielenkäytön tarkkailu
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloituksen ja lopetuksen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaiton alkuvaihe</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja ruotsalaisen kulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

Ruotsi A2 -kieli

7 lk

Aihepiirit:

- toimiminen erilaisissa jokapäiväisissä sosiaalisissa tilanteissa, esim. tien neuvominen, onnitteleminen, ostosilanteet
- vapaa-ajan vietto, harrastukset ja kouluikäisen nuoren elämään liittyviä teemoja
- tutustutaan Tukholmaan ja Ahvenanmaahan

Rakenteet:

- aikamuodot (preesens, imperfekti, perfekti, pluskvamperfekti)
- persoonapronominien objektimuodot
- järjestysluvut ja päiväykset
- adjektiivien vertailumuodot

8 lk

Aihepiirit:

- media
- monikulttuurisuus
- ympäristö ja ympäristönsuojelu
- terveys ja hyvinvointi
- ammatinvalinta
- pohjoismaat

Rakenteet:

- sivulausetyypit
- konditionaali
- imperatiivi
- verbin infinitiivin käyttö
- refleksiiviverbit
- prepositioilmauksia

9 lk

Aihepiirit:

- koulutus
- vapaa-aika, harrastukset ja matkailu

Rakenteet:

- tärkeimpien rakenteiden kertausta ja laajentamista
- s-passiivi

RUOTSI B-KIELENÄ (B1)

VUOSILUOKAT 7 - 9

Opetuksen tavoitteena on suulliseen vuorovaikutukseen painottuvan ruotsin kielen perustaidon saavuttaminen. Opetus edistää myös oppilaan kielenopiskelutaitojen ja kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittymistä.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään ruotsiksi arkipäivän tavanomaisissa puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään jokapäiväisen elämän tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puhetta tilanneyhteyden tukena
- kirjoittamaan lyhyen viestin tutuissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- ymmärtämään suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- viestimään ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten omien viestien laatimista ja tiedonhankintavälineiden käyttöä
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit suomen ja ruotsin kielen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti, perheenjäsenet ja ystävät
- harrastukset ja vapaa-ajan vietto
- matkustaminen
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ostoksilla käynti ja julkisten palvelujen käyttö
- perustietoja suomenruotsalaista, ruotsalaisesta ja muusta pohjoismaisesta elämänmuodosta

Rakenteet

- kaikkein keskeisin verbioppi
- substantiivien ja adjektiivien taivutus
- keskeistä lauseoppia ja sidorakenteita

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilannevihjeisiin pohjautuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen sekä palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee suomenruotsalaisen ja ruotsalaisen sekä muiden pohjoismaisten elämänmuotojen ja kulttuurien keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä. Oppilas tuntee maamme suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden arkipäivän vuorovaikutusmuotoja ja ymmärtää pohjoismaisen yhteistyön merkityksen.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

RUB

7 lk

Aihepiirit:

- tervehtiminen, esittäytyminen
- itsestä, perheestä, asumisesta, harrastuksista, koulutusta ja kavereista kertominen
- ulkonäkö ja vaatteet
- opetellaan toimimaan osto-, ruokailu- ja tien neuvomistilanteista
- numerot, viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat, kellonajat
- tutustutaan alustavasti Pohjoismaihin ja ruotsinkieliseen kulttuuriin

Rakenteet:

- persoonapronominit ja niiden objektimuodot
- kieltolauseet
- kysymyslauseet
- substantiivien taivutus
- adjektiivien taivutus
- omistuspronomininit
- päälauseen sanajärjestys
- prepositiota
- verbin perusmuoto, preesens ja imperfekti

8 lk

Aihepiirit:

- toimiminen erilaisissa jokapäiväisissä sosiaalisissa tilanteissa, esim. onnitteleminen, tutustuminen, vieraan vastaanottaminen
- vapaa-ajan vietto, harrastukset
- kouluikäisen nuoren elämään liittyviä teemoja
- terveys
- monikulttuurisuus
- ympäristö ja sen suojeleminen
- tutustuminen Tukholmaan ja Ahvenanmaahan

Rakenteet:

- aikamuodot
- adjektiivin vertailu
- alituskonjunktioilla alkavat sivulauseet
- imperatiivi

9 lk

Aihepiirit:

- ammatinvalinta
- Pohjoismaat

Rakenteet:

- aikamuotojen kertaus
- konditionaali
- substantiivien epämääräisen ja määräisen muodon käyttöä

7.5 Vieraat kielet

Vieraan kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli opinaaineena on taito- ja kulttuuriaine.

A-KIELI

A-kieltä opiskellaan kaikille yhteisenä aineena. Lisäksi A-kieli voidaan aloittaa vapaaehtoisena. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen A-kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilaille alkaa myös kehittyä kulttuurien välinen toimintakyky.

VUOSILUOKAT 1-2

Mikäli kielten opetus aloitetaan ennen kolmatta luokkaa, keskitytään aluksi kuullun ymmärtämiseen, toistamiseen ja soveltamiseen sekä suullisen kommunikaation harjoittamiseen. Kirjoitettua kielimuotoa käytetään suullisen harjoittelun tukena tilanteen mukaan. Opetus tulee integroida oppilaan omaan kokemuspäiriin kuuluviin tai opetuksessa jo käsiteltyihin sisältöihin ja teemoihin. Myös kulttuurien välisiin eroihin tutustutaan alustavasti. Opetus on luonteeltaan toiminnallista ja leikinomaista.

TAVOITTEET

Oppilas

- tulee tietoiseksi kielestä ja sen merkityksestä
- rohkaistuu puhumaan sana- ja sanontatasolla kuuntelemalla ja ymmärtämällä kieltä
- saa pohjaa kielenopiskelutaidoille ja myöhemmille kieliopinnoille
- kiinnostuu kielten opiskelusta ja elämästä erilaisissa kulttuureissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- jokapäiväinen elämä ja lähiympäristö, koti ja koulu
- ikäkauteen soveltuvat laulut, lorut ja leikit
- kohdekielen kulttuuriin ja kielialueeseen liittyvää keskeistä yleistietoa

VUOSILUOKAT 3-6

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas viestimään vieraalla kielellä hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia, mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään kohdekielellä yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukena
- kirjoittamaan lyhyen viestin kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan kohdekulttuuria ja tutustuu alustavasti kohdekulttuurin ja suomalaisen kulttuurin yhtäläisyyksiin ja eroihin
- viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa
- käyttämään pari- ja pienryhmätilanteita hyväkseen kielen opiskelussa
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa, sanakirjaa ja muita tiedonhankintavälineitä
- käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omassa tuotoksissaan
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen opiskelijana sekä arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti ja perheenjäsenet
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ikäkauteen liittyvät vapaa-ajan toiminnot
- asioiminen erilaisissa tilanteissa
- perustietoja omasta ja kohdekulttuurista, kielestä riippuen mahdollisesti myös kohdekulttuurista Suomessa

Rakenteet

- viestinnän kannalta kullekin kielelle ominainen keskeinen kielioppi
- tarvittaessa kohdekielen kirjoitusjärjestelmä kielialueen normin mukaan

Viestintästrategiat

- puheen ja kirjoitetun tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta
- omien viestien suunnittelu
- puhekumppanin apuun ja nonverbaaliseen viestintään tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen tekstin tuottamisessa ja tulkitsemisessä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas

tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

ENGLANTI

1.-2. Luokka

Kielten opiskelu voidaan aloittaa leikinomaisesti ja toiminnallisesti jo perusopetuksen ensimmäisellä tai toisella luokalla. Oppitunnit voidaan jakaa pieniksi tuokioiksi tai puolikkaiksi.

Kieliopinnoissa keskitytään ensiksi kuullun ymmärtämiseen ja sen mukaisesti toimimiseen sekä suullisen kommunikoinnin harjoittamiseen. Kirjoitettu kielimuoto voi olla esillä tukemassa suullisesti opittua.

Sanat, sanonnat ja rakenteet opitaan kuuntelemalla, toimimalla ymmärtämisen mukaan, toistamalla ja soveltamalla. Keinoina ovat erilaiset roolileikit, draama, pelit, leikit, lorut, laulut jne.

TAVOITTEET:

- kielellisen tietoisuuden kehittyminen
- pohjan luominen kielen opiskelutaidoille ja myöhemmille kieliopinnoille
- myönteisen asenteen syntyminen elinikäistä kielen opiskelua kohtaan
- uteliaisuuden ja ennakkoluulottoman asenteen syntyminen eri kieliä ja kulttuureita kohtaan
- ilmaisurohkeuden kehittyminen myös vieraalla kielellä
- oma suullinen tuottaminen sana- ja sanontatasolla kielen kuulemisen ja ymmärtämisen kautta

KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

- yksinkertainen, arkipäivän tilanteisiin liittyvä kommunikointi
- kouluun ja kotiin liittyvät asiat
- kielen kohdemaan kulttuuriin kuuluvat keskeiset asiat.

Opetus integroidaan tuttuihin, oppilaan omaan kokemuspiiriin kuuluviin ja opetuksessa jo käsiteltyihin sisältöihin ja teemoihin. Sisältöjen laajuuteen vaikuttaa käytettävissä oleva aika ja ainakin toisen kotimaisen kielen kohdalla myös kieliympäristö.

3. Luokka

Aihepiirit

Arkielämän sanastoa:

- minä itse
- koti
- koulu
- harrastukset
- tervehdykset
- imperatiivi
- fraasit
- monikko
- genetiivi
- persoonapronominit
- prepositioita

4. Luokka

Aihepiirit:

Laajennetaan 3. luokan arkielämän aihepiirejä.

Rakenteet:

- kiello
- kestopreeseens
- there is/are
- yksikön 3. persoonan -s-pääte

ENGLANTI 5-6

5. Luokka

Aihepiirit

Edellisten vuosien aihepiirien matkailu, eri maiden kulttuurit, tietokonesanastoa. Automaatioksi opittujen rakenteiden analysointi: persoonapronominit, ennakoivasti imperfekti, be ja have-verbit, do-apuverbi, järjestylyvut.

Rakenteet

Opitaan käyttämään seuraavia rakenteita:

- can- verbi
- be- ja have- verbit
- yleispreesens
- kiello- ja kysymyslause

6. LUOKKA

Aihepiirit

- eri maiden kulttuuritietoutta
- kohdekielen eroja eri kielialueilla
- asiatekstin lukeminen

Rakenteet

Aiemmin opittujen rakenteiden lisäksi: imperfekti
adjektiivien vertailu
ennakoivasti futuuri

VIESTINTÄSTRATEGIAT

3-4 luokat

- leikki, laulu, lorut, draama
- opettajajohtoinen painotus

5-6 luokat

- lisätään itsenäisiä työskentelytapoja, esim. pari- ja ryhmätyöskentely, itsenäinen työskentely, tietokoneavusteinen opiskelu

KULTTUURITAITOT

Pyritään kartuttamaan mahdollisuuksien mukaan esim. kirjeenvaihdolla, leirikoulumatkoilla, ulkomaisten henkilöiden kouluvierailulla, elokuvilla ja äänitteillä.

Oppilaita pyritään kannustamaan myös vapaa-ajalla tapahtuvaan kielitaidon kartuttamiseen

ARVIOINTI

Arviointia varten oppilaille järjestetään summatiivisia kokeita, jotka mittaavat oppilaiden taitoja kuullun ja luetun ymmärtämisessä ja kirjallisessa tuottamisessa

Puheentuottamista arvioidaan sekä jatkuvalla seurannalla että erityisellä puhekokeilla

6. luokan lopussa järjestetään kielen valtakunnallinen koe

VUOSILUOKAT 7-9

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastuksien, palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa.

Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

TAVOITTEET

Kielitaito, muu kuin englanti

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluikäisen nuoren elämään liittyvää sekä yleis- tai asiantietoa sisältävää selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä
- selviytymään yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisista palvelutilanteista ja kuvailemaan lähipiiriään
- kirjoittamaan suppeita viestejä ja luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista.

Kielitaito, englanti

Oppilas oppii

· ymmärtämään pääajatuksen ja keskeisiä yksityiskohtia myös laajempaa yleistietoa sisältävästä kuullusta tai luetusta, selvästi jäsennetystä tekstistä

· selviytymään myös hiukan vaativammista epävirallisista keskustelutilanteista sekä kertomaan suullisesti tai kirjallisesti arkisista asioista, jotka sisältävät myös jonkin verran yksityiskohtia

· tiedostamaan joitakin keskeisiä eroja englannin kielen eri varianteista.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

· tuntemaan kohdekulttuuria ja ymmärtämään sitä omaa kulttuuritaustaansa vasten

· viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa

arkipäivän tilanteissa

· tiedostamaan arvojen kulttuurisidonnaisuuden.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita ja käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- tekemään pienimuotoisia projektitöitä itsenäisesti tai ryhmässä
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

Luokilla 3-6 esiin tulleen lisäksi

- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- matkustaminen
- julkiset palvelut
- opiskelu, työ ja elinkeinoelämä
- kestävä kehitys
- terveys ja hyvinvointi
- tiedotusvälineet

Rakenteet

- verbin perustaivutus ja tärkeimmät aikamuodot
- substantiivien ja adjektiivien sekä yleisimpien pronomien ja prepositioiden käyttö
- keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilanneviheisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- oman kielenkäytön tarkkailu
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee kohdekielen kielialueen elämänmuotoa ja historiaa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

VUOSILUOKKA 7

Oppisisältö

- Rakenne: - preesens
- imperfekti
- perfekti
- pluskvamperfekti
- persoonapronominit
- substantiivin monikko
- substantiivin genetiivi
- adjektiivin vertailu
- artikkelin peruskäyttö

Viestintä: - tavoitteena on, että oppilas osaa kertoa itsestään, perheestään, kodistaan ja lähiympäristöstään.

VUOSILUOKKA 8

Oppisisältö

- Rakenne: - perusaikamuotojen vankentaminen
- futuuri
- konditionaali
- relatiivipronominit
- indefiniittipronominit
- sanajärjestys
- can ja must apuverbit
- adverbit ja niiden vertailu
- epäsuora kysymyslause
- liitekysymys
- refleksiivipronominit

Viestintä: tavoitteena on, että oppilas osaa kertoa koulusta, harrastuksista, vapaa-ajan vietosta ja terveydestä. Tutustutaan Englantia puhuviin maihin ja opitaan matkailuun liittyvää sanastoa.

VUOSILUOKKA 9

Oppisisältö

- Rakenne: -aikamuotojen kertaaminen
- passiivi
- artikkelin käytön vankentaminen
- yleisimmät prepositiot
- II konditionaali
- be allowed to ja may-rakenteet
- epäsuoran kysymyslauseen syventäminen
- infinitiivi ja -ing-muoto
- paljoussanat
- keskeisen kieliopin kertausta

Viestintä: - tavoitteena on lisätä oppilaiden sanavarastoa seuraavista aiheista : Suomi ja suomalainen kulttuuri, kulttuurien kohtaaminen, opiskelu ja työelämä, ympäristö ja luonnonsuojelu, elokuva, musiikki ja kirjallisuus

Opetusmenetelmät ja työtavat:

Opetuksessa käytetään mahdollisuuksien mukaan oppilaskeskeisiä työtapoja. Kielioppirakenteet opetetaan kuitenkin pääosin opettajajohtoisesti. Suullisen kielitaidon harjoittelu toteutetaan pari- ja ryhmäkeskusteluina lähtien oppikirjan vuoropuheluiden toistamisesta omien lyhyiden dialogien esittämiseen. Kirjallisen kielitaidon harjoittelu sisältää lyhyitä kirjoitelmia kappaleisiin liittyvistä teemoista.

Arviointi:

Arvioitavana ovat seuraavat kielen osa-alueet: rakenteet ja sanasto, tekstin ymmärtäminen, kuullun ymmärtäminen, suullinen ilmaisu ja kirjalliset tuotokset. Arviointi suoritetaan pääosin kirjallisilla kokeilla. Aktiivisuus tunneilla ja annettujen tehtävien säännöllinen tekeminen kotona vaikuttavat myös arvosanaan. Arviointi suoritetaan käyttäen kielitaidon tason kuvausasteikkoa (ks. liite).

AIHEKOKONAISUUDET

Vieraiden kielten opetuksessa tutustutaan kohdekielen maiden kulttuuriin ja tapoihin sekä edistetään avoimuutta uusille kulttuureille. Suvaitsevaisuus ja kansainvälisyys kuuluvat osana kielten oppimateriaaliin. Oppilaskeskeisillä työtavoilla pyritään kehittämään vuorovaikutustaitoja sekä edistämään oppilaiden vastuullisuutta, aloitteellisuutta ja omatoimisuutta. Kielten oppikirjoissa käsitellään mm. seuraavia aihepiirejä: tiedotusvälineet, koulutus, työelämä ja ympäristö. Tietotekniikkaa käytetään opetuksessa mahdollisuuksien mukaan oppilaiden omissa tuotoksissa ja tiedonhankinnassa.

7.6 Matematiikka

Matematiikan opetuksen tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia matemaattisen ajattelun kehittämiseen ja matemaattisten käsitteiden sekä yleisimmin käytettyjen ratkaisumenetelmien oppimiseen. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luovaa ja täsmällistä ajattelua, ja sen tulee ohjata oppilasta löytämään ja muokkaamaan ongelmia sekä etsimään ratkaisuja niihin. Matematiikan merkitys on nähtävä laajasti - se vaikuttaa oppilaan henkiseen kasvamiseen sekä edistää oppilaan tavoitteellista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta.

Matematiikan opetuksen on edettävä systemaattisesti, ja sen tulee luoda kestävä pohja matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumiselle. Konkreettisuus toimii tärkeänä apuvälineenä yhdistettäessä oppilaan kokemuksia ja ajattelujärjestelmiä matematiikan abstraktiin järjestelmään. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia, joita on mahdollista ratkoa matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla, tulee hyödyntää tehokkaasti. Tieto- ja viestintäteknikkaa tulee käyttää oppilaan oppimisprosessin tukemisessa.

VUOSILUOKAT 1-2

Vuosiluokkien 1-2 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, keskittymisen, kuuntelemisen ja kommunikoinnin harjaannuttaminen sekä kokemusten hankkiminen matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii keskittymään, kuuntelemaan, kommunikoimaan ja kehittämään ajatteluaan ja saa tyydytystä ja iloa ongelmien ymmärtämisestä ja ratkaisemisesta
- saa monipuolisia kokemuksia eri tavoista esittää matemaattisia käsitteitä; käsitteiden muodostusprosessissa keskeisiä ovat puhuttu ja kirjoitettu kieli, välineet, symbolit
- oppilas ymmärtää käsitteiden muodostavan rakenteita
- ymmärtää luonnollisen luvun käsitteen ja oppii siihen soveltuvia peruslaskutaitoja
- oppii perustelevaan ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, kirjallisesti tai suullisesti ja löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- harjaantuu tekemään havaintoja eteen tulevista itsensä kannalta merkityksellisistä ja haasteellisista matemaattisista ongelmista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

lukumäärä, lukusana ja numerosymboli

lukujen ominaisuudet: vertailu, luokittelu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen konkreettisin välinein

kymmenjärjestelmän rakentumisen periaate

yhteen- ja vähennyslasku sekä laskutoimitusten väliset yhteydet luonnollisilla luvuilla

kertolaskua ja kertotauluja

jakolaskua konkreettisilla välineillä

eri laskutapojen ja välineiden käyttöä: palikoita ja kymmenjärjestelmävälineitä, lukusuora, päässä lasku, paperin ja kynän käyttö

erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkimista

murtoluvun käsitteen pohjustaminen konkreettisilla välineillä

Algebra

säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien näkeminen kuvista yksinkertaisia lukujonoja

Geometria

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi ja kuvailu
- ympäristössä olevien geometrinen muotojen havainnointi, kuvailu ja nimeäminen
- kaksiulotteisten ja kolmiulotteisten muotojen tunnistaminen, selostaminen ja nimeäminen
- geometriset peruskäsitteet, kuten piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma
- kaksiulotteisten muotojen tekeminen, piirtäminen ja jäljentäminen sekä kolmiulotteisten kappaleiden tunnistaminen ja rakentaminen
- yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia

Mittaaminen

- mittaamisen periaate
- pituus, massa, pinta-ala, tilavuus, aika ja hinta
- mittavälineiden käyttö
- tärkeimpien mittayksiköiden käyttö, vertailu
- mittaustuloksen arviointi

Tietojen käsittely ja tilastot

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisussa sekä esittämällä ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisilla malleilla ja välineillä, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti
- osaa tehdä vertailua, muun muassa pituusvertailua, ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän, sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen ja lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksinkertaisissa tapauksissa
- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa.

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, muun muassa nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio, sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma, ja niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituus, massa, tilavuus ja aika
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja osaa käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisemiseen.

Ähtärin peruskoulussa matematiikassa opetetaan

TAVOITTEET JA MENETELMÄT

Oppilas

- kehittyä ajattelu- ja työskentelytaidoiltaan sekä iloitsee itse matematiikasta
- ymmärtää matematiikan käsitteet (etenkin lukukäsite laskutoimituksineen)
- osaa perustella toimintaansa ja ratkaisujaan konkreettisesti
- oppii vertailemaan, löytämään säännönmukaisuuksia ja syy-seurausyhteyksiä
- harjaantuu näkemään matemaattisia ongelmia omassa arkielämässään

Jotta tavoitteet saavutettaisiin, opetuksen tulisi olla systemaattisesti etenevää ja tarpeeksi konkreettista. Lisäksi opetuksessa tulisi hyödyntää arkipäivän tilanteita ja tietotekniikkaa.

KESKEISET SISÄLTÖALUEET

Luvut ja laskutoimitukset

Paikkajärjestelmä, kymmenjärjestelmä

1. lk

- lukualue 0-100
- suuruusvertailu
- lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän yhteys (lukeminen ja kirjoittaminen ja piirtäminen)

2. lk

- lukualue 0-1000
- suuruusvertailu
- lukujen muodostaminen

Yhteen- ja vähennyslasku

1. lk

- yhteen- ja vähennyslasku (käsitteenä)
- yhteen- ja vähennyslaskun yhteys
- kymmenylitys

2. lk

- muistinumero
- lainaaminen (-> kaksi- ja kolminumeroisten lukujen yhteen- ja vähennyslaskua allekkain)

Kerto- ja jakolasku

2. lk

- kertolaskun käsite
- jakolaskun käsite
- kertotauluja
- jakolaskua konkreettisilla välineillä

Murtolukuja

2. lk

- yksinkertaisia murtolukuja konkreettein välinein

Yhtälöt ja lausekkeet

1. lk

- avoimia yhteen- ja vähennyslaskuyhtälöitä (ei muuttujaa) $7 + _ = 12$

2. lk

- avoimia yhteen-, vähennys- ja kertolaskuyhtälöitä (ei muuttujaa) $8 \times _ = 40$

Algebraalinen ajattelu

1. lk

Säännönmukaisuuksien löytäminen ja tuottaminen

- esineiden sarjoittaminen järjestykseen eri ominaisuuksien mukaan
- yksinkertaisten lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen

2. lk

Säännönmukaisuuksien löytäminen ja tuottaminen

- esineiden sarjoittaminen järjestykseen eri ominaisuuksien mukaan
- yksinkertaisten lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen

Geometrian käsitteitä

1. lk

Kappaleiden ja kuvioden tutkiminen, luokittelu ja sarjoittaminen

- ympäristössä olevien geometrinen muotojen havainnointi, kuvailu, nimeäminen
- kaksi- ja kolmiulotteisten muotojen tunnistaminen, selostaminen ja nimeäminen (mm. ympyrä, kolmio, nelikulmio, viisikulmio, pallo, särmiö, lieriö, kartio tai kulma, piste, jana, suora)

Avaruudellinen hahmottaminen

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi

Kappaleiden ja kuvioden piirtäminen, symmetria

- kaksiulotteisten muotojen rakentaminen, piirtäminen ja jäljentäminen sekä kolmiulotteisten kappaleiden tunnistaminen ja rakentaminen
- yksinkertaiset peilaukset ja suurennokset
- symmetrian käsite ja yksinkertaisen symmetrisen kuvion teko

2. lk

Kappaleiden ja kuvioiden tutkiminen, luokittelu ja sarjoittaminen

- ympäristössä olevien geometrinen muotojen havainnointi, kuvailu, nimeäminen
- kaksi- ja kolmiulotteisten muotojen tunnistaminen, selostaminen ja nimeäminen (mm. ympyrä, kolmio, nelikulmio, viisikulmio, pallo, särmiö, lieriö, kartio tai kulma, piste, jana, suora)

Avaruudellinen hahmottaminen

- ympäröivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi

Kappaleiden ja kuvioiden piirtäminen, symmetria

- > yksinkertaisten kaksi- ja kolmiulotteisten kappaleiden tuottaminen (esim. kolmio, nelikulmio, tetraedi, kuutio)
- yksinkertaiset peilaukset ja suurennokset
- symmetrian käsite ja yksinkertaisen symmetrisen kuvion teko

Mittaaminen ja arviointi

1. lk

- mittaamisen periaate (kuinka monta kertaa mittayksikkö sisältyy mitattavaan)
- pituuden mittaaminen (cm, m) ja viivaimen käyttö
- ajan mittaaminen (tasa- ja puolet tunnit)
- euron käyttö eri laskutoimituksissa, harjaantuminen arkitilanteiden vaatimiin käyttötaitoihin

2. lk

- mittaamisen periaate (kuinka monta kertaa mittayksikkö sisältyy mitattavaan)
- pituuden mittaaminen (cm, m, mm)
- massan mittaminen (g, kg)
- tilavuuden mittaaminen (dl,l)
- ajan mittaaminen (minuutit)
- eri mittavälineiden käyttö
- mittayksiköiden vertailu ja muuntaminen
- euron käyttö eri laskutoimituksissa, harjaantuminen arkitilanteiden vaatimiin käyttötaitoihin

Tietojen käsittely ja tilastot

1. lk

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

2. lk

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

Huom! Opettajan painotuksista ja käyttämästä opetusmateriaalista riippuen keskeisten sisältöalueiden käsittely todennäköisesti vaihtelee / "menee ristiin" ensimmäisellä ja toisella luokalla. Edellä mainittu on vain suuntaa antavaa

HYVÄ OSAAMINEN

Oppilas

- osoittaa matematiikan keskeisten käsitteiden ymmärtämistä (käyttää niitä ongelmanratkaisussa, esittää niitä monipuolisesti ja selittää niitä toisille).
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja osaa selittää toimintaansa ja ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein
- muu hyvä osaaminen määritellään sen perusteella, kuinka oppilas hallitsee alkuopetuksen matematiikan viisi eri sisältöaluetta

VUOSILUOKAT 3-5

Vuosiluokkien 3-5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- saa onnistumisen kokemuksia matematiikan parissa
- oppii tutkien ja havainnoiden muodostamaan matemaattisia käsitteitä ja käsitejärjestelmiä
- oppii käyttämään matemaattisia käsitteitä
- oppii peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- perustelee toimintaansa ja päätelmiään sekä esittää ratkaisujaan muille
- oppii esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta
- oppii käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita
- oppii työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään kellonaikojen avulla
- lukujen luokittelua, järjestämistä
- kertolaskua
- sisältöjako, ositusjako ja jaollisuus
- laskualgoritmeja ja päässä laskua
- murtoluvun käsite, murtolukujen muunnokset
- desimaaliluvun käsite
- murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttien välinen yhteys
- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- sulkeiden käyttö
- negatiivisen kokonaisluvun käsite
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen

Algebra

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen etsiminen päättelemällä

Geometria

- suurennoksia ja pienennöksiä, yhdenmuotoisuus ja mittakaava
- peilauksia suoran ja pisteen suhteen, symmetria, yhtenevyys konkreetein välinein
- ympyrä ja sen osia
- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat
- kulman mitta ja kulmien luokittelu
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen
- mittaamisen periaatteen ymmärtämisen vahvistaminen
- mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista
- mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen, tyyppi-arvon ja mediaanin käsitteiden pohjustaminen
- kokemuksia klassisesta ja tilastollisesta todennäköisyydestä

Ähtärin peruskoulussa matematiikassa opetetaan

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

3. lk

- Kymmenjärjestelmä -käsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään, kellonajat
- lukujen luokittelua, järjestämistä
- kertolaskua
- sisältöjako, ositusjako ja jaollisuus
- laskualgoritmeja ja päässä-laskua
- murtoluvun käsite, murtolukujen muunnokset

4. lk

- desimaaliluvun käsite
- murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välinen yhteys
- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskualgoritmeja ja päässä-laskua
- murtoluvun käsite, murtolukujen muunnokset
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- sulkeiden käyttö

5. lk

- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskualgoritmeja ja päässä-laskua
- negatiivisen kokonaisluvun käsite
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen.

Algebra

3. lk

- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen

4. lk

- Lausekkeen käsite

5. lk

- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen etsiminen päättelämällä.

Geometria

3. lk

- Suurennoksia ja pienennöksiä, yhdenmuotoisuus ja mittakaava (eheytyksen maantietoon)
- ympyrä ja sen osia
- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat
- kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen

4. lk

- peilauksia suoran ja pisteen suhteen, symmetria, yhtenevyys konkreetein välinein
• mittauksen periaatteen vahvistaminen
- mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista
- mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen.

5. lk

- kulman mitta ja kulmien luokittelu
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

3. lk

- Tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen

4. lk

- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen

5. lk

- tietojen luokittelu ja järjestäminen, tyyppiä ja mediaanin käsitteiden pohjustaminen
- kokemuksia klassisesta ja tilastollisesta todennäköisyydestä.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisuisissa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla
- pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti, toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla
- osaa kuvata reaali maailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruoimalla ja mallintamalla
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi
- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometristen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittauskohteen suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittauksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja
- osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä osaa päätellä mahdolloman ja varman tapauksen.

VUOSILUOKAT 6-9

Vuosiluokkien 6-9 matematiikan opetuksen ydintehtävänä on syventää matemaattisten käsitteiden ymmärtämistä ja tarjota riittävät perusvalmiudet. Perusvalmiuksiin kuuluvat arkipäivän matemaattisten ongelmien mallintaminen, matemaattisten ajattelumallien oppiminen sekä muistamisen, keskittymisen ja täsmällisen ilmaisun harjoittelu.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa
- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaalimaailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia menetelmiä tiedon hankintaan ja käsittelyyn
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Ajattelun taidot ja menetelmät

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys-erehdysmenetelmä, vääräksi osoittaminen, suora todistus
- kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- matematiikan historiaa

Luvut ja laskutoimitukset

- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- luonnolliset luvut, kokonaisluvut, rationaaliluvut, reaaliluvut
- vastaluku, itseisarvo, käänteisluku
- aikalaskut, aikaväli
- alkuluku, luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvuilla sekä murtoluvuilla
- lausekkeiden sieventäminen
- suhde ja verrannollisuus
- prosenttikäsitteen vahvistaminen, prosenttilasku
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella

Algebra

- lauseke ja sen sieventäminen
- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- polynomien käsite, polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku
- muuttuja-käsite, lausekkeen arvon laskeminen
- yhtälö, epäyhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- verranto
- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti
- lukujonojen tutkimista ja muodostamista

Funktiot

- riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- lukuparin esittäminen koordinaatistossa

- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon
- funktionkuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen
- lineaarinen funktio
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- kulmien välisiä yhteyksiä
- kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- säännölliset monikulmiot
- ympyrä ja siihen liittyviä käsitteitä
- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- kappaleen tilavuuden ja pinta-alan laskeminen
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- geometrista konstruointia
- yhtenevyyskuvauksia: peilaukset, kierto ja siirto tasossa
- Pythagoraan lause
- kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä
- trigonometriaa ja suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen

Todennäköisyys ja tilastot

- todennäköisyyden käsite
- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi
- keskiarvon, tyyppiarvon ja mediaanin määrittäminen
- hajonnan käsite
- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa

Ähtärin peruskoulussa matematiikassa opetetaan

KESKEISET SISÄLLÖT

Ajattelun taidot ja menetelmät

6. lk

- matematiikan historiaa.

6.-9. lk

- Loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys ja erehdys, vääräksi osoittaminen, suora todistus
- luokittelun ja järjestämisen käyttöä työkaluna
- kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- matematiikan historiaa.

Luvut ja laskutoimitukset

6. lk

- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen ja desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- prosenttilasku

7. lk

- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- Luonnolliset luvut, kokonaisluvut, rationaaliluvut,
- vastaluku, itseisarvo, käänteisluku
- aikalaskut, aikaväli
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen ja desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvuilla ja murtoluvuilla
- lausekkeiden sieventäminen
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö
- luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä

8. lk

- reaalityluvut
- lausekkeiden sieventäminen
- suhde ja verrannollisuus
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella.
- prosenttilasku

9. lk

-

Algebra

6. lk

-

7. lk

- muuttujan arvon sijoittaminen lausekkeeseen

8. lk

- Lauseke ja sen sieventäminen
- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- polynomien käsite, polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku
- muuttujan arvon sijoittaminen lausekkeeseen
- yhtälö, epäyhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko
- lineaarisen yhtälön ratkaiseminen
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- verranto

9. lk

- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti
- aritmeettisten ja geometrinen lukujonojen tutkimista.
- epäyhtälöt

Funktiot

6. lk

-

7. lk

- Lukuparin esittäminen koordinaatistossa

8. lk

- suoraan ja kääntäen verrannollisuus.

9. lk

- Riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon
- funktionkuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen
- lineaarinen funktio

Geometria

6. lk

-

7. lk

- Kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- säännölliset monikulmiot
- ympyrä ja siihen liittyvät käsitteet
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- geometrista konstruointia
- symmetria suoran ja pisteen suhteen
- kierto ja siirto tasossa
- kulmien välisiä yhteyksiä

8. lk

- Pythagoraan lause
- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- ympyrä ja siihen liittyvät käsitteet
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- trigonometriaa ja suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen.

9. lk

- kappaleen tilavuuden ja pinta-alan laskeminen
- kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä

Todennäköisyys ja tilastot

6. lk

-

7. lk

-

8. lk

- diagrammien tulkinta

9. lk

- Todennäköisyyden käsite
- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi
- keskiarvon, tyyppiarvon ja mediaanin määrittäminen
- hajonnan käsite
- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuisissa
- osaa esittää järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku- tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun potenssiin, jonka eksponenttina on luonnollinen luku ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää yksinkertaisia algebrallisia lausekkeita
- potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai päättelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa etsiä lineaarisen funktion nollakohdan
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; hän osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä.

Geometria

Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiärvon.

KERHOTOIMINTA

Pyritään järjestämään matematiikan kerhoja. Työsuunnitelmassa vahvistetaan ja tarkistetaan vuosittain kerhojen muoto ja järjestäminen.

OPPILASARVIOINTI MATEMATIIKASSA ÄHTÄRIN PERUSKOULUSSA

Oppilasarviointi on prosessi, jossa oppilasta arvioidaan kokonaisvaltaisesti. Ähtärin peruskoulussa olemme pyrkineet matematiikassa monipuoliseen oppilasarviointiin, jotta oppilaalle kehittyisi realistinen käsitys omista tiedoista ja taidoista. Parhaassa tapauksessa oppilaalle rakentuu terve itsetunto ja totuudenmukainen minä-kuva. Tavoitteena on, että oppilas kykenee hahmottamaan realistisia tulevaisuudensuunnitelmia opiskelun ja ylipäättään elämänsä suhteen. Matematiikan opetuksessa arviointi jakaantuu seuraaviin osa-alueisiin:

- 1 Oppilaan arvostelu (joulu- ja kevättodistus)
- 2 Lyhyet kirjalliset arviot oppilaalle
- 3 Suullinen palaute oppilaalle
- 4 Matemaattisten taitojen itsearviointi
- 5 Itsearviointi suhtautumisesta matematiikan opiskeluun
- 6 Oppilaan arvio opetuksesta

Oppilas arvostellaan jokaisen jakson jälkeen. Jokaisen jakson lopussa on koe, jossa mitataan oppilaan kykyä hallita jaksolla läpikäytyt asiat. Koe rakentuu perustehtävistä ja vaativammista tehtävistä. Perustehtävien osaaminen tuottaa arvosanan seitsemän. Matematiikan arvosanaan vaikuttavat myös mahdolliset tuntikokeet ja oppilaan tuntityöskentely. Päätösarvostelussa noudatetaan valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteiden ohjeita.

Olemme jatkuvasti lisänneet itsearviointia. Oppilas arvioi itseään tiedonhankkijana, tiedonkäsittelijänä, tiedonsoveltajana ja ryhmänjäsenenä. Lisäksi oppilas arvioi oppimistapahtumaa, luokan ilmapiiriä ja opetusta. (Ks. liite 1 ja 2)

Tuntityöskentelyn arviointikriteerit:

Arvosana	Oppilaan tuntityöskentely
10	Oppilas tekee kaikki kotitehtävät ja on aina halukas esittämään osaamisensa. Vihkotyöskentely on moitteetonta. Oppilas on tiedonhaluinen pyytäen neuvoja ja lisätehtäviä taitojen kartuttamiseksi. Oppilas edesauttaa kaikin puolin tunnin kulkua.
9	Oppilas tekee kaikki kotitehtävät ja osallistuu tarkkaavaisesti sekä aktiivisesti tunnin kulkuun. Vihkotyöskentely on hyvää tasoa.
8	Oppilas tekee kotitehtävät. Vihko on asiallinen. Oppilas osallistuu tunnin kulkuun pääsääntöisesti aktiivisesti. Oppilas kirjaa huolellisesti käydyt esimerkit.
7	Oppilas tekee yleensä kotitehtävät. Vihko on asiallinen. Oppilas ei osallistu juurikaan tunnin kulkuun. Oppilas kirjaa yleensä huolellisesti käydyt esimerkit.
6	Oppilas tekee kotitehtäviä vaihtelevasti. Vihko on epäsiisti. Oppilas ei osallistu tunnin kulkuun. Oppilas kirjaa esimerkit heikosti.
5	Oppilas tekee kotitehtäviä vähän. Vihko on epäsiisti (asiattomia piirustuksia yms.). Oppilas ei osallistu tunnin kulkuun. Oppilas kirjaa esimerkit heikosti (jos ollenkaan).
4	Oppilas ei tee kotitehtäviä. Vihko on epäsiisti (asiattomia piirustuksia yms.). Oppilas ei osallistu tunnin kulkuun. Oppilas kirjaa esimerkit heikosti (jos ollenkaan).

LIITE 1

Oppilaan itsearviointi matematiikan tunteista

Hyvä oppilaani

Oppilas (oppilaat) ja opettaja yhdessä luovat oppimistapahtumalle puitteet, joissa oppilaan olisi hyvä oppia ja opettajan hyvä tukea ja ohjata oppimista. Kun kumpikin kantaa vastuun omasta osuudestaan, oppimistapahtuma muodostuu miellyttäväksi yhteistyöksi.

Hyvä oppilaani, pyydän sinua arvioimaan, miten olet kokenut oppimisilmapiirin matematiikan tunteilla.

	Täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	kommentteja
Tulen mielelläni matematiikan tunteille.						
Pyydän opettajaa neuvomaan, kun en osaa.						
Etenemisnopeus oppitunnilla on yleensä sopiva.						
Pyrin auttamaan oppilastovereitani.						
Oppilastoverini auttavat minua opiskelussa.						
Oppilastoverit (tai joku heistä) häiritsevät opiskeluani.						
Häiritseen muiden oppilaiden työskentelyä.						
Pystyn työskentelemään ryhmässä.						
Olen yleensä aktiivisesti mukana oppimistapahtumassa.						
Olen aina yrittänyt tehdä kotitehtävät.						
Osaan tehdä tehtäviä itsenäisesti						
Kotitehtävien huolellinen tekeminen on tärkeää matematiikan opiskelussa.						
En pitkästy matematiikan tunnilla.						
Kaksoistunti matematiikassa auttaa minua opiskeltavaan asiaan paneutumisessa.						
Jaksotettu opiskelu matematiikassa on hyvä asia.						

Pohdittuani laajasti matematiikan osaamistani (taitoja ja tietoja) antaisin itselleni matematiikan arvosanaksi

LIITE 2

Oppilaan arvio opetuksesta

Hyvä oppilaani

Oppilas (oppilaat) ja opettaja yhdessä luovat oppimistapahtumalle puitteet, joissa oppilaan olisi hyvä oppia ja opettajan hyvä tukea ja ohjata oppimista. Kun kumpikin kantaa vastuun omasta osuudestaan, oppimistapahtuma muodostuu miellyttäväksi yhteistyöksi.

Hyvä oppilaani, pyydän sinua arvioimaan, miten olet kokenut opetuksen tason matematiikan tunneilla.

	Täysin eri mieltä	jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	jokseenkin samaa mieltä	täysin samaa mieltä	kommentteja
Opettaja auttaa minua aina, kun pyydän.						
Opettaja kiertelee luokassa riittävästi seuraamassa opiskelua.						
Opettaja opettaa (puhuu, selittää) riittävästi.						
Opettaja on yleensä valmistautunut hyvin oppitunnin pitoon.						
Minusta tuntuu, että matematiikan opettajani pitää opettamisesta.						
Opettaja käy uudet asiat läpi liian hitaasti.						
Opettaja käy uudet asiat läpi liian nopeasti.						
Tulen mielelläni matematiikan tunneille.						
En haluaisi vaihtaa nykyistä matematiikan opettajaani toiseen.						

7. 7 Ympäristö- ja luonnontieto

VUOSILUOKAT 1-4

Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu aineryhmä, jonka opetukseen sisältyy kestävä kehityksen näkökulma. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, itseään ja muita ihmisiä, ihmisten erilaisuutta sekä terveyttä ja sairautta.

Ympäristö- ja luonnontiedon opetus tukeutuu tutkivaan ja ongelmakeskeiseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat oppilaan ympäristöön ja oppilaaseen itseensä liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat sekä oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset. Kokemuksellisen ja elämyksellisen opetuksen avulla oppilaille kehittyy myönteinen ympäristö- ja luontosuhde.

Ympäristö- ja luonnontiedon lähestymistavat ja sisällöt valitaan oppilaiden edellytysten ja kehitystason perusteella sekä siten, että opiskelutilanteissa voidaan työskennellä myös maastossa. Ympäristö- ja luonnontietoon liittyvät käsitteet voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilasta, ympäröivää maailmaa ja hänen toimintaansa yhteisön jäsenenä. Näiden kokonaisuuksien opiskelu auttaa häntä ymmärtämään omaa ympäristöään sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.

Tavoitteet

Oppilas oppii

- toimimaan ympäristössään turvallisesti, ja itseään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössä ja liikenteessä
- tuntemaan oman lähiseudun luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä havaitsemaan niissä tapahtuvia muutoksia sekä hahmottamaan kotiseutunsa osana Suomea ja Pohjoismaita
- hankkimaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähteaineistoja käyttämällä
- tekemään havaintoja eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä oppii kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- lukemaan ja laatimaan yksinkertaisia karttoja sekä käyttämään kartastoa
- esittämään eri tavoin ympäristöön ja sen ilmiöihin liittyvää tietoa
- käyttämään niitä käsitteitä, joiden avulla ympäristöä sekä niihin kuuluvia ilmiöitä ja kohteita kuvataan ja selitetään
- suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja
- psyykkistä ja fyysistä itsetuntemusta, itsensä ja muiden arvostamista ja sosiaalista osaamista
- terveyteen ja sairauteen sekä terveyden edistämiseen, liittyviä käsitteitä, sanastoa ja toimintatapoja sekä tekemään terveyttä edistäviä valintoja

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- Elottoman ja elollisen luonnon peruspiirteet
- erilaisia elinympäristöjä ja eliöiden sopeutuminen niihin
- oman lähiympäristön tavallisimpia kasvi-, sieni- ja eläinlajeja
- luonto eri vuodenaikoina
- kasvien ja eläinten elämänvaiheita
- ruoan alkuperä ja tuottaminen

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- Oma lähiympäristö
- vuorokauden- ja vuodenaajat
- maaston keskeiset piirteet ja kartta
- kotiseutu ja oma maakunta, niiden luonnonolot ja maisemat sekä rakennettu ympäristö ja ihmisen toiminta
- Suomi, Pohjoismaat ja muut lähialueet sekä maapallo ihmisen elinpaikkana

Ympäristön ilmiöitä

- ääneen ja valoon liittyviä ilmiöitä sekä kuulon ja näön suojele
- lämpöön liittyvien ilmiöitä ja lämmön lähteitä
- yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisten rakenteiden lujuuden tutkiminen
- magneettisia ja sähköisiä ilmiöitä

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvia aineita ja materiaaleja sekä niiden säästävää käyttöä ja kierrätystä
- ilman ominaisuuksia sekä palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksia ja olomuodon muutokset, veden käyttö ja kiertokulku luonnossa

Ihminen ja terveys

- ihmisen keho sekä kasvun ja kehityksen vaiheet pääpiirteissään
- omasta terveydestä huolehtiminen ja arkipäivän terveystottumukset
- sairastaminen ja tavallisimpia lasten sairauksia, toimiminen hätätilanteissa ja yksinkertaiset ensiaputoimet
- perheen ja ystävyyden, tunteiden tunnistamisen ja vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja mielenterveydelle

Turvallisuus

- kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy, fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen, oman koulun turvallisuus, liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat
- sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottaminen, rahan käyttö ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

1-2 lk TAVOITTEET:

Oppilas

- tutustuu omaan itseensä, lähiympäristön elämään sekä maapalloon ja avaruuteen, luontoon (kasvit ja eläimet) ja kulttuuriin
- opettelee jäsentämään ja arvioimaan havaittuja luonnonilmiöitä eri vuodenaikoina
- ymmärtää ihmisen vastuun luonnosta ja luonnonsuojelusta
- kokee eri aistein elämyksiä luonnossa

MENETELMÄT:

- luonnon tarkkailu ja havainnointi; havaintojen kirjaaminen ja vertailu eri vuodenaikoina
- omakohtaiset kokemukset, kokeiden ja testien tekeminen eri aistien avulla
- luontoretket -ja seikkailut, mahdolliset vierailut esim. eläinpuistoon, maatilalle, museoon jne...

KESKEISET SISÄLTÖALUEET:

Ihminen ja ympäristö

- ihmisen kasvu ja kehitys; kehonosat, sukupuoli, aistit
- ihmisen elämänsykli; syntyminen, kuoleminen
- elintoiminnot ja rakenne: luusto, lihakset, ruoansulatus, keuhkot ja hengitys, sydän ja verenkierto, aivot ja hermosto
- terveelliset elämäntavat: ruoka, hygienia, pukeutuminen, liikunta, lepo, koululaisen päivärhythmi, hyvät tavat
- perhe ja suku, sosiaalinen ympäristö, kansainvälisyys
- entisaajan elämää; vanhoja esineitä, työtapoja ja perinteitä
- erilaisia juhlia, juhlapyhät
- ihmisen toiminta luonnossa, luonnonvarat ja niiden käyttö, luonnonsuojelu, säästäminen ja kierrätys, jätehuolto
- turvallinen liikennekäyttäytyminen: koulumatkat, jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt ja -merkit,

heijastimen ja turvavyön käyttö

-lähiympäristön turvallisuus, tapaturmien ehkäiseminen, ensiaputaitoja: mm. haavan hoito, alkusammutus, hätäilmoituksen tekeminen

Eliöt ja elinympäristöt

-elollisen ja elottoman ympäristön jäsentäminen

-eliöt; pieneliöt, kasvit, eläimet, sienet

-eliöiden tuntomerkit ja elintavat, luokittelu, elämänkaari ja ravintoketju

-eliöiden elämää eri vuodenaikoina

-lähiympäristön eläimet; kotieläimet, metsän eläimiä

-puutarhan ja metsän syyssatoa, pellon satoa, viljalajit

-piha-alueen lintuja, muuttolintuja

-luonnonilmiöiden havainnointi eri vuodenaikoina

Maa ja avaruus

-maa, avaruus ja aurinkokunta

-taivaankappaleet; tähdet, kuu ja planeetat

-aikakäsitteet: vuorokausi, viikko, viikonpäivät, kuukaudet, vuosi, vuodenaajat

-kellonajat

-kartta: pienoismalli, pohjakuva, esineitä eri suunnista, luokan pohjapiirros, koulun alueen pihakartta, karttamerkit, pääilmansuunnat

-kotiseutu, Suomi ja naapurimaat

-säähavainnot, sääkartta ja -merkit, sään ennustaminen

Aine ja energia

-esineiden ominaisuuksia

-esineiden välinen vuorovaikutus ja järjestelmät; ilmeneminen, muutokset ja pysyvyys, vertailu

-aineet: kiinteä, neste, kaasu

-valo, lämpö, ilma, vesi

-raaka-aineet ja materiaalit: kivi, metalli, puu, muovi, lasi

-sähkö, magneettikokeet

-erilaisten tuttuun aineiden tutkiminen ja testaaminen yksinkertaisin kokein

Ympäristötiedon keskeiset sisällöt 3. lk

Eliöt ja elinympäristö

-pihapiiri ja niitty sekä puisto ja lähimetsä

-lähiympäristön kasveja, sieniä, hyönteisiä sekä tutuimpia lintuja ja nisäkkäitä

-luonnontarkkailua eri vuodenaikoina

-muodonvaihdokset ja kasvien erilaiset pölytykset

-lemmikkieläimet

Lähiympäristö ja kotiseutu

-monipuolinen karttaopetus erilaisilla kartoilla (mm. ilmansuunnat)

Suomen maantietoa

-luonnon- ja kulttuurimaisemia Suomessa

-maan suurimmat kaupungit

Ihminen ja terveys

-kolmasluokkalaisten elämää kotona ja koulussa

-ihmisten erilaisuus

Turvallisuus

-jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesääntöjä

-oma turvallisuus kotona ja koulussa

Ympäristön ilmiöitä

- sään tutkiminen
- muutamia selkeästi esitettyjä yksinkertaisia laitteita

Ympäristötiedon keskeiset sisällöt 4. lk

Eliöt ja elinympäristöt

- erilaisia elinympäristöjä: meren rannikot, saaristot, metsät, pellot ja rannat
- vesiluontoon tutustuminen
- viljelykasveja
- kotieläimet

Lähiympäristö, kotiseutu ja Pohjoismaat

- Pohjoismaihin tutustuminen
- luonnonympäristön havainnoiminen ja ihmisen vaikutus elinympäristöön

Suomen maantieto

- luonnonmaantieteelliset alueet

Ihminen ja terveys

- omasta terveydestä huolehtiminen ja arkipäivän terveystottumukset
- kouluikäisten yleisimmät sairaudet
- toimiminen hätätilanteissa ja yksinkertaiset ensiaputoimet

Turvallisuus

- fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen
- rahan käyttäminen ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

Ympäristön ilmiöitä ja aineita

- ääneen ja valoon liittyviä ilmiöitä
- lämpöilmiöiden tutkiminen
- magnetismiin ja sähköisiin ilmiöihin tutustuminen
- ilman ominaisuuksia, palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksia, veden käyttö ja kiertokulku

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin
- osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella
- osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnon ilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön
- osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa
- osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puheen, kirjoittaen ja piirtäen.

Eliöt ja ympäristöt

Oppilas

- ymmärtää kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallisimpia eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangattomista eläimistä
- tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen

- tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan
- osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä
- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntia, karttamerkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun pihasta ja omasta lähiympäristöstään
- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauden
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana

Ympäristön aineita ja ilmiöitä

Oppilas

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luuppia, sekä käyttää havaintojen teossa myös itse tehtyjä välineitä
- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden toimintaa kuten vipu, pyörä, jousi sekä osaa tutkia erilaisten rakenteiden lujuutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; oppilas ymmärtää, että sähkön käyttöön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti
- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä kuten äänen eteneminen, valon eteneminen ja heijastuminen sekä lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- tuntee näön ja kuulon suojeluun sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa
- ymmärtää aineen muuttumisen toiseksi aineiksi esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä
- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänsä eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia: vuorokausirytmii, riittävä uni ja lepo, ravinto, säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, pukeutuminen
- osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
- osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyt ja ei-toivotut kosketuksen erot; oppilas tietää miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen ja tietää ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä
- tietää ikäkautensa mukaisesti mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei
- tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

7.8 Biologia ja maantieto

VUOSILUOKAT 5–6

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää ja sen ilmiöitä. Opetus järjestetään siten, että oppilas oppii tunnistamaan eliölajeja, ymmärtämään eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan myös itseään ihmisenä ja osana luontoa. Ulkona tapahtuvassa opetuksessa oppilaan tulee saada myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnosta sekä oppia havainnoimaan ympäristöä. Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen. Opetusta toteutetaan sekä maastossa että luokkahuoneessa.

Maantiedon opetuksessa tarkastellaan maapalloa ja sen erilaisia alueita. Opetuksen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään luonnon ja ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta eri alueilla. Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan. Opetus järjestetään siten, että oppilas saa käsityksen luonnonympäristöjen ja kulttuuriympäristöjen rikkaudesta eri puolilla maapalloa ja oppii arvostamaan niitä. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Vuosiluokilla 5–6 biologian ja maantiedon opetukseen integroidaan myös terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen ympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena.

Biologian ja maantiedon opetuksen tulee painottaa vastuullisuutta, luonnon suojelua ja elinympäristöjen vaalimista sekä tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä eliölajien sopeutumista elinympäristöihinsä
- hahmottamaan eliökunnan kokonaisuuden ja luokittelemaan eliöitä
- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- ymmärtämään, että ihminen on ravinnontuotannossaan riippuvainen muusta luonnosta
- kehittämään ympäristölukutaitoaan, toimimaan ympäristöystävällisesti, huolehtimaan lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa
- tietämään perusasiat ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- arvostamaan kasvua ja kehitystä jokaisen henkilökohtaisena prosessina, tunnistamaan murrosiän tunnuspiirteitä sekä ymmärtämään ihmisen seksuaalisuutta
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen, ihmisten erilaisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä
- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset
- laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- perehtyy Euroopan maantietoon ja maapallon muihin alueisiin sekä oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- lähialueiden keskeisen eliölajiston tunnistaminen ja ohjattu kasvien keruu
- eliöiden elinympäristöjä, kuten metsä ja suo, ravintoketjut sekä metsien hyötykäyttö
- kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen sekä eläinten ja kasvien lisääntyminen
- elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen sekä puutarhan antimet

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- ihmisen kehon rakenne ja keskeiset elintoiminnot, lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset
- oman kehon arvostus ja suojeleminen, tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät sekä seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu
- ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät, suvaitsevaisuus sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

Luonnon monimuotoisuus

- luonnon monimuotoisuuden merkitys sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Eurooppa osana maailmaa

- Eurooppa maailman kartalla ja Euroopan karttakuva
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä ihmisen toiminta

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- maailmankartan keskeinen nimistö ja karttataidot
- sademetsät, savannit, arot, aavikot, talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet ihmisen elinympäristöinä sekä ihmisten monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä

Biologian keskeiset oppisisällöt 5. lk

Ravinnontuotanto

pelto ja puutarha

- elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen
- yhteyttäminen
- kotieläimiin ja viljelykasveihin tutustuminen - mahdollinen maatilavierailu
- mielellään kokeellisia tutkimuksia (esim. idätyskoe)
- riistaeläimet, kalat, marjat, sienet
- ravintoaineet, terveellinen ravinto

Eliökunta

eliökunnan kokonaisuuden tutkiminen

- kasvi- ja eliökunnan kehittyminen
- selkärangaiset/selkärangattomat
- edellisiin ryhmiin tutustuminen; erityisesti sopeutuminen ja lisääntyminen

Ihmisen biologia

- anatomiaa; solu, kudokset, elin, elimistö
- fysiologiaa: hengitys, verenkierto, ruuansulatus, hermosto
- ihmisen lisääntyminen
- murrosiän mukanaan tuomat muutokset
- henkinen hyvinvointi
- tupakka, alkoholi ja huumeet

Lajintuntemuksen lisäämiseksi ohjattua kasvien keruuta.

Opetusta maastossa mahdollisuuksien mukaan.

Maantiedon keskeiset oppisisällöt 5. lk

Eurooppa ja Afrikka

perusnimistöä :

- maanosat, valtameret, valtiot, meret, joet, vuoristot, järvet jne.
- erilaisiin karttoihin tutustuminen; mm. ilmasto- ja kasvillisuuskartat
- diagrammien tulkintaa
- ilmansuunnat ja asteverkko

Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyökkeet

- ed. vaikutus ihmisen toimintaan

Euroopan valtioita: erit. EU-maat

Afrikka

- kasvillisuusvyöhykkeet
- ihmisten, eläinten ja kasvien sopeutuminen eri kasvillisuus- ja lämpövyöhykkeille
- afrikkalaisia valtioita
- kehitysmaiden ongelmia

Biologian keskeiset oppisisällöt 6. lk

Metsät ja suot

- metsätalous ja metsänhoito
 - metsän ja suon tutkiminen
 - alueiden eläimiä ja kasveja
 - metsän ravintoketjut
- (Erinomainen mahdollisuus yhteistyöhön Tuomarniemen metsäoppilaitoksen kanssa.)

Herkkyys luonnolle

- ympäristön suojelu
- jokamiehen oikeudet
- ympäristöystävällinen toiminta
 - ympäristölukutaito
 -

Ihmissuhteet

- hyvät tavat
- oikeudet ja vastuut
- laillisuuskasvatusta

Ohjattua kasvien keruuta.

Maantiedon keskeiset oppisisällöt 6. lk

Aasian karttakuvan hahmottaminen kuten edellä.

- lämpö- ja kasvillisuusvyöhykkeet
- ihmisten, eläinten ja kasvien sopeutuminen eril. ympäristöihin.
- monsuuni-ilmasto
- väestö- ja ympäristöongelmia
- Lähi-Itä ja öljy
 - aasialaisia valtioita

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa
- osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia
- tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti.

Eliöt ja elinympäristöt

Oppilas

- tuntee eri selkärangkaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä
- tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla
- osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla
- ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta ja osaa selvittää peruselintarvikkeiden alkuperän
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia ja suojella.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- osaa tarkastella omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, osaa selittää murrosiän ja seksuaalisen kehityksen muutoksia tytöillä ja pojilla sekä antaa esimerkkejä niiden yksilöllisestä ilmenemisestä
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten tunteiden ilmaisua voidaan säädellä, ja siitä, miten asioita voidaan tarkastella myös muiden ihmisten näkökulmasta, sekä osaa esimerkein kuvata tunneilmaisuuksiin liittyvää ihmisten erilaisuutta
- tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa.

Karttataidot

Oppilas

- osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja
- osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä
- osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa.

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet
- tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä
- osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä
- osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä.

BIOLOGIA

VUOSILUOKAT 7–9

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luonnontuntemusta ja ohjata ymmärtämään luonnon perusilmiöitä. Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat myös evoluutioon, ekologian perusteisiin ja ihmisen rakenteeseen ja elintoimintoihin. Biologian opetuksessa oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota ihmisen ja muun luonnon välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä korostetaan ihmisen vastuuta luonnon monimuotoisuuden suojelussa.

Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen ja kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet havainnoida ja tutkia luontoa sekä hyödyntää biologisen tiedon haussa myös tietoteknisiä mahdollisuuksia. Opetus järjestetään siten, että oppilaat saavat myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnossa opiskelusta, oppilaiden ympäristötietoisuus kehittyy ja halu vaalia elinympäristöjä ja elämän eri muotoja kasvaa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä sekä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä
- tunnistamaan eliölajeja ja arvostamaan luonnon monimuotoisuutta sekä suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- hahmottamaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa
- tuntemaan kasvien kasvattamisen ja viljelyn periaatteita sekä kiinnostuu kasvien kasvattamisesta
- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan
- tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä ja tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä (lk:t 7,8,9)
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä (lk. 7,8,9)
- tunnistamaan eliölajeja, arvostamaan luonnon monimuotoisuutta ja suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen (7,8)
- hahmottamaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa (7,8)
- tuntemaan kasvinviljelyn periaatteita ja kiinnostuu kasvien kasvattamisesta(8)
- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan (9)
- tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä keskeisiä käsitteitä (9)
- ymmärtämään biotekniikan arkipäivän sovellusten merkityksen ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä kysymyksiä (9)
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia (7,8)
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet (7,8).

KESKEISET SISÄLLÖT

Luonto ja ekosysteemit

kotiseudun keskeisten kasvi-, eläin- ja sienilajien tunnistaminen sekä ohjattu kasvien kerääminen ekosysteemi, sen rakenne ja toiminta, metsä- ja vesiekosysteemin ominaispiirteet sekä yhden ekosysteemin omakohtainen tutkiminen

metsänhoitoon ja kasvinviljelyyn tutustuminen
luonnon monimuotoisuus

Elämä ja evoluutio

solun rakenne ja toiminta
eliökunnan synty ja kehitys sekä eliökunnan järjestelmä
ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet
biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset

Ihminen

ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen
perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittämisessä

Yhteinen ympäristö

- ekologisesti kestävä kehitys sekä ympäristönsuojelun sisältö ja tavoitteet
- oman elinympäristön tilan ja ympäristömuutosten tutkiminen, oman lähiympäristön tilaa parantavien toimien tarkastelu sekä oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen

7 lk. VESISTÖT

- tutustutaan Ähtärin vesistöjen kasvi- ja eläinlajeihin
- käsitellään mahdollisuuksien mukaan myös merien ja jokien lajistoa
- tutkitaan eliöiden rakennetta ja niiden sopeutumista vesiympäristöön
- perehdytään vesiekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä siinä esiintyviin häiriöihin kuten saastumiseen ja rehevöitymiseen
- pohditaan miten (vesi)ympäristön tilaan voi vaikuttaa omilla teoilla
- opetuksessa hyödynnetään maastoretkeä, laborointeja sekä alan kirjallisuutta mahdollisuuksien mukaan

8 lk. METSÄT (JA SUOT)

- tutustutaan Ähtärin metsien (ja soiden) kasvi-, sieni- ja eläinlajeihin
- tutkitaan eliöiden rakennetta solutasolta alkaen sekä niiden elintoimintoja
- perehdytään kasvien sopeutumiseen ympäristöönsä, vuodenaikaan ja erilaisiin kasvupaikkoihin
- selvitetään metsien (ja soiden) ekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan
- pohditaan metsien merkitystä Suomelle sekä metsien monikäyttöä ja monimuotoisuutta
- selvitetään Suomen metsiä uhkaavia tekijöitä
- mahdollisuuksien mukaan perehdytään eri suotyyppeihin ja soiden käyttöön, soiden käsittely voidaan aloittaa jo 7 luokalla

9 lk. IHMINEN

- perehdytään yksilön kehityksen perusteisiin, ihmisen rakenteisiin ja elintoimintoihin
- käydään läpi ihmisen lisääntyminen, seksuaalisuus ja elämänkaari syntymästä kuolemaan
- käsitellään perimän ja ympäristön merkitystä ihmisen ominaisuuksien kehittämisessä, sivutaan jalostuksen ja biotekniikan mahdollisuuksia ja niihin liittyviä kysymyksiä
- tutustutaan eliökunnan syntyyn ja kehitykseen sekä eliökunnan järjestelmään
- selvitetään ihmisen biologista ja kulttuurista evoluutiota ja ihmislajin ominaispiirteitä

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järviyyppejä
- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyuden kannalta sekä tuntee metsien kestäväen käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyyn.

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdynnän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen
- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävästä kehityksestä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestäväen kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

MAANTIETO

VUOSILUOKAT 7–9

Maantiedon opetuksessa tutkitaan maapalloa ja sen erilaisia alueita sekä alueellisia ilmiöitä. Opetuksen tulee kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa ja sen alueellista perustaa. Maantiedon opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä tarkastella luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä ja sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta paikallistasolta globaalille tasolle saakka. Opetuksen tulee ohjata oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa ja arvioimaan niiden vaikutusta luontoon ja ihmisen toimintaan.

Maantiedon opetus järjestetään siten, että oppilaiden kulttuurien tuntemus lisääntyy ja kyky ymmärtää ihmisten elämän ja elinympäristöjen erilaisuutta eri puolilla maailmaa kehittyy. Maantiedon opetuksen tulee toimia siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita pohtimaan maapallolla esiintyvien luonnontieteellisten, kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita. Maantiedon opetuksen tulee tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi ja kestäväen elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

• käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, ilmakuvia, satelliittikuvia, valokuvia, kirjallisuutta,

uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä

- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen väliset etäisyydet
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, ja oppii suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä sekä oppii hahmottamaan oman alueellisen identiteettinsä
- tietämään, miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä oppii toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

· käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, ilmakuvia, satelliittikuvia, valokuvia, kirjallisuutta, uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä (lk:t 7,8,9)

- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen väliset etäisyydet (lk:t 7,8,9)
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla (lk 8)
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa (lk:t 8,9)
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa sekä tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista (lk:t 7,8,9)
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, kunnioittamaan niitä sekä suhtautumaan myönteisesti oman maan vähemmistökulttuureihin, maahanmuuttajiin sekä vieraisiin maihin ja niiden kansoihin (lk:t 7,8,9)
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä (9)
- tietämään, miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen (9)
- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti.(lk:t 7,8,9)

KESKEISET SISÄLLÖT

Maa – ihmisen kotiplaneetta

- maailman luonnonmaantieteellisen ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottamien sekä maailman alueellinen jäsentäminen
- maapallon sisäiset ja ulkoiset tapahtumat
- Aasia, Afrikka, Pohjois- ja Etelä-Amerikka, Australia ja Eurooppa: kahden tai useamman maanosan luonnonolojen, ihmistoiminnan ja kulttuuristen piirteiden vertailu

Eurooppa

- Euroopan karttakuvan, luonnonolojen, maiseman ja ihmisen toiminnan peruspiirteet sekä niiden vuorovaikutus Euroopan eri alueilla
- Euroopan maantieteellinen tarkastelu osana maailmaa ja Euroopan tulevaisuus

Suomi maailmassa

- Suomen karttakuva ja maisema
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus Suomen eri alueilla sekä rakennettu ympäristö ja perinnemaisemat
- Suomen väestö ja sen vähemmistökulttuurit
- vaikuttamismahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä
- Suomi osana maailmaa
- oman lähiympäristön tai kotikunnan pienimuotoinen tutkiminen: luonnonympäristö, rakennettu

ympäristö ja sosiaalinen ympäristö

Yhteinen ympäristö

- ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä ongelmien ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen
- Itämeren alueen ympäristökysymykset
- ihminen luonnonvarojen kuluttajana

7 LK. AMERIKAT

- Kerrataan ilmansuunnat, koordinaatisto, paikanmääritys eri keinoin sekä karttojen ja tilastojen tulkintaa.
- Alueena käsitellään Etelä- ja Pohjois-Amerikkaa sekä kulttuuri- että luonnonmaantieteen näkökulmasta.

8 LK. MAA-PLANEETTA SEKÄ EUROOPPA

- Perehdytään avaruuden käsitteisiin ja ilmiöihin. Tarkemmin tutustutaan planeetta Maan ominaisuuksiin ja planetaarisiin ilmiöihin.
- Tutustutaan maapallon ulkoisiin ja sisäisiin tapahtumiin.
- Käsitellään Euroopan nykytilaa ja tulevaisuutta luonnon- ja kulttuurimaantieteen näkökulmista.
- Pohditaan eri alueiden välisiä eroavaisuuksia ja vuorovaikutusta Euroopassa ja sen kautta pyritään vahvistamaan oppilaiden omaa kulttuuri-identiteettiä mahdollisuuksien mukaan.

9 LK. SUOMI

- Tutustutaan Suomen pinnanmuotoihin ja geologiaan sekä niihin vaikuttaneisiin ja vaikuttaviin tekijöihin.
- Perehdytään Suomen luonnon ominaispiirteisiin ja maisema-alueisiin.
- Käsitellään Suomen väestöä, elinkeinoja, taloutta ja alueellisia eroja.
- Selvitetään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta eri alueilla.
- Perehdytään mahdollisuuksien mukaan Suomen lähialueisiin kuten Pohjoismaihin, Balttianmaihin ja Itämeren ympäristöön.
- Käsiteltäessä Suomen elinkeinoja otetaan esille kestävän kehityksen ja ympäristönsuojelun teemoja.
- Harjoitellaan käyttämään, lukemaan ja tuottamaan erilaisia karttoja ja diagrammeja.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
- analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- osaa selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit
- kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmiön voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

Välttävän arvosanan (5) saamiseksi oppilasta arvioidaan hänen omien kykyjen ja lähtökohtien perusteella.

Aihekokonaisuuksia etenkin kestävästä kehitystä pyritään tuomaan esille mahdollisuuksien mukaan oppitunneilla ja mahdollisten teemapäivien yhteydessä kuten myös ATK:n suomaisia mahdollisuuksia.

7. 9 Fysiikka ja kemia

VUOSILUOKAT 5-6

Fysiikan ja kemian opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan ja kemian peruskäsitteitä ja periaatteita. Opiskelun tulee innostaa oppilasta luonnontieteiden opiskeluun, auttaa oppilasta pohtimaan hyvän ja turvallisen ympäristön merkitystä sekä opettaa oppilasta huolehtimaan ympäristöstään ja toimimaan siinä vastuullisesti. Opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta, jossa oppilaan toimintaa tarkastellaan turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- ymmärtämään päihde- ja vaikuteaineiden vaarallisuuden.

KESKEISET SISÄLLÖT

Energia ja sähkö

- lämmön, valon ja liikkeen aikaansaaminen sähkön avulla sekä sähköturvallisuus
- erilaisia sähkön ja lämmön tuotantotapoja sekä energiavarat

Luonnon rakenteet

- Maan vetovoima ja kitka sekä voimista aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä
- turvallinen liikkuminen ja tapaturmien ehkäiseminen
- Maan ja Kuun liikkeet ja näistä aiheutuvia ilmiöitä sekä Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas

Aineet ympärillämme

- ilman koostumus ja ilmakehä
- veden ominaisuudet ja sen merkitys liuottimena, luonnonvesien tutkiminen sekä veden puhdistaminen
- maaperästä saatavien aineiden luokittelu sekä aineiden erotusmenetelmiä
- elinympäristöön kuuluvien aineiden ja tuotteiden alkuperä, käyttö ja kierrätys sekä niiden turvallinen käyttö
- vaikuttavat aineet päihteissä ja huumaavissa aineissa ja niiden haitat

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä osaa kohdistaa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin, esimerkiksi liikkeeseen tai lämpötilaan ja niiden muutoksiin
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan, esittää mittaustuloksiaan esimerkiksi taulukoiden avulla sekä selittää luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esimerkiksi mitä suurempi massa kappaleella on sitä vaikeampi se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- osaa tehdä yksinkertaisia kokeita, esimerkiksi tutkia mitkä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen

liukenemiseen

- osaa käyttää käsitteitä, suureita ja niiden yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden ominaisuuksien kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa
- osaa koota eri lähteistä löytämänsä tietoa sekä pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku sekä osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoima, kitka sekä ilman- ja vedenvastus sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä
- osaa tutkia miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä
- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta
- osaa kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä.

Aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää miten vesiä puhdistetaan
- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä kuten suodatus, kiteytys ja seulominen
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia esimerkiksi happamuutta
- tuntee keskeisiä asioita tupakasta, päihteistä ja huumaavista aineista, tietää miksi ne ovat haitallisia, ja antaa esimerkkejä siitä, miksi niiden käyttö on vaarallista.

Fysiikan ja kemian keskeiset oppisisällöt 5. lk

Vesi

- ominaisuudet
- vesi liuottimena
- veden tutkiminen, esim. pH
- veden puhdistus

Avaruus

- Maan ja Kuun liikkeet: vuorokausi, kuukausi, vuosi, vuodenajat
- Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas
- Maan vetovoima
- kitka
- liike ja tasapaino
- yksinkertaisia koneita

Ilma

- ilman koostumus ja ilmakehä
- tuuli
- lentäminen
 - ilmansuojelu

Fysiikan ja kemian keskeiset oppisisällöt 6. lk

Energia ja sähkö

- lämpö , valo ja liike
- energialähteet ja energian säästäminen
- kodin sähkölaitteet

Aineet ympärillämme

- maaperän aineiden luokittelua ja erotusmenetelmiä
- tuotteiden alkuperä ja käyttö
 - kierrätys
 -

Mahdollisuuksien mukaan kokeita. Pyritään lisäämään tutkivaa opetusta. Koetetaan kehittää havaintojen tekoa.

FYSIIKKA

VUOSILUOKAT 7-9

Vuosiluokilla 7 - 9 fysiikan opetuksen ydintehtävänä on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhankinnan taitoja.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan peruskäsitteitä ja lakeja. Kokeellisuuden tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja sekä kehittää kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun.

Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia keskustella ja kirjoittaa fysiikan ja teknologian tiedonalaan kuuluvista asioista ja ilmiöistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä auttaa häntä ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamista sekä antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja kuten kysymysten tekeminen ja ongelmien hahmottaminen
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa
- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

KESKEISET SISÄLLÖT

Fysiikka 7lk

- Fysiikka luonnontieteenä
- Suure, perussuureet ja johdannaisuureet, SI-järjestelmä
- Mittaamisen perusteita:
 - Mittaustarkkuus, perusmittauksia: pituus (rullamitta, työntömitta, mikrometriruuvi), massa (erilaisten vaakojen käyttöä), aika, lämpötila ym.
- Energia ja sen yksiköt
- Energialajit ja niiden muuttuminen toisikseen, energian säilyminen.

Värihdys ja aaltoliike

- Taajuus ja sen yksikkö ($f = 1/T$)
- Poikittainen ja pitkittäinen aaltoliike
- Äänioppi: äänen synty ja eteneminen, nopeus, kuuleminen, voimakkuus
- Ääniaaltojen heijastuminen (kaiku), resonanssi

Valo-oppi

- Näkemisen edellytys, valon eteneminen ja nopeus, varjot, valaistus ja sen heikkeneminen etäisyyden kasvaessa, auringon- ja kuunpimennys
- Valon heijastuminen, tasopeili
- Valon kulku koverassa ja kuperassa peilissä, peilien käyttö.
- Valon taittuminen, kokonaisheijastus, yhdensuuntaissiirtymä
- Linssit, kuvan muodostuminen kuperassa ja koverassa linssissä, taittokyky ($D=1/f$)
- Optisia laitteita, silmä ja sen taittovirheiden korjaaminen
- Värit, valon kulku prismassa, spektri
- Valon synty atomissa, valo aaltoliikkeenä, polarisaatio

Massa ja vuorovaikutukset

- Voima ja sen yksikkö, painovoima
- Kitka, kitkalajit, kitkakerroin ($\mu=F/G$)
- Tiheys, määrittäminen kokeellisesti ja laskemalla

9 lk

Liikeoppi

- Nopeus, liikelaskut ($v = s/t$, $s=vt$, $t=s/v$)
- Muuttuva liike: kiihtyvyys ($a = (v - v_0)/t$, $s = v_k \cdot t$), putousliike ($v = g \cdot t$, $s = v_k \cdot t$)

Statiikka

- painopiste ja tasapainoasemat, yksinkertaiset koneet: vivut, kalteva taso
- Paine ja sen yksiköt, hydrostaattinen paine, noste
- Työ ja teho ($W=F \cdot s$, $P=W/t$), hyötysuhde
- Energia: asema- ja liike-energia, energian säilymisen laki

Lämpöoppi

- Lämpö on energian muoto
- Lämpötila-asteikot (Celsius/Kelvin), absoluuttinen nollapiste
- Lämpölaajeneminen: pituuden lämpölaajeneminen ($\Delta l = \alpha l \Delta T$), lämpölaajenemisen haitat ja hyödyntäminen
- Aineen lämpeneminen ($E = c m \Delta T$)
- Olomuodon muutokset: ominaissulamislämpö ($E = s m$), ominaishöyrystymislämpö ($E = r m$)
- Lämmön siirtyminen: kuljetus, virtaus ja johtuminen
- Energian tuotanto ja käyttö

Sähköoppi

- Magneettinen vuorovaikutus
- Sähköinen vuorovaikutus, sähkövaraus ja sähkökenttä, johteet ja eristeet

- Sähkön varastointi ja sähkölähteet, jännite ja sähkövirta
- Virtapiiri, lamppujen ja virtalähteiden kytkennät, kytkentäkaavio, mittauksia virta- ja jännitemittareilla
- Resistanssi ja Ohmin laki ($R=U/I$)
- Sähkömagneettinen induktio, sähkömagneetti ja -generaattori
- Sähkön tuotanto, voimalaitokset, sähköenergian siirto ja muuntaja
- Sähköteho ($P=UI$), sähköenergia ($E=UIt$) ja sen hinta
- Sähkömagneettinen aaltoliike

Ydinfysiikka

- Atomin rakenne, isotoopit
- Radioaktiivisuus, radioaktiivisen säteilyn lajit ja niiden mittaus
- Radioaktiivisen säteilyn ominaisuudet ja käyttö, aktiivisuus ja säteilyannos, puoliintumisaika
- Ydinreaktiot: fissio ja fuusio
- Ydinenergia, ydinvoimalaitos

Lisäoppiainesta:

- Sähköopin käytännön töitä
- Elektroniikan perusteita
- Tähtitieteen perusteita

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimusselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä
- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede, ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

KEMIA

VUOSILUOKAT 7-9

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7 - 9 on laajentaa oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaille persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamisen kannalta välttämättömiä aineksia ja se auttaa ymmärtämään kemian ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Kemian opetuksen tulee antaa oppilaille valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja keskustella erityisesti energian tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuteen liittyvistä asioista ja ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Tästä edetään ilmiöiden tulkitsemiseen, selittämiseen ja kuvaamiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Kokeellisuuden tulee auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja, kehittää käden taitoja, kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä innostaa oppilasta kemian opiskeluun.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintäteknikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa
- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

7 lk.

Kemia kokeellisena luonnontieteenä, laboratoriotyöskentelyn ja työturvallisuuden perusteet

Seokset ja seosten (aineen) puhdistusmenetelmiä

Puhtaat aineet

- alkuaineet, alkuaineiden ominaisuuksia, alkuaineiden kemiallisia merkkejä (n. 30), atomin esittäminen kemiallisten merkkien avulla
- atomin rakenne pääpiirteissään (ydin, elektronipilvi; protonin, neutronin ja elektroni)
- molekyyli
- yhdisteet, yhdisteiden ominaisuuksia, molekyylin ja yhdisteen esittäminen kemiallisten merkkien avulla, yksinkertaisten yhdisteiden (kahden alkuaineen yhdisteen) nimeäminen

Kemiallinen reaktio

- mikä on kemiallinen reaktio, kemiallisen reaktion havaitseminen, energian muutokset kemiallisessa reaktiossa
- kemiallisen reaktion esittäminen (reaktioyhtälö, reaktioyhtälön kirjoittamisen perusteet)
- kemiallisen reaktion nopeus

Aineen olomuodon muutokset, lämpöliike, diffuusio

Palaminen ja paloherkkyys; happi, hapen kiertokulku luonnossa; otsoni, otsonikato

Vety

Happamat ja emäksiset aineet, pH:n mittaaminen, pH asteikko, neutraloiminen

Vesi, veden ominaisuudet, veden kiertokulku luonnossa

Ympäristön alkuaineet ja yhdisteet

- ilmakehän kemiallinen koostumus, ilmakehän rakenne ja merkitys, kasvihuoneilmiö
- fotosynteesi ja soluhengitys (sokerin palaminen) sekä niiden merkitys hiilen ja hapen kiertokulussa
- maailmankaikkeuden kemiallinen koostumus
- maankuoren kemiallinen koostumus

8 lk.

Alkuaine, alkuaineiden kemialliset merkit

Atomin tarkka rakenne, massaluku, järjestysluku, isotooppi

Elektronipilven rakenne, alkuaineiden jaksollinen järjestelmä; syy aineiden erilaisiin reaktiivisuuksiin

Molekyyliyhdisteet

- molekyyliyhdisteiden (yksinkertainen, kaksois- ja kolmoissidos)
- molekyyliyhdisteen kaavan kirjoitus ja molekyyliyhdisteen nimeäminen
- molekyyliyhdisteiden ominaisuuksia

Ioniyhdisteet

- ionisidos
- ioniyhdisteen kaavan rakentaminen ja ioniyhdisteen nimeäminen
- ioniyhdisteiden ominaisuuksia

Kemiallinen reaktio ja reaktioyhtälön kirjoitus

Hapettuminen ja pelkistyminen

Metallit

- valmistus, ominaisuudet, käyttö, elinkaari, kierrätys
- jalot ja epäjalot metallit ja niiden reaktiot
- metallin kuluminen (korroosio)

Hiili ja hiilen kemia

Hiilivedyt

Alkoholit

Karboksyylihapot ja esterit

Hiilihydraatit

Valkuaisaineet

Rasvat

Muita tärkeitä aineryhmiä ja niiden ominaisuuksia, käyttöä ja kierrätystä mahdollisuuksien mukaan.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemista veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku, kasvihuoneilmiö ja happamoituminen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavaroille sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja
- tuntee teollisuuden eri aloja kuten metalli- ja puunjalostusteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja osaa tehdä valintoja kuluttajana
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähkönjohtokykyä ja olomuodon muutoksia
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä

7.10 Terveystieto

VUOSILUOKAT 7–9

Terveystiedon opetus perustuu monitieteiseen tietoperustaan. Terveystiedon opetuksen tarkoitus on edistää oppilaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden tiedollisia, sosiaalisia, tunteiden säätelyä ohjaavia, toiminnallisia ja eettisiä valmiuksia.

Opetuksen lähtökohtana on terveyden ymmärtäminen fyysiseksi, psyykkiseksi ja sosiaaliseksi toimintakyvyksi. Opetuksessa kehitetään tietoja ja taitoja terveydestä, elämäntavasta, terveystottumuksista ja sairauksista sekä kehitetään valmiuksia ottaa vastuuta ja toimia oman sekä toisten terveyden edistämiseksi.

Terveystieto on oppiaineena oppilaslähtöinen, toiminnallisuutta ja osallistavuutta tukeva. Opetuksen lähtökohtana tulee olla lapsen ja nuoren arki, kasvu ja kehitys sekä ihmisen elämäntilanne. Opetuksessa otetaan huomioon myös yleiset ja koulu- ja paikkakuntakohtaiset ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Opetuksessa kehitetään tärkeitä tiedonhankintaan ja sen soveltamiseen liittyviä taitoja sekä edistetään terveyden ja hyvinvoinnin kriittistä arvopohdintaa.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-4 osana ympäristö- ja luonnontieto- oppiaineryhmää, vuosiluokilla 5-6 osana biologia/maantietoa ja fysiikka/kemiaa ja itsenäisenä oppiaineena vuosiluokilla 7-9. terveystiedon opetus tulee suunnitella siten, että oppilaalle muodostuu kokonaisvaltainen kuva terveystiedosta koko perusopetuksen aikana. Terveystiedon sekä biologian, maantiedon, fysiikan, kemian, kotitalouden, liikunnan ja yhteiskuntaopin opetusta tulee suunnitella yhteistyössä. Opetuksen suunnittelussa tehdään yhteistyötä myös oppilashuollon henkilöstön kanssa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan ihmisen kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteitä ja oppii ymmärtämään nuoruuden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä
- ymmärtämään yhteisöllisyyden, ihmissuhteiden sekä keskinäisen huolenpidon merkityksen ihmisten hyvinvoinnissa
- ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä terveyteen, vammaisuuteen ja sairauksiin liittyviä arvoja ja näkemyksiä
- kuvaamaan ja arvioimaan terveyttä edistäviä ja sairauksia aiheuttavia keskeisiä tekijöitä sekä tunnistamaan ja pohtimaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valintoja
- huolehtimaan itsestään ja ympäristöstään, tunnistamaan ennaltaehkäisyn ja avun tarpeen sekä toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, sairauteen ja turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa
- tunnistamaan, ymmärtämään ja kehittämään terveydelle ja hyvinvoinnille tärkeitä selviytymisen taitoja
- arvioimaan ympäristön, elämäntavan ja kulttuurin sekä median merkitystä turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta
- käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä ja tiedonhankintamenetelmiä ja hyödyntämään niitä terveyden edistämiseksi.
- ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkityksen yhteisöjen kuten perheen, koulun, vertaisryhmän ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edellytyksenä

KESKEISET SISÄLLÖT

Kasvu ja kehitys

- Ihmisen elämänkulku, eri ikäkaudet, syntymä, kuolema
- fyysinen kasvu ja kehitys; vuorokausirytmä, uni, lepo ja kuormitus, terveyttä edistävä liikunta, ravitsemus ja terveys
- psyykinen kasvu ja kehitys; itsetuntemus ja itsensä arvostaminen, perhe ja sosiaaliset suhteet, mielenterveys ja sen vaihtelu, mielen ja ruumiin tasapaino
- sosiaalinen kasvu ja kehitys; yksilöllisyys ja erilaisuus, yksilön velvoitteet ja vastuu yhteisössään, suvaitsevaisuus, välittäminen ja huolenpito
- nuoruuden kehityksen erityispiirteitä ja tarpeita, kehittyvä seksuaalisuus
- omasta terveydestä huolehtiminen

Terveys arkielämän valintatilanteissa

- Ravitsemukselliset tarpeet ja ongelmat eri tilanteissa, yleisimmät allergiat ja erityisruokavaliot
- tupakka, alkoholi ja muut päihteet, mielihyvä ja riippuvuus sekä niihin liittyvät valinnat
- ristiriitojen selvittäminen ja mieltä painavista asioista puhuminen
- seksuaaliterveys; ihmissuhteet, seksuaalisuus, käyttäytyminen ja niihin liittyvät arvot ja normit
- tavallisimmat tartuntataudit ja sairaudet, oireiden tunnistaminen, sairastaminen, itsehoito
- liikenneturvallisuus ja -käyttäytyminen, vaaratilanteet ja onnettomuudet, tapaturmat ja ensiapu.

Voimavarat ja selviytymisen taidot

- Terveys, työ- ja toimintakyky voimavarana, henkilökohtaiset voimavarat
- tunteet ja niiden ilmaiseminen, sosiaalinen tuki ja turvaverkostot, vuorovaikutustaidot
- kehitykseen ja elämänkulkuun liittyvät muutokset, kriisit ja niistä selviytyminen

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

- kansantaudit
- ympäristö ja terveys, työhyvinvointi, kulttuuri ja terveys
- keskeiset terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelut ja kansalaisjärjestöjen työ
- lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskeva lainsäädäntö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Kasvu ja kehitys

Oppilas

- tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämäntapaan liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta
- osaa selittää, miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutuksia
- osaa kuvata hyvän ystävyysuhteen ja toimivan yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutuksen taidoista
- tietää, miten voi hoitaa itseään ja terveyttään
- osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä ja seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja.

Terveys arkielämän valintatilanteissa

Oppilas

- tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä
- osaa kuvata ja pohtia päihde- ja vaikuteaineiden kuten tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja liuottimien käyttöön liittyviä riippuvuutta ja terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa perustellen esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä
- tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta
- osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata esimerkein niiden ehkäisyä pääpiirteissään
- tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteita ja osaa kuvata tai esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua

Voimavarat ja selviytymisen taidot

Oppilas

- osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla
- osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön perusteet
- osaa pohtia elämäntapavalintojen merkitystä terveydelle ja perustella tai näyttää esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä

Terveys, yhteiskunta ja kulttuuri

- tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä
- osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niistä edistävistä keinoista omassa lähiympäristössään
- tietää oman koulun ja kunnan keskeisiä terveys- ja hyvinvointipalveluja, osaa hakeutua niihin ja kuvata esimerkein, miten palveluja käytettäessä toimitaan tarkoituksenmukaisesti
- osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.

Terveystiedon koulukohtainen opetussuunnitelma perusopetuksen luokille 7-9

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuus toteutetaan terveystiedon tunneilla.

Oppimiskäsitys ja opetusmenetelmät

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jossa oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi tietojen ja taitojen rakennusprosessiksi. Se on seurausta oppilaan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee opittavaa ainesta. Vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, oppiminen riippuu aiemmin rakentuneesta tiedosta, motivaatiosta sekä oppimis- ja työskentelytavoista.

Terveystieto oppiaineena on hyvin oppilasläheinen, koska jokaisella on kokemuksia omasta terveydestään. Vanhemmat ovat vastuussa nuorempien lasten terveydestä. Terveystavat ja tottumukset luodaan jo lapsesta alkaen, eli jokaisen tulee oppia ottamaan vastuuta omasta terveydestään kehitystasonsa mukaan. Suomalaiset lapset ja nuoret ovat yleensä hyvin terveitä, jolloin terveyttä saatetaan pitää itsestään selvyytenä, johon ei tarvitse kiinnittää mitään huomiota. Murrosikään tullessa nuori haluaa päättää entistä enemmän itseään koskevista asioista. Samalla saattavat jäädä toisarvoisiksi jo lapsena omaksutut terveystottumukset kuten henkilökohtainen hygienia, säännölliset ruokailutottumukset ja riittävä lepo sekä terveellinen ruokavalio. Kavereiden merkitys sekä erilaiset kokeilut, kuten tupakointi, päihteiden käyttö sekä muu riskialtis toiminta voivat lisääntyä. Vanhempien tai muiden aikuisten ohjeet ja neuvot unohtuvat tai ne torjutaan haettaessa jännitystä ja hyväksyntää kaveripiiristä. Lasten ja nuorten elämästä löytyy omakohtaisia kokemuksia ja useilla oppilailla myös ennakkokäsityksiä siitä, miten tulisi toimia, tai mikä olisi hyväksi terveydelle. Niistä ja lasten ja nuorten elämän todellisuudesta syntyvästä ristiriidasta muodostuu hyvä lähtökohta asian käsittelylle, kiinnostuksen herättämiselle sekä merkityksen pohtimiselle.

Terveystiedossa on runsaasti tiedollista oppiainesta, jonka omaksumista helpottaa mahdollisimman oppilaslähtöinen käsittelytapa. Terveystapojen ja tottumusten omaksumiseen tiedon lisäksi vaikuttavat merkittävästi terveyttä ja omaa hyvinvointia koskevat arvot ja asenteet. Jos ne ovat myönteiset, syntyy motivaatio lisätiedon hankkimiseen ja sen merkityksen pohtimiseen. Siksi keskeisinä opetusmenetelminä terveystiedossa ovat erilaiset vuorovaikutteiset menetelmät, joissa oppilailla on mahdollisuus pohtia, vertailla ja keskustella omaan elämäänsä liittyvistä havainnoista sekä kehityksestään suhteessa vertaisryhmäänsä. Keskustelussa on tärkeää saada kuulla oppilaiden erilaisia mielipiteitä, joita voi verrata omiin, vanhempien ja opettajien mielipiteisiin sekä esimerkiksi tiedotusvälineistä välittyviin kannanottoihin ja muokata omaa kantaansa entistä varmemmaksi ja perustellummaksi. Myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri lisää rohkeutta osallistua keskusteluun ja sitä kautta vahvistaa itsetuntoa. Siksi erilaiset vuorovaikutustaitojen harjoitukset arkielämän tilanteista antavat valmiuksia oikeassa elämässä erilaisista tilanteista selviämässä. Esimerkiksi rooliharjoitusten avulla voidaan harjoitella tunteiden tunnistamista, niiden merkitystä toiminnan ohjailussa sekä niiden kontrollointia ja itsehillintää. Elämyksellinen oppiminen vaatii tilanteen pohdintaa erilaisista näkökulmista käsin sekä kyseisen oppimiskokemuksen synnyttämien tunteiden tunnistamista. Myönteinen asenne terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen syntyy helpommin positiivisten tunnekokemusten avulla.

Työskentelyn tulisi olla myös riittävän käytännöllistä ja konkreettista, jolloin oppilaalla olisi mahdollisuus päästä kokeilemaan ja harjoittelemaan käytännössä erilaisia taitoja. Oppilaalla tulisi olla myös mahdollisuus käytännössä tutustua kuntansa terveys- ja hyvinvointipalveluihin.

Terveystiedon arviointi

Terveystiedon opintojen kuluessa tapahtuvan arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja kuvata, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi päiväkirjatyöskentelyä, portfolioa tai itsearviointia, johon on liitetty opettajan kommentointi. Arvioinnin tulee olla jatkuvaa ja tavoitteellista ja siinä tulee huomioida palautteen merkitys oppimisprosessille. Palautteen tulee kohdistua oppilaan oppimisen ja edistymisen lisäksi myös oppilaan terveystottumuksiin ja hänen tekemiinsä valintoihin kannustavalla ja ohjaavalla tavalla. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Arviointia voidaan tehdä hyvin monipuolisen näytön perusteella. Arvioinnin kohteena on oppilaan

aktiivinen osallistuminen sekä opiskelu.

Oppilaan edistymistä ja työskentelyä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja opetussuunnitelman perusteissa olevaan päättöarvioinnin kuvaukseen oppilaan hyvästä osaamisesta (arvosana 8).

Päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Kasvu ja kehitys

Oppilas

- tietää eri ikäkausien piirteitä ja elämäntapaan liittyviä tapahtumia ja osaa tarkastella niitä terveyden näkökulmasta
- osaa selittää, miten uni ja lepo vaikuttavat vireyteen ja hyvinvointiin, antaa esimerkkejä terveyden kannalta tasapainoisesta ja monipuolisesta ravinnosta ja tietää liikunnan terveysvaikutukset
- osaa kuvata hyvän ystävyysuhteen ja yhteisön ominaispiirteitä sekä antaa esimerkkejä keskeisistä vuorovaikutustaidoista
- tietää, miten hoitaa itseään ja terveyttään, ja perustelee ja näyttää esimerkein arkielämän terveyttä edistäviä valintoja
- osaa pohtia ja eritellä nuorten ongelmatilanteiden syitä, seurauksia sekä kuvata niiden mahdollisia ratkaisuja

Terveys arkielämän valintatilanteissa

Oppilas

- tietää seksuaaliterveyden perusteita, tietää raskauden ehkäisyn merkityksen ja menetelmiä sekä osaa pohtia ja perustella vastuullista seksuaalikäyttäytymistä
- osaa kuvata päihde- ja vaikuteaineiden kuten tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja liottimien käyttöön liittyviä terveysriskejä sekä käytön syitä ja seurauksia ja antaa esimerkkejä keinoista välttää niiden käyttöä
- osaa kuvata ympäristön terveyttä ja turvallisuutta ja antaa esimerkkejä niitä edistävästä keinoista omassa lähiympäristössään
- tunnistaa kiusaamisen ja muun väkivallan tunnuspiirteitä ja osaa tuottaa käytännön esimerkkejä väkivallan ehkäisemisestä ja rakentavasta kommunikaatiosta
- tietää tavallisimmat kansantaudit ja niiden riskitekijöitä, osaa nimetä yleisimpiä tartuntatauteja ja muita sairauksia ja kuvata niiden ehkäisyä pääpiirteissään
- tietää liikenneturvallisuuden pääperiaatteet ja osaa kuvata ja esittää, miten erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa toimitaan ja annetaan ensiapua
- osaa kuvata keskeisiä lasten ja nuorten oikeuksia, toiminnan rajoituksia ja seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä

Voimavarat ja selviytymisen taidot

Oppilas

- osaa nimetä, tunnistaa ja ilmaista erilaisia tunteita ja kuvata niiden syitä sekä antaa esimerkkejä siitä, miten niihin perustuvaa käyttäytymistä ja vuorovaikutusta voidaan säädellä tilanteeseen sopivalla tavalla
- osaa tehdä havaintoja tuntemuksistaan ja oireistaan ja tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön perusteet
- tietää oman koulun- ja kunnan keskeiset terveys- ja hyvinvointipalvelut, osaa hakeutua niihin ja toimia tarkoituksenmukaisesti niitä palveluja käyttäessään
- osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä sekä käyttää ja arvioida kriittisesti erilaisia terveystiedon tiedonhankintalähteitä

Vuosiluokka 7

Vuosiluokka 8

Vuosiluokka 9

Kasvu ja kehitys -aiheisällön tavoitteet:

- oppilas ymmärtää ihmisessä elämäkaaren aikana tapahtuvia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia muutoksia. Hän ymmärtää murrosiän merkityksen itsenäistymiselle.
- oppilas oppii suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä
- oppilas osaa tehdä terveyttä edistäviä elämäntapavalintoja

<p>Sisältö: Millainen minä olen ja miten voin? Terveys voimavarana Murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset -yksilöllisyys -erilaisuus</p>	<p>Sisältö: Elämäntapojeni ja valintojeni vaikutukset terveyteeni Ihmisen elämänkulku syntymästä kuolemaan</p>	<p>Sisältö: Terveiden ja hyvinvoinnin tulevaisuuden näkymät ja uhkatekijät Miten ja miksi minun kannattaa huolehtia itsestäni?</p>
<p>Omasta terveydestä huolehtiminen -aiheisällön tavoitteet: *oppilas osaa huolehtia henkilökohtaisesta hygieniastaan ja hoitaa terveyttään. *oppilas tietää oman koulun- ja yhteiskunnan tarjoamat terveys- ja hyvinvointipalvelut ja osaa tarvittaessa hakea apua. *oppilas ymmärtää ympäristöterveydenhuollon merkityksen osana terveyden edistämistä. *oppilas ymmärtää ideaalin työympäristön merkityksen, osaa käyttää terveyttä edistäviä työtapoja ja tuntee työsuojelujärjestelmän. *oppilas tietää lääkkeiden tarkoituksenmukaisen käytön</p>		
<p>Sisältö: Henkilökohtainen hygienia Väsymys, lepo ja uni</p>	<p>Sisältö: Lääkkeiden tarkoituksenmukainen käyttö</p>	<p>Sisältö: Koulun ja kunnan tarjoamat terveydenhuoltopalvelut Terveellisen ympäristön merkitys sekä omakohtaiset vaikutusmahdollisuudet Työhyvinvointi</p>
<p>Ravinto -aiheisällön tavoitteet: *oppilas tuntee terveellisen ja monipuolisen ravitsemuksen perusteet ja ymmärtää ravitsemuksen merkityksen terveydelle. *oppilas ymmärtää ravinnon tarpeen yksilöllisyyden ja tietää ali- ja ylipäiväruokailun terveyden riskitekijäiksi. *oppilas tutustuu erikoisruokavalioihin ja osaa arvioida omia ruokailutottumuksiaan terveydelliseltä näkökannalta. *oppilas suhtautuu kriittisesti terveyttä koskevaan tiedonvälitykseen.</p>		
<p>Sisältö: Ravitsemussuositukset ja niiden toteutuminen Aterioinnin päivärytmitys Energiantarve</p>	<p>Sisältö: Osteoporoosin ehkäisy Kauneusihanteet Syömishäiriöt Erityisruokavaliot</p>	<p>Sisältö: Henkilökohtaiset ruokailutottumukset Ajankohtainen terveystietä</p>
<p>Liikunta -aiheisällön tavoitteet: *oppilas tietää liikunnan vaikutukset terveyteen *oppilas ymmärtää miksi ja miten kannattaa liikkua terveyden ylläpitämiseksi *oppilas tietää tapoja kuntonsa arviointiin ja seurantaan *oppilas osaa laatia oman kunto-ohjelman ja ymmärtää terveysliikunnan merkityksen</p>		
<p>Sisältö: Liikunnan vaikutukset terveyteen Liikunnan vaikutukset elimistöön -Kestävyysliikunta -Lihaskuntoharjoittelu</p>	<p>Sisältö: Liikunnan vaikutukset elimistöön -Lihastasapaino ja ryhti -Notkeusharjoittelu -Nopeusharjoittelu Oman kunnan seuranta Luuliikunta</p>	<p>Sisältö: Henkilökohtainen liikuntaohjelma Terveysliikunta Liikunta elämäntavaksi</p>

Henkinen terveys -aiheisällön tavoitteet:

- *oppilas tietää itsetuntoon vaikuttavia tekijöitä ja positiivisen palautteen merkityksen itsetunnon vahvistamisessa
- *oppilas harjaantuu itsetuntemuksessa, tunteiden tunnistamisessa ja ilmaisemisessa
- *oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja: minä-viesti, kuunteleminen, rakentava kommunikointi ja ristiriitojen selvittäminen
- *oppilas tietää psyykkisen kasvun ja kehityksen vaiheita
- *oppilas pohtii läheisten ihmissuhteiden merkitystä
- *oppilas ymmärtää yksilön vastuun, välittämisen ja huolenpidon merkityksen
- *oppilas tunnistaa henkisen tasapainon ja stressin eron sekä tietää keinoja oman hyvinvointinsa ylläpitämiseksi

Sisältö: Itsetuntemus, itsearvostus Tunteiden tunnistaminen ja niihin suhtautuminen tilanteeseen sopivalla tavalla -Minä-viesti -Kuuntelemisen taito Mieltä painavista asioista puhuminen	Sisältö: Psyykkinen kasvu Sosiaaliset suhteet Perheen ja kavereiden merkitys Nuoruuden kehityksen erityispiirteet Ongelmien ratkaiseminen Vastuut ja velvollisuudet	Sisältö: Suvaitsevaisuus Sosiaalisten suhteiden kulttuuri Sosiaalinen tuki ja turvaverkko Rasittaako-stressaako, masentti Henkilökohtaiset voimavarat Kriisitilanteiden käsittely ja se Vapaaehtoistoimintaan osallisuus
---	--	--

Seksuaalisuus -aiheisällön tavoitteet:

- *oppilas ymmärtää seksuaalisuuden merkityksen
- *oppilas tietää seksuaalisuuden kasvun ja kehityksen muutokset murrosiässä
- *oppilas pohtii seurusteluun ja seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä ja ymmärtää vastuullisen seksuaalisen käytön merkityksen
- *oppilas tietää nuorille sopivat ehkäisymenetelmät ja niiden käyttöön liittyvät kysymykset
- *oppilas tuntee seksuaalisuuteen liittyvää lainsäädäntöä
- *oppilas tietää aborttilain ja pohtii raskauden keskeytykseen liittyviä kysymyksiä
- *oppilas tunnistaa yleisimmät sukupuolitaudit ja tietää niiden ehkäisyn ja hoitomahdollisuudet
- *oppilas osaa hakea tarvitessaan apua seksuaaliterveyteen liittyvissä kysymyksissä

Sisältö: Seksuaalisuuden kasvu ja kehitys Mitä on seksuaalisuus? Kuukautiset Siemensyöksyt Itsetyydytys Ihastuminen, rakastuminen	Sisältö: Seurustelu Koska seksiä? -Yksilölliset arvot Raskauden ehkäisy Nuoria koskeva seksuaalirikoslaki Alkoholi ja seksi	Sisältö: Vastuut ja velvollisuudet parisuhteessa ja perheessä Abortti Erilaisuus seksuaalisuudessa Sukupuolitaudit ja niiden ehkäisy
--	--	---

Päihde- ja vaivateaineet -aiheisällön tavoitteet:

- *oppilas pohtii päihdyttävien aineiden kokeilun ja käytön syitä ja seurauksia
- *oppilas etsii keinoja vastustaa sosiaalista painetta päihdyttävien aineiden kokeiluun ja käyttöön liittyvissä tilanteissa
- *oppilas tietää tupakoinnin, passiivisen tupakoinnin ja nuuskan käytön välittömät ja pitkäaikaisen käytön vaikutukset ja terveyteen
- *oppilas tietää alkoholin käytön vaikutukset elimistön toimintaan ja terveyteen
- *oppilas tietää huumausaineiden vaikutukset elimistön toimintaan ja terveyteen
- *oppilas tietää mielihyvän tunteen merkityksen riippuvuuden syntymiseen
- *oppilas pohtii päihdyttävien ja riippuvuutta aiheuttavien aineiden tai muun riippuvuuden vaikutusta yksilön, läheisten ja yhteiskunnan näkökulmasta
- *oppilas tuntee tupakka-, alkoholi- ja huumelain
- *oppilas pohtii median merkitystä päihdyttävien aineiden käyttöön

Sisältö: Käytön syyt ja vaikutukset sekä lähiympäristön merkitys -Kieltäytyminen -Lainsäädäntö -Riippuvuus ja mielihyvä Tupakointi, nuuskan käyttö Alkoholin käyttö	Sisältö: Käytön syyt ja vaikutukset sekä lähiympäristön merkitys -Lainsäädäntö Imppeeraus Huumeiden käyttö Lääkkeiden päihdekäyttö	Sisältö: Median merkitys mielikuviin ja käyttöön
--	--	--

Turvallisuus -aiheisällön tavoitteet:

- *oppilas tunnistaa turvallisuus- ja terveystarpeita ja oppii ennakoidaan ja välttämään vaaratilanteita kotona, koulu- ja vapaa-ajan harrastuksissa ja tilanteissa
- *oppilas oppii toimimaan terveyttä ja turvallisuutta edistävällä tavalla erilaisissa vaara- ja kriisitilanteissa
- *oppilas oppii edistämään väkivallattomuutta ja toimimaan rakentavasti kiusaamistilanteissa
- *oppilas oppii toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä
- *oppilas oppii vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen

Sisältö:

Turvallisesti kotona, vapaa-aikana, koulussa ja liikenteessä

- Kodin vaarapaikat ja parannusehdotukset
- Kodin paloturvallisuus ja toiminta palon syttyessä
- Hätäilmoituksen teko
- Riskitilanteet koulussa
- Koulukiusaaminen/ henkinen turvallisuus
- Koulumatkan ja kouluympäristön vaarapaikat
- Kevyen liikenteen säännöt

Sisältö:

Turvallisesti vesillä
Turvallisesti jäällä
Turvallisesti mopolla
Päihteet ja liikenne

Sisältö:

Toiminta kaasuvaaran ja ydinonnettomuuden aikana

Tapaturmat ja ensiapu -aiheisällön tavoitteet:

- * oppilas osaa toimia erilaisissa tapaturmatilanteissa sekä antaa tilanteen vaatimaa ensiapua.

Sisältö:

Auttamisvelvollisuus
Puhallus- ja paineluelvytys
Sokin ehkäisy
Suurten verenvuotoje tyrehdyttäminen
Murtumien ja nyrjähdysten ensiapu
Kuljetuksenjärjestäminen, kuljetusasennot
Haavojen, palo- ja paleltumavammojen hoito ja ensiapu
Äkillisten sairauskohtausten ensiapu

Sisältö:

Myrkytysten ja syövytysvammojen ensiapu
Sähkötapaturmien ensiapu
Hypotermia
Kallovammat ja niiden ensiapu
Silmävammat ja niiden ensiapu

Sisältö:

Toiminta erilaisissa onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä tarvittavan ensiavun soveltaminen niissä

Sairaudet -aiheisällön tavoitteet:

- * oppilas osaa tunnistaa tavallisimpia nuorten vaivoja, ennaltaehkäistä ja hoitaa niitä.
- * oppilas tietää yleisimpiä suomalaisia kansantauteja, niiden oireita ja hoitokeinoja sekä osaa ennaltaehkäistä niitä omilla elämäntapojensa ja terveystarpeillaan.

Sisältö:

Tavallisimmat nuorten vaivat ja miten niitä voi omalla toiminnallaan ehkäistä ja hoitaa

- Päänsärky
- Vatsavaivat
- Kuukautiskivut

Sisältö:

Tavallisimmat nuorten vaivat tai sairaudet
Miten voin omalla toiminnalla ehkäistä ja hoitaa?

- Niska- ja selkävammat
- Allergiat ja astma
- Diabetes

Sisältö:

Suomalaisten yleisimmät kansantaudit, niiden oireet, ehkäisy- ja hoitokeinot

- Mielenterveyden ongelmat
- Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet

-Flunssat ja influenssa		-Sydän- ja verisuonisairaudet -Syöpä -Tartuntataudit -Terveysteen liittyviä eroja eri kulttuureissa

7. 11 Uskonto

KAIKKI USKONTOSIDONNAISET RYHMÄT

Uskonnon opetuksessa tarkastellaan elämän uskonnollista ja eettistä ulottuvuutta oppilaan oman kasvun näkökulmasta sekä laajempaan yhteiskunnallisena ilmiönä. Uskontoa käsitellään yhtenä inhimillisen kulttuurin vaikuttavana pohjavirtana. Uskonnon opetuksessa korostetaan oman uskonnon tuntemista sekä valmiutta kohdata muita uskontoja ja katsomuksia, etenkin suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavia katsomusperinteitä.

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tarjota oppilaalle tietoja, taitoja ja kokemuksia, joista hän saa aineksia identiteetin ja maailmankatsomuksen rakentamiseen. Opetus antaa valmiuksia kohdata uskonnollinen ja eettinen ulottuvuus omassa ja yhteisön elämässä. Opetuksen tavoite on uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Opetuksen tavoitteena on

- perehdyttää omaan uskontoon
- perehdyttää suomalaiseen katsomusperinteeseen
- tutustuttaa muihin uskontoihin
- auttaa ymmärtämään uskontojen kulttuurista ja inhimillistä merkitystä
- kasvattaa eettisyyteen ja auttaa ymmärtämään uskonnon eettistä ulottuvuutta.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen lähtökohtana on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin ja tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekijöitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskontojen vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksen tavoite on laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

VUOSILUOKAT 1–5

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1–5 on aineksien tarjoaminen oppilaan maailmankatsomuksen rakentumiseksi. Opetuksessa tutustutaan oppilaita ympäröivään uskonnolliseen maailmaan tietojen ja omien kokemusten kautta, perehdytään Raamattuun sekä rohkaistaan oppilaita eettiseen arviointiin ja vastuullisuuteen.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii luottamusta elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetukseen
- tutustuu Vanhan testamentin keskeisiin kertomuksiin
- ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luottamus ja turvallisuus

- Oppilaiden kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita
- Jumala Isänä ja Luojana, Herran siunaus sekä Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta.

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- Minun juureni; perheen ja suvun arvoja ja perinteitä
- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus
- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia
- suvaitsevaisuus, alustava tutustuminen niihin kirkkoihin, uskontoihin ja vähemmistöihin, jotka liittyvät oppilaiden elämään.

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- Alku- ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä Luvattuun maahan
- Jeesuksen elämä ja opetukset, Isä meidän –rukous.

Eettisyyteen kasvaminen

- Ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky ja kymmenen käskyä
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus.

Luterilaisen kirkon elämä

- Seurakunta oppilaan elämässä
- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatusta
- seurakunnan keskeisiä toimintoja kuten jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset, diakonia sekä toiminta seurakunnan jäsenenä
- kristilliset symbolit kirkossa ja oppilaan ympäristössä, kirkkotaide sekä virsiä ja muita hengellisiä lauluja.

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- Oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja erilaisia piirteitä.

Joka vuosi käsitellään

- Luottamus ja turvallisuus
- Oppilaiden kokemuksista ja elämän tilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita
- Jumala isänä ja Luojana, Herran siunaus sekä Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- minun juureni: perheen ja suvun arvoja ja perinteitä
- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus
- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia
- suvaitsevaisuus, alustava tutustuminen niihin kirkkoihin, uskontoihin ja vähemmistöihin, jotka liittyvät oppilaiden elämää
- Eettisyyteen kasvaminen
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunnan keskeisiä toimintoja kuten jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset, diakonia sekä toiminta seurakunnan jäsenenä
- kristilliset symbolit kirkossa ja arjen keskellä, kirkkotaide sekä virret ja muut hengelliset laulut

TAVOITTEET JA MENETELMÄT

- I. Oppilas tutustuu kristinuskontoon muun muassa kirkkovuoden juhliin, perhejuhliin ja seurakunnan työmuotoihin
- I. tutustuu muihin lähiympäristön kirkkoihin ja uskontoihin
- II. kasvaa eettisyyteen: pohtii oikeaan ja väärään liittyviä kysymyksiä arkielämässään
- III. tutustuu Raamatun kertomuksiin, Raamatun maailmaan ja ajan historiaan
- IV. kasvaa terveeseen itsetuntoon ja muiden kunnioittamiseen (lähimmäisyyden periaate)

Uskonnon opetus toteutetaan pääsääntöisesti teemoina, joissa otetaan huomioon oppilaan kehitystaso, elämäntilanteet sekä hänen lähiympäristönsä. Opetuksen työmuodot voivat olla vaihtelevia: keskustelua, kerrontaa, kuuntelua, musiikkia (kuten virsiä ja hengellisiä lauluja), piirtämistä, askartelua, opetuskuvia ja dramatisointia.

KESKEISET SISÄLTÖALUEET

Luottamus ja turvallisuus	Ihmissuhteet. Raamatun kertomukset. Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta.
Arvokas ja ainutlaatuinen elämä	Eettisyys ja vastuullisuus; elämän ja luonnon kunnioitus, oikeudenmukaisuus, suvaitsevaisuus ja valinnat elämässä.
Minun juureni	Perhe, suku ja perinteet. Seurakunnan toimintamuodot; jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset ja diakonia (lähimmäisen palvelu).
Kirkkovuoden juhlat	Miten, milloin ja miksi niitä vietetään. Valmistautuminen, kristilliset sisällöt, eettinen merkitys ja tavat.

3. luokka

- Raamatun kertomuksia ja opetuksia
- alku- ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä luvattuun maahan

- Eettisyyteen kasvaminen
- Ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- Kymmenen käskyä

4. luokka

- Raamatun kertomuksia ja opetuksia
- Jeesuksen elämä ja opetukset, Isä meidän –rukous
- Eettisyyden kasvaminen
- Kultainen sääntö
- Rakkauden kaksoiskäsky
- Luterilaisen kirkon elämä
- Kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- Luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatuksesta

5. luokka

- Luterilaisen kirkon elämä
- seurakunta oppilaan elämässä
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatuksesta
- Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot Suomessa ja maailmalla
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin uskon yhteisiä ja erilaisia piirteitä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat Raamatusta ja Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta. Hän osaa käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen.

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon peruspiirteet ja oman alueensa seurakunnan
- tietää Suomen evankelis-luterilainen kirkon kuuluvan kirkkojen suureen perheeseen ja tuntee myös muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä.

Oppilas hahmottaa uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta
- tunnistaa uskonnollisia symboleja, käsitteitä ja kielikuvia
- näkee uskonnon vaikutuksia omassa elämässään ja lähiympäristössään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- hahmottaa alustavasti uskon ja tiedon perusluonnetta
- osaa tarkastella itselleen läheisiä elämänskysymyksiä
- pystyy ikäkauttansa vastaavasti hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee eettiseen pohdintaan
- tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja ottaa niitä huomioon omassa elämässään.

VUOSILUOKAT 6–9

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 6–9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä oman uskonnon ja muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä. Näin tuetaan oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

TAVOITTEET

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyiden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- perehtyy kristinuskoon, sen syntyyn ja kehitykseen sekä sen merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- Elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde.

Maailmanuskonnot

- Keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin.

Raamattu

- Vanha testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta
- Uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia.

Kirkko

- Keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- kirkkorakennus, sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään
- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit.

Suomalainen katsomusperinne

- Yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonnottomuus
- uskonnonvapaus
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta sekä kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne
- suomalaiset muinaisuskot, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika.

Ihminen eettisenä olentona

- Eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen Vuorisaarna ja vertaukset.

6. luokka

- Raamattu
- Vanha Testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha Testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta
- Uusi Testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia

7. luokka

- Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta
- elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde
- Maailman uskonnot
- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin
- suomalainen muinaisusko

8. luokka

- Kirkko
- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- kirkkorakennus, sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään
- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko,

kristilliset symbolit

- Suomalainen katsomusperinne
- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonnottomuus
- uskonvapaus
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta sekä kristillinen virsi- ja muu musiikki perinne
- katolinen keskiaika, uskon puhdistus ja sen jälkeinen aika

9. luokka

- Ihmisen eettisenä olentona
- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen Vuorisaarna ja vertaukset

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta ja evankelis-luterilaisesta kirkosta

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön
- tuntee kristinuskon synty tapahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen
- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä.

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa oman maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia.

ORTODOKSINEN USKONTO

Ortodoksisessa uskonnonopetuksessa keskeistä on oppilaan ortodoksisen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksessa pyritään uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen saavuttamiseen.

VUOSILUOKAT 1-5

Ortodoksisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1-5 on tietojen, taitojen ja kokemisen kautta tarjota oppilaalle aineksia oman maailmankatsomuksensa rakentumiseksi ja eettisesti vastuuntuntoiseksi ihmiseksi kasvamiseksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyiden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen, ortodoksiseen kirkkokuuteen, pyhien ihmisten elämään, ortodoksisen kristillisyyden peruskäsitteisiin ja oman seurakunnan toimintaan
- tutustuu uskonopin peruskysymyksiin
- perehtyy Raamatun kertomuksiin, niiden sanomaan ja oppii pohtimaan Raamatusta ja oppilaan omasta elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin

KESKEISET SISÄLLÖT

Kirkkovuosi ja pyhät ihmiset

- pyhät ajat ja kirkkovuoden suuret ja keskisuuret juhlat
- oman kirkon ja oppilaan oma suojeluspyhä
- paastot sekä niihin liittyvät eettiset kysymykset
- kirkon suuria opettajia ja marttyyreja

Kirkon jäsenenä

- ortodoksinen perinne perheessä, koulussa, kotipaikkakunnalla, Suomessa, maailmassa
- oman seurakunnan toimintamuodot, erityisesti jumalanpalvelukset ja seurakunnan lapsityö
- luostarien toiminta
- kirkollisia järjestöjä
- lähiympäristön muita kirkkoja ja uskontoja
- oppilaiden kohtaama uskonnollisuus Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja eriyttäviä piirteitä

Raamattu pyhänä kirjana

- Alkukertomukset ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä Luvattuun maahan
- Jeesuksen elämä ja opetukset, Herran rukous
- Evankeliumien kirjoittajat
- Ylösnousemus ja uusi elämä
- Uuden testamentin ajanhistoriaa

Liturginen elämä

- jumalanpalvelusten toimittajat ja liturgia–jumalanpalvelus
- sakramenteja, erityisesti kaste, mirhalla voitelu, katumus ja ehtoollinen
- kirkkomusiikki: tropareja, jumalanpalvelusveisuja ja muiden pyhien toimitusten veisuja
- kirkko rakennuksena ja pyhänä paikkana
- ikoni kuvana ja pyhänä esineenä

Uskonoppi ja eettisyyteen kasvaminen

- ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena
- Pyhän Kolminaisuuden persoonat ja niiden erityispiirteet
- pelastus ja iankaikkinen elämä
- kirkko ja seurakunta
- kymmenen käskyn etiikka

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat ortodoksisuudesta

- tuntee liturgiajumalanpalveluksen merkityksen osana ortodoksikristityn elämää
- tuntee pääpiirteissään ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan kirkkovuotta omassa elämässään
- tuntee ortodoksista ihmisenäkemyistä sekä ortodoksisen kristillisyyden muita peruskäsitteitä ja pystyy soveltamaan niitä omassa elämässään

Oppilas tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia

- tuntee pääpiirtein Vanhan ja Uuden testamentin erilaisen luonteen
- tuntee Kristuksen opetuksia, elämänvaiheet ja kirkon synnyn
- osaa pohtia Raamatun kertomusten kautta sekä omasta elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä ja osaa ottaa niitä huomioon omassa elämässään

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

- tuntee ortodoksisen uskonopin keskeisiä peruskäsitteitä
- tuntee ortodoksista traditiota osana ortodoksikristityn elämää
- hänellä on käytössään rakennusaineita ortodoksisen identiteetin vahvistamiseksi
- kykenee vahvistamaan ortodoksista identiteettiään

Oppilas tuntee oman uskonnon sekä lähiympäristön uskontoja

- tuntee ortodoksisen kirkon erityispiirteitä
- tunnistaa oman perheen uskonnollisen taustan
- tuntee oman kotiseurakunnan toimintaa
- tuntee lähiympäristössä olevia muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä

VUOSILUOKAT 6-9

Ortodoksisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 6-9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä omasta uskonnollisesta perinteestään sekä muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä. Näin tuetaan oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

TAVOITTEET

Oppilas

- vahvistaa ja syventää ortodoksista identiteettiään ja ymmärtää pyhyiden ulottuvuutta elämässä
- perehtyy liturgiseen elämään ja kirkkotaiteeseen, ortodoksiseen kirkkoon, sen historiaan ja uskonkäsitykseen
- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä ymmärtää uskonnon ja katsomuksen merkityksen ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun pyhänä ja inhimillisenä kirjakokoelmana
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja ortodoksisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettisessä pohdinnassaan ja toiminnassaan
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä

KESKEISET SISÄLLÖT

Raamattu

- Raamatun synty ja sisältö
- Raamattu pyhänä kirjana
- Profeetat, kuninkaiden aika, psalmit
- Apostolien teot

Kirkkohistoria

- kristinuskon synnyn ja kehityksen keskeiset tapahtumat
- kirkkokunnat sekä ekumenia
- Suomen ortodoksisen kirkon historiaa

- Suomen ortodoksisen kirkon hallinto ja nykytilanne
- Suomen uskonnollisen tilanteen kehitys

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet, perususkomukset ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

Liturgiikka ja uskonoppi

- sakramentit
- jumalanpalvelukset: liturgia, vigilia, paastoliturgia ja muita kirkollisia toimituksia
- kirkkorakennus, kirkkotaide ja kirkkomusiikki
- uskonopin keskeiset kohdat

Etiikka

- ortodoksinen ihmiskäsitys
- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohdinta ja soveltaminen
- Vuorisaarnan etiikka

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan tietoa ortodoksisesta uskosta

- tuntee ortodoksisen kirkkovuoden paasto- ja juhlaperinteen sekä kykenee seuraamaan ortodoksista kirkkovuotta
- tuntee ortodoksisen jumalanpalveluserinteen
- on muodostanut itselleen yleiskuvan kirkon opista
- tuntee sakramentit sekä muita pyhiä toimituksia ja tuntee niiden merkityksen
- tuntee kirkon eettistä opetusta ja osaa soveltaa sitä omaan elämäänsä

Oppilas tuntee Raamatun synnyn ja keskeisen sisällön

- tuntee Raamatun sisäisen rakenteen
- ymmärtää Raamatun pelastusilmoituksen
- ymmärtää Raamatun osana kirkon Traditiota
- tuntee Raamatun käytön kristityn jokapäiväisessä elämässä ja tunnistaa eri kirjojen liturgisen käyttöyhteyden

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

- tietää kristillisen kirkon synnyn, leviämisen ja sen jakaantumisen syyt
- osaa sijoittaa Suomen ortodoksisen kirkon osaksi maailmanlaajuista kirkkoa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon vaiheet ja niiden vaikutuksen nykyhetkeen
- tuntee oman seurakunnan toimintaa
- tuntee kirkollisia järjestöjä ja niiden toimintaa
- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon hallintoa

Oppilas tuntee maailmanuskontoja

- ymmärtää uskonnon merkityksen ihmiselle
- tunnistaa suuret maailmanuskonnot
- osaa arvostaa eri tavalla uskovia ja ajattelevia ihmisiä

MUUT USKONNOT

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita. Muiden uskontojen opetuksesta annetaan opetussuunnitelmien perusteet erillisillä päätöksillä.

7. 12 Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen kokonaisuus, jonka lähtökohtiin kuuluu filosofiaa sekä yhteiskunta- ja kulttuuritieteitä. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja ohjata aktiivisesti omaa elämäänsä.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Elämäkatsomustiedon opetus tukee kasvua täysivaltaiseen demokraattiseen kansalaisuuteen, joka globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa edellyttää eettisen ajattelu- ja toimintakyvyn kehittämistä, niihin liittyviä laaja-alaisia tietoja ja taitoja sekä katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamista. Elämäkatsomustiedon opetusta ohjaa käsitys oppilaiden mahdollisuudesta kasvaa vapaiksi, tasa-arvoisiksi ja kriittisiksi hyvän elämän rakentajiksi.

VUOSILUOKAT 1–5

Opetuksen ydintehtävänä on tukea lapsen kasvua ja antaa hänelle välineitä tutkia ja rakentaa elämäkatsomustaan ja maailmankuvaansa.

TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan ja sen myötä oppia hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaa kohtaamaan epävarmuutta ja kehittää taitojaan ilmaista itseään
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- tutustua ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen periaatteisiin ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteisöstä ja luonnosta
- tutustua lähiympäristönsä katsomuksiin ja kulttuureihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Sisällöistä muodostetaan opintokokonaisuuksia, joiden tulee sisältää aineksia seuraavista aihepiireistä. Vuosittain käsiteltävät sisällöt voivat vuorotella opetusryhmien koostumuksen mukaan.

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

- Toisen kohtaaminen ja hänen asemaansa asettautuminen
- hyvä, oikea ja väärä, oikean ja väärän erottaminen, ihmisen hyvyys
- ystävyuden sisältö ja merkitys elämässä
- oikeudenmukaisuus, oikeudenmukaisuuden toteutuminen jokapäiväisessä elämässä, rikkaus ja köyhyys maailmassa
- ajattelun vapaus, uskonnon- ja elämäkatsomuksen vapaus, suvaitsevaisuus ja syrjintä
- hyvä elämä, arvo ja normi, vastuu ja vapaus elämässä.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

- Kuka olen ja mitä osaan, elämänvaiheet ja toiveet
- erilaisia elämäntapoja, suvaitsevaisuus ja monikulttuurisuus
- suomalainen kulttuuri ja suomalaiset kulttuurivähemmistöt, maailman kulttuuriperintö
- elämäkatsomus, uskomus, luulo, tieto ja ymmärrys, erilaisia elämän- ja maailmankatsomuksia.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

- Yhteiselämän perusteita, sääntö, sopimus, lupaus, luottamus, rehellisyys ja reiluus, kultainen sääntö
- lasten oikeudet, oikeus ja velvollisuus, ihmisoikeudet
- tasa-arvo ja rauha, demokratia, tulevaisuuden maailma
- etiikan perusteita, teon moraalinen oikeutus, teon tarkoitus ja seuraus, oman elämäni eettisiä ongelmia ja niiden ratkaisuja.

Ihminen ja maailma

- Ympäristö ja luonto, eloton ja elävä, kauneus luonnossa
- elämän synty ja kehitys, kertomuksia maailman synnystä, maa ja maailmankaikkeus, elämän erilaisia muotoja, syntymä, elämä ja kuolema luonnossa
- luonnon tulevaisuus ja kestävä kehitys, erilaiset aikakäsitykset ja niiden merkitys ihmisten elämässä, maailmanperintö ja ympäristö.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- kykenee arvioimaan erilaisten tilanteiden moraalisia vaatimuksia ja teon moraalista oikeutusta
- ymmärtää tekevänsä väärin toimiessaan vastoin omaksumiaan periaatteita.
- kykenee tutkimaan moraalisia ongelmia yhdessä muiden kanssa ja hyväksyy erilaisten toimintalähtökohtien olemassaolon
- ymmärtää, että konflikteihin on löydettävissä väkivallattomia ratkaisuja.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- tunnistaa katsomuksellisia kysymyksiä
- osaa käyttää oppiaineen keskeisiä käsitteitä (elämäkatsomus, kulttuuri, vähemmistö).
- rohkenee esittää omia näkemyksiään ja ymmärtää, että näkemyksiä tulee perustella
- pystyy hahmottamaan katsomusvapauden merkityksen omassa elämässään
- osaa hahmottaa suomalaisuuden osana maailman kulttuurista monimuotoisuutta.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- tuntee ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden ja oikeudenmukaisuuden periaatteita.
- ymmärtää yhteisten sääntöjen merkityksen
- ymmärtää yksilöllisen vastuullisuuden ja sen, että yksilö kuuluu erilaisiin yhteisöihin.

Ihminen ja maailma

Oppilas

- tuntee erilaisia maailmaa ja ihmisen paikkaa koskevia selityksiä.
- ymmärtää luonnon ja ympäristön tärkeyden ihmiselle
- osaa toimia luontoa kunnioittaen ja on omaksunut kestävän kehityksen periaatteita.

VUOSILUOKAT 6–9

Opetuksen ydintehtävänä on syventää nuoren omaa elämäkatsomusta ja maailmankuvaa koskevaa ymmärrystä. Opiskellaan perustiedot erilaisista katsomuksista ja uskonnoista sekä tuetaan nuoren kasvua vastuulliseksi ja aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi.

TAVOITTEET

Tavoitteena on edistää oppilaan pyrkimystä

- etsiä ja rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan ja oppia samalla hahmottamaan kokonaisuuksia, kasvaen kohtaamaan epävarmuutta ja kehittämällä taitojaan ilmaista itseään ja elämäkatsomustaan
- kehittää arvostelukykyään ja kykyään eettiseen toimintaan ja oppia huomaamaan kohtaamiensa arkipäivän tilanteiden eettiset ulottuvuudet ja käyttämään eettisen ajattelun taitoja ja katsomuksellista harkintaa
- omaksua ja sisäistää ihmisoikeuksien, suvaitsevaisuuden, maailman laajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen periaatteita ja oppia kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään ja oppia tuntemaan eri kulttuureissa tärkeitä pidettyjä arvoja, uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustoja ja välittymistä sekä oppia arvioimaan tieteiden vaikutusta elämäntapaamme.

KESKEISET SISÄLLÖT

Opintokokonaisuudet, jotka voidaan opettaa kursseina, sisältävät syventäviä aineksia luokilla 1–5 käsitellyistä aihepiireistä: ihmissuhteet ja moraalinen kasvu, itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti, yhteisö ja ihmisoikeudet sekä ihminen ja maailma.

Kansalaisuus ja hyvä yhteiskunta

- Yhteiskuntateorian perusteet, demokratia
- politiikka, toimiminen kansalaisena, kestävä kehitys

Katsomusten maailma

- Katsomusten historiaa, katsomusvapaus
- maailmankuva, maailmankatsomus ja elämäkatsomus
- tieto ja tutkimus, luonnollinen ja yliluonnollinen
- uskonto ja uskonnottomuus, oma elämäkatsomus.

Kulttuuri

- Kulttuurin tutkimus, kulttuuri ja luonto
- kulttuuri ja yhteisö, suomalainen kulttuuri, suvaitsevaisuus
- käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta: humanistinen, utilistinen, mystinen ja luontokeskeinen.

Etiikka ja hyvä elämä

- Etiikan pääsuuntia ja peruskysymyksiä, nuoren moraalinen kasvu
- ihmisoikeusetiikka, ihmisoikeusrikkaita kuten holokausti, ympäristöetiikka
- monikulttuurisuus eettisenä kysymyksenä.

Tulevaisuus

- Tulevaisuuden tutkiminen
- luonnon ja yhteiskunnan tulevaisuus, maailmanperintö
- minun tulevaisuuteni, toimiminen tulevaisuuden hyväksi.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Ihmissuhteet ja moraalinen kasvu

Oppilas

- osaa nähdä yhteyden arvovalintojen ja hyvän elämän välillä
- tunnistaa etiikan perusnäkökulmia kuten teon tahallisuuden, tekijän tarkoituksen, teon seurauksien huomioon ottamisen, vastuun ja oikeuksien näkökulmat
- kykenee tunnistamaan moraalidilemmasta eettisen näkökulman ja esittämään siihen eettisen ratkaisun.
- kykenee havainnoimaan eettisiä ulottuvuuksia arkipäivästä, taiteesta, mediasta tai muilta elämän alueilta ja kykenee perustelemaan eron eettisesti kehittyneemmän ja kehittymättömämmän arvion välillä.

Itsetuntemus ja kulttuuri-identiteetti

Oppilas

- tunnistaa ja osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien olennaisia piirteitä ja kehityskulkuja
- kykenee suhteuttamaan erilaisia kulttuurisia käsitteitä ja symboleja eri katsomusperinteisiin
- ymmärtää sekulaarin ja uskonnollisen katsomuksen eron.
- osaa käyttää oppimiaan kulttuuriin liittyviä käsitteitä ja kykenee hankkimaan tietoa erilaisista katsomuksista.

Yhteisö ja ihmisoikeudet

Oppilas

- tuntee ihmis- ja kansalaisoikeuksien pääpiirteet sekä kykenee selittämään niiden eron
- hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön

- pystyy perustelemaan oikeuksien ja velvollisuuksien keskinäisen riippuvuuden
- tuntee vaihtoehtoisia ja vastakkaisia yhteiskunnallisia näkemyksiä.
- tunnistaa ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita
- tuntee nyky-yhteiskunnan ongelmia ja pystyy esittämään sekä optimistisiä että pessimistisiä näkemyksiä tulevaisuudesta.

Ihminen ja maailma

Oppilas

- ymmärtää kestäväen kehityksen periaatteita
- tuntee ympäristöetiikan lähtökohtia.
- osaa arvioida yksilön eettistä näkökulmaa suhteessa ympäristöön
- ymmärtää yhteiskunnallisten ratkaisujen pitkän tähtäimen vaikutuksia.
-

7. 13 Historia

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

ESILUOKKA - 4

TAVOITTEET

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan oman kotikaupungin ja Pohjolan opetuksen yhteydessä kertomusten, suullisen perimätiedon ja vierailujen avulla historiallisiin tapahtumiin ja paikkoihin .

KESKEISET SISÄLLÖT

Omat juuret ja historiallinen tieto

Oman perheen tai kotiseudun historia muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

VUOSILUOKAT 5-6

Perusopetuksen vuosiluokkien 5 ja 6 historianopetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilas historiallisen tiedon luonteeseen, sen hankkimiseen ja peruskäsitteisiin sekä omiin juuriinsa ja eräisiin historian merkittäviksi muodostuneisiin tapahtumiin ja ilmiöihin esihistoriasta Ranskan suureen vallankumoukseen saakka. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan historian toiminnallisuutta ja oppilaan kykyä eläytyä menneisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen olennaisesti ihmisten elämään, kuten maanviljelyn syntyminen tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa esittämään muutoksille syitä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika
tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen oleellisesti ihmisten elämään, kuten maanviljelyn syntyä
tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa
esittämään muutoksille syitä

KESKEISET SISÄLLÖT VUOSILUOKKA 5

Historia tieteenä

Mitä historia on?
Miksi historia kiinnostaa?

Esihistoriallinen aika ja ensimmäiset korkeakulttuurit

Muinainen maailma. Kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena.
maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään.

Eurooppalaisen sivilisaation synty

Antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
Antiikin heijastuminen tähän päivään.

Keskiaika

Uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema

Uuden ajan murros

Eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa:
renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnoissa, maailmankuvan avartuminen tieteessä.

Vapauden aate voittaa alaa

Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset.

Lisäksi viidennen tai kuudennen vuosiluokan yhteydessä yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- a) jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
- b) kaupankäynnin kehitys
- c) kulttuurin kehitys
- d) liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) väestössä tapahtuneet muutokset.

VUOSILUOKKA 6

Suomen ensimmäiset vuosituhannet

Tutustutaan muinaissuomalaiseen yhteiskuntaan

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

Suomen liittäminen osaksi Ruotsia.
Suomalaisten elämä kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina
suomalaisen kulttuurin muotoutuminen; vaikutteet idästä ja lännestä

Lisäksi viidennen tai kuudennen vuosiluokan yhteydessä yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä

tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- f) kaupankäynnin kehitys
- g) jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
- h) kulttuurin kehitys
- i) liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- j) väestössä tapahtuneet muutokset.

YHDYSLUOKKA 5 - 6

Käsiteltävien sisältöjen järjestystä opettaja voi muuttaa harkintansa mukaan.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas osaa hankkia tietoa menneisyydestä

Oppilas

osaa erottaa faktan mielipiteestä

osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan.

Oppilas ymmärtää historian ilmiöitä

kronologia: oppilas tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin, ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä

muutos ja jatkuvuus: oppilas tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta

syy ja seuraus: oppilas osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin.

Oppilas osaa käyttää historiallista tietoa

Oppilas

osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta

tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu.

Omat juuret ja historiallinen tieto

oman perheen ja kotiseudun historia

muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen

Esihistoriallinen ja historiallinen aika sekä ensimmäiset korkeakulttuurit

kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään

Eurooppalaisen sivilisaation synty

antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri

antiikin heijastuminen tähän päivään

Keskiaika

uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema

Suomen liittäminen osaksi Ruotsia

Uuden ajan murros

eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa:

renessanssi taitteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan avartuminen tieteessä

Suomen ensimmäiset vuosikymmenet

Tutustutaan muinaissuomalaiseen yhteiskuntaan

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

Suomen liittäminen osaksi Ruotsia.

Suomalaisten elämä kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina

Suomalaisen kulttuurin muotoutuminen; vaikutteet idästä ja lännestä

Lisäksi viidennen tai kuudennen vuosiluokan yhteydessä yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- a. jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
- b. kaupankäynnin kehitys
- c. kulttuurin kehitys
- d. liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e. väestössä tapahtuneet muutokset

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

elämää kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina

suomalaisen kulttuurin muotoutuminen

Vapauden aate voittaa alaa

Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- f. jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
- g. kaupankäynnin kehitys
- h. kulttuurin kehitys
- i. liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- j. väestössä tapahtuneet muutokset

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

osaa erottaa faktan mielipiteestä.

osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

kronologia: oppilas tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä

muutos ja jatkuvuus: oppilas tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys, eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta

syy ja seuraus: oppilas osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta.

tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu.

VUOSILUOKAT 7-9

Historian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7-9 on syventää oppilaan käsitystä historian tiedon

luonteesta. Historian opetuksen tehtävänä on vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä ja perehdyttää hänet muihin kulttuureihin ja niiden vaikutuksiin.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa

käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta

ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä ja vaikutuksia

arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttäen apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa.

HISTORIAN OPISKELUN TAVOITTEET LUOKILLA 7 JA 8

Pyritään luomaan siltaa menneisyyden ja nykyisyyden välillä. Menneisyyden merkityksen ymmärtäminen osana maailman jaihmisen kehitystä antaa oppilaille valmiuksia tiedostaa oma paikkansa

maailmanmenossa sekä tehdä itsenäisiä päätelmiä ja kehittää aikakäsitystään. Tavoitteena on kehittää oppijoiden ajattelua, ongelmanratkaisutaitoa ja suvaitsevaisuutta sekä edistää kansainvälistymistä.

Toisaalta taas Suomen historian tuntemus vahvistaa kansallista identiteettiä, jota pyritään lisäämään myös tutustumisella kotiseudun historiaan ja perinteeseen.

TYÖTAVAT

Korostetaan oppilaita aktivoivia ja vastuuta antavia työtapoja. Opetuskeskustelu ja kyselevä opetus kehittävät suullista kommu-nikointia luokkatilanteessa. Luetun ymmärtämistä ja kirjallista esitystä edistetään dokumenttien tulkintatehtävillä ja kirjaston aktiivisella käytöllä. Ajankohtaisten asioiden seuraamisessa ja muuttuvan tiedon päivittämisessä hyödynnetään käytössä olevien resurssien mukaan internetiä ja samalla kehitetään oppilaiden valmiuksia tietoyhteiskunnassa toimimiseen.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsiteltävät aihealueet liittyvät Suomen ja maailman historiaan 1800- ja 1900-luvuilla.

VUOSILUOKKA 7

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

Elämää 1800-luvun Suomessa

1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa.

Teollinen vallankumous

Teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään

Kaupungistuminen.

Murrosten aika Suomessa

Sääty-yhteiskunnan mureneminen

Suomen venäläistäminen ja sen vastustus.

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

Imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille

Ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset

Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset

Suomen itsenäistyminen ja sisällissota.

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

Elämää 1800-luvun Suomessa

1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa

Kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa

Teollinen vallankumous

Teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään

Kaupungistuminen

Murrosten aika Suomessa

Sääty-yhteiskunnan mureneminen
Suomen venäläistäminen ja sen vastustus

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

Imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
Ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset
Suomen itsenäistyminen ja sisällissota

VUOSILUOKKA 8

Laman ja totalitarismin aika

Maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
Elämää demokratioissa ja diktatuureissa.

Toisen maailmansodan aika

Toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen.

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

Elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen.

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

Kylmä sota
Maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat.

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

Länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
Tiedonvälityksen kehitys.

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

- a) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen
- b) kulttuurin kehitys
- c) tasa-arvoisuuden kehitys
- d) teknologian kehitys, esimerkiksi liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) Yhdysvaltojen tai Venäjän kehitys.

Laman ja totalitarismin aika

- maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan
- elämää demokratioissa ja diktatuureissa

Toisen maailmansodan aika

- toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- kylmä sota
- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
- tiedonvälityksen kehitys

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

- a. jokin Euroopan ulkopuolinen kulttuuri
- b. tasa-arvoisuuden kehitys
- c. kulttuurin kehitys
- d. teknologian kehitys, esimerkiksi liikumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e. Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen

ARVIOINTI

Oppilaan edistymistä historiassa arvioidaan numeroarvostelulla huomioiden kokonaisnäyttö: menestyminen kirjallisissa kokeissa, aktiivisuus tuntityöskentelyssä suullisesti sekä kirjallisesti. Keskeistä arvioinnissa on oma-aloitteisuus, vastuunkantaminen omasta työskentelystä ja sosiaaliset taidot työskennellä yhdessä muiden kanssa. Numeroarvostelua opettaja voi tarvittaessa täydentää suullisesti.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erotella asioita selittävät tekijät vähemmän tärkeistä
- pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

- kronologia: oppilas kykenee sijoittamaan opiskelemansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen
- muutos ja jatkuvuus: oppilas osaa selittää, miksi jollain elämäalueella ennen toimittiin toisin kuin nykyään
- syy ja seuraus: oppilas osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykYTEknologian avulla saamaansa informaatiota.
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.

7. 14 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Perusopetuksen vuosiluokkien 7-9 yhteiskuntaopin opetuksen tulee antaa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta ja toiminnasta sekä kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista. Opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan kasvua suvaitseväiseksi ja demokraattiseksi kansalaiseksi ja antaa hänelle kokemuksia yhteiskunnallisesta toimimisesta ja demokraattisesta vaikuttamisesta

VUOSILUOKAT 7-9

TAVOITTEET

Oppilas

- saa käsityksen yhteiskunnallisen tiedon luonteesta
- oppii hankkimaan ja soveltamaan yhteiskuntaa ja talouselämää käsittelevää informaatiota kriittisesti ja toimimaan aktiivisena vaikuttajana
- oppii tuntemaan julkiset palvelut

- saa valmiuksia työnteon kunnioittamiseen
- oppii yrittäjyyden perusteet ja ymmärtää yrittäjyyden merkityksen yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä
- oppii ymmärtämään yhteiskunnallisten päätösten vaikutuksia kansalaisten elämään
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta
- oppii tarkastelemaan ja kehittämään osaamistaan vastuullisena kuluttajana ja yhteiskunnallisena toimijana
- tuntee tekojensa oikeudelliset seuraamukset

VUOSILUOKKA 9

TAVOITTEET

Tutustutaan oppilaita nykyisen yhteiskunnan toimintaan sekä perehdytetään talous- ja työelämän, politiikan ja sosiaalipolitiikan perusteisiin. Näin edistetään nuorten kykyä seurata aktiivisesti ajankohtaisia asioita ja käyttää omia vaikutusmahdollisuuksiaan yhteiskunnassa. Pyritään kannustamaan oppilaita kriittiseen ajatteluun, tiedon analysointiin ja luovaan soveltamiseen.

TYÖTAVAT

Tietotekniikan käytöllä työskentelyssä ohjataan oppilasta tietoyhteiskunnan aktiiviseksi toimijaksi. Lisäksi käytetään sanomalehtiä ja muuta ajankohtais materiaalia kytkemään opetus ympäröivään elämään. Keskeisiä työtapoja ovat yhteistoiminnallinen oppiminen, väittely, opetuskeskustelu ja kyselevä opetus.

KESKEISET SISÄLLÖT

Aihealueina ovat suomalainen yhteiskunta ja talouselämä sekä Euroopan unioni.

Yksilö yhteisön jäsenenä

- perhe, erityyppiset yhteisöt sekä vähemmistö- ja osakulttuurit
- yksilön mahdollisuudet toimia kotikunnassa, oman valtion kansalaisena, Pohjoismaissa ja EU:ssa

Yksilön hyvinvointi

- hyvinvointiyhteiskunnan eri ulottuvuudet
- tasa-arvo ja kestävä kehitys sekä muut keinot hyvinvoinnin edistämiseksi

Vaikuttaminen ja päätöksenteko

- kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa
- demokratia, vaalit ja äänestäminen
- politiikan ja hallinnon toimijat kunnallisella, valtakunnallisella ja EU- tasolla
- media ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Kansalaisen turvallisuus

- oikeusjärjestelmä, yksilön oikeudet ja velvollisuudet sekä oikeudellinen vastuu
- liikenneturvallisuus
- turvallisuuspolitiikka: ulkopoliittika, maanpuolustus

Taloudenpito

- yksityisen taloudenpidon periaatteet
- työnteke ja yrittäjyys

Kansantalous

- yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja talouden toimijoina
- ulkomaankaupan ja globaalitalouden merkitys

Talouspolitiikka

- talouden suhdannevaihtelut, työttömyys ja inflaatio sekä niiden vaikutukset yksityistalouksiin
- julkinen talous ja verotus

ARVIOINTI

Arvioinnin perustana on oppilaan antama kokonaisnäyttö: aktiivisuus tuntityöskentelyssä, menestyminen kirjallisissa kokeissa, vastuullisuus omasta työskentelystä, kyky itsenäiseen tiedonhankintaan ja taito esittää tietojaan suullisesti sekä kirjallisesti. Arviointi tapahtuu numeroarvostelulla, jota opettaja voi suullisesti täydentää.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja käyttäminen

Oppilas

- kykenee tulkitsemaan kriittisesti median välittämiä tietoja, tilastoja ja graafisia esityksiä
- pystyy perustelemaan käsityksiään yhteiskunnallisista asioista
- osaa vertailla yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja ja niiden seurauksia

Yhteiskunnallisen tiedon ymmärtäminen

Oppilas

- ymmärtää, että yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja taloudellisissa ratkaisuissa on olemassa useita vaihtoehtoja.
- ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen toiminnan eettisiä kysymyksiä

7. 15 Musiikki

Musiikin opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta löytämään musiikin alueelta kiinnostuksen kohteensa sekä rohkaista oppilasta musiikilliseen toimintaan, antaa hänelle musiikillisen ilmaisuvälineitä ja tukea hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Opetuksen tehtävänä on myös saattaa oppilas ymmärtämään, että musiikki on aika- ja tilannesidonnaista. Se on erilaista eri aikoina, eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa, ja sillä on erilainen merkitys eri ihmisille. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että musiikin ymmärtämisen ja käsitteellistämisen perustana ovat musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä saadut merkitykselliset kokemukset. Musiikin opetus antaa välineitä oppilaan oman musiikillisen identiteetin muodostumiseen prosessissa, jonka tavoitteena on rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista erilaisiin musiikkeihin. Musiikillisia taitoja kehitetään pitkäjänteisellä, kertaamiseen perustuvalla harjoittelulla. Yhdessä musisoiminen kehittää sosiaalisia taitoja, kuten vastuullisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä taidollisen ja kulttuurisen erillaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Oppilaan kokonaisvaltaisen ilmaisun kehittymistä tulee tukea myös etsimällä yhteyksiä muihin oppiaineisiin. Musiikin opetuksessa sovelletaan teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia.

VUOSILUOKAT 1–4

Vuosiluokilla 1–4 musiikin opetuksessa on keskeistä oppilaiden musiikillisen ilmaisun kehittäminen leikinomaisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa. Opetuksen tulee antaa oppilaalle kokemuksia monenlaisista äänimaailmoista ja musiikeista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan ja toteuttamaan omia mielikuviaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään luontevasti omaa ääntään ja ilmaisemaan itseään laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin
- kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia
- käyttämään musiikin eri elementtejä musiikillisen keksinnän aineksina
- ymmärtämään musiikillisen maailman monimuotoisuutta
- toimimaan vastuullisesti musisoivan ryhmän jäsenenä sekä musiikin kuuntelijana.

KESKEISET SISÄLLÖT

- Äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä ja lauluohjelmistoa sekä moniäänisyyteen valmentavia lauluharjoituksia
- yhteissoittoon valmentavia harjoituksia ja soitto-ohjelmistoa keho-, rytmi-, ja melodia- ja sointusoittimilla lähtökohtana perussyketajua kehittävät harjoitukset
- monenlaisen musiikin kuuntelua erilaisia aktivointikeinoja käyttäen sekä omien elämysten, mielikuvien ja kokemusten kuvailua
- musiikillista keksintää äänikerronnan, pienimuotoisten äänisommitelmien ja improvisoinnin keinoin
- musiikin elementteihin – rytmi, melodia, harmonia, dynamiikka, sointiväri ja muoto – liittyvää
- peruskäsitteistöä musisoinnin, kuuntelun, liikunnan ja musiikillisen keksinnän yhteydessä
- laulu-, soitto- ja kuunteluohjelmistoa, joka tutustuttaa oppilaan sekä suomalaisen että muiden maiden ja kulttuurien musiikkiin sisältäen esimerkkejä eri aikakausilta ja eri musiikin lajeista.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiääniseen yhteislauluun
- hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon
- hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa
- osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia
- musiikillisia ratkaisuja esimerkiksi kaiku-, kysymys/vastaus- ja soolo/tutti-harjoituksissa
- tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuvallisesti

tai liikkeen avulla

- osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet.

VUOSILUOKAT 5–9

5–9 luokkien musiikin opetuksessa jäsennetään musiikillista maailmaa ja musiikillisia kokemuksia sekä opitaan käyttämään musiikin käsitteitä ja merkintöjä musiikin kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä.

TAVOITTEET

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla musisoivan ryhmän jäsenenä toimien
- oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- oppii ymmärtämään musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriin
- ja muodon tehtävää musiikin rakentumisessa sekä käyttämään niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä
- rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin

KESKEISET SISÄLLÖT

- Äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia sekä eri tyyliä ja lajeja edustavaa yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa, josta osa ulkoa
- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia sekä monipuolisesti eri musiikkityylejä ja –kulttuureja edustavaa soitto-ohjelmistoa
- monipuolista kuunteluohjelmistoa ja sen jäsentämistä ajallisesti, paikallisesti ja kulttuurisesti
- omien musiikillisten ideoiden kokeilua improvisoiden, säveltäen ja sovittaen esimerkiksi ääntä, laulua, soittimia, liikettä ja musiikkiteknologiaa käyttäen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia
- tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää
- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä
- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa.

1-2 lk.

TAVOITTEET:

Oppilas oppii

Sosiaalisuutta, esteettisyyttä, yhteistoimintaa sekä vuorovaikutusta.

Löytämään elämyksiä ja myönteistä suhdetta musiikkiin.

Toiminnallisuutta omilla ryhmäsiintymisillä.

Arvostamaan omaa ja muiden musiikillista toimintaa ja tuotoksia sekä keskustelemaan niistä rakentavasti.

MENETELMÄT

Opiskellaan musiikin vastaanottamista ja kuuntelemista.

Musiikin oppisisällöt koostuvat lauluista, musiikkiliikunnasta, kuuntelusta, leikistä, teorian opiskelustaja soittamisesta. Materiaaleina käytetään monipuolisia musiikkityylejä.

Opetuksessa hyödynnetään olemassa olevat oppilaiden ja opettajien kyvyt ja kiinnostuksen kohteet. Musiikintunnit voidaan pitää joko kokonaisina tunteina tai useampana lyhyenä tuokiona. Laulut voidaan valita vuodenaikojen, juhlien ja ajankohtaisten teemojen mukaan, sekä oman että muiden kulttuurien musiikista.

Alkuopetuksen musiikki integroituu luonnostaan muihin oppiaineisiin esim. äidinkieleen, ympäristötietoon ja liikuntaan.

Keskeiset sisältöalueet

Kiinnostuksen herättäminen musiikkiin, ilon ja onnistumisen kokeminen.	
Äänenkäytön ja melodiatajun kehittäminen.	Melodiataju kehitetään laulaen ja soittaen. Sävelkorkeuksien erottamista harjoitellaan myös melodiasoittimin ja kuuntelunäyttein.
Rytmitajun kehittäminen.	Rytmitajua harjoitetaan perus- ja sanarytmein, kaikurytmein, taputuksin, rytmisoittimilla- ja liikunnalla.
Musiikin peruskäsitteisiin tutustuminen	- rytmimerkit ja tavut - duuri-molli - soitinten tunnistaminen - voimakas-hiljainen - korkea-matala
Ilmaisutaidon harjoittelu	- yhteis- ja yksinlaulut - laululeikit - musiikkiliikunta - rytmisäestys - melodiasoittimet - musiikkiesitykset esim. juhlissa ja päivänavauksissa -
Aktiivinen kuuntelutaidon oppiminen	- monipuolinen musiikkiin ja ääniympäristöön tutustuminen

Musiikin opetus Ähtärissä 3.-9. luokille

- Musiikissa on tavoitteena luovan toiminnan kautta saadut positiiviset kokemukset. Tämä edistää terveen itsetunnon kehittymistä. Yhteissoitto opettaa ryhmässä toimimista. Jokainen soittaja joutuu ottamaan muut huomioon, pyritään yhteiseen tempoon ja tulkintaan. Toisaalta jokaisella on oma tärkeä roolinsa soittajana.

- Musiikin tunneilla oppilasta rohkaistaan itseilmaisuun. Musiikin työtavat, kuten laulu ja soitto, toimivat ilmaisukeinoina. Medioista ja niiden tarjoamasta musiikista keskustellaan tunneilla kriittisesti. Internet toimii opetuksen tukena tiedon hankkimisessa.

- Musiikkiin voidaan tutustua myös ammattina ja yritystoimintana. Pohditaan, mitä eri ammatteja musiikin alalla on sekä kuinka musiikin parissa voi toimia yrittäjänä.

- Tavoitteena on, että musiikinopetus tukee kulttuuri-identiteetin kehittymistä: kotiseudun, Suomen, lähi- sekä kaukomaisten musiikkikulttuureihin tutustuminen auttaa oppilasta tiedostamaan paikallisia ja yleensä kotimaisia perinteitä ja ymmärtämään paremmin vieraita kulttuureita niiden omista lähtökohdista.

3 - 4 LUOKKA

MUSISOINTI

- Laulaen ja soittaen: musisoinnin avulla opitaan myös teoria-asioita.
- Lauluissa kaanonin käsite ja tutustuminen 2 - ääniseen musiikkiin.
- Instrumentteina nokkahuilut ja laattasoittimet mahdollisuuksien mukaan. Nokkahuilun säveliä laajennetaan alaspäin, oikea käsi otetaan mukaan soittoon. Uusina ääninä f,e,d ja c.
- Oppilas osallistuu yhteissoittoon. Kappaleiden muotorakenteeseen perehdytään soiton ja laulun avulla. Käsitteinä mm. alkusoitto eli intro, säkeistö, kerto, väkisoitto jne.
- Rytmia lähestytään rytmisoittimien ja kehorytmien avulla. Tutustutaan perustahtilajeihin. Tavoitteena on, että oppilas osaa erottaa tasa- ja kolmijakoisen tahtilajin.
- Musiikkiliikuntaa sisällytetään opetukseen opettajan taitojen ja ryhmän koostumuksen mukaan.
- Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan alustavasti bändisoittimiin.

MUSIIKIN KUUNTELU

- Tutustutaan länsimaisen taidemusiikin keskeisiin teoksiin kuuntelemalla. Pääpaino on kuvailevissa ja mielikuvia tuottavissa kappaleissa, kuten Peer Gynt, Vuoden ajat, Kimalaisen lento ja Beethovenin 9. sinfonia. Tavoitteena on, että oppilas oppii keskittymään kuuntelemiseen. Johtavana teemana: "musiikki alkaa hiljaisuudesta ja loppuu hiljaisuuteen".

MUSIIKIN TUNTEMUS

- Musiikin teoriaa otetaan esille sen verran, kuin kappaleiden toteuttaminen laulaen/ soittaen vaatii. Teoria-aines liitetään toimintaan.
- Opetettavia asioita: C-duuriasteikko, duuri - molli -tonaliteetti, dynamiikka (p -f), pienoismuodoista parillinen ja kahdenpuoleinen sekä tasa- ja kolmijakoisuus.
- Laujen aiheita mm.: naapurimaiden musiikki (kansallislaulut), Suomen maakuntalaulut sekä vuoden-aikoihin ja juhliin liittyvät laulut.

5 -6 LUOKKA

MUSISOINTI

- 3 - 4 -luokkien aihepiirejä laajennetaan.
- Soittimina nokkahuilu, laatat ja resurssien mukaan bändisoittimet.
- Nokkahuilulla uusina ääninä b ja fis.
- Bändisoittimilla tavoitteena 3 - 5 -sointuisten kappaleiden hallinta.
- Lauletaan 1-2 -äänisiä kappaleita pianon ja/tai bändin säestyksellä. Tyyliltään laulut kappaleet vaihtelevat perinteisestä populaariin.
- Harjoiteltuja kappaleita voidaan esittää koulussa tai koulun ulkopuolella, esim. kirkossa tai kulttuurikilpailuissa.
- Opitaan monipuolisempia rytmejä kehorytmien, rytmisoittimien ja rumpukomppien avulla.

MUSIIKIN KUUNTELU

- Jatketaan klassiseen musiikkiin tutustumista kuuntelunäytteiden avulla. Eri tyylikaudet mahdollistavat integroinnin historiaan. Teosesimerkkien avulla voidaan laajentaa musiikillista tietoutta, esim. sinfonia-orkesterin kokoonpano, eri soitinten tunnistus jne.

- Bändisoittinten yhteydessä otetaan esille kuulonsuojelu. Korostetaan kuulosuojainten käytön tärkeyttä.

MUSIIKIN TUNTEMUS

- 3 - 4 -luokkien aiheita syvennetään. Teoria liitetään kiinteästi laulu- ja soittotehtäviin, esim. ylennykset ja alennukset.
- Tutustutaan muiden maiden musiikkiin laulaen, soittaen ja kuunnellen. Kohdealueena esim. Karibia.
- Opitaan, kuinka ääni syntyy sekä laulaen että eri soittimilla.

- Tutustutaan soitinten rakenteeseen, esim. kitaran, rumpujen osat.
- Perehdytään paikalliseen musiikkiin historiallisesti, kulttuurisesti ja nykypäivän valossa.

VALINNAISUUS

- Musiikkia voidaan tarjota valinnaisena vuosiluokilla 4 - 6, jolloin pääpaino opetuksessa on ryhmästä ja ryhmän koosta riippuen yhteismusisoinnissa. Valinnaisessa musiikissa syvennetään perusopetuksen aiheita.

MUSIIKKIKERHOT

- Musiikkikerhoja pidetään koulun opettajien toimesta tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

ESIINTYMISET

-Oppilaille suositellaan esiintymisiä myös koulun ulkopuolella, mikäli tällaisia tilaisuuksia tarjoutuu.

7 - LUOKKA

MUSISOINTI

- Yhteisenä soittimena kitara. Tavoitteena se, että oppilas pystyy säestämään 3 - 6 -sointuisia kappaleita ns. avosointuja käyttäen.
- Tutustutaan bändisoittimiin (sähkökitara, basso, rummut ja koskettimet) säestystehtävien avulla. Vastuu itsestä ja ympäristöstä kuuluu jokaiselle. Musiikin opetuksessa painotetaan kuulonhuollon tarpeellisuutta.
- Lauletaan yksi- ja moniäänisesti monipuolista ohjelmistoa sekä pianon että bändin säestyksellä.
- Pyritään kehittämään yhteissoittotaitoa. Kappaleiden tyyli vaihtelee perinteisestä populaariin. Yhtyesoiton avulla on tavoitteena tukea tervettä itsetuntoa. Onnistuminen yksilönä ja yhdessä luo positiivisia kokemuksia.
- Laulu- ja soittotehtävien avulla laajennetaan musiikin tuntemusta.
- Musisointia pyritään käyttämään musiikillisten ideoiden tuottamisessa.
- Musiikkiliikuntaa ryhmän ja ryhmän koon mukaan.
- Harjoiteltuja kappaleita voidaan esittää koulussa tai koulun ulkopuolella.

MUSIIKIN KUUNTELU

- Jatketaan taidemusiikkiin tutustumista. Kuunteluesimerkkejä keskeisiltä säveltäjiltä, kuten Sibelius tai Mozart.
- Monipuolisia kuuntelunäytteitä, jotka liitetään tietoainekseen ja/tai soittotehtäviin.
- Pyrkimyksenä on, että oppilas osaisi keskittyä kuunteluun, tunnistaa erilaisia musiikkilajeja ja kulttuureita ja eritellä sekä esittää mielipiteitä kuulemastaan.

MUSIIKIN TUNTEMUS

- Tutustutaan eri musiikkikulttuureihin laulu- ja soitto- ja kuuntelutehtävien avulla.
- Ääni ja äänen synty; kuinka oma äänemme toimii, entä eri soittimien.
- Moniäänisyys ja eri äänialat
- Blues ja Rock'n Roll
- Muita musiikkikulttuureita läheltä ja kaukaa. Esim. Karibian musiikki, Ruotsi ja Venäjä sekä Andien musiikki.
- Musiikin teoria sidotaan käytäntöön: sointumerkeistä soittoa bassolla ja kitaralla. Mahdollisuuksien mukaan laattasoittimien avulla C-duuri ja blues-asteikon opetus.

ARVIOINTI MUSIIKISSA

Musiikin arvioinnissa pääpaino on laulamissa ja soittamisessa. Opettaja seuraa osaamista oppitunneilla ja voi pitää arvioinnin tueksi laulu-/soittokokeita. Musiikintuntemusta ja kuuntelua voidaan testata paperikokeiden avulla. Arvosana muodostuu eri osa-alueiden hallinnasta sekä aktiivisuudesta ja asenteesta musiikin opetusta kohtaan.

ARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

- * Oppilas osallistuu yhteislauluun, ja laulaa rytmisesti oikein laulun melodiaa noudattaen.
- * Pystyy osallistumaan ohjattuun yhteissoittoon jollakin rytmi-,sointu- tai melodiasoittimella.
- * Osaa kuunnella eri tyyllilajien musiikkia ja esittää kuulemastaan perusteltuja mielipiteitä.
- * Tuntee tärkeimpiä suomalaisen musiikkielämän vaikuttajia.
- * Osaa käyttää tarpeellisia musiikin käsitteitä musisoinnin apuvälineenä.
- * Tunnistaa keskeisiä klassisen musiikin mestareita ääninäytteistä.

10

- * Oppilas osaa laulaa melodian lisäksi myös toisen äänen oikein.
- * Soittaa yhtä tai useampaa opetuksessa käytettävää soitinta hyvin.
- * Pystyy toimimaan ryhmässä myös johtotehtävässä
- * Suoriutuu kiitettävästi kokeista
- * Omaa erittäin myönteisen asenteen musiikkia kohtaan.

9

- * Omaa myönteisen asenteen musiikkia kohtaan
- * On aktiivinen musiikkitunneilla.
- * Kykenee laulamaan toista ääntä ryhmässä tai itsenäisesti
- * Pystyy osallistumaan yhteissoittoon itsenäisesti
- * Kykenee soittamaan soolo-osuuksia.

7

- * Osaa laulaa melodian ja rytmin tyydyttävästi
- * Kykenee soittamaan helppoja soittotehtäviä
- * Pystyy keskittymään kuuntelemiseen tyydyttävästi
- * On vaikeuksia esittää kuulemastaan mielipiteitä.
- * Asenne ja kiinnostus musiikkia kohtaan ei ole paras mahdollinen

6

- * Laulamissa suuria puutteita: melodian ja rytmin toistamisessa suuria vaikeuksia.
- * Ei pysty soittamaan muiden mukana annettuja tehtäviä.
- * Ei pysty keskittymään kuunteluun.
- * On vaikeuksia kommentoida ja hahmottaa kuulemaansa
- * Asenne musiikkia ja musiikinopetusta kohtaan on negatiivinen

5

- * Ei kykene osallistumaan opetukseen ilman jatkuvaa ohjausta.

7. 16 Kuvataide

Peruskoulun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun. Keskeistä kuvataideopetuksessa on ymmärtää visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja yhteiskunnassa: taidetta, mediaa ja ympäristöä. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaalle syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen. Kuvataiteen opetus luo perustaa suomalaisen, oppilaan oman ja hänelle vieraiden kulttuureiden visuaalisen maailman arvostamiselle ja ymmärtämiselle. Kuvataiteen opetuksessa kehitetään taitoja, joita tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Taiteellisen ilmaisun ja toiminnan lähtökohtina ovat ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset. Opetuksen tavoitteena on kehittää mielikuvitusta ja edistää oppilaiden luovan ongelmanratkaisun ja tutkivan oppimisen taitoja. Aihepiirit kytketään oppilaalle merkityksellisiin kokemuksiin. Kuvataiteen opetuksessa tulee ottaa huomioon oppiaineen sisäinen integraatio, jolloin ilmaisulliset, taidolliset ja tiedolliset tavoitteet toteutuvat samanaikaisesti kuvallisissa harjoituksissa. Kuvataiteen keskeisiä sisältöalueita voidaan käsitellä samassa tehtävässä. Oppiaineelle on ominaista teemallisuus, joka mahdollistaa kiireettömän ilmapiirin ja pitkäjänteisen työskentelyn.

VUOSILUOKAT 1-4

Kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 1*4 tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Lähestymistapa on leikinomainen. Kuvailmaisun perustaidot sekä kuvataiteelle ominaisten työtapojen ja materiaalien käyttö ovat opetuksen perussisältöä. Opetuksessa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi. Oppilasta kannustetaan töidensä viimeistelyyn ja niiden säilyttämiseen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- kuvallisessa ilmaisussa tarvittavia taitoja ja tietoja: havaintojen tekoa, mielikuvien prosessointia, kuvittelun, keksimisen ja luovan ongelmanratkaisun taitoja, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvan tekemisen ja tilan rakentamisen taitoja ja materiaalin tuntemusta
- tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä harjoitellen kuvataiteen peruskäsitteiden käyttöä sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspöirissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytaidetta, suomalaista rakennusperinnettä sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä, arkkitehtuuria ja muotoilua.
- arvioimaan ympäristönsä esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- kuvallisen viestinnän välineiden käyttöä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Kuvallisia ilmaisutapoja, tekniikoita ja materiaaleja: maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa, muovailua ja rakentelua
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, väri, muoto, tila, liike, aika ja viiva
- kuvien tarkastelua ja arviointia sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Oman paikkakunnan museo- tai taidenäyttelyvierailuja ja taiteilijan työhön tutustumista
- taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista
- Suomen kultakauden mestareita, esimerkkejä eri aikakausien taiteesta ja nykytaiteesta.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Luontoon, rakennuksiin ja rakennusperintöön tutustumista ja niiden kuvaamista, sekä ympäristön muutosten tunnistamista

- esineiden tarkastelua, suunnittelua ja valmistamista sekä kolmiulotteista rakentelua, ympäristösuunnitelmien tai pienoismallien valmistamista.

Media ja kuvaviestintä

- Kuvakerronnan perusteita: tarinasta kuvaksi, lähikuva ja yleiskuva, kuvan ja tekstin yhdistäminen
- kuvitus, sarjakuva, mainoskuva, valokuvaus, video ja digitaalinen kuva
- television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien kriittistä tarkastelua ja tutkimista.

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi
- osaa sommittelun perusteita kuvan tekemisessä ja tilan rakentamisessa sekä ymmärtää materiaalin ominaisuuksia
- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearviointissaan
- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemieltymyksiään ja käyttää kuvataiteen peruskäsitteitä
- tietää mitä taiteilijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja omassa kokemuspöyrissä olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisua
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä sekä taiteen parissa eri yhteyksissä
- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa
- tunnistaa ja osaa arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tietää mitä arkkitehdit ja muotoilijat tekevät, ja tuntevat joitakin arkkitehtien ja muotoilijoiden töitä
- osaa arvioida omaa median käyttöään, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä
- osaa työskennellä yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa

VUOSILUOKAT 5*9

Kuvataiteen opetuksessa 5*9 luokalla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla. Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta kehittyy. Oppimistilanteiden tulee tukea oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oma työskentely, työprosessin tallentaminen ja arviointi yhdessä toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan
- nauttimaan omien ajatustensa, havaintojensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti sekä ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä
- ymmärtämään taiteellisen prosessin ominaislaadua taltioidessaan oman työskentelynsä kulkua
- arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja: sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja sekä käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä
- hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteenä

- tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään keskeisiä kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta
- työskentelemään itsenäisesti ja yhteisön jäsenenä kuvataiteen projekteissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- Piirustus, grafiikka, maalaus, keramiikka, kuvanveisto, tilataide ja taide ympäristössä, kuvallisen ajattelun syventäminen
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri, tila, liike, aika ja viiva
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisilla keinoilla.

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- Keskeisiä piirteitä taiteen historiassa ja nykytaiteessa sekä eri kulttuurien kuvamaailmassa
- ohjattuja näyttely- tai museovierailuja, taiteilijan työhön tutustumista ja internetin kulttuuripalvelujen hyödyntämistä
- kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää.

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- Luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua, rakennusperinnön tutkimista sekä erilaisten ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta
- arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoihin, tyylipiirteisiin ja perinteisiin tutustumista,
- suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun tärkeimpiin edustajiin tutustumista
- tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista, muotoiluprosessiin tutustumista, materiaalin ja käyttötarkoituksen yhteyden tarkastelua.

Media ja kuvaviestintä

- Kuvan käyttötarkoituksen tarkastelemista mediassa, mediaesitysten rakenteellista ja sisällöllistä analyysia
- valokuvausta, tai videokuvausta ja digitaalista kuvausta
- kuvakerronnan muotoja: kuvituksen, sarjakuvan ja liikkuvan kuvan erityispiirteitä
- graafista suunnittelua: kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita
- mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja
- elokuvien ja TV-ohjelmien analysointia.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas osaa

- ilmaista itseään kuvallisilla keinoilla
- käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimpia materiaaleja ja tekniikoita
- selostaa kuvan tekemisen prosessia luonnoksista valmiisiin töihin
- tunnistaa joitakin keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen
- tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia
- hyödyntää taiteilijavierailuja, näyttely- tai museokäyntejä ja Internetin kulttuuripalveluja
- erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineitten esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia
- tuntee suunnittelu- ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä
- kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta tai videokuvausta ja digitaalista kuvan käsittelyä ja graafista suunnittelua
- analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta
- osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saatua palautetta omassa työskentelyssään

- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearvioinnissa
- pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa
- osaa ohjatusti käyttää taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa tietojen ja elämysten lähteinä.

1-2 lk TAVOITTEET JA MENETELMÄT:

Oppilas:

- rohkaistuu ilmaisemaan itseään kuvallisesti
- oppii ilmaisussa tarvittavia taitoja: havainnointia, kuvittelua, keksimistä, mielikuvien työstämistä, omien valintojen tekemistä ja niiden perustelu
- saa kokeilla ja harjoitella monipuolisesti kuvataiteen perustekniikoita ja materiaaleja.

Oppilaan

- visuaalinen, avaruudellinen ja esteettinen ajattelu kehittyy

Kuvataide on lapselle luonteva tapa ilmaista itseään. Opetuksen lähtökohtana pidetään oppilaiden omaa elämys- ja kokemismaailmaa. Opetuksen perustan muodostavat kuvan tekemisen perustaitojen opetteleminen ja kuvataiteeseen tutustuminen. Oppilasta ohjataan ja rohkaistaan ilmaisemaan tunteitaan, havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti sekä tarkastelemaan omaa työskentelyään ja tuotostaan. Opettajan ohjaava rooli korostuu uusiin välineisiin, tekniikoihin, materiaaleihin ja ilmaisutapoihin tutustuttaessa. Tärkeää on, että oppilaalla on mahdollisuus kokeilemiseen ja harjoitteluun.

Alkuopetuksessa kuvataide on kiinteässä yhteydessä muihin oppiaineisiin. Opetukseen pyritään liittämään mahdollisuuksien mukaan vierailuja taidenäyttelyihin, osallistumista taidetapahtumiin ja -kilpailuihin sekä huomioimaan luonnon ja rakennetun ympäristön tarjoamia virikkeitä.

KESKEISET SISÄLTÖALUEET

Kuvallinen ilmaisu	piirtäminen maalaaminen pinnat, viivat, muodot värittäminen, rohkea värien käyttö pää- ja välivärit valööri
Taiteentuntemus	taidekuvien ja -teosten tarkastelu museoiden ja näyttelyiden hyödyntäminen
Ympäristöestetiikka ja arkkitehtuuri	muovailu rakentelu luonnon, esineympäristön ja rakennetun ympäristön hyödyntämien
Kuvallinen viestintä	kuvan ja tekstin yhdistäminen viestintävälineet: radio, tv, lehdet, video sarjakuva

ÄHTÄRIN PERUSKOULUN KUVATAITEEN TAVOITTEET

Kuvataide on oppilasta kokonaispersoonana kehittävä oppiaine, jossa rohkaistaan luovuuteen ja uusiin kokeiluihin turvallisesti ilman epäonnistumisen pelkoa. Kuvataiteen tehtävänä on antaa henkisiä rakennuspuita kasvavan ihmisen elämään, tarjota esteettisiä kokemuksia, onnistumisen elämyksiä ja mahdollisuuksia toteuttaa itseään.

Taiteen tuntemusta lisätään vähitellen ja oppilas kasvaa kulttuuria ymmärtäväksi kansalaiseksi. Kriittistä ja pohdiskelevaa asennetta kehitetään kuvataiteen avulla rakentavasti.

Kuvataide toimii myös terapeuttisesti kehittämällä käden taitoja ja tarjoamalla tilaisuuden mielikuvien ja ajatusten kuvalliseen ilmaisemiseen.

Kuvataidetuntien työskentelyjaksot ovat myös mainioita tilaisuuksia oppia sosiaalisia taitoja ja empatiaa. Ähtärin koulujen kuvataiteessa painotetaan luonnon ja ihmisen välistä suhdetta. Koulujen lähellä olevat luonto- ja rakennuskohteet tarjoavat tähän hyvän mahdollisuuden. Samalla oppilas kasvaa kotiseutua arvostavaksi ja omat juurensa tuntevaksi kansalaiseksi.

AIHEKOKONAISUUKSIEN TOTEUTUMINEN JA EHEYTYS KUVATAITEESSA

Kuvataidetunnilla tehdään suomalaista ja ähtäriläistä kulttuuri-identiteettiä kehittäviä töitä. Tutustutaan tärkeisiin suomalaisiin taiteilijoihin ja havainnoidaan lähiympäristön luontoa, rakennuksia ja esineistöä. Maailmankuvaa kuitenkin laajennetaan kansainvälisyyteen kirjojen, lehtien, videoiden, cd:n ja internetin avulla. Oppilaat saavat tietoa muista kulttuureista ja tunneilla tehdään soveltavia harjoituksia.

Viestintä- ja mediataitoja kehitetään mahdollisuuksien mukaan. Opetellaan käyttämään koulun välineitä, digitaali- ja videokameraa.

Kuvataidetunnilla harjoitellaan osallistuvaa kansalaisuutta ja yrittäjyyden taitoja. Tunneilla rohkaistaan oppilaita luovuuteen ja toteuttamaan "hullunrohkeitakin" ideoita turvallisesti ja epäonnistumisetkin sallien.

Vastuuta ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta harjoitellaan lähiympäristöä kriittisesti tarkkailemalla, dokumentoimalla ja pohdiskellen.

Turvallisuutta ja liikennekäyttäytymistä edistetään kuvataidetunneilla erilaisin harjoitustöin, esim. piirtämällä liikennemerkkejä. tekemällä selostus omasta koulumatkasta jne.

Teknologian ja ihmisen suhdetta tarkastellaan ennen, nykyään ja tulevaisuudessa. On kuitenkin tärkeä säilyttää rakentava, kriittinen ja kyseenalaistava suhtautuminen. On otettava huomioon teknologian hyvät ja huonot puolet.

INTEGROINTI

Kuvataide sopii hyvin integroituna minkä tahansa oppiaineen kanssa. Mutta on kuitenkin muistettava aineen itsenäinen luonne eikä alistettava sitä liiaksi ns. apuaineeksi.

Esimerkkejä integroinnista:

- näyttelyn rakentaminen esim. biologian, maantiedon, äidinkielen tai historian kanssa.
- lavasteiden ja koristeiden tekeminen koulun juhliin ja tapahtumiin
- opasteiden ja kylttien tekeminen tempauksiin ja tapahtumiin
- mittaaminen, viivoittimen ja harpin käytön harjoitukset matematiikan kanssa
- avaruuskappaleiden valmistaminen matematiikan tunnille
- mallien suunnittelu ja piirtäminen teknisen- ja tekstiilityön tunnille

OPETUSSUUNNITELMAT

3 -4-LK.

Kuvataidetunneilla piirretään ja maalataan malleista ja tehdään myös mielikuvitustehtäviä. Työskentely on vielä leikinomaista ja musiikkia yhdistetään kuvalliseen ilmaisuun.

Harjoitellaan erilaisia tekniikoita. Käsitellään piirtämisen perusasiat: piste, viiva, pinta ja valööri.

Maalaamisessa tehdään väriharjoituksia, harjoitellaan sivellintekniikkaa ja kerrataan pää- ja välivärit.

Puhutaan sommittelun perusasioista.

Tunneilla askarrellaan ja opetellaan saksien käyttöä ja liimaamista. Viivoittimen ja harpin käyttöä

harjoitellaan.

TAITEEN TUNTEMUS

Tarkastellaan taidekuvia (taidekirjat, diakuvat, CD-rom) niiden sisältöä ja sommittelua ja tehdään niiden perusteella piirroksia ja maalauksia.

Pyritään käymään vuosittain paikkakunnan taidenäyttelyissä. (Pirkanpohja, Pirkanlinna)

YMPÄRISTÖESTETIIKKA, ARKKITEHTUURI, MUOTOILU

Kuljetaan lähiympäristössä ja tallennetaan piirtäen rakennuksia ja niiden yksityiskohtia.

Käydään kotiseutumuseossa piirtämässä vanhoja esineitä. Oppilaat voivat myös vaihtoehtoisesti tuoda kotoaan arkiesineitä, niistä kerrotaan ja käytetään piirrosmalleina.

Harjoitellaan savimuotoilua, askarrellaan pahvista ja paperista ja mahdollisuuksien mukaan tehdään ulkona teoksia luonnonmateriaaleista. (oksat, risut, kivet, kävyt, lumi, jää)

MEDIA JA KUVAVIESTINTÄ

Kootaan lehtikuvia ja tarkastellaan niitä. Kerätään paikkakunnan mainoksia, julisteita, esitteitä ja keskustellaan niistä. Aihe voidaan integroida hyvin äidinkieleen.

Tutustutaan sarjakuviin ja tehdään niistä harjoituksia. Katsellaan piirrettyjä filmejä ja keskustellaan niistä.

Tehdään kuvituksia Ähtärin koululaisten omaan ITU- lehteen ja mahdollisiin koulun omiin julkaisuihin.

Tutkitaan internetistä kulttuuri - ja taidesivuja.

5-6 LK.

KUVALLINEN ILMAISU JA KUVALLINEN AJATTELU

Piirustustekniikkaa harjoitellaan tekemällä mallipiirroksia. (asetelmat, maisemat, sisätilat)

Ihmisen mittasuhteita harjoitellaan tekemällä elävän mallin piirroksia ja maalauksia.

Tehdään perspektiivitöitä (1 pakopisteen) ja viivoittimen ja harpin käyttöä harjoitellaan.

Opetellaan ruutusuurennoksen periaate.

Maalaamisessa tutustutaan vesi- ja peiteväreihin ja niiden eroavuuksiin. Käsitellään väriperspektiivi ja tehdään värisekoitus harjoituksia. (murretut värit)

TAITEEN TUNTEMUS

Tutustutaan tärkeimpiin suomalaisiin taiteilijoihin taidekirjojen, diakuvien ja internetin avulla. Tehdään näitten pohjalta soveltavia harjoituksia.

Pyritään saamaan koululle taiteilijavieras (vieraita) sekä käydään Pirkanpohjan taidenäyttelyissä.

YMPÄRISTÖESTETIIKKA, ARKKITEHTUURI, MUOTOILU

Tehdään piirrosretkiä lähiympäristöön ja tehdään luonnoksia rakennuksista. Pyritään huomioimaan erityisesti kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset.

Tutustutaan taidekirjojen avulla suomalaisiin arkkitehteihin ja muotoilijoihin. Suunnitellaan ja toteutetaan koulun juhliin lavasteita.

Tehdään ryhmitöinä lähiympäristöön pienimuotoisia ympäristöteoksia.

Harjoitellaan muotoilua savesta, paperimassasta ja mahdollisuuksien mukaan kipsistä.

(pienoismallit, astiat, reliefit)

MAINONTA JA KUVAVIESTINTÄ

Tarkastellaan mainontaa (myös tv-mainokset), video- ja elokuvataidetta. Tehdään soveltavia harjoituksia koulun välineillä. (video- ja digitaalikamera)

Tutkitaan lehtikuvia ja tehdään niistä kuva-analyysi.

Tehdään omia sarjakuvia ja kuvakollaaseja valmiista kuvista.

Harjoitellaan tekstausta ja tehdään lehden taittoharjoitus.

Tehdään kuvituksia Ähtärin koululaisten omaan ITU - lehteen ja mahdollisiin koulun omiin julkaisuihin.

Harjoitellaan tietokonegrafiikkaa mahdollisuuksien mukaan.

Mahdolliset valinnaiset kuvataidekurssit ovat koulukohtaisia.

ARVIOINTI

Kuvataiteen arvioinnissa huomioidaan seuraavia asioita:

- oppilaan innostus, pitkäjänteisyys ja kärsivällisyys työn loppuun saattamiseksi
- luovuus, rohkeus ja töiden omaperäisyys
- ohjeiden kuunteleminen ja niiden noudattaminen sekä itsenäinen työskentely
- sosiaaliset taidot, kyky huomioida muita ja tarvittaessa avustaa ja neuvoa luokkatoveria
- kyky arvioida omia ja muiden töitä rakentavasti

MOTTO: Kuvataide ei ole urheilua, nopein ei ole paras !

7 LK.

KUVAILMAISU JA KUVALLINEN AJATTELU

Kerrataan piirtämisen peruselementit. Käydään läpi sommittelun perusteet. Harjoitellaan monipuolisesti erilaisten piirtimien käyttöä

(lyijykynä, hiili, tussi, liidut)

Kerrataan ja tarkennetaan värien nimitykset ja värisekoitukset (pää- ja välivärit, murrettut ja taitetut värit)

Tutustutaan vesivärien ja peitevärien yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin.

Muovaillaan savesta pienoiskoopia ja tutustutaan raakapolttoon ja lasitukseen.

Tehdään ruutusuurenharjoitus ja harjoitellaan viivoittimen ja harpin käyttöä.

TAITEEN TUNTEMUS JA KULTTUURINEN OSAAMINEN

Tutustutaan joihinkin suomalaisiin tunnettuihin taiteilijoihin ja tehdään soveltavia harjoituksia.

Piirretään ja maalataan vieraiden kulttuurien symboliikkaan liittyviä tehtäviä.

Pyritään käymään paikkakunnan taidenäyttelyissä vuosittain. (Pirkanpohja)

MEDIA JA KUVAVIESTINTÄ

Tarkastellaan lehtikuvia ja niiden käyttötarkoitusta. Tehdään soveltavia harjoituksia.

Hyödynnetään paikkakunnan omia mainoksia ja esitteitä tehtävissä. (eläinpuisto, yritykset, kauppaliikkeet)

Tehdään vuosittain kuvituksia Ähtärin koululaisten omaan ITU - lehteen. Tutustutaan lehden taittoon.

YMPÄRISTÖESTETIIKKA, ARKKITEHTUURI, MUOTOILU

Piirretään lähiympäristöä ja samalla tarkastellaan sitä kriittisesti.

Tutustutaan oman koulun rakentamisvaiheisiin ja piirretään ja maalataan yksityiskohtia rakennuksesta.

Tehdään piirrosretkiä koulun lähiympäristöön ja piirretään omakotitaloja ja huomioidaan

kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset (esim. rautatieasema)

Tutustutaan arkiesineistöön ja piirretään mallipiirroksia.

Suunnitellaan ja toteutetaan koulun juhliin ja tapahtumiin tarvittavia koristeita ja lavasteita. Tehdään yhteistyötä ilmaisutaidon kanssa.

7.17 Käsiyö

Käsiyön opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan käsiyötaitoa niin, että hänen itsetuntonsa sen varassa kasvaa ja hän kokee iloa ja tyydytystä työstään. Lisäksi hänen vastuuntuntonsa työstä ja materiaalin käytöstä lisääntyy ja hän oppii arvostamaan työn ja materiaalin laatua ja suhtautumaan arvioiden ja kriittisesti sekä omiin valintoihinsa että tarjolla oleviin virikkeisiin, tuotteisiin ja palveluihin.

Opetus toteutetaan oppilaan kehitysvaihetta vastaavin aihepiirein ja projektein kokeillen, tutkien ja keksien. Käsiyön opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja itsenäiseen työntekoon, kehittää luovuutta, esteettisiä, teknisiä ja psyykkis-motorisia kykyjä, ongelmanratkaisutaitoja sekä ymmärrystä teknologian arkipäivän ilmiöistä. Oppilasta johdatetaan tutustumaan suomalaiseen ja myös muiden kansojen käsiyön kulttuuriperinteeseen.

VUOSILUOKAT 1–4

Käsiyön opetuksen ydintehtävä vuosiluokilla 1–4 on perehdyttää oppilas käsiyötietoihin ja -taitoihin sekä herättää hänen kriittisyytensä, vastuuntuntonsa ja laatu-tietoisuutensa työskentelyssä ja materiaalivalinnoissa. Oppilasta autetaan omaksumaan suunnittelutaitoja ja hän oppii perusvalmiuksia

suunnitelmiansa toteuttamiseen. Häntä ohjataan käyttämään käsityössä tarvittavia perustyövälineitä sekä erilaisia koneita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hänen pitkäjänteisyyttään ja ongelmanratkaisutaitojaan kehitetään sekä ryhmässä että itsenäisessä työssä. Monipuolinen työskentely, taidon kehittyminen ja osaamisen kokemus antavat työniloa, ja oppilaassa syntyy myönteinen asenne työn tekemistä ja opiskelua kohtaan. Opetus toteutetaan samansisältöisenä kaikille oppilaille käsittäen sisältöjä teknisestä työstä ja tekstiilityöstä.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tuntemaan käsityöhön liittyviä käsitteitä ja käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- omaksuu positiivisen asenteen työsuojeluun, oppii turvallista työvälineiden, koneiden ja laitteiden käyttöä sekä oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä viihtyisyydestä
- oppii käsityön perustekniikoita ja tuotesuunnittelua sekä harjaantuu niiden edellyttämässä taidoissa, jolloin hänen ajattelun taitonsa ja luovuutensa kehittyvät
- oppii avaruudellista hahmottamista suunnittelussaan ja työskentelyssään
- oppii kiinnittämään huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin
- oppii valmistamaan, huoltamaan ja korjaamaan arkipäivän käytännöllisiä tuotteita
- oppii ottamaan vastuuta omasta esineympäristöstään ja ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari
- tutustuu tietoteknisten välineiden käyttöön käsityöprosessin eri vaiheissa ja erilaisissa oppimisympäristöissä
- oppii vähitellen hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin
- tutustuu arkielämään liittyvään teknologiaan
- oppii arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- keskeisiä tekstiili- ja teknisen työn materiaaleja, työvälineitä ja työtapoja
- työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät
- omien töiden suunnittelua ja sen yhteydessä suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavien tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua, suunnitelmien erilaisia kuvaustekniikoita sekä tuotteiden valmistamista
- kotipaikkakunnalle omaleimaisia, sekä vanhoja että moderneja käsityötuotteita, -välineitä, -materiaaleja ja työtapoja niihin liittyvine harrastuksineen ja ammatteineen tulevaisuuden mahdollisuuksina sekä piirteitä lähiympäristössä mahdollisesti vaikuttavien muiden kulttuurien käsityöperinteestä
- oppilasta lähellä olevia, luonnossa ja rakennetussa ympäristössä esiintyviä ilmiöitä ja niiden teknologisia sovelluksia
- materiaalin ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleen käyttö

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön.

VUOSILUOKAT 5–9

Käsityön opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 5–9 on syventää ja kartuttaa oppilaan käsityötietoja ja -taitoja siten, että hän kykenee entistä itsenäisemmin tekemään tarkoituksenmukaisia materiaali-, työtapo- ja työvälinevalintoja käsityöprosessin eri vaiheissa. Häntä rohkaistaan luovaan suunnitteluun ja itseohjautuvaan työskentelyyn sekä ohjataan arvostamaan työn ja materiaalin laatua. Oppilaiden

yhteistyötaitoja kehitetään toteuttamalla yhteishankkeita oppilasryhmissä eri oppiaineitten ja paikkakunnan työ-, tuotanto- ja kulttuurielämän edustajien kanssa. Opetus käsittää kaikille oppilaille yhteisesti sekä teknisen työn että tekstiilityön sisältöjä, minkä lisäksi oppilaille voidaan antaa mahdollisuus painottua käsityöopinnoissaan kiinnostuksensa ja taipumustensa mukaan joko tekniseen työhön tai tekstiilityöhön.

TAVOITTEET

Vuosiluokkien 1–4 tavoitteita käsitellään syvällisemmin, ja lisäksi oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita sekä ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot
- perehtyy suomalaiseen ja soveltuvien osin myös muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin saaden siten ainesta oman identiteettinsä rakentamiseen ja omaan suunnittelutyöhönsä
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi soveltaa arkielämässä, jatko-opinnoissa, tulevaisuustyötehtävissä ja harrastuksissa
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä etsimään luovia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä
- oppii ottamaan kantaa teknologian kehittymiseen ja sen merkitykseen ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsityön yleiset sisällöt

- tuote- ja prosessi-ideointi
- muodot, sommittelu ja värit
- materiaali- ja kuluttajatietous
- tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- erilaiset työjärjestykset ja työohjeet
- käsityössä esiintyvien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin, muun muassa kuvataiteeseen, luonnontieteisiin ja matematiikkaan
- erilaisia suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi- ja dokumentointitekniikoita
- tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta sekä vaikutteita muista kulttuureista
- oman paikkakunnan tuotantoelämään ja yrittäjyyteen tutustuminen
- oman työskentelyn ja sen tulosten arviointi sekä osallistuminen myös toisten töiden yhteiseen tarkasteluun

Teknisen työn sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

tekninen piirtäminen, mallintaminen ja tietotekniikan sovelluksia suunnittelussa erilaisten materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin rakennettu ympäristö ja erilaiset tuotteet sekä niiden sisältämä symbolinen merkitys eli viesti erilaisten laitteiden toimintaperiaatteita, rakenteita, teknologisia käsitteitä ja järjestelmiä sekä niiden sovelluksia

Valmistaminen

teknisessä työssä tarvittavat käsityövälineet ja koneet sekä niiden taitava ja turvallinen käyttö teknisen työn eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden luova valinta, yhdistäminen ja työstäminen

monipuolista laiterakentelua

kodin ja vapaa-ajan välineiden huolto, kunnostus ja kierrätys

Tekstiilityön sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

tekstiili- ja muotihistoriaa soveltuvin osin kodin tekstiilejä ja vaateetusta koskevien aihepiirien yhteydessä sisustustekstiilien, vaatteiden ja tekstiilitaiteen symbolinen merkitys eli viesti tietoteknisiä sovelluksia ja uusi teknologia suunnittelun apuvälineinä tekstiilituotteiden kolmiulotteisen muodon konstruointi, esimerkiksi kaavoituksen perusteita tekstiilimateriaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin

Valmistaminen

tekstiilityön perinteisiä ja moderneja työvälineitä ja koneita, niiden oikea valinta käyttökohteeseen, toimintaperiaatteet, turvallinen käyttö sekä huolto tekstiilityön eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen luovasti tekstiilituotteiden hoito ja huolto sekä kierrätys

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittyntä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisin ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.

OPETUSJÄRJESTELYT Ähtärissä

Opetussuunnitelma rakentuu konstruktiivisesti siten, että kaikkien uusien asioiden opettaminen pohjaa aikaisemmin opittuun. Vuosiluokkia 1-2, 3-4 ja 5-6 käsitellään kokonaisuuksina. Näiden kokonaisuuksien sisällä voidaan oppisisältöjen paikkaa vaihtaa. Kuitenkin aina taitekohdassa on kaikkien edeltävään kokonaisuuteen kuuluvat asiat on opetettu.

KESKEISET SISÄLTÖALUEET 1.-2. lk:

Tekstiilityö/ käsityöaskartelu	leikkaaminen liimaaminen sommittelu perusompeleet solmeilu, pujottelu lankatyöt
Tekninen työ	sahaaminen naulaaminen hiominen maalaaminen poraaminen

3-6 lk keskitytään perustyökalujen käyttöön teknisessä käsityössä. 5-6 lk voidaan käyttää myös sähkökoneita: mm. sähköporaa ja kuviosahaa. Olisi tärkeää, että oppilas oppisi tekemään mahdollisimman paljon perustyökaluilla (taltta, saha, viila, vintilä jne.) 1-6 lk:lla.

TYÖTURVALLISUUS

Turvallisten työskentelyolosuhteet taataan niin, että turvallisuus ei missään olosuhteissa vaarannu. Turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat ryhmäkoon pitäminen sellaisena, että jokaiselle oppilaalle löytyy työskentelypiste sekä turvallisuusvälineet, laitteet ja koneet ovat moitteettomassa käyttökunnossa.

Turvallisten työtapojen opettaminen:

- Valvonta, ohjaus
- Suojavälineiden käyttö
- Työskentelyn kiireettömyys

Teknisen – ja käsityön vaihtotyöskentely kolmannella luokalla.

1. Teknisen käsityön oppisisällöt ja työtavat luokka-asteittain

3. LUOKKA

-ohjeen noudattaminen ja työskentelyyn keskittyminen

TEKNISEN TYÖN OPPISISÄLLÖT

SUUNNITTELU

- Värixyksen suunnittelu
- Vapaamuotoinen, luova ideointi ja piirtäminen

PUUTEKNIikka

- Mitoitus: Suorakulman käyttö, pituusmittaus (cm, mm), keskipiste
- Sahaus: Suoraan sahaaminen (selkäsaha)
- Höylääminen: Kapean pinnan höylääminen
- Vuoleminen
- Poraus: Vintilän käyttäminen
- Liitokset: Liimaaminen, naulaaminen
- Pintakäsittely: Petsaaminen (upotus), lakkaaminen, maalaaminen

KOJERAKENTELU

- Liikkumiseen ja liikkeeseen liittyvä rakentelu (pyörimisliike, ilma, vesi)

4. LUOKKA

- kuvallisen ja kirjallisen ohjeen lukeminen

TEKNISEN TYÖN OPPISISÄLLÖT

SUUNNITTELU

- Piirustusten lukeminen
- Muodon piirtäminen paperille

PUUTEKNIikka

- Mitoitus: Tarkka mittaaminen
- Sahaus: Kaaren sahaaminen ja lehtisahaus
- Höylääminen
- Taltaus: Tasa- ja kourutaltan käyttäminen
- Poraus: Pylväsporaaminen
- Liitokset: Liima-naulaliitos, ruuviliitos
- Pintakäsittely: Liekittäminen

KOJERAKENTELU

- Liikkumiseen ja liikkeeseen liittyvä rakentelu (pyörimisliike, ilma, vesi)

5-6

5. LUOKKA

- pitkäjänteisyys ja oman työsuunnitelman laatiminen ja noudattaminen

SUUNNITTELU

- Työpiirustuksen laatiminen

PUUTEKNIikka

- Käsityövälineiden tarkoituksenmukainen käyttäminen ja säätäminen
- Puuliitokset: jiiri- ja/tai kynteliitos

METALLITEKNIikka

- Kuumamuovaus, kuparin pakottaminen
- Niittiliitoksen tekeminen

SÄHKÖ JA ELEKTRONIIKKA

- Piirilevyille tehtävä elektroniikkatyö
- Reikien poraaminen piirilevyyn
- Komponenttien asettelu
- Piirilevyjuotoksen tekeminen

KOJERAKENTELU

- Voiman siirtäminen

LIIKENNEVÄLINEET

- Polkupyörän huoltaminen: valot, ketjujen kiristäminen

6. LUOKKA

- pitkäjänteisyys ja oman työsuunnitelman laatiminen ja noudattaminen

SUUNNITTELU

- Työsuunnitelman laatiminen, mitoituksen merkitseminen

PUUTEKNIikka

- Puun työstäminen käsityövälineillä
- Saranointi
- Erilaisia puun liitostapoja
- Työturvallisuusmääräysten sallimien koneiden käyttäminen

METALLITEKNIikka

- Metallin työstäminen käsityövälineillä
- Kuumamuovaus (takominen)

SÄHKÖ JA ELEKTRONIikka

- Elektroniikkarakentelu
- Piirilevyille tehtävä elektroniikkatyö
- Reikien poraaminen piirilevyyn
- Komponenttien asettelu
- Piirilevyjuotoksen tekeminen
- Sähkön teoreettiset perusteet (virta, jännite, vastus)

KOJERAKENTELU

- Voimansiirto

LIIKENNEVÄLINEET

- Polkupyörän huoltaminen: kumin paikkaaminen, jarrujen säätäminen

2. ARVIOINTI

Oppilasta arvioidaan käsityön tekijänä valtakunnallisten perusteiden kriteerien mukaan. Arvioinnin pohjana voidaan käyttää seuraavien osatavoitteiden arviointia:

1. SUUNNITTELUTAITO

- omaperäiset ratkaisut
- luova ajattelu
- työn kokonaisratkaisut

2. TYÖSKENTELYTAPA

- oma-aloitteisuus
- suunnitelmallinen etenemistaito
- työohjeiden seuraaminen ja niiden käyttötaito
- yhteistyötaito

3. TYÖN TEKNINEN SUORITTAMINEN

- työtekniikoiden ja ohjeiden hallinta

4. TIEDOLLISEN AINEKSEN HALLINTA

- tekniikan teoreettinen hallinta
- aines- ja työvälinetieto
- kuluttajatietous

5. HARRASTUNEISUUS

- yleinen kiinnostuneisuus
- osallistumishalukkuus
- kestävyys työssä

Hyvän osaamisen kriteerit 4. luokan päättyessä:
työskentelee annettujen ohjeiden mukaisesti ja työturvallisuusohjeita noudattaen hallitsee 3-4 lk perustyötavat ja hallitsee käytössä olevien työkalujen nimet pyrkii työskentelemään pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä ja työtilojen viihtyisyydestä

Hyvän osaamisen kriteerit 6. luokan päättyessä:
työskentelee annettujen ohjeiden mukaisesti ja työturvallisuusohjeita noudattaen hallitsee 3-4 lk ja 5-6 lk perustyötavat ja hallitsee käytössä olevien työkalujen nimet pyrkii työskentelemään pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä ja työtilojen viihtyisyydestä osaa ohjatusti suunnitella toteuttamiskelpoisen esineen osaa käyttää materiaaleja järkevästi

Hyvän osaamisen kriteerit 7. luokan päättyessä:
työskentelee annettujen ohjeiden mukaisesti ja konekohtaisia työturvallisuusohjeita noudattaen hallitsee aikaisemmin opitut perustyötavat ja lisäksi 7. lk:lla opetetut työtavat hallitsee käytössä olevien työkalujen nimet pyrkii työskentelemään pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä ja työtilojen viihtyisyydestä osaa ohjatusti suunnitella toteuttamiskelpoisen esineen osaa käyttää materiaaleja järkevästi

Hyvän osaamisen kriteerit 8. ja 9. luokan päättyessä:
työskentelee annettujen ohjeiden mukaisesti ja konekohtaisia työturvallisuusohjeita noudattaen hallitsee aikaisemmin opitut perustyötavat ja lisäksi 7-9 luokalla opetetut työtavat hallitsee käytössä olevien työkalujen nimet pyrkii työskentelemään pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä ja työtilojen viihtyisyydestä osaa ohjatusti suunnitella toteuttamiskelpoisen esineen osaa käyttää materiaaleja järkevästi

TEKSTIILITYÖ

Teemat ja oppisisällöt luokka-asteittain

3. luokka : ohjeen noudattaminen ja työskentelyyn keskittyminen

4. luokka : kuvallisen ja kirjallisen ohjeen lukeminen. Painotus virkkaustöissä.

5. ja 6. luokat : pitkäjänteisyys ja oman työsuunnitelman laatiminen ja noudattaminen

Painotus neuletöissä.

7. luokka : oman luovuuden ja ongelmaratkaisutaitojen kehittäminen. Painotus vaateen valmistusprosessin hallitsemisessa, työn ja työskentelyn suunnittelussa.

Teknisen – ja tekstiilityön vaihtotyöskentely kolmannella luokalla.

Seuraavassa taulukossa mainitut työt ovat esimerkkitoita, joita opettaja voi soveltaa haluamallaan tavalla.

3. LUOKKA

4. LUOKKA

5. – 6. LUOKKA

OMPELU	Ompelukoneen käyttö Käänte, päärme, sauma Silitysvälineet ja Silittäminen Kankaan loimi ja kude hulpio tilkkutyö, neulatyö, maskotti leivinliina	Kaava : käsitteet ja niiden käyttö Ls, taite, ke, kt nukenvaatteet	Helpon vaatteen ompelu shortsit T – paita esiliina
KANKAAN KORISTE- LU	* vohvelipujotus	Applikointi	Kirjonta
VIRKKAUS		Kiinteäsilmukka Puolipylväs Merkit ja lyhenteet Rakenteen tunnistaminen Isoäidinneliö Sipulipussi Antennipipo	
NEULONTA		Silmukoiden luominen Oikea ja nurja silmukka Edestakaisneule Merkit ja lyhenteet Rakenteen tunnistaminen Päätäminen kaulaliina palatossut	Suljettu neule Kuvio ja kirjoneule Silmukoiden nosto Leventäminen ja Kaventaminen 5lk lapaset 6lk sukat
KUDONTA	Pujotustyö esim. pahvin avulla	Kudontatyö: kehyksellä pirtanauha lautanauha kangaspuilla	
ERIKOIS- TEKNIIKAT	Perinteiset käsityömenetelmät ja erikoistekniikat esim. huovutus, silkkimaalaus, painantatyöt sekä erilaisten luonnonmateriaalien käyttö sopivan ajankohdan mukaan soveltaen niitä esim. koristeeksi tai lahjaksi.		
7 LUOKKA			
OMPELU KANKAAN-	Oman suunnitelman ja valinnan mukaan valmistetaan.: Yläosanvaate : esim. paita, huppari, Alaosanvaate : hame, housut, haalari Sisustustekstiilien valmistus: esim. tyyny, päiväpeitteet tilkkutyönä, lemmikkien peitteet ja pesät		
KANKAAN			

KORISTE- LU	Konekirjonta ja applikointi vaatteen korjaaminen ja/ tai koristelu Kirjonta ja lankatyöt vapaavalintaisesti.
VIRKKAUS	ala-asteella opittujen merkkien ja käsitteiden syventäminen * vapaa valintainen virkkaustyö esim. liina, kassi, huivi
NEULONTA	Ala-asteella opittujen taitojen syventäminen Kuvioneule, neuletyö tai neulekone työ vapaan valinnan mukaan
KUDONTA	Oppilas voi halutessaan tehdä kudontatyön KEHRÄSSÄ.
ERIKOIS- TEKNIIKAT	Erilaisia ajankohtaisia käsityön tekniikoita otetaan ohjelmaan mukaan haluttaessa esim. huovutus, silkkivärjäys, korujen valmistus, solmubatiikki ym. värjäys- ja painotekniikat.

TEKSTIILITIETO 3.-7. lk

Ainestietoutta ja vaatehuoltoa töiden yhteydessä.

EHEYTTÄMINEN JA AIHEKOKONAISUUDET KULTTUURI IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS

- vaalitaan perinteisten suomalaisten käsityötapojen säilymistä esim. Sukkien ja lapasten neulominen, käsityötaitajien vierailut ja työnäytökset
- erikoistekniikat mahdollistavat tutustumisen eri kulttuurien käsityötapoihin
- Esim. Batiikki, silkkimaalaus ,afrikkalaiset kangaspuut, huovutus, helmikirjonta
- osallistuminen kulttuuritapahtumiin

VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

- voidaan tutustua ja tarkastella muodin ja mainonnan vaikutusta pukeutumiseen ja sisustustekstiileihin
- opetellaan arvioimaan muodin ilmiöitä

OSALLISTUVA KANSALAISUUS JA YRITTÄJYYS

- oman käsityöpanoksen ja taitojen hyödyntäminen yhteisön hyväksi
- Esim. Äiti Teresan peitto, luokan tekstiilit
- yhteisen tuotteen valmistaminen ja myynti esim. myyjäiset

VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

- kierrätysmateriaalien hyödyntäminen
- laadukkaiden ja kestävien materiaalien käyttö
- luonnonmateriaalien käyttö raaka-aineena
- taloudellinen ajattelutapa materiaalien ja työskentelyn suhteen

TURVALLISUUS JA LIIKENNE

- liikennesääntöjen noudattaminen kangasostoksilla käydessä (7-9lk)
- työvälineiden ja koneiden turvallinen käyttö

IHMINEN JA TEKNOLOGIA

- nykYTEKNOLOGIAN hyödyntäminen esim. työn suunnittelu piirustusohjelmalla,
- ompelukonetekniikan monipuolinen hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan.

7. 18 Liikunta

Liikunnanopetuksen päämääränä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys.

Liikunnanopetus tarjoaa oppilaalle sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollista omaksua liikunnallinen elämäntapa.

Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa edetään leikin ja taitojen oppimisen kautta kohti omaehtoista harrastuneisuutta. Tämä edellyttää yksilöllisten kehittymismahdollisuuksien huomioon ottamista. Liikunta ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsensä tuntemista ja ohjaavat suvaitsevaisuuteen.

Liikunnan opetuksessa tulee korostaa yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, reilua peliä ja turvallisuutta. Liikunnanopetuksen yhteydessä on korostettava turvallista liikennekäyttäytymistä. Liikunnanopetus pohjautuu kansalliseen liikuntaperinteeseen.

Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenaajat, paikalliset olosuhteet, lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet sekä oppilaan erityistarpeet ja terveydentila.

VUOSILUOKAT 1–4

Vuosiluokkien 1–4 liikunnan opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaan valmiudet sekä yksilölliset kehitysmahdollisuudet. Opetus toteutetaan leikinomaisesti kannustavassa ilmapiirissä ja se etenee motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. Liikunnan opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii monipuolisesti motorisia perustaitoja ja saa virikkeitä harrastaa liikuntaa
- oppii hyvinvointia edistäviä ja turvallisia liikuntatapoja sekä perusuimataidon
- harjaantuu sekä itsenäisen työskentelyn taidoissaan että yhteistyötaidoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostumista
- oppii toimimaan sovittujen ohjeiden mukaan ja reilun pelin hengessä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- juoksua, hyppyjä, heittoja sekä niiden soveltamista liikuntamuotoihin
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tansseja
- leikki-, viite-, pienpelejä ja eri palloilulajeja
- luontoliikuntaa
- talviliikuntaa
- veteen totuttautumista ja uintiharjoituksia
- liikunnallisia leikkejä.

1.-2. lk

TAVOITTEET JA MENETELMÄT

Oppilas

- saa kokemuksia liikunnallisesta toiminnasta ja liikunnan ilosta
- oppii sääntöjen noudattamisen ja yhteistoiminnan merkityksen
- tutustuu eri liikuntalajeihin
- oppii eri liikuntavälineiden oikean käytön ja omasta puhtaudesta huolehtimisen
- oivaltaa hyötyliikunnan merkityksen: koulumatkat sekä välituntileikit/pelit
 - oppii liikunnan avulla kehittämään ja ylläpitämään peruskuntoa / terveyttä.

Liikunta toteutetaan

- leikinomaisesti pelien, harjoitteiden ja leikin avulla
- eri vuodenaajat ja eri liikuntamuodot huomioiden
- tukemalla lasten omatoimista liikkumista välitunneilla ja koulumatkoilla.

VOIMISTELU

järjestäytymismuodot
reaktio- ja juoksuleikit
teline- ja välineharjoitukset/ leikit

SUUNNISTUS

liikkuminen erilaisissa maastoissa
luokka/ piha/ koulun alueen kartat
maastoleikit
suunnistuksen peruskäsitteet tutuiksi

YLEISURHEILU

hyppääminen eri tavoin
heittäminen eri välinein
juoksemista eri tavoin ja matkoin

PALLOILU

pallonkäsittely erilaisilla palloilla:
kiinniotto, heitto, lyönti, potku
palloleikit

ILMAISULIIKUNTA

musiikkiliikunta
perinneleikit
rytmit ja lorut

LUISTELU

perusluistelu: eteen/ taakse
pysähtyminen ja kääntyminen
jääleikit

HIIHTO

perinteiset hiihtotekniikat
mäen lasku- ja nousutavat
pysähtyminen ja kääntyminen
laskettelu

UINTI

perustekniikat
uimataitojen harjaannuttaminen
vesileikit
(kaupungin uimaopettajan suunnitelman mukaan)

PYÖRÄILY

liikennesäännöt
perustekniikka
kypärän käyttö
liikennekasvatus

3.-4. lk ja 5.-6. lk

Seuraavassa esitetään eri lajien oppisisällöt luokkien 3-4 ja 5-6 osalta. Luokilla 5-6 kerrataan aina luokkien 3-4 sisällöt ja 5-6 luokkien kohtaan on merkattu vain ne oppisisällöt, jotka tulevat alemmilla luokilla opetettujen lisäksi.

Luokkataso	3	4	5	6
Yleisurheilu	12	8	8	8
Suunnistus	6	4	4	4
Voimistelu	16	12	14	12
Palloilu	30	18	32	20
Hiihto	12	8	8	8
Luistelu	12	8	8	8
musiikkiliikunta	4	3	2	2
Uinti	8	8	8	8
Kestävyyssiikunta	10	7	6	6
Yhteensä (h)	110	76	98	76

Yleisurheilu

Opetuksen keskeiset tehtävät:

*koordinaation, kestävyys-, nopeuden ja jalkojen ponnistusvoiman kehittäminen

*juoksemisen, hyppäämisen ja heittämisen perustaitojen kehittäminen

3-4lk

-aitajuoksu (rytmin kehittäminen)

-pikajuoksu

-pituushyppy

-korkeushyppy

-kuulantyöntö

-turbokeihäs

-pallonheitto

-kestävyysjuoksu

-viestinvaihto

Kestävyystestinä 600m

5-6lk

-aitajuoksun tekniikka

-kolmiloikka

-telineistä lähtö

Kestävyystestinä 6min. cooper

Suunnistus

Opetuksen keskeiset tehtävät:

*maastossa liikkumisen perustaitojen opettaminen

3-4lk

-kartanlukutaidon kehittäminen

-yleisimmät karttamerkit

-kartan suuntaaminen maaston mukaan

-valokuvasuunnistus

-koulun lähikartalla suunnistaminen

5-6lk

-polkupyöräsuunnistus

-kompassin toimintaperiaate lyhyesti

-mittakaavan ymmärtäminen

Hiihto

Opetuksen keskeiset tehtävät:

*tasapainon ja koordinaation kehittäminen

*kiinnostuksen herättäminen talvisessa luonnossa liikkumiseen ja hiihtoretkeilyyn

*kunto- ja retkihihdossa tarvittavien hiihtotaitojen opettaminen

3-4lk

- sauvoittahiihto
- suksien hallintaharjoitteet
- vuorohiihto
- yksipotkuinen tasahiihto
- potkuton tasahiihto
- sivuttais- ja viistonousu
- haaranousu
- oikea laskuasento
- aurajarrutus
- totuttautumista luisteluhiihtoon
- sauvoitta

Matkahiihtoa

Luistelu ja jääpelit

Opetuksen keskeiset tehtävät:

- *tasapainon ja ketteryyden kehittäminen
- *perus- ja peliluistelun sekä pelitaidon opettaminen

3-4lk

- totuttautuminen eri luisteluasentoihin
- erilaisia liukuja
- kehäkierto eteenpäin
- rinkeliluistelu eteen- ja taaksepäin
- aurajarrutus
- T-jarrutus
- kantakäännös

Jääpallon pelin/ringeten alkeita

- ote mailasta
- kuljetus- ja syöttöharjoituksia

KUNTOLUISTELUA

Voimistelu

Opetuksen keskeiset tehtävät:

- *tasapainon, ketteryyden, nivelten liikkuvuuden, koordinaation ja suoriskohtaisen voiman kehittäminen
- *rytmitajun kehittäminen

Telinevoimistelu:

3-4lk

- permanto: *kuperkeikat eteen ja taakse
- *haarakuperkeikat
- *kärrynpyörä
- *pääseisonta
- *käsinsoisonta
- *vaaka
- *silta
- hyyt: *haarahyppy
- *jänishyppy arkulla ja penkillä
- *kuperkeikkahyppy arkulla
- rekki: *pänsuistanta
- *kieppi
- *heilunta

5-6lk

- aurakäännös
- sivuttaisjarrutus
- luisteluhiihdon eri tekniikat

5-6lk

- puolikaari eteenpäin
- ulos
- sisään
- vaaka
- kehäkierto taaksepäin
- kaarreluistelu
- sivuttaisjarrutus
- kolmoiskäännös
- erilaisia hyppyjä
- Jääpallo/ringette
- peliajatus
- sääntöjen omaksuminen

5-6lk

- permanto: *mätkäys
- *puolivoltti
- rekki: *kiintopyörähdys taakse
- *heilunta+kaarihyppy alas

Musiikkiliikunta:

-ryhti sekä vartalon ja käsien käyttö harjoitteissa

3-4lk

-rytmiharjoituksia kuunnellen, taputtaen ja liikkuen itse

-erilaisia askeleita, hyppyjä ja hyppelyitä

*vaihtoaskel

*valssin askel

*hyppyaskel

*laukka-askel eteen ja sivulle

*polvennostohyppy

*harppaushyppy

*haara-perushyppely

5-6lk

-pieniä tansseja ja liikesommitelmia

-musiikin tahdissa (myös oppilaiden suunniteltavia)

*esim. letkajenkka

Välinevoimistelu:

-musiikkiliikunnan sisältöalueita voi syventää ottamalla mukaan välineitä

*esim. vanteet, pallot

Lihaskuntoharjoittelu:

-erilaiset kuntopiirit ja lihaskuntoharjoitteet

-harjoitteet osana liikuntatunteja sekä erillisinä lihaskuntoharjoittelutunteina

Uinti

Opetuksen keskeiset tehtävät:

-oppilaiden vedessä liikkumisen ja uintitaidon kehittäminen

-uimahallikäyttämisen opettaminen

3-4lk

-veteen meno ja hyyt

-liuku- ja potkuharjoitteet

-sukellusharjoitteet

-koirakrooli

-rintauinnin alkeet

-vesipelit ja leikit

5-6lk

-rintauinti

-krooliuinti

-selkäkrooli

-hengenpelastus

Uimataidon testaus 50m

Uimataito = 200m

Matkauinti

Matkauintitesti = 6min.cooper

Palloilu

Opetuksen keskeiset tehtävät:

-yhteistoiminnan ja reilun pelin ajattelun kehittäminen

-silmä-käsi ja silmä-jalka koordinaation sekä ketteryuden kehittäminen

-eri palloilulajien peliajatuksen kehittäminen

3-4lk

5-6lk

Jalkapallo:

-haltuunotto, syöttö ja kuljettaminen

-pienpelejä

-laukaisu, pääpusku, ulkoteräsyöttö

-peliajatus ja säännöt

Pesäpallo:

-heittäminen, kiinniotto ja lyönti

-pelipaikat

-pienpelit

-syöttäminen

-kiinniotto + nopea heitto

-peliajatus ja säännöt

-lyöntimylly

Huom! Pesäpallotunneille aina juoksuharjoitteita (ei seisoskelua!!)

Koripallo:

-pallon käsittely ja kuljettaminen
-syötön vastaanotto
-korinheitto
-pienpelit
-tukijalan käyttö

-LAY UP- heitto
-levypallon hakeminen
-peliajatus ja säännöt
-paikkapuolustus

Lentopallo:

-kopittelu sormilyönnin tekniikalla
-sormilyönti
-ala-aloitus
-pienpelit (esim.penkkipallo)
Huom:soft-pallon käyttö!

-hahalyönti
-iskulyönnin tapailua
-peliajatus ja säännöt
-kolmen kosketuksen peliin pyrkiminen

Salibandy:

-salibandyä suositellaan verryttelyksi eri lajeihin ja kerhotuntipeliksi.

Kestävyysliikunta

Opetuksen keskeiset tehtävät:

-herättää oppilaan innostus omatoimiseen kestävyysliikuntaan vapaa-ajalla
-ohjata oppilaita tekemään kestävyysharjoitteet oikeilla vauhdeilla ja riittävän pitkäkestoisina

3-6lk

*juoksu-ja pyöräilylenkkejä sekä erilaisia luontoretkeä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- hallitsee motorisia perustaitoja ja osaa soveltaa niitä eri liikuntamuodoissa
- osaa juosta, hypätä ja heittää
- osaa voimisteluliikkeitä ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- osaa ilmaista itseään liikunnan avulla ja liikkua rytmin tai musiikin mukaan
- osaa käsitellä pelivälineitä leikeissä ja harjoituksissa sekä toimia peleissä
- osaa liikkua luonnossa opetuskarttaa hyväksi käyttäen
- osaa luistelussa liukumisen, eteenpäin luistelun ja jarrutuksen
- pystyy liikkumaan suksilla monipuolisesti
- pystyy uimaan monipuolisesti uintisyvyisessä vedessä
- toimii pitkäjänteisesti ja suhtautuu realistisesti omiin suorituksiinsa
- osaa pukeutua tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtia puhtaudestaan
- toimii itsenäisesti ja ryhmässä sovittujen ohjeiden mukaan sekä osallistuu vastuullisesti ja yritteliäästi liikunnan opetukseen.

VUOSILUOKAT 5–9

Vuosiluokkien 5–9 liikunnanopetuksessa tulee ottaa huomioon tässä kehitysvaiheessa korostuvat sukupuolten erilaiset tarpeet sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen erot. Monipuolisen liikunnanopetuksen avulla tuetaan oppilaan hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja yhteisöllisyyteen sekä luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Opetuksessa annetaan mahdollisuuksia liikunnallisiin elämyksiin ja tuetaan oppilaan itsensä ilmaisua.

TAVOITTEET

Oppilas

- kehittää edelleen motorisia perustaitoja ja oppii liikunnan lajitaitoja
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä
- oppii kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään
- kehittää uimataitoaan ja opettelee vedestä pelastamisen taitoja

- oppii toimimaan turvallisesti ja asianmukaisesti liikuntatilanteissa
- oppii toimimaan itsenäisesti ja ryhmässä
- opettelee hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastamismahdollisuuksista.

KESKEISET SISÄLLÖT

- juoksua, hyppyjä ja heittoja eri liikuntalajeissa
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tanssia
- pallopelejä
- suunnistusta ja retkeilyä
- talviliikuntaa
- uintia ja vesipelastusta
- toimintakyvyn kehittämistä ja seurantaa sekä lihashuoltoa
- uusiin liikuntamuotoihin tutustumista ja liikuntatietoutta.

Perusopetuksen luokkien 7 - 9 liikunnan opetussuunnitelma

Poikien opetuksen suunnitelma

Kuntoharjoittelu ja kestävyysliikunta

Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että oppilas osaa ylläpitää ja kehittää omaa fyysistä kuntoaan (kestävyys, voima, liikkuvuus, nopeus, tasapaino, koordinaatio, ketteryys) ja osaa yhdistää terveystiedon tietoaineksen käytännön toteutukseen. Oppilasta ohjataan liikkumaan vapaa-aikanaan.

Toteutetaan osana jokaista liikuntatuntia sekä erillisinä kuntoharjoittelutunteina esim. erilaiset kuntopiirit, kuntosaliharjoittelu ja oman kunto-ohjelman toteuttaminen (integrointi terveystietoon). Lisäksi keväällä pidetään erillinen kestävyysliikunta jakso, jolloin juostaan lenkkejä ja suoritetaan korttelisuunnistus. Lisäksi pyritään juoksemaan yksi todella pitkä lenkki eli perinteinen Ouluveden lenkki (14.6km).

Linkkejä:

- <http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/lihasv/index.htm>
- <http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/kestav/index.htm>

Telinevoimistelu

Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että oppilas osaa perusliikkeitä ja avustuksia eri telineillä, huolehtii yhteisvastuullisesti järjestelyistä, huomio turvallisuusnäkökohdat ja yrittää parhaansa omalla taitotasollaan.

Keskeiset sisällöt:

7. luokka	8.- 9. luokka
Permanto <ul style="list-style-type: none"> • tasapaino mm. erilaiset vaa'at • käsinseisonta tukea vastaan • puolivoltti eteenpäin • kärrynpyörä molempiin suuntiin 	Permanto <ul style="list-style-type: none"> • kuperkeikka eteen ja taakse • käsinseisontakuperkeikka eteen ja taakse • voltti eteen minitrampoliinilta • liikesarjoja
Renkaat <ul style="list-style-type: none"> • turmariipunta • heilunta • taittoriipunnasta heilautus taakse alas ja takaisin 	Renkaat <ul style="list-style-type: none"> • neulansilmä voltti • kieppi maasta ponnistaen • liikesarjat

Nojapuut <ul style="list-style-type: none"> • heilunta ja näpäys • nojakävely • sivuhyppy alas 	Nojapuut <ul style="list-style-type: none"> • olkaseisonta • käännös nojapuiden päällä ns. poikien käännös • sivuhyppy alas kääntyen • kuperkeikka • liikesarjat
Rekki <ul style="list-style-type: none"> • kieppi maasta • kiintopyrähdys taaksepäin • kaarihyppy • polvikieppi 	Rekki <ul style="list-style-type: none"> • heilunta • heilunta kääntyen • liikesarjat • kiintopyrähdys eteenpäin
Minitrampoliini <ul style="list-style-type: none"> • ponnistus • erilaisia hyppyjä 	Minitrampoliini <ul style="list-style-type: none"> • erilaisia hyppyjä
Hyppy <ul style="list-style-type: none"> • haarahyppy • kyykkyhyppy poikittaiselta hyppyarkulta • haarahyppy poikittaisella ja pitkittäisellä hyppyarkulla 	Hyppy <ul style="list-style-type: none"> • kyykkyhyppy pitkittäisellä hyppyarkulla • urhohyppy poikittaisella hyppyarkulla • taittohyppy pitkittäisellä hyppyarkulla

Linkkejä: <http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/voimistelu2/index.htm>

Uinti

Keskeisinä tavoitteina on, että oppilas osaa monipuoliset vedessä liikkumisen taidot, on uimataitoinen ja hänelle sopiva taloudellinen matkauintitapansa harjaantuu. Lisäksi on tärkeää, että oppilas osaa huomioida turvallisuuden vesiliikunnassa.

Keskeiset sisällöt:

7. luokalla <ul style="list-style-type: none"> • rintauinnin taloudellinen suoritus • selkäkrooli • vedestä pelastaminen: kylkiuinti ja uhrin kuljetus 	8. - 9. luokalla <ul style="list-style-type: none"> • krooliuinti • pää edellä veteen meno • starttihyppy • vedestä pelastaminen: sukellukset, veden polkeminen ja kellunta, pelastushyppy, vedestä nostaminen, pinnan alta pelastaminen
--	---

Lisäksi:

- vesipelit
- kuntouinti
- uimahyppyjä

Linkkejä:

<http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/uinti/index.htm>

<http://www.suh.fi/tavoitetaulukko.html>

Yhteistanssi (pojat ja tytöt)

Yleistavoitteet: oppilas osaa yleisimpien lavatanssien perusteet, toimii kohteliaasti ja hyväksyy parikseen kenet tahansa.

Keskeiset sisällöt:

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• parinvaihtotansseja• valssin perusaskel, oikea pyörintä• letkajenkka ja/tai jenkka	8. - 9. luokilla <ul style="list-style-type: none">• parinvaihtotansseja• humppa• yhteistanssi• kertaus (tanssiaiset)
--	--

Palloilu

Palloilun yleistavoitteet: oppilas kokee yhdessä pelaamisen iloa, nauttii taidoista ja fyysisestä ponnistelusta sekä pelaa reilun pelin periaatteiden mukaisesti. Oppilas osaa opetukseen kuuluvien pallopelien perusteet.

Keskeiset sisällöt:

Jalkapallo

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• hallittu pallon kuljetus• tarkka syöttö, syötön korostaminen pelissä• varma syötön vastaanotto ja kuoletus• liikkuminen ja syöttäminen• rajaheitto• pukkaaminen• koko pelitilan käyttö• peliä ja pelinomaisia harjoitteita	8. - 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• harhautukset• pallon riisto• erikoistilanteet: kulma- vapaa- ja rangaistuspotku• pelaajien erilaiset roolit - maalivahdin toiminta, hyökkääjien ja puolustajien tehtäväjako• joukkueen yhteistoiminnan muodot esim. auttaminen puheella, kenttätasapaino• peliä ja pelinomaisia harjoitteita
---	--

Linkejä: <http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/futis/index.htm>

Koripallo

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• syöttö ja sen korostaminepelissä• yhden käden perusheitto• lay-up omasta kuljetuksesta ja syötöstä• tukijalan käyttö: liikkuminen tukijalan varassa, lähtö kuljetukseen ja oikea pysähtyminen• keskeiset säännöt (kaksoiskuljetus, askelvirhe, kontakti, pallon riisto)• palloleikkejä• pienpelejä, katukoripalloa	8. - 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• peliä ja pelinomaisia harjoitteita• harhautukset• suojaaminen ja pallon riisto• erilaisia heittoja• levypallopelejä• hyökkäys ja puolustus eri tilanteissa
--	--

Lentopallo

Yleistavoitteena on, että oppilaat pystyvät pelaamaan kolmen kosketuksen peliä.

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• pienpelejä ja pelinomaisia harjoitteita (pomput/kopit)• liikkuminen• puolustusasento• hyppy verkolla• sormilyönti• hihalyönti• ala-aloitus• pistelasku• pelipaikat ja pelipaikkojen kierto	8. - 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• pienpelejä ja pelinomaisia harjoitteita• syötön vastaanotto• torjunta• juju, iskulyönti• sijoittuminen eri tilanteissa• passarin paikka• yläaloitus• 6-puolustus• etu- ja takapelaajasäännöt
--	---

Linkkejä: <http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/lentopal/index.htm>

Pesäpallo

Keskeinen taitotavoite on saada lyönti osumaan mahdollisimman varmasti palloon.

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• peliä ja pelinomaisia harjoitteita (lyönti- ja heittomylyt, kahden pesän pelit)• heittäminen• kiinniotto• peruslyönnit• näpäys• syöttö• vihellykset• keskeiset säännöt• sijoittuminen eri tilanteissa• pelitaktiikka	8. - 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• peliä ja pelinomaisia harjoitteita• maapallon kiinniotto (vastaan tulo - kiinniotto - heitto)• kärkeäminen ja pesältä eteneminen• lukkarin toiminta• erilaiset sisä- ja ulkopelitalanteet• pelissä ei taktisia vääriä aika liian korkeita syöttöjä• pelitaktiikkaa
---	---

"Salibandy"

Korostuu fyysinen rasitus ja reilu peli. Tavoitteena on, että oppilas osaa pelata yhdessä sovittujen, sovellettujen sääntöjen mukaan.

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• hallittu pallon kuljetus• tarkka syöttö• syötön vastaanotto ja laukaisu• liikkuminen ja syöttäminen• koko pelitilan käyttö• peliä ja pelinomaisia harjoitteita	8. - 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• harhautukset• pallon riisto• laukaisu liikkeestä• peliä ja pelinomaisia harjoitteita• pelaajien erilaiset roolit - maalivahdin toiminta, hyökkääjien ja puolustajien tehtäväjako
---	---

Mailapelit

Kaikille yhteisillä kursseilla lajina on sulkapallo. Pelissä korostuu liikkuminen (T-piste) ja reilu, omatoiminen pelaaminen (säännöt: rajat, syöttö, pistelasku)

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• mailaote• lyöntiasento, vartalon kierto lyönnissä• clear (pitkä) ja drop (lyhyt) kämmenlyönti• syöttö	8. - 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• liikkuminen• rystilyönti• smash (isku) -lyönti
--	---

Linkejä:

<http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/sulkapal/index.htm>

<http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/pingis/index.htm>

Luistelu ja jääpelit

Yleistavoitteena on sujuva, vauhdikas ja turvallinen luistelu. Korostuu toisten huomioiminen ja pelistä nauttiminen.

Keskeiset sisällöt:

7.luokka <ul style="list-style-type: none">• luisteluasento• liukuminen ja pysähtyminen• kaarreluistelu• pallon käsittely paikallaan ja liikkeessä• tarkka syöttö ja vastaanotto paikalta ja liikkeestä• pelipaikat (puolustajat /hyökkääjät)• pienpeliä• kaukalopalloa• keskeiset säännöt	8. - 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• kaarreluistelu taaksepäin• suojaaminen ja harhautukset• eri pelaajien tehtävät• liikkuminen ja paikanpito• syöttämisen korostaminen pelissä• tekniikkaradat• pienpeliä• kaukalopalloa
--	---

Linkejä: <http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/jaakiekk/index.htm>

Hiihto (tytöt ja pojat)

Yleistavoitteena on, että oppilas löytää oman tavan harrastaa talviliikuntaa.

Keskeiset sisällöt:

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• opitun kertaus• luistelutekniikoiden syventäminen• kuntohiihto	8. luokka <ul style="list-style-type: none">• kuntohiihto• luistelutekniikoiden syventäminen <p>9. luokka</p> <ul style="list-style-type: none">• tekniikoiden kertaus• hiihtoretki
--	---

Yleisurheilu

Yleistavoitteena on, että oppilaan itsenäisen työskentelyn taidot kehittyvät ja hän saa kokemuksia tehosuorituksista.

Keskeiset sisällöt:

7. luokka	8. - 9. luokka
Juokseminen <ul style="list-style-type: none">• reaktiolähdöt, pysty- ja kyyrylähtö• pikajuoksu• kestävyysjuoksu• aikatestit eri matkoilla	Juokseminen <ul style="list-style-type: none">• aitajuoksu• viestijuoksu• vauhtileikittely, intervalli• kestävyuden harjoittelu juoksemalla• juoksutestit eri matkoilla
Hyppääminen <ul style="list-style-type: none">• pituushyppy• vauhditon moniloikka (erityisesti 5-loikka)	Hyppääminen <ul style="list-style-type: none">• korkeushyppy (vauhditon, vauhti ja sen yhdistäminen ponnistukseen, hyppy lyhyellä vauhdilla, hyppy normaalilla vauhdilla, eri tyylit)• Moniloikat (esim. vauhditon 10-loikka, kinkkaus, yhdistelmät, loikkaottelut, vauhdillinen 3-loikka)
Heittäminen <ul style="list-style-type: none">• keihäänheitto (vauhditon, muutaman askeleen vauhdilla, normaalivauhdilla)	Heittäminen <ul style="list-style-type: none">• kuulantyöntö (vauhditon, vauhdillinen, eri tekniikat)• kiekonheitto• keihäs

Suunnistus ja retkeily

Tavoitteena on, että oppilas löytää kohteen karttaa apuna käyttäen, osaa turvallisen retkeilyn perustaidot sekä hänen päätöksentekotaitonsa ja luottamuksensa omiin taitoihin lisääntyy. Olennaista on oppilaan henkilökohtaisen suunnistustaidon kehittyminen ja sitä myötä rohkeus liikkua maastossa myös yksin lisääntyy.

Keskeiset sisällöt:

7. luokka Kartanlukutaidon kehittäminen <ul style="list-style-type: none">• yleisimmät karttamerkit• kartan suuntaaminen, oma sijainti kartalla• mittakaava reitinvalinta• ennakoiva kartanluku Suosittelavia harjoitteita: <ul style="list-style-type: none">• karttaretki• karttaviuhka• ratasuunnistus - korttelisuunnistus	8. - 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• suunnanotto kartalta ja suunnassa kulkeminen• kartanlukutaidon harjoittaminen (mm. korkeuskäyrien lukeminen)• matkan mittaaminen ja arviointi• reittivalinnat Eriyttäminen oppilaiden taitotason mukaan Suositeltavia harjoitteita: <ul style="list-style-type: none">• suunnistusrata tukirastilla / tukiuran läheisyydessä• ratamestaritehtävät• viuhkasuunnistus Retkeilytiedot ja -taidot <ul style="list-style-type: none">• tulenteke• retkeilijän oikeudet ja velvollisuudet
--	---

Linkejä: <http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/suunnist/index.htm>

Fyysisen kunnon seuraaminen/kuntokortti

Tavoitteena on ohjata ja kannustaa oppilasta seuraamaan omaa fyysistä kuntoa ja sen kehittymistä.

Käytetään seuraavia Nupposen liikehallintatestejä: eteentaivutus, 8-kuljetus, edes takaisin hyppely, istumaan nousu 30 sekuntia, käsipainon nosto ja vauhditon 5-loikka. Lisäksi yleisurheilun yhteydessä seurataan nopeuden ja kestävyuden kehittymistä 100 metrin ja 12 minuutin juoksujen avulla. Testit tehdään yhden kerran kurssin aikana.

Tyttöjen opetuksen suunnitelma liikuntalajeittain

Voimistelu ja tanssi

- Yleistavoitteet: Voimistelussa ja tanssin eri muodoissa oppilas pyrkii ilmaisullisuuteen ja luovuuteen. Oppilas osaa käyttää vaihtelevasti aikaa, tilaa ja voimaa harjaannuttaessaan voimistelu ja tanssitaitojaan.

Voimistelua ilman välineitä tai välineillä sekä erilaisia tansseja.

- Ryhti
- Käynnit ja juoksut: suoraviivaiset ja kaarevat radat suuntia, tempoa ja tasoja vaihdellen
- Sivuristiaskel muunnellen
- Hyyt ja hyppelyt: tasahyyt, hyppyaskelet jalan erilaisin nostoin, harppaus-, varsa-, saksi-, napsaushyppy, hyppyjen yhdistelmät
- Askelten ja hyppyjen yhdistelmät
- Vartalon liikkeet: vartalon aaltoliike taakse, pystyrentous ja koonto, vartalon vauhtiheitto, sivutaivutus, flat back, rullaus
- Kätten liikkeet: kätten rennot vauhtiheitot välineillä ja ilman, kätten kierrot, käsien kannattelu
- Jalkojen liikkeet: plie, grandplie, kyykky ja askelkyykky, jalkojen nostot eri suuntiin, jalan rento vauhtiheitto, jalan harjaukset, releve
- Rentousharjoitukset: jännitys-rentousharjoittelu, passiivinen rentoutuminen (esim. parin suorittamat ravistelut, nostot, viennit ja venytykset, myös välinettä hyödyntäen), kokonaisrentoutuminen ajatuksen/mielikuvan, painontunteen, hengityksen ja musiikin avulla
- Notkeusharjoittelu: pitkäkestoiset aktiiviset/passiiviset monipuoliset venyttelyt, stretching
- Tasapaino: staattinen tasapaino (esim. vaaka) ja dynaaminen tasapaino (esim. piruetti)
- Liikkeiden yhdisteleminen ja muuntelu aika, tila ja voimatekijöitä muunnellen sekä rytmikyvyn harjaannuttaminen

Kuntoliikunta

- Kuntopiiri/Circuit, Aerobic, Step-aerobic, kuntosaliharjoittelu, kuntonyrkkeily
 - * Aerobinen harjoittelu
 - * Lihaskuntoharjoittelu välineillä ja ilman
 - * Lihashuolto ja rentoutusharjoitukset

Telinevoimistelu

- Yleistavoitteet: Oppilas kehittää vartalon hallinta taidoissaan, ottaa vastuuta toisten oppilaiden avustamisesta ja osaa erilaisia avustuksia. Oppilas toimii yhteistyökykyisesti (esim. välineiden laitto- ja korjaustilanteissa).

7. lk	8. lk ja 9. lk
Permanto <ul style="list-style-type: none">• Kuperkeikka eteen ja taakse• Käsinsenonta ja käsinsenontakuperkeikka• Kärrynpyörä• Vaaka	Permanto <ul style="list-style-type: none">• Haarakuperkeikka eteen ja taakse• Kärrynpyörä molempiin suuntiin• Arabialainen• Puolivoltti Liikesarjat
Puomi <ul style="list-style-type: none">• Polvivaaka• Kulmaistunta• Käynnit ja käännökset	Puomi <ul style="list-style-type: none">• Vaaka• Hyyt• Kuperkeikka eteen• Arabialainen alastulona

<ul style="list-style-type: none"> • Hypyt 	<ul style="list-style-type: none"> • Kärrynpyörä • Liikesarjat
Rekki /Nojapuut <ul style="list-style-type: none"> • Heilunta + alastulot • Kieppi • Kaarihyppy maasta ponnistaen • Päinsuistunta • Riipunnat • Oikonoja 	Rekki/ /Nojapuut <ul style="list-style-type: none"> • Kiintopyörähdys • Kaarihyppy aisalta • Liikesarjat • Selinkaato
Hyppy <ul style="list-style-type: none"> • Kyykkyhyppy • Haarahyppy 	Hyppy <ul style="list-style-type: none"> • Kuperkeikkahyppy pitkittäiselle arkulle • Päähyppy
Trampoliini 7-9 lk <ul style="list-style-type: none"> • Jännehyppy, jännehyppy puoli- ja kokokierteellä, X-hyppy, kasakkahyppy, kerähyppy, lentokuperkeikka, voltti eteen 	

Yhteistanssit (pojat ja tytöt)

Yleistavoitteet: oppilas osaa yleisimpien lavatanssien perusteet, toimii kohteliaasti ja hyväksyy parikseen kenet tahansa.

7. luokka <ul style="list-style-type: none"> • parinvaihtotansseja • valssin perusaskel, oikea pyörintä • letkajenkka 	8. ja 9. luokka <ul style="list-style-type: none"> • parinvaihtotansseja • humppa • jenkka • yleistanssi
--	--

Perusliikunta

Yleistavoitteet: oppilaan itsenäisen työskentelyn taidot kehittyvät ja oppilas tiedostaa ja harjoittelee tehokasta ja taloudellista liikkumista

7.luokka	8. ja 9. luokka
Juokseminen <ul style="list-style-type: none"> • Reaktioharjoitukset • Pika- ja kestävyysjuoksun tekniikka ja harjoittelu • Viestijuoksu ja viestin vaihtotekniikka • juoksumatkojen testaus 	Juokseminen <ul style="list-style-type: none"> • Aitajuoksu • Kestävyysjuoksun harjoittelu (tasavauhtinen ja intervalli) • juoksumatkojen testaus
Hyppääminen <ul style="list-style-type: none"> • Pituushyppy * ponnistuksen suuntaaminen ylös / eteen • Moniloikat: vuoroloikat, kinkkaus 	Hyppääminen <ul style="list-style-type: none"> • Korkeushyppy • pituushyppy • 3-loikka (vuoroloikat, kinkkaus, edellisten yhdistelmät, vauhdillinen 3-loikka)
Heittäminen <ul style="list-style-type: none"> • Vauhditon keihäänheitto 	Heittäminen <ul style="list-style-type: none"> • Vauhdillinen keihäänheitto • Kuulantyöntö (vauhditon, vauhtiaskelilla) • kiekonheitto

Uinti

Yleistavoitteet: oppilas osaa monipuoliset vedessä liikkumisen taidot, hän on uimataitoinen ja hänelle sopiva, taloudellinen matkauintitapansa harjaantuu. Oppilas osaa huomioida turvallisuuden vesiliikunnassa.

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• rintauintin taloudellinen suoritus (liuku ja uloshengitys veteen)• selkäkrooli• vedestä pelastaminen: : sukellukset, veden polkeminen ja kellunta	8. ja 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• krooliuinti• pää edellä veteenmeno• starttihyppy• vedestä pelastaminen, pelastushyppy, vedestä nostaminen, kylkiuinti ja pelastettavan kuljetus
<ul style="list-style-type: none">• hydrobic / vesivoimistelu• vesipelit• kuntouinti• uimahyppyjä	

Suunnistus ja retkeily

Yleistavoitteet: oppilas löytää kohteen karttaa apuna käyttäen ja osaa turvallisen retkeilyn perustaidot. Oppilaan päätöksentekotaito ja luottamus omiin kykyihin lisääntyy. Oppilasta kannustetaan henkilökohtaisen kartanlukutaidon kehittämiseen ja rohkeuteen yksin maastossa liikkumiseen.

7. luokka	8. ja 9. luokka
Kartanlukutaidon harjaannuttaminen <ul style="list-style-type: none">• mittakaava• yleisimmät karttamerkit• korkeuskäyrät• reitinvalinta• kartan suuntaaminen, paikantaminen• ennakoiva kartanluku	Kartanlukutaidon harjoittaminen <ul style="list-style-type: none">• erityisesti korkeuskäyrien lukeminen Eriyttäminen oppilaiden taitotason mukaan Matkan mittaaminen ja arviointi Suunnassa kulku Suunnanotto kartalta ja sen harjoittaminen käytännössä

Hiihto (tytöt ja pojat)

Yleistavoitteena on, että oppilas löytää oman tavan harrastaa talviliikuntaa.

Keskeiset sisällöt:

7. luokka <ul style="list-style-type: none">• opitun kertaus• luistelutekniikoiden syventäminen• kuntohiihto	8. luokka <ul style="list-style-type: none">• kuntohiihto• luistelutekniikoiden syventäminen 9. luokka <ul style="list-style-type: none">• tekniikoiden kertaus• hiihtoretki
--	--

Luistelu

Yleistavoitteet: oppilaan tasapaino, kyky joustaa polvista ja sijoittaa paino tarkoituksenmukaisesti kehittyä. Opetusta eriytetään taitotason mukaan.

Taitoluistelu

1. Perusluistelu eteen ja taakse koko terällä potkien
2. Kehäkierto eteen ja taakse
3. Erilaisia tasapainoharjoitteita: liukuja kahdella jalalla ja yhdellä jalalla eteen ja taakse, suoraan ja kaartaen
4. Käännöksiä: kolmoskäännös, kantakäännös
5. Hypyt: laukka-, varsa-, kärki- ja valssihypy sekä niiden yhdistelmät
6. Pyörinnät: kahden jalan pyörintä
7. Pienten sarjojen suunnittelu yksin/pareittain/ryhmässä ja niiden esittäminen

Peliluistelu - matala luisteluasento ja koko terän potku

1. Perusluistelu eteen ja taakse koko terällä potkien
2. Kehäkierto eteen ja taakse, pujottelu, nopeat suunnanvaihdokset
3. Jarrutukset: aura- ja hockeyjarrutus, kiihdytys ja jarrutus
4. Käännökset: kahden jalan käännös edestä taakse ja päinvastoin
5. Hypyt: tasahypy suoraan ja kääntyen 180 astetta

Linkkejä:

<http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/luistelu/index.htm>

Palloilu

Tavoitteet

- oppilas kokee yhdessä kisaamisen ilon, nauttii taidoista ja fyysisestä ponnistelusta sekä pelaa reilun pelin periaatteiden mukaisesti

Lajista riippumatta palloilun opetuksessa huomioidaan seuraavia pelikäsitteiden kehittämiseen liittyviä seikkoja:

- Pelinomaisuus harjoitteissa ja pienpelejä (yhteisöllisyys: esim. maali suoraan syötöstä)
- Toiminta hyökkäyksessä ja puolustamisessa
- Vapaan paikan hakeminen, syöttövarjokäsitteen ymmärtäminen
- Give and go -periaate
- Kenttätasapaino: rajataan puolustajien ja hyökkääjien liikkumista, esim. kaista-ajattelu, lohkot, keskirajasääntö
- Pelin levittämisen periaate, esim. portit keskirajalla, kuolleen alueen peli
- Syvyysperiaate: sumppujen purkaminen maalin edustilanteissa

Jalkapallo, kaukalopallo, ringette ja salibandy

7. luokka	8. ja 9. luokka
Tarkka syöttö Varma haltuunotto Kuljetus: pallon hallinta Pallon suojaaminen Maalilaukaisu	Pallon haltuunotto liikkeessä (ajoitus) Syöttö liikkuvalla pelaajalle (ajoitus, suuntaaminen) Kuljetus ja katse ylös Harhautus Pallon riisto Maalivahdin toiminta Jalkapallo: sivurajaheitto, pukkaus Pelin harrastaminen Peli kuntopelinä

Säännöt jääpeleissä ja salibandyssä: pelin aloittaminen, virheet ja vapaalyönti, maalivahdin toiminta
 Säännöt jalkapallossa: pelin aloittaminen, sivurajaheitto, maalipotku, kulmapotku, maalivahdin toiminta

Linkkejä: <http://www.koulukanava.fi/liikunta/sport/ringette/index.htm>

Mailapelit

Kaikille yhteisillä kursseilla lajina on sulkapallo. Pelissä korostuu liikkuminen (T-piste) ja reilu, omatoiminen pelaaminen (säännöt: rajat, syöttö, pistelasku)

7. luokka <ul style="list-style-type: none"> • mailaote • lyöntiasento, vartalon kierto lyönnessä • clear (pitkä) ja drop (lyhyt) kämmenlyönti • syöttö 	8. - 9. luokka <ul style="list-style-type: none"> • liikkuminen • rystilyönti • smash (isku) –lyönti
---	---

Lentopallo

Yleistavoitteet: oppilas kehittyy liikkumisessaan pallon alle ja pallon suuntaamisessa ylös! Oppilaat pystyvät pelaamaan kolmen kosketuksen peliä.

7. luokka	8. luokka	9. luokka
Tekniikka <ul style="list-style-type: none"> • sormilyönti • ala-aloitus • hihalyönti Tekniikkaharjoituksissa pelinomaisuus	Tekniikka <ul style="list-style-type: none"> • passipeli • ala-aloituksen suuntaaminen • syötön vastaanotto Tekniikkaharjoituksissa pelinomaisuus	Tekniikka <ul style="list-style-type: none"> • pelinomaisia harjoitteita perustekniikkaa soveltaen • pienpelejä • sijoittuminen aloituksen vastaanottotilanteessa • aloituksen nosto passarille • 6-puolustus
Sovelletut pienpelit, joissa ajatuksena aloituksen vastaanoton helpottaminen: pomppupeli ja koppipeli Rajoittamaton kosketusten määrä - 3 kosketuksen peli Sijoittuminen kentällä eri tilanteissa Säännöt <ul style="list-style-type: none"> • pelipaikat ja pelipaikkojen kierto • pistelasku 		Peli 6 v 6 Verkon yli tulevan pallon voi ottaa esim. pompusta Säännöt: keskirajan ylitys ja verkkovirheet

Koripallo

7. luokka	8. ja 9. luokka
Tekniikka <ul style="list-style-type: none"> • rannesyöttö • tukijalan käyttö ja syöttöharhautus • kuljetus (katse ylös) ja pallon suojaaminen • koriinheitto • 1-tahtipysähdys kuljetuksesta ja koriinheitto Tekniikkaharjoitteissa pelinomaisuus	Tekniikka <ul style="list-style-type: none"> • lay up omasta kuljetuksesta/syötöstä • heitto- ja kuljetusharhautus Tekniikkaharjoitteissa pelinomaisuus Pelin harrastaminen

Taktiikka

- vapaan paikan hakeminen: 1) give and go -periaate, 2) pienpelit, jossa kuljetus kielletty
- katukoris (esim. 3 v 3)
- paikkapuolustus (2-1-2)
- hyökkäys paikkapuolustusta vastaan (1-2-2): kenttätasapaino ja sen horjuttaminen; ylivoimatilanteen rakentaminen
- levypallo: sulkeminen ja levypallon hakeminen
- nopea hyökkäys

Säännöt

- kaksoiskuljetus
- askelvirheet (lähtöaskeleet, lay up, 1-tahtipysähdys, 2-tahtipysähdys, tukijalka...)
- kolmen sekunnin virhe
- palautuspallo
- henkilökohtaiset virheet sivurajana

Pesäpallo

Yleistavoitteet: oppilaan silmä-käsikoordinaatio kehittyy. Oppilas saa varman osuman palloon.

7.luokka	8. ja 9. luokka
Tekniikka <ul style="list-style-type: none">• peruslyönti ja pystynäpäys• lyönnin suuntaaminen• heitto• kiinniotto; liikkuminen palloa vastaan• syöttö	Tekniikka <ul style="list-style-type: none">• vauhdillinen lyönti• vastaantulo - kiinnioton ja nopean heiton yhdistäminen (taittoheitto) Pelin harrastaminen
Taktiikka <ul style="list-style-type: none">• lyönnin suunta ja voimakkuus eri tilanteissa• kärkeäminen ja pesältä lähtö• kiinniottojen varmistaminen• toiminta sisäpelaajana: Lyöntijärjestys. Lyöjän ja etenijän auttaminen ("kaaripeli"). Etenijä: pelitilanteiden seuraaminen ja peliä rakentava toiminta.• toiminta ulkopelaajana: Sijoittuminen eri tilanteissa. Pelitilanteiden seuraaminen ja järkevä toiminta: esim. poltetaan lähimmälle pesälle... Esimerkkejä koulupesissä säännöiksi: <ul style="list-style-type: none">• matala syöttö (vapaa taival soveltaen)• syöttöoikeus kysymällä lyöjältä• laitton lyönti• koppilyönti• ajolähtö (viimeinen lyönti heti=kaikki etenevät pesävälin ja kotiinjuoksijasta palo)• harhaheitolla eteneminen (yksi pesäväli)• vuoronvaihto: esim. 1 lyöntikierto + 2 paloa• vihellykset	

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 9. luokan päättyessä

Oppilas

- työskentelee yleensä aktiivisesti, yritteliäästi ja myönteisessä hengessä.
- osoittaa toiminnassaan vastuuta, huomioi toiset, noudattaa sopimuksia ja toimii reilun pelin -hengessä
- pystyy toimimaan ryhmässä ja joukkueessa
- pystyy itsenäiseen toimintaan ohjatussa tilanteessa
- osaa ydintaidot perusliikunnassa
- osaa voimistelussa pieniä sarjoja
- osaa jonkin seura- ja kansantanssin
- osaa opiskeltujen palloilulajien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa liikkua luonnossa luontoa kunnioittaen ja karttaa apuna käyttäen
- osaa uida yhtäjaksoisesti vähintään 200 metriä, josta 50 metriä on selkäuintia. Hallitsee keskeisiä vedestä pelastamisen taitoja.
- osaa luistella ja hiihtää sujuvasti
- on kunnoltaan keskitasoinen
- tietää perusteet terveyden ja liikunnan välisistä yhteyksistä
- tuntee monipuolisesti liikuntakulttuuria

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa ydintaidot juoksuissa, hyppyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävänsä rytmin merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisimpien pallopelien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat
- hallitsee uimataidon sekä osaa vesipelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunnille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta.

7.19 Kotitalous

VUOSILUOKAT 7–9

Kotitalouden opetuksen tarkoituksena on kehittää arjen hallinnan edellyttämiä käytännön taitoja, yhteistyövalmiuksia ja tiedonhankintaa sekä niiden soveltamista arkielämän tilanteissa. Tehtävänä on ohjata oppilasta ottamaan vastuuta terveydestään, ihmissuhteistaan ja taloudestaan sekä lähiympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta.

Kotitalouden opetuksen tulee perustua käytännön toimintaan ja ryhmässä toimimiseen sekä oppilaan omien lähtökohtien huomioon ottamiseen ja kokonaisvaltaisen kasvun tukemiseen. Oppiaineessa perehdytään moniin ihmisen hyvinvoinnin ja hyvän elämän kannalta tärkeisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät nuorta itseään, kotia ja perhettä sekä niiden yhteyksiä muuttuvaan yhteiskuntaan ja ympäristöön. Kotitalouden opetus tarjoaa mahdollisuuksia opetuksen eheyttämiseen ja yhteistyöhön muiden oppiaineiden kanssa ja soveltaa käytäntöön useiden eri alojen tietoa.

KAIKILLE YHTEINEN KOTITALOUS 7.LK

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään hyvien tapojen ja tasa-arvon merkityksen yksilön ja perheen hyvinvoinnin kannalta
- pohtimaan kotitalouden arjen hallintaa ja sen yhteyksiä omiin valintoihinsa ja toimintaansa
- tekemään ruokatalouden, asunnon ja tekstiilien hoitoon liittyviä perustehtäviä ja käyttämään tarkoituksenmukaisia, turvallisia ja kestävästi kehityksen mukaisia aineita, välineitä ja työtapoja
- toimimaan harkitsevana ja vastuunsa tuntevana kuluttajana sekä tiedostamaan kulutukseen liittyviä ongelmia
- tiedostamaan kotitalouksien toimintaan liittyvää kansallista kulttuuria sekä kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden tuomia mahdollisuuksia.

KESKEISET SISÄLLÖT

Perhe ja yhdessä eläminen

- hyvät tavat, tapakulttuuri ja kodin juhlat
- sosiaalinen vastuu ja välittämisen ilmapiiri
- tasa-arvo ja ajankäyttö perheessä

Ravitsemus ja ruokakulttuuri

- ravitsemussuositukset ja terveellinen ruoka
- ruoan laatu ja turvallisuus
- perusruoanvalmistusmenetelmät
- aterioiden suunnittelu ja erilaisia ruokailutilanteita suomalaisessa ruokakulttuurissa
- ruokakulttuurien muuttuminen

Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta

- oman rahankäytön suunnittelua
- kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet
- tuotteiden ja palvelujen hankinta ja käyttö
- kulutuksen ympäristövaikutukset

Koti ja ympäristö

- asunnon ja tekstiilien hoito
- kotitalouden jätehuolto
- kotitalouskoneiden ja kodin laitteiden käyttöä

AIHEKOKONAIUUDET

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys

- valmistetaan perinteisiä suomalaisia ruokia ja leivonnaisia sekä tutustutaan kansainväliseen ruokakulttuuriin

Viestintä- ja mediataito

- voidaan tutustua esim. lehtien ruoka- ja kuluttaja-aiheisiin

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta

- taloudellinen työskentely
- jätteiden lajittelu

Turvallisuus ja liikenne

- työvälineiden ja koneiden turvallinen käyttö

ARVIOINTI

Arvosanan määräytymisperusteina ovat jatkuva havainnointi oppitunneilla (käytännön työtaidot, tiedon hankintataidot, yhteistyötaidot, harrastuneisuus ja aktiivisuus), teoriakokeet ja kotitehtävien suorittaminen.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITTEERIT ARVOSANALLE 8

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Oppilas

- osaa noudattaa hyviä tapoja ja ottaa muut huomioon käyttäytymisellään sekä toimia itsenäisesti ja ryhmässä
- tuntee kotitaloustyön suunnittelun, tasapuolisen työnjaon ja ajankäytön perusteita ja osaa soveltaa niitä oppimistilanteessa.

Käytännön työtaidot

Oppilas

- tuntee ruoka-aineiden ominaisuuksia, tavallisimpia ruoanvalmistuksen menetelmiä ja osaa käyttää näitä hyväkseen ruoanvalmistuksessa
- osaa valmistaa ohjatusti suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia ja koostaa ateriansa ravitsemussuositukset huomioon ottaen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja tavallisimpia kodinkoneita ja -välineitä turvallisesti
- osaa tulkita tekstiilien hoito-ohjeita ja hoitaa tavallisimpia tekstiilejä
- osaa tehdä kodin siivouksen perustehtäviä
- osaa toimia ympäristöä säästäen, valita tarkoituksenmukaisia pesu- ja puhdistusaineita sekä huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta.

Tiedonhankinta- ja käsittelytaidot

Oppilas

- osaa etsiä ja hyödyntää kotitalouden tietoja eri lähteistä, tulkita yleisimpiä tuote- ja pakkausmerkintöjä ja symboleja sekä pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta
- osaa pääpiirteittäin kertoa mistä kotitalouksien menot koostuvat ja tehdä oman rahankäyttösuunnitelmansa
- tuntee tärkeimmät kuluttajan vastuu ja vaikutusmahdollisuudet.

KERHOTOIMINTA

Mahdollisuuksien mukaan voidaan järjestää kotitalouskerhoja. Kerhotoiminta vahvistetaan vuosittain työsuunnitelmassa.

7. 20 Valinnaiset aineet

Perusopetuksen valinnaisten aineiden tehtävä on syventää ja laajentaa perusopetuksen yhteisten oppiaineiden, erityisesti taide- ja taitoaineiden, mukaan luettuna kotitalous, sekä haluttaessa aihekokonaisuuksien tietoja ja taitoja oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden tehtävä on myös antaa oppilaalle mahdollisuus syventää harrastuksiaan ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita. Valinnaisten aineiden tulee tukea perusopetuksen tavoitteita.

Valtioneuvoston asetuksen 1435/2001 6 §:ssä on määritelty valinnaisten aineiden yhteenlaskettu vähimmäisviikkotuntimäärä sekä niiden jakaminen

- oppiaineiden syventäviin tai soveltaviin oppimääriin
- useasta oppiaineesta muodostettuihin kokonaisuuksiin
- vieraisiin kieliin
- tietotekniikkaan liittyviin aineisiin.

Opetussuunnitelmassa päätetään jokaisen valinnaisen aineen nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt sekä vuosiluokat, joilla sitä tarjotaan.

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A- ja B-kielinä opetettavien valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Muista valinnaisista kielistä päätetään opetussuunnitelmassa.

Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä oppilaan vähimmäisviikkotuntimäärä, voivat viikkotunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita.

Tuntijaossa on vuosiluokilla 1-4 taide- ja taitoaineiden (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta) vähimmäistuntimäärän lisäksi varattu kuusi vuosiviikkotuntia näille aineille yhteistä opetusaikaa. Myös vuosiluokilla 5-9 on kuusi vuosiviikkotuntia näiden aineiden yhteistä opetusaikaa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa taide- ja taitoaineiden yhteinen opetusaika voidaan jakaa mainittujen aineiden kesken yhteisesti kaikille oppilaille tai se, taikka osa siitä voidaan jättää oppilaskohtaisesti valittaviksi taide- ja taitoaineiden syventäviksi opinnoiksi.

VALINNAISET KURSSIT ÄHTÄRIN YHTEISKOULUSSA

a) ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

1. ELOKUVA-ARVIONNIN KURSSI

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti kahdeksannella luokalla

Tavoitteet:

- perustiedot elokuvasta: historia, lajit, rakenne
- kriittinen elokuva-elämys: analyysi, elokuvan maailman erottaminen todellisesta maailmasta
- elokuvan negatiivisten vaikutusten minimointi ja positiivisten vaikutusten maksimointi

Sisältö:

- elokuvan historia, sen merkittävimmät muutokset ja eri elokuvaajat
- elokuvan rakenne
- elokuvan erilaiset ilmaisukeinot ja elokuvan suhde todellisuuteen
- elokuvan analysointi

Opetusjärjestelyt ja työtavat:

Opetuksessa käytetään luennointia, luokka- ja pienryhmäkeskusteluita. Tärkeä työväline on oppilaan oma viikko. Mahdollisuuksien mukaan käytetään myös aiheeseen sopivaa kirjallisuutta. Keskustelujen merkitys on suuri, varsinkin analysoitaessa elokuvia ja opeteltaessa perustelemaan omia mielipiteitä ja tunnekokemuksia.

Arviointi:

Arvioinnissa pääpaino on jatkuvalla näytöllä tunti- ja pienryhmäkeskusteluissa. Lisäksi huomioidaan myös oppilaiden kirjalliset analyysit. Tarvittaessa järjestetään kirjallinen koe kurssin tiedollisen aineksen oppimisen arvioimiseksi. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta se otetaan huomioon äidinkielen päättöarvioinnissa.

2. NÄYTTÄMÖTYÖ

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti kahdeksannelta luokalla

Tavoitteet:

- oppilaan itseilmaisun ja esiintymistaidon kehittäminen
- yhteisvastuullisuuden ja ryhmässä toimimisen kehittäminen

Sisältö:

- harjoitellaan äänenkäyttöä ja näyttämöliikuntaa
- tutustutaan näytelmän lajeihin ja mahdollisuuksien mukaan teatterin historiaan
- tutustutaan teatterityön eri ammatteihin
- valmistellaan yksi näytelmä esityskuntoon joko valmiista käsikirjoituksesta tai ryhmän omasta tekstistä

Arviointi:

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta se otetaan huomion äidinkielen päättöarvioinnissa.

3. NÄYTELMÄKURSSI

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoitteet:

- oppilaan itseilmaisun ja esiintymistaidon kehittäminen
- yhteisvastuullisuuden ja ryhmässä toimimisen kehittäminen

Sisältö:

- opetellaan äänenkäyttöä ja näyttämöliikuntaa, harjoitellaan ilmeiden ja eleiden käyttö
- valmistetaan yksi näytelmä esityskuntoon joko valmiista käsikirjoituksesta tai ryhmän omista teksteistä

Arviointi:

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä, mutta se otetaan huomion äidinkielen päättöarvioinnissa.

4. SELVÄÄ SUOMEA. THAT`S RIGHT! ELLER HUR?

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoitteet:

- selkeyttää oppilaalle kieliopillisia rakenteita, osoittaa kielten yhtäläisyyksiä ja eroja sekä vahvistaa kieliopin tuntemusta

Sisältö:

- kielioppikurssi, jossa käydään läpi keskeiset kielen rakenteet suomen, ruotsin ja englannin kielessä ja jota tarjotaan erityisesti lukioon aikoville

Arviointi:

- kurssista tulee todistukseen suoritusmerkintä hyväksytty/hylätty

b) RUOTSI, B1-OPPIMÄÄRÄ

1. VALINNAISKURSSI 9. LK.

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Kohderyhmä:

Kaikki ruotsinkielestä kiinnostuneet ja ne oppilaat, jotka katsovat kurssin tarpeelliseksi jatko-opintojen kannalta.

Tavoitteet:

Kerrataan kielioppia, syvennetään luetun- ja kuulunymmärtämisen taitoa. Kehitetään vieraan kielen kirjallisen ilmaisun taitoa.

Sisältö:

Kurssilla käydään läpi esim. asumiseen, koulunkäyntiin ja vapaa-aikaan liittyviä tekstejä. Kerrataan keskeistä kielioppia: substantiivien ja adjektiivien taivutus, verbien aikamuodot, persoonapronominien eri muodot ja sanajärjestys. Kurssilla harjoitellaan kuullun- ja tekstinymmärtämistä sekä aineen kirjoittamista.

Arviointi:

- suoritusmerkintä hyväksytty/hylätty

c) SAKSA, B2-KIELI

1. VALINNAISKURSSI

Laajuus:

B2-kieltä opetetaan sekä 8. ja 9. luokalla kaksi tuntia viikossa

Kohderyhmä:

Tarkoitettu saksan kielestä kiinnostuneille, jotka haluavat oppia kielen perusasioita.

Tavoite:

Tavoitteena on tutustua saksankieliseen kulttuurialueeseen ja oppia kieltä siten, että selviytyisi tavallisimmissa arkielämän tilanteissa.

Sisältö:

8. LUOKKA

Tutustumista uuteen kieleen ja alkeissanavaraston kartuttamista. Opitaan kertomaan itsestä monipuolisesti. Käsiteltävät rakenteet: verbin preesens-taivutus, artikkelijärjestelmä, persoonapronominien ja substantiivien akkusatiivi, omistuspronomineja.

9. LUOKKA

Kerrataan edellisen vuoden sanastoa. Opitaan kertomaan kotiseudusta ja tutustutaan saksankieliseen kulttuurialueeseen. Harjoitellaan arkipäivän viestintätilanteita. Käsitellään perfektiiä, datiiivia, prepositioita ja sivulauseita.

Arviointi:

Numeroarvostelu. Arvostelu perustuu sekä suulliseen että kirjalliseen kielitaitoon. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. (vastuullisuus, oma-aloitteellisuus, yhteistyökyky)

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä hyväksytty.

d) VENÄJÄ, B3-Kieli

1. VALINNAISKURSSI

Laajuus:

B3-kieltä opetetaan sekä 8. että 9. luokalla kaksi tuntia viikossa.

Kohderyhmä:

Tarkoitettu kaikille venäjän kielestä kiinnostuneille, jotka haluavat oppia kyrilliset kirjaimet ja hankkia perusvalmiudet tämän kielen oppimiselle.

22.8.2011 Tavoitteena on tutustua venäjänkieliseen elämänmenoon ja oppia kieltä siten, että pystyy kommunikoimaan yksinkertaisissa puhetilanteissa ja omaa valmiudet jatkaa venäjän kielen opiskelua muissa oppilaitoksissa.

Sisältö:

8. LUOKKA

Tutustumista uuteen kieleen ja kyrillisen kirjaimiston opettelu, alkeissanavaraston ja -kieliopin kartuttamista. Opitaan tervehdykset, kontaktin ottaminen ja tutustuminen ihmisiin.

9. LUOKKA

Aikaisemmin opitun kertaus. Tutustutaan lähemmin slaavilaiseen kulttuuriin ja elämänmenoon sekä opitaan kertomaan omasta elinympäristöstä.

Arviointi:

Numeroarvostelu, joka perustuu sekä suulliseen että kirjalliseen kielitaitoon.

e) ENGLANTI

1. I Love Words I

Laajuus:

- Yksi vuosiviikkotunti kahdeksannella luokalla. Jos oppilas valitsee kurssin 8. luokalla, se jatkuu myös 9. luokalla.

Tavoite:

- syventää pakollisilla kursseilla opittua sanastoa ja kielioppia

Sisältö:

Kurssiin sisältyy sanasto- ja kielioppiharjoitusten lisäksi puheharjoituksia, kuuntelutehtäviä ja tekstin ymmärtämistä.

Arviointi:

- numeroarviointi

2. I Love Words II

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoite:

- laajentaa oppilaiden sanavarastoa ja kerrata kielioppirakenteita kokoavasti.
- kurssin valinta edellyttää I Love Words I -kurssin suorittamista

Sisältö:

Kurssiin sisältyy sanasto- ja kielioppiharjoitusten lisäksi puheharjoituksia, kuuntelutehtäviä, tekstin ymmärtämistä ja kirjoitelmarajoituksia.

Arviointi:

- numeroarviointi

f) MATEMATIIKKA

1. MATEMATIIKAN ONGELMANRATKAISUKURSSI 1

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti kahdeksannella luokalla
- kurssi matematiikasta kiinnostuneille

Tavoite:

- tavoitteena kehittää oppilaiden matemaattista ajattelua

Sisältö:

- erilaisia matemaattisia tehtäviä

Arviointi:

- suoritusmerkintä

2. MATEMAATTINEN ONGELMANRATKAISU 2

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla
- kurssi matematiikasta kiinnostuneille

Tavoite:

- matemaattisen ajattelun kehittäminen

Sisältö:

- erilaisia matemaattisia tehtäviä

Arviointi:

- suoritusmerkintä

3. ALGEBRA

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoite:

- luoda paremmat edellytykset lukion pitkän matematiikan opiskeluun

Sisältö:

- erilaisia matemaattisia tehtäviä

Arviointi:

- suoritusmerkintä

g) KEMIA

1. KEMIAN TYÖKURSSI

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoite:

- kemian tietojen ja taitojen syventäminen

Sisältö:

Kurssi painottuu kokeelliseen työskentelyyn. Syvennetään kemian tietoutta tekemällä laboratoriotöitä ja tutustumalla kemian eri ilmiöihin esim. tietotekniikkaa hyödyntäen. Kurssilla käsitellään myös ympäristöasioita ja aineiden käsittelyyn ja hävittämiseen liittyviä turvallisuustekijöitä.

Arviointi:

- kurssista tulee suoritusmerkintä hyväksytty/hylätty

h) VALINNAISKURSSIT BIOLOGIASSA JA MAANTIEDOSSA

1. ÄHTÄRIN LUONTO TUTUKSI

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti kahdeksannella luokalla

Tavoitteet:

- luonnossa liikkumisen taito
- kestävä kehitys
- luonnon antimien hyödyntäminen
- oppia havainnoimaan ympäristöä
- arvostaa luontoa ja sen luomia mahdollisuuksia

Sisällöt:

- runsaasti retkeilyä Ähtärin parhaissa luontokohteissa
- kasvien keruuta ja luonnonryttien käyttöä
- biologiaan liittyvien pienten kokeiden tai tutkimusten tekoa
- teoriaa ja käytäntöä luonnossa liikkumisesta

Arvostelu:

- kurssi arvostellaan hyväksytty/hylätty-merkinnällä oppilaan kurssilla osoittaman aktiivisuuden perusteella

2. PELLOILTA JA METSISTÄ

Laajuus:

- laajuus 2 tuntia/viikko/lukuvuosi
- valinnaiskurssi yhdeksännelle luokalle

Tavoitteet:

- ymmärtää ravinnontuotannon vaiheet tuottajalta kuluttajalle
- perehtyä maa- ja metsätalouden eri ammatteihin
- havaita metsien merkitys Suomelle ja perehtyä metsien monimuotoisuuteen ja niiden kestäväan käyttöön

Sisältö:

- kurssilla perehdytään ravinnontuotantoon ketjuna maatiloilta kauppaan sekä ravinnontuotannon edellytyksiin
- tutustutaan erilaisiin koti- ja lemmikkieläimiin sekä niiden hoitoon

- opetellaan tunnistamaan tavallisimpia puutarhakasveja, perehdytään niiden hoitoon ja käyttöön
- perehdytään metsiin meillä ja muualla sekä metsänhoitotoimiin
- mahdollisuuksien mukaan tutustutaan maatalouden sivuelinkeinoihin ja luonnonmukaiseen viljelyyn
- voidaan myös ottaa esille ympäristönsuojelua ja kestävä kehityksen perusteita maa- ja metsätalouteen liittyen
- kurssilla vierailaan mahdollisuuksien mukaan maatiloilla, eri järjestöjen ja koulujen toimipisteissä

Arvostelu:

- arvostellaan tuntiaktiivisuuden, kokeiden, aiheeseen perehtyneisyyden ja kiinnostuksen mukaan numeroarvosanoin

i) USKONTO

1. IHMISOIKEUSRYHMÄ

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoite:

Oppilas tunnistaa ihmisoikeuksia ja niiden loukkauksia ja osaa arvioida erilaisten tasa-arvo- ja oikeusvaatimusten perusteita. Osaa hahmottaa yksilön eettisen näkökulman suhteessa yhteisöön. Omaksuu ja sisäistää ihmisoikeuksien oikeudenmukaisuuden ja oppii kantamaan vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta. Hyväksyy erilaiset ihmiset rotuun, ihoväriin tai kulttuuriin katsomatta. Hyväksyy vammaiset ja vanhukset. Arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Kurssin päämääränä on kehittää oppilaan näkemystä maailmasta ja sen ihmisistä ihmisoikeusjulistuksen näkökulmasta. Oppimateriaalina Ihmisoikeusjulistus ja ajankohtaiset tapahtumat.

Sisältö:

Omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen törmättäessä rikkomuksiin ihmisoikeusjulistusta vastaan. Rikkaus, köyhyys ja terveys maailmassa. Uskonnon vapaus, suvaitsevaisuus ja syrjintä. Ihmisoikeudet, lähinnä lasten, naisten ja vanhusten. Rasismi ja ennakkoluulot.

Arviointi:

- kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä hyväksyty/hylätty

j) HISTORIA JA YHTEISKUNTAOPPI

1. MITÄ MAAILMALLA TAPAHTUU?

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti kahdeksannella luokalla

Tavoitteet

Tavoitteena on kehittää oppilaiden ajattelukykyä, johtopäätösten tekoa ja taitoa hankkia historiallista tietoa sekä valmentaa tutkivaan oppimiseen. Myös yritteliäisyyteen ja sosiaalisiin taitoihin kasvamista painotetaan opetuksessa.

Sisältö

Kurssilla käsitellään ajankohtaisia tapahtumia median ja internetin avulla. Etsitään totuutta uutisotsikoiden alta ja historiallisia taustoja nykymaailman tapahtumiin esim. miten Irakin tilanne kehittyi, liittykö Suomi NATO:on jne.

Työtavat

Käytetään mahdollisimman paljon aktivoivia työtapoja, kuten projektitöitä, opetuskeskusteluja ja dokumenttien tulkintaa.

Tietotekniikkaa käytetään valmiiden opetusohjelmien hyödyntämiseen, tiedon hakuun internetin ja tietokantojen avulla sekä pienimuotoisten tutkielmien tekoon. Samalla lisätään oppilaan valmiuksia tietoyhteiskunnassa toimimiseen.

Arviointi

- kurssista tulee suoritusmerkintä hyväksytty/hylätty

Ensisijaisesti oppilaan suorittamaa itsearviointia, jota opettaja täydentää suullisesti. Huomioidaan oppilaan antama kokonaisnäyttö mm. vastuunottaminen omasta työskentelystään.

2. RIKOS JA RANGAISTUS - oikeuskasvatuksen kurssi

Laajuus:

–yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoitteet

Oppilas oppii tuntemaan omat oikeutensa ja velvollisuutensa sekä ymmärtämään lainsäädännön ja erilaisten sääntöjen merkityksen. Keskitetään peruskouluikäisten nuorten elämänhallinnan kannalta keskeisiin asioihin, kuten oman yritteliäisyyden ja vastuunottamisen harjoitteluun.

Sisältö

Kurssilla tutustutaan suomalaiseen oikeudenkäyttöön ja sen perusteisiin. Käsitellään jokapäiväiseen elämään liittyviä yksittäisiä oikeustapauksia käytännön esimerkkien avulla. Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan käräjäoikeudessa.

Keskeistä kurssissa on arkielämän hallintaan tähtävien taitojen ja valmiuksien harjoittelu mm. perheasiat, asiointi pankissa, sopimusten teko, asuntoasiat jne.

Työtavat

Käytetään mahdollisimman paljon ajankohtaista opetusmateriaalia: sanomalehtiä, televisiota ja internetiä. Pyritään resurssien niin salliessa vierailemaan käräjäoikeuden istunnossa. Opiskelussa käytetään aktiivisuutta lisääviä työtapoja: opetuskeskustelua, väittelyä, projektitöitä ja kyselevää opetusta.

Arviointi

- kurssista tulee suoritusmerkintä hyväksytty/hylätty

Oppilas suorittaa itsearviointia, jota opettaja täydentää suullisesti. Arvioinnissa huomioidaan oppilaan antama kokonaisnäyttö: aktiivisuus tuntityöskentelyssä, kyky itsenäiseen tiedonhankintaan, oma-aloitteisuus, taito esittää tietoaan sekä sosiaaliset taidot. Tarvittaessa kirjallinen koe.

MUSIIKIN VALINNAISUUS VUOSILUOKILLA 8-9

Valinnaisen musiikin tavoitteena on kehittää oppilaan musiikillista ilmaisua. Kurssien päämääränä on opettaa oppilasta toimimaan musisoivan ryhmän vastuullisena jäsenenä. Oppilasta ohjataan löytämään musiikin alueelta oma kiinnostuksen kohteensa. Oppilaan toivotaan saavan saavutetuista taidoista iloa pitkälle elämään.

Ähtärin yhteiskoulun valinnainen musiikki painottuu bändisoittoon. Kurssit ovat laajuudeltaan joko yhden tai kahden viikkotunnin mittaisia. Kahden viikkotunnin mittainen Let's Rock –kurssi jatkuu automaattisesti, ilman eri valintaa kaksi lukuvuotta: kahdeksannella luokalla Let's Rock – bändi 1 ja yhdeksännellä luokalla Let's Rock – bändi 2. Kummallakin luokkatasolla tarjotaan myös yhden viikkotunnin mittaiset kurssit. Kahdeksannella on mahdollista valita bändikoulukurssi ja yhdeksännellä

Valinnaiset kurssit 8. luokalla

LET'S ROCK –BÄNDI 1

Laajuus: yksi vuosiviikkotunti 8 lk

Tavoitteet:

Bändisoiton perustaitojen oppiminen ja saavutetun soittotaidon kehittäminen yhteismusisoinnin avulla. Opiskelun tavoitteena on kehittää monipuolisesti oppilaan valmiuksia tuottaa musiikkia. Tärkeää on, että oppilas voisi kokea yhteismusisoinnin iloa ja hyötyä taidoista myöhemminkin.

Sisältö:

Kurssilla opitaan soittamaan ja laulamaan monipuolisesti sekä suomalaista että ulkomaista populaarimusiikkia vaihtelevien kappaleiden avulla.

Toteutus:

Opetettavat asiat tulevat esille harjoiteltavan ohjelmiston yhteydessä. Opetus tapahtuu koulun soittimilla. Kurssi jatkuu yhdeksännellä luokalla, jolloin muodostuu kahden kurssin laajuus.

Arviointi: numeroarvostelu

BÄNDIKOULUKURSSI

Laajuus: yksi vuosiviikkotunti 8 lk

Tavoitteet:

Oppilas pystyisi hallitsemaan valitsemansa bändisoittimen perustaidot ja oppisi säestämään yleisillä rytmeillä ja soinnuilla melodiaa.

Sisältö:

Opetellaan soitinten perusteita erityylisten soittotehtävien ja kappaleiden avulla. Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin säestyskuvioihin sekä tanssimusiikin että populaarimusiikin avulla.

Toteutus:

Opetettavat asiat tulevat esille käytännön harjoitusten avulla.

Arviointi: hyväksymismerkintä

Valinnaiset kurssit yhdeksännellä luokalla:

LET'S ROCK – BÄNDI 2

Laajuus: yksi vuosiviikkotunti 9 lk

Tavoitteet:

Syventää kahdeksannella luokalla saavutettuja taitoja. Pyritään harjoittelemaan kappaleita myös esityskuntoon. Tavoitteena on, että oppilaat kykenevät myös itsenäiseen harjoitteluun.

Sisältö:

Monipuolista ohjelmiston harjoittelua. Kappaleiden valinnassa on mahdollista ottaa oppilaiden musiikillisen kiinnostuksen kohteet huomioon. Tutustutaan koulun välineiden avulla musiikkiteknologiaan: käydään läpi äänentoiston käytänteitä. Kurssin päätteeksi voi mahdollisuuksien mukaan esittää tai nauhoittaa harjoiteltuja kappaleita.

Toteutus:

Opetettavat asiat tulevat esille harjoitusten ja kappaleiden yhteydessä.

Arviointi: numeroarvostelu.

k)KUVATAIDE

Ähtärin yhteiskoulu KUVATAIDE
Valinnaiset kuvataidekurssit 2010-

8lk.

PIIRUSTUS JA GRAFIIKKA 1

Harjoitellaan piirtämisen perustaitoja eri välineillä. Lyijykynä, tussi, tussiterät, hiili, öljy- ja pastelliliidut. Aiheina ovat jäljennökset (kuuluisien taiteilijoiden), vapaat omat aiheet, sarjakuvat, asetelmat sekä aiheet ulkoa luonnosta.

Kurssilla on oppikirjana Onni Ojan kirja Piirtämisen taito.

PIIRUSTUS JA GRAFIIKKA 2

Jatketaan piirtämistä, tehdään muotokuvia ja harjoitellaan harpin ja viivottimen käyttöä kuvan tekemisessä.

Grafiikan menetelmistä perehdytään kohopainantaan (linokaiverrukset) ja serigrafiaan (kankaanpainotyöt) sekä tehdään monotypioita.

Numeroarviointi.

SAVITYÖT JA MUOTOILU

Kurssilla tutustutaan erilaisiin muotoilutekniikoihin ja valmistetaan yksinkertaisia esineitä ja kolmiulotteisia kuvia. Materiaaleina käytetään puna- ja valkosavea, pahvia, paperia ja luonnonmateriaaleja.

Eri Savitekniikoiden lisäksi kurssilla tulee tutuksi saven raakapoltto ja lasitus.

Suoritusmerkintä.

9 lk.

PIIRUSTUS JA MAALAUS 1

Kurssi alkaa piirtämällä luonnoksia maalauksia varten.

Niitä tehdään sään salliessa ulkona.

Luokassa tehdään luonnospirroksia mm. asetelmista ja elävästä mallista.

Maalaukset tehdään akvarelli- ja peiteväreillä sekä ns. Cromar-valmisväreillä.

Tutustutaan värioppiin ja tehdään soveltavia harjoituksia.

Kurssilla tehdään myös yksi maalausjäljennös jonkun kuuluisan suomalaisen taiteilijan työstä.

PIIRUSTUS JA MAALAUS 2

Kurssilla otetaan käyttöön maalaustelineet ja tehdään maalaukset niiden avulla.

Tutkitaan värien maailmaa ja käytetään öljyvärejä vastaavia akryylivärejä.

Jatketaan maalausluonnosten piirtämistä ja akvarelli- ja peitevärien maalausharjoituksia.

Syvennetään väli-ilmaisua eri maalaustekniikoilla.

Tutustutaan kuuluisimpiin eurooppalaisiin taidemaalareihin ja tehdään taidejäljennös.

Käydään läpi 1900-luvun taidesuunnat.

Kurssin lopuksi pyritään järjestämään taidenäyttely Pirkanlinnaan.

Numeroarviointi.

VIESTINTÄ1

Kurssin tavoitteena on opettaa kriittistä ja analyttistä suhtautumista ympäröivään mediaan.

Kurssilla tarkastellaan käyttögrafiikkaa (tekstaus, logot, sarjakuvat, mainokset, julisteet, lehden taitto, kuvitukset, kansikuvat, lehtikuvat) ja tehdään soveltavia harjoituksia.

Analysoidaan ja tutkitaan sanomalehtien ja aikakauslehtien tekstejä ja kuvia.

VIESTINTÄ 2 JA VALOKUVA

Kurssin toisessa osassa tarkastellaan elokuvaa ja harjoitellaan videokameran käyttöä ja editointia. Digikameralla tehdään harjoituksia ryhmittäin. Oetaan tavallisilla kameroilla mustavalkokuvia ja opetellaan niiden kehitys pimiössä.

Numeroarviointi.

SAVITYÖT JA KUVANVEISTO

Kurssin alussa tehdään pari perinteistä savityötä ja oppilaat voivat harjoitella myös dreijan käyttöä. Kuvanveisto-osuudessa valmistetaan ryhmätyönä isompi kanaverkkorunkoinen massaveistos. Tehdään myös pieni koru tinavalutekniikalla. Kurssilla käydään läpi kipsireliefin tekovaiheet (savimuotti, kipsivalu). Tutustutaan suomalaiseen muotoiluun kirjojen ja netin avulla.

Suoritusmerkintä.

D) KUVAAMATAITO

1. PIIRUSTUS JA GRAFIIKKA 1 - 2

Laajuus:

- kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla
- 2 vuosiviikkotuntia (1. osa 8. luokalla, 2. osa 9. luokalla, yhteensä n.76 tuntia)

Tavoite:

- syventää ja harjoitella piirtämisen taitoja ja perehtyä grafiikan menetelmiin

Sisältö:

Harjoitellaan piirtämistä erilaisilla välineillä, jäljennetään kuuluisien taiteilijoiden piirroksia, tehdään omia aiheita, harjoitellaan viivoittimen ja harpin käyttöä, piirretään mallista sisältä ja ulkona ja tehdään yksinkertaisia mittakaavaharjoituksia.

9. luokalla tutustutaan serigrafiaan ja kohopainoon. Tehdään kankaanpainotöitä ja linokaiverruksia, sapluunapainantaa sekä monotypioita. Käydään läpi grafiikan merkintöjä ja asiaan liittyvää sanastoa.

Arviointi:

- numeroarvostelu

MAALAUUS 1 - 2

Laajuus:

- kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla
- 2 vuosiviikkotuntia, n. 78 tuntia (1. osa 8. luokalla, 2. osa 9. luokalla)

Tavoite:

Harjoitella erilaisia maalaustekniikoita, perehtyä väreihin ja tutustua tärkeimpiin taiteilijoihin ja tyyliisuuntiin.

Sisältö:

8. luokalla maalataan vesi- ja peiteväreillä ja ns. Cromar-väreillä. Käydään läpi suomalaisia kuuluisia taiteilijoita ja tehdään jäljennösharjoituksia. Lisäksi maalataan perinteisiä asetelmia ja maisemia mallin mukaan sekä omia mielikuvitusaiheita.

9. luokalla halukkaat voivat kokeilla öljyvärimaalausta ja perehdytään tärkeisiin ulkomaisiin taiteilijoihin ja tyyliisuuntiin sekä keskustellaan nykytaiteesta ja tehdään soveltavia harjoituksia.

Käydään vuosittain paikkakunnan taidenäyttelyissä (Pirkanpohja, Pirkanlinna).

Arviointi:

- numeroarvostelu

3. VIESTINTÄ

Laajuus:

- kaksi vuosiviikkotuntia yhdeksännellä luokalla, n. 78 tuntia

Tavoite:

- opettaa kriittistä ja analyyttistä suhtautumista ympäröivään kuvamaailmaan

Sisältö:

1. Elokuva-arviointi:

Tutustutaan elokuvan tekemiseen ja tehdään itse soveltavia videoharjoituksia ryhmitöinä.

Kurssin opettajana on äidinkielenopettaja.

2. Kuvaviestintä:

Tarkastellaan käyttögrafiikkaa, mm. kuvitus, lehtikuvat, julisteet, mainokset, sarjakuvat, tekstaua, logot.

Tehdään soveltavia harjoituksia ja jatketaan videokameraharjoituksia, tarkastellaan tv-mainontaa ja tehdään kuva-analyysejä.

Kurssin opettajana on kuvataideopettaja.

Arviointi:

numeroarvostelu

4. MUOTOILU

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla, 38 tuntia

Tavoite:

Tutustua muotoilun maailmaan ja eri materiaalien luonteeseen. Käsitellään aihetta suomalainen design ja suomalainen arkkitehtuuri.

Sisältö:

Tehdään harjoitustöitä paperista, pahvista, savesta, kipsistä, tinasta ja luonnonmateriaaleista.

Tutustutaan diakuvien, videoiden ja Internetin avulla tärkeisiin suomalaisiin muotoilijoihin ja arkkitehteihin.

Arviointi:

suoritusmerkintä

m) TEKNINENTYÖ

Laajuus:

- oppilaalla on valittavana joko kaksi tai neljä vuosiviikkotuntia teknistä työtä kahdeksannelle ja yhdeksännelle luokalle

Sisältö:

Oppilas valmistaa pääsääntöisesti omien suunnitelmien mukaisia toimivia, käyttötarkoitukseen soveltuvia tuotteita. Työskentely tapahtuu puutöiden, metallitöiden ja kone- ja sähköpintojen parissa.

Tavoitteet:

- työturvallisuus
- suunnitelmallisuus
- pitkäjänteisyys ja positiivinen asenne työntekoon
- materiaalien tuntemus ja tietämys niiden soveltuvuudesta eri käyttötarkoituksiin
- taloudellinen materiaalien käyttö
- yhteistyökyky
- kotitalouden koneiden ja laitteiden huolto
- mopojen, autojen ja muiden koneiden korjaus ja rakenteen tuntemus.

Arviointi:

- arviointi tapahtuu numeroarvostelulla
- yleiset kriteerit: ohjeiden noudattaminen, ahkeruus, suunnitelmallisuus, opittujen taitojen hallinta, omatoimisuus, muiden huomioonottaminen
- itsearvioinnin kehittyminen

n) TEKSTIILITYÖ 8 - 9

1. TEKSTIILITYÖ 1 JA 2

Laajuus:

- kurssipaketti valitaan kahdeksannelle ja yhdeksännelle luokalle

Tavoite:

- valmistetaan oppilaan valinnan mukaan sisustukseen, pukeutumiseen tai erikoistekniikoihin pohjautuvia kokonaisuuksia

Sisällöt:

- tekstiilityön taitoja syventävä ja harjaannuttava kurssi, jonka aikana oppilas voi keskittyä joko yhteen käsityön tekniikkaan tai edelleen kokeilla laajasti erilaisia tekniikoita tai työtapoja

Arviointi:

- numeroarvostelu

2. MUODIKKAITA VAATTEITA ITSELLE

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti kahdeksannella luokalla

Tavoitteet:

- Tavoitteena on syventää ompelutaitoja sekä harjaannuttaa luovuutta, ideointia ja ongelmaratkaisutaitoja. Painopiste on ompelussa sekä asujen valmistamisessa kierrätysmateriaaleista.

Sisältö:

- Kurssin aikana valmistetaan erilaisia asuja itselle oman valinnan mukaan.

Arviointi:

- suoritusmerkintä

3. VÄRIKKÄITÄ TILKKUTÖITÄ

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti kahdeksannella luokalla

Tavoite ja sisältö:

- Tutustutaan erilaisiin värjäystekniikoihin sekä tilkkutyömenetelmiin ja näitä työtapoja yhdistämällä valmistamaan oppilaan oman suunnitelman mukaisia tuotteita.

Arviointi:

- suoritusmerkintä

4. TEKSTIILITYÖ 3 JA 4

Laajuus:

- kahden lukukauden mittainen syventävä ja myös alalle aikoville valmentava monipuolinen käsityön tehokurssi yhdeksännellä luokalla

Tavoite:

- vahvistaa opiskelijan työtekniisiä taitoja, harrastuneisuutta sekä tukee luovuutta ja kehitysprosessia yksilöllisesti

Sisältö:

- erilaisten käsityötekniikoiden käyttöä

Arviointi:

- numeroarvostelu

5. MUOTITRENDEJÄ PUKEUTUMISEEN

Laajuus:

- kaksi vuosiviikkotuntia yhdeksännellä luokalla

Tavoite:

- sovelletaan aikaisemmin opittuja taitoja ja kehitetään luovaa ideointia

Sisältö:

- kurssin aikana tutustutaan vallitseviin muotivirtauksiin ja pyritään valmistamaan erilaisia trendiasuja oppilaan oman valinnan mukaan

Arviointi:

- suoritusmerkintä

6. JOKA LYYLIN TYYLI -KURSSI

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoitteet:

Kurssin aikana opiskellaan pukeutumiseen, tyyliin, väreihin ja meikkaukseen liittyviä kokonaisuuksia sekä terveelliseen ravintoon ja hyvinvointiin liittyviä asiasisältöjä.

Sisältö:

Tutustutaan käytös- ja pukeutumisetikettiin perhejuhlien myötä. Huomiota kiinnitetään myös oman itsetuntemuksen lisäämiseen, oman tyylin löytämiseen ja kehittämiseen sekä omasta hyvinvoinnistaan huolehtimiseen. Kurssin aikana tutustutaan kauneudenalan yrityksiin ja ammatteihin.

Arviointi:

-suoritusmerkintä

7. HUOVUTA, PUNO, VÄRJÄÄ

Laajuus:

-yksi vuosiviikkotunti

Tavoitteet:

Tavoitteena on valmistaa esteettisesti kauniita ja viimeistelyä tuotteita, jolloin suunnitteluun, materiaalin valintaan ja työmenetelmiin kiinnitetään erityisesti huomiota.

Sisältö:

Tämän valinnaiskurssin aikana on mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin käsityön tekniikoihin: kankaan värjäykseen ja painantaan eri tekniikoilla, huovutukseen, punontaan, erilaisiin askarteluihin, kirjansidontaan, kirjailuun jne. oppilaiden mielenkiinnon mukaan.

Arviointi:

- suoritusmerkintä

o) LIIKUNTA (TYTÖT JA POJAT)

1. MAILAPELIKURSSI 1 (8lk) JA 2 (9lk)

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti per kurssi

Tavoitteet:

- oppilas syventää tietoja ja taitoja mailapeleissä sekä tutustuu vieraampiin lajeihin
- oppilas kokee onnistumisen elämyksiä pelien parissa ja toisaalta hyväksyy oman tasonsa
- oppilas kykenee toimimaan erilaisissa ryhmissä sekä noudattaa reilun pelin sääntöjä

Sisällöt:

- kurssi koostuu Ähtärissä pelattavista mailapeleistä painottaen salibandyä ja golfia
- eri lajien osalta opiskellaan seuraavia asioita: säännöt, lajitaktiikka ja -tekniikka, kuntoharjoitteet ja peli
- 9.-luokalla oppilaiden on mahdollista suorittaa golfin green gard
- opiskelussa käytetään yksilö, pari- ja ryhmätyöskentelyä

Opetusmenetelmät:

Kurssin aikana pyritään käyttämään monipuolisesti erilaisia opetusmenetelmiä. Opettajajohtoisten menetelmien (komento- ja harjoitustyylit) lisäksi käytetään oppilaskeskeisiä tapoja, joissa vastuuta oppimistilanteesta annetaan yksilölle ja koko ryhmälle. Erityisesti vuorovaikutus- ja itsearviointityylit painottuvat uusien lajien oppimisessa. Lisäksi oppilaita pyritään eriyttämään osaamistason mukaan (yksilölliset tehtävät). Joukkuepeleissä voidaan kehittää oppilaiden pelikäsitystä ohjatun oivaltamisen ja erilaisten ratkaisujen tuottamisen kautta.

Arviointi:

- suoritusmerkintä

2. KUNNONKURSSI 1 (8lk) JA 2 (9lk)

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti per kurssi

Tavoitteet:

- oppilas saa kokemuksia ja tietoa yksilö- ja joukkuelajeista sekä löytää mahdollisesti uusia harrastusmahdollisuuksia
- oppilas harjaantuu lajitaidoissaan
- oppilas ymmärtää jatkuvan liikuntaharrastuksen merkityksen ja kokee liikunnan positiivisena voimavarana
- oppilas pyrkii toimimaan rakentavassa hengessä erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa

Sisällöt:

- kurssiin sisältyy yksilö- ja joukkuelajien opetusta (lajitiedot ja -taidot)
- lajien opetusta painotetaan oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- lisäksi kurssilla toteutetaan retkiä (esim. laskettelu) sekä osallistutaan erilaisiin liikuntatapahtumiin (mm. Power Mover -tanssitapahtuma, salibandyturnaukset)

Opetusmenetelmät:

Kurssin aikana pyritään käyttämään monipuolisesti erilaisia opetusmenetelmiä. Opettajajohtoisten menetelmien (komento- ja harjoitustyö) lisäksi käytetään oppilaskeskeisiä tapoja, joissa vastuuta oppimistilanteesta annetaan yksilölle ja koko ryhmälle. Erityisesti vuorovaikutus- ja itsearviointityylit painottuvat uusien lajien oppimisessa. Lisäksi oppilaita pyritään eriyttämään osaamistason mukaan (yksilölliset tehtävät). Eri opetustilanteissa voidaan myös hyödyntää ohjatun oivaltamisen ja erilaisten ratkaisujen tuottamisen menetelmiä ja pelejä.

Arviointi:

- suoritusmerkintä

3. Tanssikurssi 1 ja 2

Laajuus ;

8 ja 9 luokilla yksi vuosiviikkotunti

Tavoitteet;

Kurssien tavoitteina on, että oppilas

- syventää kehontuntemustaan ja oppii erilaisia rentoutumistapoja
 - harjaantuu ilmaisemaan itseään liikkuen
 - oppii suunnittelemaan omia koreografioita
 - kokee onnistumisen iloa

Sisällöt;

- kehontuntemus- ja rentoutusharjoituksia
- improvisointi- ja ilmaisuliikuntaa
- erilaisiin tansseihin tutustumista (esim. kansantanssi, jazz, moderni, hip hop, show, break, afrikkalainen)
- koreografioiden suunnittelua ja esityksiä
- tanssiesitysten seuranta ja analysointia

Menetelmät:

Kurssilla käytetään monipuolisesti erilaisia opetusmenetelmiä keskittyen kuitenkin oppilaskeskeisiin tapoihin, kuten ohjattu oivaltaminen ja ongelmanratkaisutyö.

Arviointi;

Oppilaat saavat kurseista arvosanan. Arvioinnissa painotetaan aktiivista osallistumista tunneilla sekä yhteistyökykyä.

p) KOTITALOUS

1. OPIN LEIPOMAAN

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti kahdeksannella luokalla

Tavoite:

- oppilas osaa valmistaa tavallisimmat taikinatyyppit muunnoksineen
-

Sisältö:

- valmistetaan erilaisia makeita ja suolaisia leivonnaisia arkeen ja juhlaan

Arviointi:

hyväksymismerkintä

2. KEITTIÖ ON KODIN SYDÄN 1

Laajuus:

- kaksi vuosiviikkotuntia kahdeksannella luokalla

Tavoitteet:

- oppilas syventää aikaisemmin opittuja tietoja ja taitoja terveellisestä ruoanvalmistuksesta ja leivonnasta sekä asunnon ja tekstiilien hoidosta
- oppilas tekee taloudellisia ja terveellisiä ateriasuunnitelmia sekä laajentaa tietämystään eri elintarvikkeista ja ravitsemuksesta

Sisältö:

- valmistetaan monipuolista ja terveellistä kotiruokaa ja leivonnaisia
- suunnitellaan ja toteutetaan aterioita
- harjoitellaan kodin puhtaanapitoa ja tekstiilien hoitoa

Arviointi:

Numeroarvostelu. Arvioinnissa otetaan huomioon jatkuva havainnointi oppitunneilla sisältäen käytännön työtaidot, tiedon hankinta, yhteistyökyvyt ja aktiivisuus. Myös kokeita voidaan käyttää arvioinnissa.

3. RUOKAA ARKEEN JA JUHLAAN

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoitteet:

- oppilas osaa valmistaa helppoja ja terveellisiä arkiruokia hygieenisesti
- oppilas kykenee suunnittelemaan ja valmistamaan tarjottavia erilaisiin juhliin

Sisältö:

- valmistetaan erilaisia liha-, kala-, kasvis- ja perunaruokia
- huomioidaan vuotuiset juhlat ja perhejuhlat kattauksineen
- syvennetään tietoja elintarvike- ja keittiöhygieniasta

Arviointi:

hyväksymismerkintä

4. MAKUJA MEILTÄ JA MAAILMALTA

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoitteet:

- tutustutaan suomalaiseen ja kansainväliseen ruokakulttuuriin
- syvennetään aikaisemmin opittuja taitoja oikeista työtavoista ja työvälineiden käytöstä

Sisältö:

- valmistetaan erilaisia suomalaisia ja kansainvälisiä ruokia ja leivonnaisia
 - käytetään oikeita työtapoja ja -välineitä
 -

Arviointi:
hyväksymismerkintä

5. KEITTIÖ ON KODIN SYDÄN 2

Laajuus:

- kaksi vuosiviikkotuntia yhdeksännellä luokalla

Tavoitteet:

- oppilas syventää tietojaan ja taitojaan ruoanvalmistuksesta ja leivonnasta
- oppilas kokeilee rohkeasti uusien ruokien valmistusta
- oppilas osaa kattaa pöydän niin arkeen kuin juhlaan

Sisältö:

- valmistetaan ravitsemuksellisesti täysipainoista kotiruokaa
- leivotaan erilaisia leivonnaisia
- valmistetaan uusia ruokalajeja
- katetaan kauniisti

Arviointi:

Numeroarvostelu. Arvioinnissa otetaan huomioon jatkuva havainnointi oppitunneilla sisältäen käytännön työtaidot, tiedon hankinta, yhteistyökyvyt ja aktiivisuus. Myös kokeita voidaan käyttää arvioinnissa

q) TIETOTEKNIikka

Laajuus:

-yhteensä neljä vuosiviikkotuntia

Valinnaiset kurssit 8 lk

Tietotekniikka 1

Tavoitteena on antaa yleiskuva tietotekniikan käytöstä ja mahdollisuuksista. Tutustutaan tietotekniikan peruskäsitteisiin ja sovellutuksiin sekä niiden merkitykseen yhteiskunnassa. Käydään läpi laitteiston kokoonpano ja tavallisimmat sovellusohjelmat. Tutustutaan Internetin käyttöön.

Tietotekniikka 2

Tavoitteena on motivoida oppilaat ilmaisemaan itseään tietokoneen ja valmisohjelmien avulla. Kurssilla opetellaan tekstinkäsittelyn perusteita ja erilaisten julkaisujen tekoa. Kuvien tuottaminen ja käsittely kuuluu keskeisenä osana kurssin sisältöön. Kurssilla suunnitellaan yksinkertainen WWW-sivu ja animaatio. Tutustutaan digitaaliseen videokuvaamiseen ja videon editointiin.

Valinnaiset kurssit 9 lk

Tietotekniikka 3

Tavoitteena on oppia hallitsemaan suuria tietomääriä tietotekniikan keinoin.

Taulukkolaskennassa tutustutaan taulukoihin, taulukkolaskennan toimintoihin ja taulukoiden valmistamiseen ja graafisten esitysten tekemiseen taulukoista.

Kortisto-ohjelman avulla opetellaan kortiston luonti, tietojen syöttö ja päivitys, tietojen haku, raportointi, kortistojen yhdistäminen ja järjestäminen. Tiedonsiirtomenetelmistä opetellaan peruskäsitteet, tiedonsiirtolaitteet, lähisiirto ja kaukosiirto.

Tietotekniikka 4

Tavoitteena on opettaa ohjelmoinnin alkeita ja innostaa oppilaita jatkamaan alalla. Ohjelmoinnin perusteet opetellaan käyttäen Visual Basic-ohjelmointikieltä, jonka avulla voidaan helposti ja nopeasti saada aikaan hyvinkin monipuolisesti Windows-maailman ominaisuuksia hyödyntäviä ohjelmia. Perinteisen ohjelmoinnin lisäksi tutustutaan olio-ohjelmointiin, sen peruskäsitteisiin ja ajatusmaailmaan.

Aluksi tutustutaan Visual Basic-ohjelmointikieleen malliohjelmien avulla muuntelemalla niitä omien tarpeiden mukaan. Kun peruskäsitteet on opeteltu ja olioiden rakenne ja toimintatapa tullut tutuksi siirrytään soveltamaan opittua.

Arviointi:

Tietotekniikassa kurssien arviointi perustuu jatkuviin näyttöihin, erilaisten tulosten ja töiden arviointiin sekä käyttötesteihin. Vain kurssilla 01 pidetään kirjallinen koe.

Päätösarvosana merkitään numerolla.

TEKSTINKÄSITTELY

1. TEKSTINKÄSITTELY 1

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti kahdeksannella luokalla

Tavoite:

- perehdytään kymmensormijärjestelmään, WORD-ohjelman perustoimintoihin, tekstinkäsittelyn eri toimintoihin

Sisältö:

- harjoitellaan kirjoitelmien, raporttien, muistioiden yms. kirjoittamista tekstinmuokkausharjoitusten avulla

- mahdollisuuksien mukaan käytämme apuna erilaisia ohjelmia

Arviointi:

hyväksymismerkintä

2. TEKSTINKÄSITTELY 2

Laajuus:

- yksi vuosiviikkotunti yhdeksännellä luokalla

Tavoite:

- opetellaan mm. raporttien, tiedotteiden, muistioiden ja julkaisujen tekoa tekstinkäsittelyohjelmalla

Sisältö:

- kurssilla kehitetään tekstinkäsittelyn aikaisempia taitoja ja kerrataan myös kymmensormijärjestelmää

– oppilaat perehtyvät laajemmin tekstinkäsittelyn ominaisuuksiin ja käyttöön

–

Arviointi:

hyväksymismerkintä

7. 21 Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskeluvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä etsimään apua ongelmatilanteissa
- oppii tunnistamaan erilaisia oppimistyytlejä ja soveltamaan niitä omassa oppimisessaan
- oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan
- saa tukea ja ohjausta siirtyessään koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja perusopetuksen päättövaiheessa
- oppii etsimään tietoja ja hankkimaan taitoja opiskelua, tulevaisuutta sekä elämää koskevia suunnitelmia ja valintoja varten käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii kehittämään päätöksentekotaitojaan sekä toteuttamaan ja arvioimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan myös muuttuvissa olosuhteissa
- saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa, myös sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa
- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

Koulumme oppilaanohjauksen keskeinen tavoite on tukea oppilasta siten, että hänelle kehittyy kokonaiskuva oman toiminnan vaikutuksesta arjen hallintaan ja elämänlaatuun. Kyky tiedostaa omien valintojensa ja ratkaisujensa merkitys nykyisyydelleen ja tulevaisuudelleen. Kehittää oppilaan itsetuntemusta ja minuuden tunnistamista ja rakentamista.

Kasvattaa oppilasta yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa yhteistyökykyiseksi työyhteisön jäseneksi. Oppilaanohjaus tukee, auttaa ja ohjaa oppilaita opiskelutaitojen kehittämisessä, opiskelua ja jatkokoulutusmahdollisuuksia koskevien päätösten tekemisessä ja muihin nuoruuteen liittyvien elämäntilanteiden hallitsemisessa.

Tavoitteena on jokaisen oppilaan omien kykyjensä mukainen suoriutuminen peruskouluopinnoista ja yksilöllisten jatkokoulutus- ja tulevaisuuden valintojensa ratkaisemisesta.

Oppilaanohjauksen avulla oppilas saa arjenhallinnan, jatkokoulutus- ja tulevaisuuden valintojen sekä työelämän kannalta tarpeellisia valmiuksia. Oppilasta kasvatetaan **elinikäisen oppimisen** mieltämiseen.

Opinto-ohjaus toteutetaan siten, että vuosiluokkien 1 – 6 opinto-ohjaus tapahtuu pääsääntöisesti luokanopettajan toimesta muun opetuksen ohessa. Vuosiluokkien 7 – 9 siten että, 7. Luokalla oppilaalla on syyslukukaudella 1 viikkotunti opinto-ohjausta, 8. luokalla 1 viikkotunti koko lukuvuoden ja 9. luokalla 1 viikkotunti syyslukukauden aikana. Kevätlukukaudella yhdeksäsluokkalaisia ohjeistetaan ja tuetaan yhteishaun tekemisessä ja jatkokoulutuspaikan löytämisessä. 8.-9. luokan aikana oppilaat tekevät ryhmä/yksilövierailuja toisen asteen oppilaitoksiin mm. Ähtärin lukioon, Koulutuskeskus Sedun toimipisteisiin, Järvisseudun ammatti-instituutin Töysän toimipisteeseen ja Pirkanmaan ammattiopiston Virtain toimipisteeseen sekä omatoimisesti muihin oppilaitoksiin järjestettäviin vierailuihin. Yhdeksännellä luokalla vierailaan myös Seinäjoella järjestettyihin Opinlakeus-messuihin. Lisäksi em. oppilaitoksista käyvät opinto-ohjaajat pitämässä esittelyn opintotarjonnastaan.

Henkilökohtaista ohjausta annetaan jokaiselle yhdeksäsluokkalaiselle yhteishakuun ja toiselle asteelle siirtymisen nivelvaiheessa. Tarvittaessa keskustellaan myös vanhempien kanssa. Työ- ja elinkeinotoimisto tukee yhdeksäsluokkalaisille suunnattua ohjausta omilla tiedotuksillaan sekä tarjoamalla ammatinvalintapsykologin palveluja sitä tarvitseville oppilaille.

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden ohjaus tapahtuu tiiviissä yhteistyössä oppilashuollon ja muiden sidosryhmien kanssa. Oppilaanohjaaja on yhdeksännen luokan ajan mukana mm. oppilaan hojks palaverissa, missä yhdessä vanhempien ja oppilaan kanssa suunnitellaan jatko-opintoihin hakeutuminen ja mahdolliset tutustumiset uuteen oppimisympäristöön.

Oppilaanohjaaja on kuraattorin kanssa mukana Sedu, Koulutien nivelvaiheen siirtopalaverissa. Nivelvaiheyhteistyötä tehdään myös muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa niihin siirtyvien oppilaiden osalta.

Yrittäjyyskasvatusta koordinoidaan ja toteutetaan eri luokka-asteille yhteistyössä 4H:n Nuorten Yrittäjyysverkosto- hankkeen aikana perustetun asiantuntijoista koostuvan yrittäjyystiimin kanssa.

Työelämään tutustuminen järjestetään yhden päivän mittaisena 7. luokalla, yhden viikon mittaisena 8. luokalla sekä kaksi kertaa viikon mittaisena 9. luokalla. Käytäntönä on, että oppilas itse hakee tet- paikan.

Vuosiluokat 1-2

Oppilaanohjauksen tavoitteena on edistää oppilaan opiskeluvaikeuksien kehittymistä ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä osaltaan estää oppimisvaikeuksien syntymistä. Sujuvan opiskelun turvaamiseksi ohjauksen on tuettava oppilasta opiskelutaitojen kehittämisessä. Oppilasta tulee ohjata suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin, käyttämään monipuolisia työtapoja ja hankkimaan tietoa erilaisista tietolähteistä.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 1-2 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaan tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

Vuosiluokille 1 – 2 siirtyminen tapahtuu joustavasti esiopetuksen kautta. Ohjauksellisesti keskeiset kysymykset ovat oppilaan sopeutuminen uuteen perusopetusryhmänsä ja yhteistyön oppiminen uuden opettajan ja luokkatoverien kanssa. Toinen tärkeä tavoite on pyrkimys yhteistyön syventämiseen kodin ja koulun välillä. Luokanopettajat toimivat yhteistyössä erityisopetuksen ja oppilashuollon sekä kotien kanssa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen.

Vuosiluokat 3-6

Vuosiluokkien 3-6 aikana oppilaanohjauksen tehtävänä on ohjata oppilasta itsenäistymiseen ja vastuullisuuteen koulutyössä ja tehtävien tekemisessä. Oppilasta tulee ohjata myös hänen tehdessään ainevalintoja perusopetuksen aikana ja nivelvaiheissa. Vuosiluokkien 3-6 aikana aloitetaan tutustuminen ammatteihin ja työelämään.

Ohjauksen tehtävänä on lisäksi ohjata oppilaita kehittämään tiedonhankinnan valmiuksia ja käyttämään monipuolisia työtapoja. Oppilasta tulee ohjata myös yhteistoiminnallisuuteen ja toisten ihmisten huomioon ottamiseen.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 3-6 aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Ohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Myös vuosiluokkien 3 – 6 oppilaiden tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tukemiseksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

Yrittäjyyteen ja eri ammatteihin tutustumista toteutetaan yhteistyössä yrittäjyystiimin ja 4H:n toimijoiden kanssa.

Vuosiluokilla 3 – 6 alkaa korostua entistä enemmän myös kotitehtävien tekemisen merkitys koulumenestyksen kannalta, joten koulutehtävien tekemiseen ja niiden merkityksen ymmärtämiseen ohjaaminen on yksi keskeisimpiä ohjauksellisia tavoitteita.

Ammatteihin tutustuminen on luontevinta aloittaa oppilaan lähipiiristä. Oppilaat voivat esimerkiksi tehdä haastattelun jonkun alan ammattilaisesta, joko koulun henkilökunnasta tai kodin lähipiiristä. Lisäksi koululuokka voi tehdä vierailuja koulua lähellä oleviin yrityksiin. Yritysvierailun voi suorittaa myös mahdollisen luokkaretken yhteydessä. Kuudennella vuosiluokalla tutustuttaminen yhteiskouluun ja aineenopettajajärjestelmään yhteistyössä yhteiskoulun oppilaanohjaajan kanssa.

- Opinto-ohjaaja ja mahdollisesti rehtori ja tulevat luokanvalvojat vierailevat kouluilla kertomassa kuudesluokkalaisille opiskelusta yhteiskoululla. Aineenopettajilla on mahdollisuus vierailla kuudensilla luokilla yhdeksännen luokan tet:sen aikana.
- Oppilaille järjestetään tutustumispäivä yhteiskouluun yhteistyössä yhteiskoulun tukioppilaiden kanssa.

- Siirtopalaverit luokanopettajien kanssa.
- Siirtolomakkeet, jotka täytetään yhdessä vanhempien kanssa. Tieto siirretään nivelvaiheessa vastaanottavaan kouluun. Oppilaanohjaaja, erityisopettaja ja rehtori kokoavat tulevista oppilaista olennaiset tiedot. Tiedon pohjalta suunnitellaan oppilaan tarvitsema tuki.

Vuosiluokat 7-9

Perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilaanohjaus tulee järjestää siten, että se tarjoaa oppilaalle kokonaisuuden, joka muodostuu:

1. luokkamuotoisesta ohjauksesta
2. yksilöllisiin kysymyksiin syventävästä henkilökohtaisesta ohjauksesta
3. sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuvasta pienryhmäohjauksesta
4. työelämään ja jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisesta.

Oppilaalle tulee järjestää henkilökohtaista ohjausta, jolloin oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Oppilaalle tulee järjestää pienryhmäohjausta, jonka aikana hän oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Perusopetuksen päättövaiheessa oppilasta tulee ohjata ja tukea jatko-opiskeluvalinnoissa sekä ohjata käyttämään opetus- ja työhallinnon sekä muita yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

Työ- ja elinkeinoelämän sekä koulun välisen yhteistyön tavoitteena on, että oppilas hankkii tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä saa virikkeitä yrittäjyydestä.

Oppilaalle tulee järjestää työelämään tutustumisjaksoja koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidoissa työympäristöissä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Opetussuunnitelmaan tulee laatia suunnitelma työelämään tutustumisen järjestelyistä.

Luokkamuotoinen ohjaus

Tavoitteet

Oppilas

- oppii itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja
- muodostaa kokonaiskäsitteen koulun toimintatavoista ja opiskelumahdollisuuksista
- oppii käyttämään erilaisia opiskelumenetelmiä ja tiedonhankintakanavia sekä arvioimaan omia opiskelutaitojaan
- oppii kehittämään hänelle sopivia opiskelustrategioita
- tuntee Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteet ja oppii etsimään tietoa jatko-opiskelumahdollisuuksista
- hankkii perustietoa työelämästä ja eri ammattialoista ja
- opettelee etsimään tietoa opiskelusta ja työnteosta ulkomailla.

Keskeiset sisällöt

itsetuntemus ja ammatillinen kehitys

kouluyhteisössä toimiminen, perusopetuksen rakenne, eteneminen ja oppilaan arviointi

opiskelun taidot

tulevaisuudensuunnittelu- ja päätöksentekotaidot

työelämä tietous, elinkeinorakenne ja ammattialat

Suomen koulutusjärjestelmä

jatko-opintomahdollisuudet peruskoulun jälkeen ja hakeutuminen jatko-opintoihin

opiskelu ja työskentely ulkomailla

ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalvelut

tasa-arvo yhteiskunnassa ja työelämässä.

Opinto-ohjauksen keskeinen sisältö luokkatasoisin yhteiskoulussa. Seitsemännen luokan kurssin sisällön

toteuttamisesta vastaa luokanvalvoja yhdessä oppilaanohjaajan, kuraattorin ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

7. Luokka

1. Siirtyminen yläasteelle

Helpotetaan oppilaiden ryhmäytymistä ja toimimista ryhmän jäsenenä. Luodaan yhteiset pelisäännöt sekä käydään läpi koulun järjestyssäännöt ja niiden merkitys ja sitoudutaan noudattamaan niitä. Toteuttajina: luokanvalvoja, seurakunnan nuorisotyö, kaupungin nuorisotoimi, erityisnuorisotyöntekijä ja kuraattori.

Nuoruusiän haasteet

Nuoruuteen ja murrosikään kuuluvien ilmiöiden kohtaaminen.

Itsetuntemuksen lisääminen perustana omien kykyjen ja taipumusten tunnistamiselle ja kehittämiseksi.

Toteuttajina: luokanvalvoja ja terveydenhoitaja

Opiskelutaidot

Opiskelutaitojen kehittäminen koko yläkoulun ajan yhteistyössä aineenopettajien kanssa.

Laaditaan vuosittain henkilökohtainen opintosuunnitelma, asetetaan oppimistavoitteet aineryhmittäin sekä mietitään muut henkilökohtaiset tavoitteet.

Tarkastellaan omaa ajankäyttöä, unirytmää, läksyjens lukua ja ravintotottumuksia oman jaksamisen ja vireystason ylläpitäjänä.

Oppilas tiedostaa peruskoulun merkityksen uravalintaa suuntaavana tekijänä. Toteuttajina: luokanvalvoja

4. Valinnat ja vapaa-aika

Pohjustetaan ja suoritetaan peruskouluopintoihin liittyviä valinnaisaineiden valintoja

Vapaa-ajan toiminnan ja harrastusmahdollisuuksien esittely ja merkitys oppilaan arjenhallinnan, itsetunnon ja kykyjen kehittämiseksi. Toteuttajina: luokanvalvoja yhdessä eri järjestöjen ja harrastusseurojen kanssa.

5. Uravalinta ja yrittäjyys

Uravalintaan liittyvän prosessin käynnistäminen.. Esim. koulun yhteinen yrittäjyyteen liittyvä teemapäivä.

Keskustellen esim. tet-päivän palautteen muodossa joko luokanvalvojan tai aineenopettajien kanssa.

6. Työelämä

Jokainen oppilas suorittaa tutustumisen työelämäänsä yhden päivän mittaisena. Tutustuminen tapahtuu olemalla esimerkiksi oman vanhemman tai muun aikuisen mukana seuraamassa hänen työtehtäviensä tekemistä ja tutustumalla hänen työpaikkaansa ja ammattialaansa. Tet-päivän palaute kootaan kirjallisena kyselynä.

8. Luokka

1. Tavoitteiden tarkistus

Tarkistetaan toteutuneet tavoitteet sekä tarkennetaan tavoitteenasettelua.

Koulunkäyntiin kannustaminen.

Päättötodistuksen merkitys jatko-opintoihin pääsemiseksi

2. Ammatti ja koulutusvaihtoehdot

Pohjaksi uravalinnalle ja elinikäiselle oppimiselle. Pyritään antamaan kattava kuva työelämästä, ammateista ja koulutuksesta.

Tutustutaan tiedonhakuun eri kanavia hyväksikäyttäen. Tarkoituksena oppia omatoimiseen tiedonhakuun ja -käsittelyyn.

3. Itsetuntemus

1. Itsetuntemusprosessi jatkuu. Itsetuntemuksen avulla oppilas kartoittaa omia kiinnostuksen kohteitaan ja alkaa hahmottaa itselleen sopivia uravaihtoehtoja.

4. Sukupuolten tasa-arvo

1. Oppilasta ohjataan uravalintojen ja koulutusvaihtoehtojen tarkastelun kautta mieltämään sukupuolten tasa-arvoisuus koulutuksessa ja työmarkkinoilla.

2. Oppilaita pyritään kasvattamaan siten, että he ymmärtäisivät, ettei ole erikseen miesten tai naisten aloja.

5. Uravalinta

1. Luodaan pohja sille, että oppilas tiedostaa olevansa itse vastuussa uravalinnastaan ja , että oppilas alkaa prosessoida uravalintaansa liittyviä kysymyksiä.

2. Ajankohtaisten asioiden käsittelyä, kuten tiedottamista uusista koulutuksista, muutoksista työmarkkinoilla, tilastotietoja yms.

6. Työelämä

Kahdeksannen luokan aikana oppilaat ovat yhden viikon mittaisessa työelämään tutustumisessa. Ennen tet- jakson alkua oppilaat perehtyvät annettuihin ohjeisiin ja säädöksiin opinto-ohjauksen tunneilla. Yhden päivän aikana tet-jaksosta oppilaat suorittavat palvelukortti työelämään- koulutuksen, joka toteutetaan yhdessä 4H:n toimijoiden kanssa. Tet- jakson tehtävät liittyvät kirjalliseen kuvaukseen työpaikan yhdestä ammatista, ammatin tehtävistä ja ammattiin vaadittavasta koulutuksesta, tet- jakson itsearviointista sekä sopimuksen ja todistuksen tekemisestä huolehtiminen.

Kahdeksannen luokan kurssin toteuttamisesta vastaa oppilaanohjaaja. Yhteistyötä tehdään alueen toisen asteen oppilaitosten, yrittäjien ja elinkeinoelämän kanssa.

9. luokka

Koulutus- ja ammattikuvaukset jatkuvat

Jatketaan koulutus- ja ammattialoihin tutustumista.

Työ- ja elinkeinotoimiston ammatinvalinnanohjaajan info ja palvelujärjestelmän esittely. Työvoimahallinnon mahdollisuudet koulutus ja uravalinnassa.

Oppilas tiedostaa mitä käytännön järjestelyjä, taloudellista panostusta ja henkilökohtaista vastuuta opiskelu toisella asteella vaatii ja hän tietää mistä saa opiskeluun liittyviä palveluja ja tukea.

Oppilaitostutustumiset ja messuvierailut.

2. Uravalinnan tarkentaminen.

Itsetuntemuksen ja kiinnostusten selvittämisen kautta jatkokoulutusvalinta täsmentyy.

Tehdään henkilökohtainen urasuunnitelma, johon kuuluu oleellisena osana peruskoulun jälkeisen koulutuspaikan löytäminen ja varasuunnitelma tavoitteeseen pääsemiseksi.

ATK-pohjaisten ammatinvalintaohjelmien ja muuhun ohjausmateriaaliin tutustuminen ja niiden omatoimisen käytön hallinnan opettelua.

3. Yrittäjyyskasvatus

Yhteistyössä alueen elinkeinoelämän, yrittäjäjärjestön ja kaupungin elinkeinotoimen kanssa tutustutaan yrittäjyyteen uravaihtoehtona. Yrittäjyyteen liittyviä teematilaisuuksia koordinoidaan ja järjestetään yhdessä yrittäjyystiimin kanssa.

4. Työnhaku- ja työmarkkinatietous

Yhteistyössä työvoimatoimiston ja nuorisojärjestöjen kanssa käydään perusteet työnhakuun ja toimimiseen työmarkkinoilla.

5. Työelämään tutustuminen

Järjestetään kaksi kertaa viikon mittainen työelämään tutustuminen lukuvuoden aikana.

Oppilaat etsivät harjoittelupaikan omatoimisesti, hyödyntäen aikaisempaa kokemustaan ja työelämä tietouttaan. Pääsääntöisesti harjoittelupaikan tulee olla eri, kuin 8. luokalla.

6. Henkilökohtainen ohjaus

Jokaiselle oppilaalle varataan vähintään kerran aika henkilökohtaiseen ohjaukseen oppilaanohjaajan kanssa. Tarpeen mukaan henkilökohtaista ohjausta on mahdollisuus saada enemmänkin. Myös vanhemmilla on mahdollisuus saada keskusteluaika oppilaan ammatinvalinnan ohjauksen tukemiseksi.

Tarvittaessa oppilas ohjataan työvoimahallinnon ammatinvalintapsykologin ohjaukseen.

9. luokan opinto-ohjauksen toteutumisesta vastaa oppilaanohjaaja yhdessä eri järjestöjen, elinkeinoelämän, toisen asteen oppilaitosten sekä yrittäjyystiimin kanssa.

Lopullisena tavoitteena on, että oppilas on riittävän itsetuntemuksen kautta löytänyt itseään kiinnostavan ammattialan ja pystyy suunnittelemaan omatoimisesti tavoitteeseensa johtavia koulutus- ja työuria sekä on sisäistänyt elämänikäisen oppimisen periaatteen. Osaa luoda ja hyödyntää erilaisia yhteistoimintaverkostoja, viranomaispalveluita jne. Oppilaalle tulee muodostua realistinen käsitys omista mahdollisuuksistaan ja riittävä itsetuntemus ja itsetunto, jotta hän kykenee suunnittelemaan elämäänsä ja selviytymään yllättävistäkin elämää koettelevista vastoinkäymisistä

8 Opetuksen arviointi

Oppilaan arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana ja päättöarviointiin. Opintojen aikana olevialla arvioinnilla ja päättöarvioinnilla on erilaiset tavoitteet ja tehtävät.

8.1 Arviointi opetuksen aikana

Arvioinnin tehtävä

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvuun ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehittymisestään ja siten tukea myös oppilaan persoonallisuuden kasvua.

Ähtärissä koulutuksen ja oppilaan arviointia ohjaa, johtaa, toteuttaa ja kehittää sivistyslautakunta. Lautakunta on arvioinnin tulosten avulla toimintaa kehittävä, henkilöstön työtä ja oppilaitten oppimista tukeva toimielin.

Arvioinnin periaatteet

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla totuudenmukaista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon sen merkitys oppimisprosessissa. Oppilaan arviointi muodostaa kokonaisuuden, jossa on tärkeää opettajan antama jatkuva palaute. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Arviointia tapahtuu kaikissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja oppimisprosesseissa. Arviointipalauteen tehtävänä on auttaa oppilasta suuntaamaan opiskeluaan oikein ja kehittää opiskelutaitojaan. Osa siitä on tietoista palautetta oppilaalle hänen opiskelustaan ja edistymisestään. Käyttäytymisen arviointi ei ole osa oppiaineen arviointia, joten käyttäytyminen ei vaikuta esimerkiksi oppiaineesta saatuun todistusarvosanaan.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta sekä päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät kansallisesti sen tietojen ja taitotason, joka on oppilaan arvioinnin pohjana. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Sanallisessa arvioinnissa kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan edistymistä, ja se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan.

Opetussuunnitelmassa tulee määritellä yleiset ja oppiainekohtaiset arvioinnin periaatteet. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa etukäteen tietoa arvioinnin perusteista ja pyydettyä on selvitettävä jälkikäteen, miten niitä on arvioinnissa sovellettu.

Oppiaineet, aineryhmät ja käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti, numeroarvosteluna tai näiden yhdistelmänä. Numeroarvosana kuvaa osaamisen tasoa. Sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Yhteisten aineiden arvioinnissa tulee todistuksissa käyttää numeroarvostelua viimeistään kahdeksannella vuosiluokalla. Jos oppilas suorittaa jonkin yhteisen oppiaineen kaikki opinnot ennen tätä, tulee numeroarvostelua käyttää lukuvuositodistuksessa jo sinä lukuvuonna, jolloin kyseisen oppiaineen opiskelu päättyy. Sanallista arviointia käytettäessä lukuvuositodistuksesta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti. Valinnaisten aineiden arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Arviointipalautetta tulee antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuositodistusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa tulee antaa oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitodistuksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin.

Ähtärissä esiopetuksessa arvioidaan lapsen kasvua ja oppimista. Arvioinnin avulla määritellään tuen ja ohjauksen tarve. Arvioinnin tulee antaa opettajalle, lapselle ja huoltajalle riittävästi tietoa lapsen kehittymisestä suhteessa tavoitteisiin. Arviointi kohdistuu lapsen koko oppimisprosessiin. Palautetta annetaan säännöllisesti oppilaan ohjaajien ja oppilaan huoltajien välisessä vuorovaikutuksessa (vähintään syksyllä ja keväällä).

Samoin opastetaan henkilökohtaisten oppimistavoitteiden asettamisessa. Arviointi on aina sanallista (suullista tai kirjallista). Lapsen arviointiin osallistuvat kaikki lasta ohjaavat ja lapsen kanssa työskentelevät henkilöt. Arviointia varten on olemassa Ähtärin kaupungin yhteinen arviointikaavake tai kukin yksikkö voi laatia omansa.

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-9 lukuvuosi jakautuu oppilasarvioinnissa kahteen osaan. Välitodistus annetaan kirjallisena syyslukukauden päättyessä. Lukuvuositodistus annetaan kirjallisena lukuvuoden päättyessä viikon 22 viimeisenä työpäivänä.

Tietoa oppilaiden edistymisestä annetaan oppilaille ja oppilaiden huoltajille yhteisissä kehityskeskusteluissa tai tarvittaessa sanallisilla arvioinneilla.

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Perusopetusasetuksen 11. §:ssä on määritelty opinnoissa etenemisen ja vuosiluokalta siirtymisen periaatteet. Opetussuunnitelman perusteet täydentävät asetusta. Opetussuunnitelmassa tarkennetaan vuosiluokalle jättämisen käytäntöjä.

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän suorittaa hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan oppimäärään kuuluvat eri oppiaineiden tai aineryhmien opinnot.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty. Oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan tehdä ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia näyttömahdollisuuksia.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

Ähtärissä oppilas voi rehtorin ja oppilasta opettavien opettajien päätöksellä siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Vastaavasti rehtorin ja oppilasta opettavien opettajien päätöksellä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen vuosiluokan suorituksensa yhdessä tai useammassa aineessa on hylätty ja arvioidaan, ettei hän selviydy seuraavan vuosiluokan tavoitteista tai jos se on yleisen heikon koulumenestyksen vuoksi tarpeen, vaikka hänellä ei olisi hylättyjä suorituksia. Huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Huoltajan pyynnöstä ja rehtorin päätöksellä oppilas voidaan jättää luokalle.

Vuosiluokalle jättämisestä tulee antaa oppilaalle ja huoltajille tieto hyvissä ajoin ennen lukuvuoden päättymistä.

Rehtorin ja oppilasta opettavien opettajien päätöksellä oppilas, jolla 1 - 2 oppiaineesta hylätty suoritus, voidaan siirtää seuraavalle vuosiluokalle, mikäli oppilas suorittaa hyväksytysti ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksyty suorittaminen on vuosiluokalta siirtymisen edellytyksenä. Lukuvuosisuunnitelmassa määritellään hylättyjen arvosanojen suorittamisen ajankohdat.

Opinnoissa eteneminen oman opinto-ohjelman mukaisesti

Mikäli opetussuunnitelmassa on perusopetusasetuksen 11.§ 3. momentin mukaisesti päätetty, että oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaan, opetussuunnitelmassa on määriteltävä ne tiedot ja taidot, jotka ovat edellytyksenä kunkin opintokokonaisuuden opiskelun aloittamiselle. Perusopetusasetuksen mukaan oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Oppilas luetaan yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuuskänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan ympäristö- ja luonnontieto -aineryhmää lukuun ottamatta erillisinä. Vuosiluokilla 1-4 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 5-6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena, samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7-9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

Yleistä

Sanallinen arviointi annetaan kolmella ensimmäisellä vuosiluokalla sekä neljännen luokan syyslukukaudella. Arvioinnin osa-alueita ovat tällöin: käyttäytyminen ja työskentelytaidot. Oppimistulosten edistyminen äidinkielessä, matematiikassa ja A1 -kielessä sekä osallistumisaktiivisuus muissa oppiaineissa. Peruskoulun 4:n vuosiluokan keväältä alkaen annetaan numeroarviointi (4 - 10), jota voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla mm. Valinnaisaineissa (hylätty - erinomainen).

Numeroarviointi suoritetaan arvosanoilla 4 - 10 seuraavissa oppiaineissa niillä luokka-asteilla, joilla niitä opetetaan. Käyttäytyminen, äidinkieli ja kirjallisuus, A1- kieli (englanti) B - kieli (ruotsi), matematiikka, ympäristö- ja luonnontieto, biologia ja maantieto, fysiikka ja kemia, terveystieto, uskonto / elämäntutkimustieto, historia ja yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous ja oppilaan valitsemat valinnaisaineet. Oppilaanohjaus arvioidaan osallistumismerkinnällä.

Lisäksi oppilaalle annetaan jatkuvaa palautetta opiskelusta ohjaten häntä omaan itsearviointiin ja uusien tavoitteiden löytämiseen ja asettamiseen. Oppilasarvioinnin pohjana käytetään sivistyslautakunnan hyväksymää oppilasarviointilomaketta.

Arvioinnin uusiminen

Oppilaan huoltaja voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä tai vuosiluokalle jättämistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Uudesta arvioinnista päättävät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä. Jos huoltaja on tyytymätön uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, huoltaja voi pyytää arvioinnin oikaisua AVI:sta.

Todistukseen merkitään lisätietoihin, jos oppilas on noudattanut yksilöllistä oppimäärää jossakin oppiaineessa, HOJKS:aa tai vapautettu jonkin oppiaineen opetuksesta.

Kehityskeskustelut pyritään käymään 1.-9. luokkien oppilaiden ja huoltajien kanssa kaikilla luokka-asteilla joka lukuvuosi. Kehityskeskusteluja voidaan käydä useamminkin kuin kerran lukuvuodessa jos opettaja tai oppilaan huoltajat kokevat sen tarpeelliseksi.

Luokkamuotoisessa erityisopetuksessa henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan liittyvät suunnittelu- ja arviointikeskustelut korvaavat yleisopetuksen kehityskeskustelut.

Vuosiluokilla 7-9 arviointi on perusteiden mukainen numeroarviointi eri oppiaineissa. 11-vuotisten oppivelvollisten arviointi voi olla sanallista kaikilla vuosiluokilla. Valinnaisaineet ja niiden arviointi sisältyvät yhteistoiminta-alueiden opetussuunnitelmiin. Arvioinnit annetaan kaksi kertaa lukuvuodessa, ensimmäinen syyslukukauden päättyessä ja toinen kevätlukukauden päättyessä.

Opintojen edistyminen oppiaineittain

Kussakin oppiaineessa käytetään opettajan suunnittelempia ja laatimia kirjallisia kokeita arvioinnin pohjana. Kokeet ja testit on kuitenkin syytä soveltaa luokan tasoon ja koulun opetussuunnitelmassa annettaviin ohjeisiin ja tavoitteisiin. Kuudesluokkalaisille on pidettävä keväällä englannista, matematiikasta ja äidinkielestä valtakunnan tason arviointikoe. Taitoaineita arvioitaessa arviointi painottuu muita aineita enemmän tuntiosaamiseen, aktiivisuuteen ja harrastuneisuuteen. Myös taitoja mittaavia testejä järjestetään mahdollisuuksien mukaan, esimerkiksi musiikissa ja liikunnassa. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4-10.

Oppilaan arvosanana voidaan pitää

10 - 9 Erinomainen tai kiitettävä

Kussakin opetettavassa oppiaineessa oppilas saa koearvosanoja 9-10. Oppilas on erittäin aktiivinen ja toimelias, hallitsee oppiaineen sisällöt.

8-7 Hyvä tai tyydyttävä

Kunkin opetettavan aineen koesuorituksissa oppilas saa pääsääntöisesti arvosanoja tyydyttävä tai hyvä.

6-5 Kohtalainen tai välttävä

Koesuoritukset ovat yleensä välttävä tai kohtalainen arvosana. Oppilas ei hallitse oppisisältöjä.

4 Hylätty

Ei hyväksytyttyjä arvosanoja lukuvuoden aikana, eikä ole muillakaan tavoin osoittanut osaamistaan.

Oppilaalle on annettava mahdollisuus osoittaa osaamisensa monipuolisin keinoin. Oppiaineittain on määritelty hyvän osaamisen kriteerit. Numeroarvosana 8.

Tiedottaminen opintojen edetessä

Koulu jakaa väli- ja lukukausitodistukset. Huoltajan ja oppilaan kanssa käydään yhteisiä arviointikeskusteluja (ns. vanhempainvartteja) ja järjestetään muita tapaamisia, joissa annetaan ja saadaan informaatiota oppilaan kehityksestä ja koulumenestyksestä.

Luokalta siirtyminen ja luokalle jättäminen

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärän sisältyvissä eri oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan arvosanan tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen vuosiluokan suorituksensa yhdessä ja useammassa oppiaineessa on hylätty. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle myös, jos se on yleisen heikon koulumenestyksen vuoksi tarpeen, vaikka oppilaalla ei olisi hylättyjä suorituksia.

Jos oppilas aiotaan jättää vuosiluokalle yleisen heikon koulumenestyksen vuoksi, huoltajalle varataan mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Päätöksen oppilaan siirtymisestä seuraavalle vuosiluokalle tai luokalle jättämisestä tekevät rehtori ja oppilasta ohjaavat ja arvioivat opettajat yhdessä. Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

Hylätyn arvosanan uusiminen

Mikäli oppilaan vuosiluokan suoritus on yhdessä tai useammassa oppiaineessa hylätty, hänelle järjestetään koulun ilmoittamana ajankohtana lukuvuoden koulutyön päätyttyä erillinen koe, jossa hänen on osoitettava hallitsevansa ne tiedot ja taidot, jotka vaaditaan vuosiluokalta siirtämiseen.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppilaan oppimistaitojen arviointia. Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa. Työskentelyä voidaan arvioida myös erikseen.

Oppilaan työskentely- ja sosiaalisista taidoista annetaan jatkuvaa palautetta. Oppiainetyöskentelystä annetaan arviointia summatiivisten ja formatiivisten kokeiden avulla, joihin sisällytetään myös kannustavaa ja ohjaavaa palautetta. Koulutyön alkuvaiheessa painottuu arviointi sosiaalisen kasvun ja työskentelytaitojen kehittämisen alueilla. Tietojen ja taitojen edistymisen mittaaminen lisääntyy ja painottuu vähitellen koulutyön edetessä.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Opetussuunnitelmassa tulee asettaa tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle. Käyttäytymisen tavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon koulun kasvatukselle asetetut tavoitteet. Käyttäytymisen arviointi ei ole osa oppiaineen arviointia.

Käyttäytymisen arvioinnin perusteet

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön, arvostaa työtä ja noudattaa sääntöjä. Tällä tarkoitetaan oppilaan kykyä ja halua ymmärtää, arvostaa ja tukea toisia ihmisiä sekä vaalia ympäristöä. Työn arvostaminen koskee sekä omaa että toisen tekemää työtä. Sääntöjen noudattamisessa otetaan huomioon se, miten oppilas tuntee säännöt ja sitoutuu niihin.

Käyttäytymisnumerossa on mukana oppilaan huolellisuus, täsmällisyys ja siisteys. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan omaleimaisuus ja persoonallisuus.

Käyttäytymisen arvioinnissa voidaan käyttää joko sanallista tai numeroarvostelua (4 - 10). Käyttäytymisen ja huolellisuuden arvioinnissa on sovittu noudatettavan seuraavia arvosteluperusteita, jotka perustuvat sekä oppilaiden että opettajien antamiin kriteereihin.

10

- suhtautuu myönteisesti kouluympäristöön kokonaisuutena
- käyttäytyy esimerkillisesti
- on koulutyössään säännöllinen ja täsmällinen
- on luotettava, rehellinen, oikeudenmukainen ja oma-aloitteinen, ei rangaistuksia
- huomioi muut oppilaat, toimii sosiaalisesti

9

- suhtautuu myönteisesti koulutyöhön
- käyttäytyy moitteettomasti
- on luotettava, rehellinen, aktiivinen
- ei rangaistuksia
- ei myöhästele
- huolehtii tehtävistään ja koulutarvikkeistaan

8

- käyttäytyy useimmiten moitteettomasti
- osaa keskittyä tehtäviinsä
- yhteistyötaidoissa kehittämisen varaa
- koulutyössä joskus säännöttömyyttä, täsmällisyyden puutetta ja passiivisuutta

7

- koulukielteinen asenne
- saattaa vaikeuttaa työrauhan ylläpitämistä opetusryhmässä
- oma-aloitteinen työskentely vaikeaa
- koulutyössä säännöttömyyttä ja täsmällisyyden puutetta
- rangaistuksia
- epäasiallinen kielenkäyttö
- muiden oppilaiden kiusaaminen

6

- aiheuttaa toistuvia työrauhaongelmia
- opetuksen seuraaminen vaikeaa
- koulunkäynti on ajoittain epäsäännöllistä
- ei piittaa koulun järjestyssäännöistä
- rangaistuksia samoista syistä
- aiheuttaa jatkuvasti harmeja itselleen ja muille
- tarvitsee kurinpidollisia erityistoimenpiteitä

5

- suhtautuminen kouluun, opettajiin ja muihin oppilaisiin täysin negatiivinen
- oppilaan koulunkäynti vakavasti häiriintynyt
- aloitekyvytön, ei pysty seuraamaan opetusta
- työvälineistä huolehtiminen oppilaalle mahdotonta
- väkivaltaisuus
- harkittava sopeutuuko normaaliin koulunkäyntiin

4

- ei sopeudu normaaliin kouluun

Oppilaan itsearviointi

Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Itsearviointitaitojen kehittämisen tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen kehittymistä. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat. Itsearviointitaitojen kehittymisen myötä oppilas oppii myös tiedostamaan omaa edistymistään ja oppimiselle asetettuja tavoitteita sekä asettamaan itse opiskelulle tavoitteita ja säätämään oppimisprosessiaan.

Itsearviointitaitojen kehittymiseksi oppilasta tulee ohjata tarkastelemaan oppimisprosessiaan sekä arvioimaan oppimis- ja työskentelytaitojaan. Tämä edellyttää säännöllisen palautteen antamista oppilaalle hänen työskentelystään. Oppilasta tulee ohjata ja kannustaa arvioimaan monipuolisesti osaamistaan ja oppimistaan.

Ähtärissä esiopetuksessa opettaja edistää yhteistyössä muun henkilöstön kanssa lapsen edellytyksiä itsearviointiin. Lapsi voi yhdessä aikuisen kanssa kerätä omaa kasvunkansiotaan sekä pohtia ja seurata sen avulla omaa oppimistaan. Kasvunkansio (portfolio) voi seurata lapsen mukana esikoulusta peruskouluun.

Luokilla 7 - 9 luokanvalvojat ja / tai opinto-ohjaaja voivat lisäksi laatia oppilasta varten kysymyksiä itsearvioinnin, kehityskeskustelun ja opiskelun seurannan tueksi. Näiden avulla oppilas arvioi itseään oppijana, luokan ja kouluyhteisön jäsenenä ja asettaa opiskelulle tavoitteita. Vuosittain luokanvalvoja ja oppilas seuraavat yhdessä oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja tavoitteiden toteutumista kehityskeskustelussa. Koulukohtaisesti päätetään aineittain tapahtuvan itsearvioinnin muodoista ja ajankohdista. Oppilaan itsearviointi on osa arviointiprosessia.

TUKEA TARVITSEVAN OPPILAAN ARVIOINTI

Oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Tämä koskee myös oppilaita, joiden vaikeudet ovat lieviä ja joille ei ole tehty erityisen tuen päätöstä. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa. Arviointipalaute auttaa oppilasta tunnistamaan omat kehitystarpeensa.

Erytystä tukea saavan oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu perusopetuksen yleisiin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

Arviointiin vaikuttavia seikkoja

Oppilaan oppimisvaikeudet otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa. Erytystä tukea saavan oppilaan arvioinnin perusteet määritellään hänelle laadittavassa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos erityisopetukseen otettaessa tai siirrettäessä on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän

mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin oppilaan omiin tavoitteisiin perustuen. Yksilöllisten oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu yleiseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan tai yksilöllisiin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan henkilökohtaisessa opintojen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa on päätetty. Vaikeimmin kehitysvammaisen oppilaan arviointi perustuu henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin oppilaan omiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu oppimisvalmiuksiin ja edistymiseen toiminta-alueittain. Oppimisvalmiuksia ovat aistitoiminnot, käyttäytyminen ja vuorovaikutustaidot, kiinnostuneisuus ja tarkkaavaisuus oppimistilanteissa, itsenäistyminen toiminnoissa ja työskentelytaidot. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Oppilaan arvioinnissa kuullaan oppilasta kuntouttavia tahoja sekä oppilaan huoltajia.

Kotiopetuksessa olevien oppilaiden arviointia käsitellään ao. luvussa.

Maahanmuuttajaoppilaan arviointi

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen tai ruotsin kielen taitojen puutteista huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.

ARVIOINTI, JOS OPPILAAN ÄIDINKIELI MUU KUIN KOULUN OPETUSKIELI

Jos suomi ei ole oppilaan äidinkieli, huomioidaan oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä kielitaito myös muiden oppiaineiden arvioinnissa. Suomen kielen taitojen puutteiden merkitystä pyritään vähentämään monipuolisilla, joustavilla ja oppilaan tilanteeseen sovitetulla arviointimenetelmillä. Oppilalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä, myös arvioinnin periaatteesta, tavoitteista ja menetelmistä. Arviointia koskevat tiedot annetaan oppilaan äidinkielellä.

8.2 Päättöarviointi

Arvioinnin tehtävä

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

Arvioinnin periaatteet

Päättöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päättöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8-9. Päättöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyyn oppimäärän mukaan, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

Arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa arvioidaan kohdassa 7.2 mainitut oppimäärät, joista oppilas opiskelee yhtä tai kahta. Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta toiseen. Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

8.3 Todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus.

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus voi toimia välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset voivat yhdessä muodostaa lukuvuositodistuksen.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Todistuksiin merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja oppilaan nimi, oppilaan syntymäaika, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10. §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Perusopetuksen päättötodistus

Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisten aineiden arviointi sanoin (välttävään-erinomainen) ja numeroin (5-10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Taito- ja taideaineista todistukseen merkitään oppilaan opiskelemien oppiaineiden laajuus vuosiviikkotunteina. Taito- ja taideaineista opintojen laajuus merkitään viidenneltä vuosiluokalta alkaen. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ”hyväksytty” vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

Muut todistukset

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta

Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä

Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta